

Société scientifique de Chevtchénko à Léopol.

MATÉRIAUX

pour l'ethnologie ukraïno-ruthène

publié par la Commission ethnographique

**sous la redaction
de Th. Volkov.**

Tome cinquième.

Les Houzoules, par prof. Vladimir Šoukhevyč, troisième partie.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

МАТЕРИЯЛИ

до

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ.

ВИДАНЕ ЕТНОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ

ЗА РЕДАКЦІЄЮ

Х. В. ВОВЖА.

Том V.

Львів

Léopol

1902.

**З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Беднарського.**

11/11/11

ГУЩУЛЬЩИНА

НАПИСАВ

Проф. Володимир Шухевич.

ТРЕТА ЧАСТЬ.

У ЛЬВОВІ 1902.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Бедмарського.

THE HISTORY OF THE

... ..

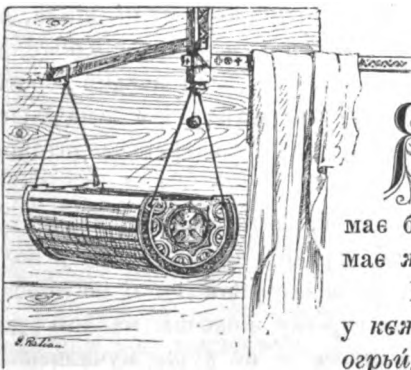
... ..

... ..

... ..

... ..

ХІ. Родіни.

Як лише дитина *заввзує* ся, судить її вже 12 судців, чи вона має бути *збігленім* — передчасною, чи має *живе* народити-сь, чи *мерле*.

Відповідно до того, як довго жінка у *кажі*, кажуть про неї: *веремінна, огрьідна, кьижка*, вона на *тих дньох*, вона *зльїже*, на *злоггах*, вона у кут *упаде*, а насьмішливо: вона *калюхата, черевата*.

Веремінна жінка мусить „сокотити ся задля дитини“, бо як така жінка вдивить ся в кого, дитина буде на него подобати; як веремінна узрить миш, а не поплює зараз, не потре ся по череві та не розітре добре, то на тілі дитини буде *миш*; як горить, а веремінна жінка *вєржеть ся*, — настрашить ся, а не сплюне, то буде у дитини вогник; як жінка, близька злогів, їсть яблуко, будуть у дитини *бородавкї*; як подивить ся на хромого, сліпого, на *слугого* — такого, що на руку хорий та не може двома робити, на *кривого* — такого, що не іде право, але перекривлено, та з такого засьміє ся, то дитина буде така, як той, що з него веремінна сьміяла ся; на се нема ліку ані способу.

Як веремінна побачить кобилу, що *фиукає*, то може злячи аж по 12-и місяцях, (має носити тільки, як кобила); против того бере жінка кінського сліду, мішає его з водою, варить, а як вода учи-

стить ся, пє її; крім того спить вона тої ночі у *підкладах* — на ліжнику, що кладе ся під сідло, тай підкурює себе кінвською шерстю.

Як веремінна жінка ударить ся або упаде, тоді зродить борше — *учинить збігленє*; воно живє найдовше до часу, коли мало уродити ся.

Дитина, що народить ся в семім або осьмім місяці, називає ся *семак* або *осьмак*; так називають її через ціле житє.

Деякі веремінні жінки підперізують ся широким вовняним поясом, аби не було *значно*, що вони в тяжи; в тім поясі й сплять; діти таких жінок родять ся дуже маленькі; баба має до такої дитини зараз по родинах сказати: „тепер рости!“

Гуцульська челядь не пещена, тому і веремінна жінка робить усяку звичайну роботу: кутає ся по хаті, ходить коло подою, закладає воринє, кладе сїно і т. и.; тільки з природи *утла* жінка, як вже чув ся на днях, кладе ся на постіль, а кожда друга *злєже*, де стоїть, чи при подою, чи на поли, чи при будь якій иньшій роботі; часом полізе на під чого, а звідтам подасть дитину тай сама злізе; буває й таке, що веремінна вертає з ярмарку матерію з дитиною на руці і з бесагамн на плечах.

Коли жінка почує ся близько злогів, натягає мушчинські холюшні, аби не лишати по собі *полі* (крови), як би злягла у поли або де инде а не у хаті. Дперва, як зачне *стинати* її по череві, кличе чоловік *бабу*; баба гріє зараз горівку з овечим маслом і дає пити веремінній, аби ся не *дуже карала* — не дуже мучилась.

В часі злогів мусить бути у хаті усе порозв'язуване і поотворюване, инакше „будуть родінн тяжкі, жінка буде дуже карати ся“.

На дворі застеляють у той час приспу веренею а в вікнах кладуть червону або прозору фляшку з бураковим борщем на знак, що в хаті відбувають ся родінн.

Слабу жінку, або таку, що довго *карає сї*, обводить баба по хаті, аж поки не зачне родити; злягаюча, приклякає на землю на верету, підстелену сїном, на яку паде дитина.

Ледви народить ся дитина, збирає ся 12 невидимих судців, що сїдають на *столовім* вікні; 11 з них судить усяко, але з дитиною стане ся того, що скаже 12-ий найстарший. Судці ті призначають для дитини одну зьвізду, що сьвітить так довго, як довго дитина живє; як зьвізда упаде, умирає чоловік, якому вона при родинах була призначена.

Народжену дитину купає баба зараз у воді; кладучи дитину до купелі, каже баба:

„Будем фійнку купати,
Золотом обсыпати“.

До купелі силе баба сьвяченої води, якої рівночасно дає пити поліжницї, почім кропить тою водою по хатї, говорячи борзо таку саму *форму*, як сьвященик при хрестинах, а то на те, аби бісиця не перемінила дитину; тому мусить баба бути *сохтївною*, такою, що розумів усе, що знає форму.

Кожний, хто в часї першої купелї увійде у хату, має кинутн у купіль якийсь грїш на *шєствє* для дитини, причім має сплюнути на землю і сказати: „Абих не урїк!“, на що відповідають хатїні: „Не урїчливі!“

Викупану дитину обгрїває й осушує баба коло ватри і завиває у пеленки; потїм приготовлює *шкаліточку* — мішочок з чесником, *пєчінею* (глина з печі), вуглем і глиною з слїдів пса; вкидаючи у шкалитку чесник, каже баба: „аби ти була така люта, як чеснок“, — пєчіну: „аби тебе так нічо не ловило сї, як не ловить ся печі, аби тебе ніхто так не урїк, як не можна печі уречи;“ — вуголь: „шоби погані очи, шо на тебе подивлять ся, так перегорїли, як угля перегоряє“; а вкидаючи слїди пса, каже баба: „шоби так ніхто на тебе не задивив ся, як не може задивити ся на слїди псєчї“. Так приладжену шкалиточку, завязує баба дитинї на праву ручку, почім перевїшує через плечї хрестик з *осїни*.

Тепер кладе баба дитину до поліжницї на постїль, заслонену полотном або лїжниками, що звисають із жердки. Ножицї, якими баба прорїзала *пун*, завязує мотузом і кладе у постїль під поліжницю, а шнурок, яким був пун перевязаний, кладе за сволок під стелину; *місце* закопує газда так, аби вго ніхто не перестунав.

Передавши дитину поліжницї, засьвічує баба сьвічку з словами:

„Засьвічу сьвічку,

Пїду по запїчку,

Ладаву шукати,

Обкурити хату“, — се на те, аби чим скорше приступив ангел божий та стерїг дитину перед *бісицею*, юдиною жінкою; бо лучає ся так, що зляже як раз у ту пору якась бісиця, вона рада би підмінати своє *бішенї* з хрестиянською дитиною, бо такий *обмїняник* може між бісами вийти на якогось старшого, лїпшого. Обмїняника мож по тїм пізнати, що він не говорить кілька років, довго не ходить, цілком дурний, німий або слїпий. Против того, аби бісиця не обмїняла дитину, треба зараз сьвітити сьвічку, бо бісиця не їде до сьвітла, вона боїть ся вго, окрім того мусить баба

обкурити дитину, поліжницю тай себе ладаном, який є божим даром, а виробляє єго мурашок*).

„Раз було таке, що дитина не росла. Хтось догадав ся, що се мусить бути обміняник, тай порадив ось що: набрати глини з девяти межий спід девяти каменей і понести обміняника у ночі о 12-ій год. на межу, — там покласти єго черевом до землі, а на потилицю поставити тоту глину та бити обміняника по плечох свербигузом (*Crataegus oxyacantha*). Послухала мати тай так і зробила. Дитина пицала страшно, але мати не зважала на се, лиш усе біла. Нараз зашуміло, прилетіла бісиця, а за нею прибіг хлопець як *вісипаний*, такий ладний. Бісиця питає: „Неволя би тя утьїла, хто тобі таке порадив? Ти беш та тратиш мое, а я твое годую; ади, воно як вісипане; не бий, бери собі своє!“; при тих словах ухопила бісиця своє, а жінчиного лишила. Той хлопець усе знав; до него говорило зїле і всьо; воно говорить лише з Арідником; той хлопець був вже Арідником; він знав, що когут запїяв, що ворона накрала, бо всяке диханє говорить, лише ми єго не розумїємо. Того хлопця випитувала мама і тато про усяке, а що від него провідали, тото пішло від них дітям і унукам тай нам; з таких є *чередїнники, мольфарі, чинатарі* і др.*), одні знають полагадпти, порадити, а другі збавити. Але се усе знанє не від Бога, бо Бог не хоче, аби шо злого було на сьвітї, лише усе добре; усяке зле походить від Арідника а за ним роблять мольфарі, чередїнники і другі“, — поясняла Параска Ковбчучка.

Як баба усе як слїд обкурила, іде газда за кумами, а упрошує до того звичайно веремїнні жінки, бо „їх *фїйни* — похресники, здорові та щасливі“, але веремїнні не радо ідуть у куми, бо се знов готово зашкодити їх дітям.

Занїм газда поспрошує кумів, а добирає їх кілька пар, *прощєє ся* газдиня з бабою за дитину; мати сипле бабі три рази води через руки, а скоро баба умне, утирає їх газдиня рантухом, і подає бабі запалену сьвічку скручену в пелюстки, поміж які вкладає ладану; обі жінки подають собі руки понад дитиною, та кажуть до себе: „Прощєйте!“ — „Най Бог щєєє, я вас щєєє!“ — Так три рази, аби не було грїха ані бабі ані поліжницї, як би дитина умерла, бо може баба удерла дитину або торкнула, тому мусить баба грїх тот із себе змити. Сьвітло дає газдиня за простибїг, та за те, що баба її, слабу, доглядала.

---

*) Про те пізнїше.

Ірщенé. Одну дитину або близнята несуть усе до церкви, хоч би з найдальшого кута і в найлютіші морози. „Як би уродилось трое, а одовілий отець духовний о тім перевідав, то він має бічи зараз сам до хати, та там ірстити трояки; ему за се вольно другий раз женити сі“, запевняють Гуцули.

При хрестинах дістає дитина звичайно імя, яке собі *принесла*, значить імя сьвятого, який припадає у тот день; день той обходять Гуцули звичайно *байбм*.

З того, чи по доконаних хрестинах можна сьвічку легко згасити чи ні, віщують куми дитині короткий або довгий вік.

Як тільки принесуть дитину від хресту, рубає їй зараз *матка* — кума, срібним грошем волосок, примовляючи: „абис було таке шесливе, як шесливе в срібло!“ — Той гріш іде дитині на *рстими*. Засьвітвши сьвічки, передають куми дитину матері з словами: „Най росте здорове, та шесливе!“ — на що мати відповідає: „Будьте і ви здорові!“

По хрестинах сходить ся до хати родина та сусіди з дарунками: жінки приносять перемітки, полотно, хліби, кидають васильку у купіль, а муштини *мечуть* туди гроші.

Половину узбираних грошей бере поліжниця, себто для дитини, а другу дає бабі; перемітки і полотно ховає мати дитині на сорочки і пр.

Рівночасно з дарунками вішують гості: „шоби дитина була дужа, здорова, шоби не ступила на зле місце, шоби ніхто бі не урік“ і т. п. Того дня лишають ся куми і гості дуже коротко у хаті, а то з огляду на дитину і поліжницю, яка є у Гуцулів у великім пошанівку.

Хоч поліжниця зараз на другий або на третій день по злогах встає та робить усяку роботу коло хати, не вольно її до часу виводу дальше як 35 кроків відходити від хати, аби не занечистила поля, на яке вона, ще *некашёрна*, ступила би.

Якийсь час спить дитина при матері на постели, пізніше кладе мати дитину у *колиску*, завішену над погами у поперек ліжка, а се на те, аби мож дитину в ночі заколисати. Колиска (див. ініціял) зложена з двох *кругів* і *побічниць*; она завішена на *дугах* з *курмей* — шнурка; в дугах против голови дитини завішене червоне яблуко, або що иньше, „аби дитина мала на що дивити ся, тай тим забавляла ся“. На підстїлку уживають сіна, яке вкривають куснем грубого полотна; дитину саму обтулюють полотняними пеленками, а перевивають її руки туго при тілі, поясином будь яким, хоч би шнурком. Про чистоту коло дитини дуже мало дбають; пеленки не

то через ужите дуже чутні, але нераз просто перегнивають під дитиною, а підклад сіна майже все мокрий.

Мало котра мати кормить сама дитину; за причину того подають брак молока, що знов старають ся приписати чарам, відьмам, урокам. Особливо в часі різдвяних свят мусить мати сокотити ся, аби не втратити поживи, бо до девяти день по Рождестві Христа, висушує бісиця груди християнським матерям на те, аби їх діти марніли, та через те і легче було їм підкинути *підкідеша, бішеня*. Против того змиває мати через девять днів від Різдва перед сходом сонця свої груди свяченою водою, а дитину за цілий тот час не кладе в ночи у колиску, але коло себе тай ще привязує її до себе; добре такій дитині вивернути сорочину. Декуда кличуть малу дитину не по її хреснім імени, але инакше, а се на те, аби вона не обзивала ся на голос відьми, що її кличе по хреснім імени. Такі повіря повстали правдоподібно відси, що особливо в часі різдвяних свят матери дуже об'їдають ся, пють богато, а не жалують сего і дітям, через що діти хорують, у ночи кдають ся в горячці і т. и.

По більшій частині плекають Гуцули своїх дітей молоком овечим або коровячим через перетятий воловий *ріг*, до якого доробляють *цьвірок* — дойок із шматки або із скірки. І такий рожок не удержують Гуцулки чисто, через те тай через нехарність в оповитю і колісці умирає великий процент гуцульських дітей, до чого не мало причиняють ся і ріжнородні чари, яких уживають проти безсонности і т. и.

Як дитина не може спати, то іде в суботу до сходу сонця будь хто з хати до девяти керничок, набирає з кожної ложкою або горнятком води по девять разів, при чім числить коло кожної керниці і за кожною ложкою: „ні раз, ні два, ні три, ... ні вісім, ні девять“; — воду приносить до дому, кладе її у піч, розкладає ватру і відгашує у тій воді до девять раз вогню по чотири вуглики, числячи: „ні раз, ні два, ... ні чотири“, збирає вуглики і стручує їх до приладженої купелі; скупавши дитину у так зладженій купелі, заносить воду на місце, де сходять ся три дороги, там виливає воду і зараз утікає, не обзираючись.

Иньший спосіб на спанє ось який: Кума входить у хату зі словами: „Добрий вечір!“ — „Доброго здоров'я!“ — відповідають гасди. — Кума: „Ось вам спляча дитина!“ — „На тобі за се таке, що не спить“ — кажуть гасди. Обмін таких слів вистанє нераз, аби дитина стала „добра на спанє“.

В 40 днів по злогах іде мати до виводу і від того часу стає *чиста*, їй вільно вже всюди ходити; лише бісця ходять усе нечиста, бо вона не виводжена.

Колачини. Будь коли по виводі лагодять ся газда до колачин; газда купує у місті колачів, пива, горівки, а газдinia наварить дома усякої страви, почім ідуть обое до кумів і запрошують їх та других гостей до себе на *колачии*.

Як гості посходять ся і посідають за стіл, кладе газдinia перед кождим по порядку горщик з водою або солодким молоком а на горщик обарінок, притулює до горщика зажжену свічку, та, *перепрошуючи*, каже: „Най Бог прийме передь душі!“ — на що гість відповідає: „Простибіг!“

Впивши воду чи молоко, встають гості, молять ся Богу, *ирстé сї і вінчують* ось так: „Най Бог прийме перед цеї душі, шо ви даєте. Боже помози упросити, ублагати, щоби Господь ласкав це приймати, молитву благословити, а вам шесте, здорове подати, щоби Бог поміг вінчети в благо літах, у шестю, здоровю“. По вінчованю сїдають знов: музика зачинає грати, а гості *баюють* — пють, їдять. Газда ставить перед першу куму, а газдinia перед першого кума 8—12 великих колачів, приговорюючи:

„Просимо кумів колачі — від Бога великі, від нас малі“.

Кум і кума беруть по два колачі і крають їх на кусні для всіх на закуску по горівці, яка іде тепер в'округ стола, а бабі дають від себе по одному колачеви, в якій тичуть по шустці або дві. Музика грає, а гості пють, їдять, танцюють, словом *баюють*, що триває звичайно до рана, а де добре гостять, то і довше.

Колачини відбувають ся і тогди, хоч би дитина вже померла, тільки без музики, без танцю і горівки, а колачі не кладуть на стіл, але на землю і з землі подає їх газда і газдinia кумам за душу помершої дитини; газдinia змиває руки бабі над землею, бере воду з землі і дає крижмо також з землі. Як в дома скрипка, то заграють *смертевної у тугу*, підчас чого челядь плаче, а мущини молять ся; пють хіба по склянці пива.

Фіровщина. Куми та кривні дають в часі колачин дитині похресного — *фіровщину*: вівцю, коня, корову, тэле, сорочку, сї-рак, а бідний курку, словом, що хто зможе тай хоче, а часом *заповідають* лише у тот час, а дають пізніше, нераз аж на весіле, а ле дати мусять.

У місяць по родинах стрижуть дитині волосє, „аби росло май гуще і аби було *файне!*“ Мати бере дитину на руку, кладе обтяте волосє у вугол хати і каже: „Диви ся, де я кладу волосє, аби на тїм сьвітї знало, відки его взяти“ — се на те, бо чоловік мусить з собою на тот сьвіт кожний кусник свого тіла принести. Аби волосє у дівчини росло ладно, треба стрижений волосє класти у розсоху верби.

Розвоєм дитини родичі мало журять ся або й цілком не журять ся, хіба тільки, що дають їй їсти; вона росте без найменшого догляду; вплив родичів обмежує ся хіба на пересторогах перед Аїдником, та об'учуваню ріжних повірїй, як на пр., аби дитина не плювала в огонь, бо від сего кине ся *вогник*, аби не їла яблук перед Спасом (18/8), бо в череві заплідять ся жаби, — аби донька не ходила в зад, бо від сего буде довго дівувати, — аби нічо не хвалила, не сказавши уперед *нівроку*, — аби нігтів не викидала, але, обгризши їх, ховала собі за пазуху, бо вони явидові, він прийде за ними, і т. я. У церкві гуцульських дітїй ніхто не побачить.

І фізичним розвитком дітїй не журять ся Гуцули; літом і зимою бігають їх діти по двору, або сидять на печи у одній сороччині!

Родичі займають ся дітьми хіба тільки тоді, коли за будь яку дрібницю уживають проти них гарапника або того, що їм як раз у руки попаде!

Дівчину заплітають по раз перший, як їй минуло вже пять років; до сеї чинности запрошують *сохтївну* жінку; така заплітає волосє серед голови у *хрест* ось як: бере з переду, з потилиці, від правого уха і від лївого, і звязуючи те волосє на серединї, каже: „як я звезую усе волосє на тобі, аби сї тримало з усіх штирох боків, так аби сї до тебе вziali з усіх боків парубки, одівці, дїдицкі сини, тай котре май *старші* парубки у краї; котрий тебе уздрит, то так аби за тобов умлївав, як риба за водов!“

З того часу дбають вже більше родичі бодай про те, аби дівчина чи хлопець у тїм віці, мали на собі окрім сорочки, яке иньше лудинє.

Против дитини вибирають дівки очі з кертці і миши, беруть з лилика крило, обтинають в нїм жилки, до того з мотиля голову, живого срібла, ухо з голки, денце з обірника (капеля до ремєня), *зл'ури* — сажі, з середини буркниці і ладану, се усе складають разом і напихаючи у шкаралуцу з горіха, промовляють: „Так на мині аби чоловік пролітав, як мотиль пролітає перехідну дорогу і я аби не могла від чоловіка так закєжити, як перехідна дорога з морем сї споїти. Чоловік аби до мене таку *путєрию* (силу) мав, дитину зробити, як цєс горіх ме мати силу на весні сходити. Щоби я тогди не від вінченого чоловіка мала дитину, коли кертина цими очима ме видіти, а миш з кертинов мет ся бити, лилик мотиля ловити; тогди аби я не від вінченого чоловіка мала дитину, коли ця зїура у цій шкаралуці ме горіти а мотиль з цєв головов мет літати, дівка цєв голков зашивати, а цим обірником ремінь украшати; тогди аби сї мене чоловік інив, як би ся цєс горіх мотилем зробив“.

— Сказавши се, завязує *горіх у попружку* — вузкий жіночий ремінний пояс, і говорять: „Вийжу чоловікови (себто мущині) усу утробу так, як у цім горісі мотилєви голову; тогди він аби таку силу взяв та мині дитину зробив, як сї зо мнов звінчєв; а доки сї не звінчєв, то аби мині так нічо не зробив, як я цєс гудз завйизала (при тїм вяже гудз), у попружку горіх сховала, а він самий сї не розпустив, так аби мині дитину не зробив“.

Декотрі дівки носять той горіх на шнурку на голім тілі, — така дівка певно не зайде, не утежить.

Якжеж дівка *кєм'єс*, що заверемінїла, сише кроплі *шпїлєру* (Pain-Expeller) у спірітус, до того товче *цїлиці* — соли камінної, *квасу* сїркового, кидає до того *греціла* — алуно, і випиває; „побїдує трохи від того, але дитини не ме мати“.

А про ті чари й ліки, лучає ся, що дівка уродить дитину; таку дівку покривають переміткою, вона стає *побкриткою*. Лучає ся, що дівка тратить дитину, — місце де дитина страчена, називає ся *страче*. Така дитина не хрещена і гола, тому вона плаче о півночи *нового місяця* та просить *хрєста* і крижми. Така дитина буде так довго плакати і просити, аж найде ся чоловік або жінка, що знає *форму* хрєста, та виговорить тоту форму і кине д земли у той бік, відки почує плач, будь якого *рамата* — кавалок шматини. Душа дитини ухопить рамат, вона вже хрещена, має убрань, їде до Бога і зїстає ангелом хранителем того, що її охрестив та убрав. — Коли-ж до 12-ого року дитина не хрещена, то стає *нявкою* або *бісщиєю*; нявка з переду як челядина, а ззаду видно утробу; вона

може бути челядиною або чоловіком, її ніхто не видить так, як *Юду* (чорта). Нявок ловлять *дикі люде*, що живють і тепер лісами; вони такі як ми, лише без убраня, але оброслі як вівця; вони з'їдають нявок. — Коли до смерти матері не з'їдять нявку дикі люде, му- сить її рідна мама на тім світі з'їсти за то, що згубила власну дитину.

ХІІ. Гуцульське весіля.

Аби з'єднати і запевнити собі любов парубка, готовять Гуцулки любисток у молоці і дають при нагоді парубкови випити сей вар. В тій самій ціли варять у однім горшати листе з бука і *илі* — ялиці, які росли так близько себе, що галузя їх ішли сумішкою; подаючи такий вар парубкови, говорять про себе: „Як сі дерева собі чужі, а прецінь у купу сі зійшли і враз росли, так, дай Боже, аби і ми сі у купу зійшли, враз жили і вікували!“

Обзорини. Як парубок уподобає собі дівку, просить якого газду зайти у хату до дівки на обзорини, та нібито від нехочу придивити ся, який у хаті *обхід*, та як *заходить* ся дівка коло хати. Отримавши корисні інформації, шукає парубок сам нагоди, аби зайти у хату та перевірити те, що ему сказав упрошений газда. Коли і парубкови подобав ся обхід, звіряє ся з тим своїм родичам, що хотів би одружити ся з тою а тою дівкою. Родичі шукають такого газду, щоби роспитав родичів дівки, яке *віно* дадуть за донькою. Коли дівка і віно по *нутрі* родичам, кажуть вони до сина: „Ми тебе, сину, не силуємо тай не спираємо, жени сі або ні“.

Отримавши дозвіл родичів, посилає парубок свого повіреного до родичів дівки з запитанєм, чи дозволять донці вийти за нього; родичі знов питають доньки, а коли тота *згідна*, відповідає: „Яка воля ваша, так буде!“ По такій відповіді кажуть родичі до висланника: „Присилайте старостів, будемо бачити, чи молоді будут собі *вподічні!*“

Сватанє. Тепер шукає парубок старостів; ті беруть з собою горівку, колачі, волоських оріхів, яблук і ідуть з леґінем і єго родичами будь котрого дня пізно у вечер до хати, в якій живе суджена.

Занім увійдуть у хату, калатають старости до дверей, питаючи: „Чи в люде у хаті?“

„У хаті, гості не у хаті! А хто там?“

„Добрі люде; пускайте!“

Газда отворяє двері і каже: „Просимо добрих людий у хату“.

За той час сьвітить газдиня сьвітло, накриває стіл чистою скатертю і кладе на стіл хліб і сіль.

Увійшовши у хату, кажуть гості: „Добрий вечер! Питайте нас, чо ми прийшли!“

Газди відповідають: „Добрий вечер! Мете казати, чо істе прийшли!“

Старости: „Йик у вас без нас?“

Газди: „Добре, Богу с'єтому дякувати! з вами ліпше! Просимо, сїдайте!“

Старости: „Декувать, най у вас усе добре сїдає!“ Потім зараз засїдають за стіл у тім порядку, в яким увійшли у хату.

„Що чувати?“ питає газда.

„Ми прийшли, ці молоденьита звести до купи, аби они собі віговорили бесїду, а ми аби чули, ци они сї любє, ци они хоте іти одно за другє, аби не розбивало сї, аби не було стиду для нас і для вас!“

Родичі відповідають; „Будемо сї годити, будемо запивати могорич, тай будемо сї дивити, бо се такє, шо нї вкусити єблоку тай вергти єго, бо се на ціле житє *заплїга* є“.

Старости питають родичів дівки, яке віно їй дають, а рівночасно кажуть, яке князь має.

Коли згодять ся, подають собі газди руки на знак згоди, а староста перетинає руки хлібом.

Заручини. По доконаній угоді виймає старший із старостів горівку, пє до дьбидя, а той до нені, вона знов до доньки, приговорюючи: „На шестє, на здоровє!“ Як дївка згідна, пє до лєгїня, кажучи: „Дай Боже тобі (їма) здорова!“, а той випивши, завертає чарку назад до дївки, тога пє до нені лєгїня, до дєдя, а той назад до старостів, приговорюючи одно другому: „Дай Боже здоровя!“ на що ті, до яких *противає* ся, відповідають: „Пийте здорові!“

По могоричу перевязує дївка старшого старосту рушником через груди на охрест і вішає єму сирїний колач на грудех на рушнику. Мати подає рушники старостам, а ті перевязують так само молодих.

Мама дївки обсипує *згідних* пшеницею і білою вовною і подає їм пугар з медом. Молоді беруть обое разом пугар лївими руками і мачають враз свої мїзинці у мід, почім дають одно другому облизати мід з палця, а відтак по черзі усїм у хатї присугним. Коли старший староста оближе палець, *приповідає* до молодих: „Я вас благословлю так, аби вас ніхто не міг розщепити, як не розщепить бжолу від меду! Дивіт сї, вас ніхто не силував; як з того буде кошт, то *поповчїт* — покрийє, тото з вас, котре не схоче побрати сї“.

По тих словах бере староста пугар від молодих, а ті на знак згоди подають собі праві руки, які староста перетинає хлїбом.

Від того часу кличуть себе родичі посполу *сватами, свахами*; розцілювавшись уперед на знак, що між ними нема ніякого гнїву, засїдають усї за стїл, пють, їдять і сьпївають:

Лєжєли берви (листе) бервінковїї (2),
 Ой роде-ж, мїй роде!
 Даруй же мнї добре!
 Шобим сї гаразд мали,
 Шобим сї вам дькиували

Газдниа все перепрошує гостий словами: „Живїт-ко сї, будьте ласкаві і вїбачайте!“

За столом условляють ся родичі, хто возьме молодих до себе, чи окремо їм жити, дальше про віно, про те, хто буде платити за слюб, на коли установити весїля і т. д.

Скоро піде звіетка про заручини до сусїд та кровних, ті сходят ся, найде ся і скрипичник, заграє *весївною*, з якою ідуть сьпїви та *дїнець*, причім стрїляють з пістолїв. Ось одна з пісень, яку сьпївають, коли родичі условляють ся про віно:

Сидит синок*) й а в неволи і тяженко дише
 Та до свого тата дрібне листє пише.
 І шоби, мій синочку, та за тебе дати,
 Аби тебе із неволі можна визваляти?
 За мене би, мій дедику, треба коньче дати
 Штири коровочки з малими теляти.
 А волиш ти, мій синочку, й а там погибати,
 Як я маю та за тебе коровочки дати. —
 Сидит синок й а в неволи і тяженько дише
 Та до свої мамки дрібне листє пише.
 І шоби, мій синочку, та за тебе дати,
 Аби тебе із неволі можна визваляти?
 За мене би, моя мамко, треба коньче дати
 Штири кобилочці з малими лошати.
 А волиш ти і т. д.

Потім пише до братчика, шоби дав штири овечці з ягняти,
 а до сестри о штири козочці з козяти, а в кінци :

Сидит милий й а в неволи і тяженько дише
 Та до свої . . . . . дрібне листє пише.
 І шоби, моя мила, та за тебе дати,
 Аби тебе із неволі можна визваляти?
 За мене би, мій миленький, треба коньче дати
 Та чотири гусочці з малими гусяти.
 Ой буду я, мій миленький, гуси годувати,
 Аби тебе, мій миленький, з неволі зволяти. —
 Не тра тобі, моя мила, гуси годувати,
 Коли хочеш й а з неволі мене визволяти,
 Полізь лише моя мила під вішну вишницю,
 А там найдеш, моя любко, гроший бербеницу.

Старости і запрошені *баюють* коло стола, а коли вже *набу-*
ли сї, встають, хрестять ся, говорять в гелос молитви, почім сї-
 дають на хвильку, і поклонившись тим, що праворуч і лїворуч си-
 діли, встають знов враз усі, звертають ся до газдів і кажуть: „Дай
 Боже здоровя та ласку Божу, абесте діждали і до найменшого ста-
 ростів приймати, а помершим дай Боже царство небесне, а вам
 продовжи Господи віка, вменчи гріха, амінь!“

„Простибіг! Дай Боже і вам здоровя! Пробачейте, як недого-
 дили!“ відповідають газди.

*) донька.

Набувшись, розходять ся звичайно над раном, при чім працюють ся : „Ну, тепер бувайте здорові!“

„Ігіт здорові!“

Другого дня рано ідуть до сьвященика до „протокулу“ та з просьбою виголосити заповіді.

Благословліне. Як іде до весіля, запрошує собі дівка якого газду на *батька*, а легінь газдиню на *матку*, іменно таких, що знають весільний *обхід* та усякі пісні, які при тім треба сьпівати.

До проводу в сьпіві вибирають також осібно *березу* — такого, що уміє усякі пісні, за що єму платять; він сьпіває звичайно при скрипці, а за ним потягають другі. — На березу добирають старшого газду, тай такого, що „варт деревце взяти“ (про се понизше).

Днем, двома, перед вінчанем приходить батько до хати молодої, а матка до молодого, і тут шиють з запрошеними дружбами або дружками вінок з барвінку.

Забираючись до шня, сьпівають :

1.*) Благослови-ж Боже, (2)
І отец і мати,
Своєму дитяти
Віночок починати.

2.*) Ай просили дружбочки й а в Бога,
Шоби сі вітрик, вітрик не звів,
Я шоби наш дружбочка весів¹⁾ був,
На нашу . . . . . не забув.
Подай, сьвіточко²⁾, роговий гребенец,
Чеши, мамко, головочку під вінец
Й а білими рученьками й а з дрібними слізочками;
Й а з дрібними слізочками а з добрими гадочками!

3.*) Й а зза гори зза високої
Й а три зорі ясенькі,
Й а зза гори ще зза другої
Три сестри рідньенькі.

*) Диви: Збірка арий весільних пісень. ¹⁾ веселий ²⁾ сьвітілька, див. понизше.

Ой една ішла — бервінок несла,
 Бервінок у вінечок.
 Ї а друга й ішла й а й чесник несла,
 Чесничок у вінечок.
 А третя й ішла — шовчечок несла
 Шовчечок у вінечок.

За той час чеше мати доньку, а скоро учесала, сьпівають :

4.*) „Ой дайте, мамко, й голку
 І ниточку шовку,
 Тай ниточку шовчечку
 І штири зубці чесничку.
 Ой дайже, мамко, голку
 І ниточку шовку,
 Дай штири сороківці
 На вінок твоїй дівці“.

У парубка сьпівають :

„Дай, мамко, голку
 Тай ниточку шовку,
 Тай ниточку шовчечку
 Тай штири зубці чесничку.
 Дай ще й червоного
 Від вінка зеленого!“

По тім пересьпіві починає ся шити вінка з бервінку, що виконує челядь: дівчата і жінки, а батько або матка чи береза присьпівують. У вінок кладуть чотири зубці чеснику, привязують туго 3—5 колотічок (*Staphylea pinnata*), окрім того вішають до вінка молоді (над головою) ще три срібні монети. Опріч вінка шие ще челядь чотири *затічки*, по одній для молодого, молоді і для двох дружбів або дружок. Вінок і затічки мастять медом і вкривають позоліткою.

Шиючи вінок, сьпівають ось як :

1. „Лежели берви (листв) бервінковії (2)
 Дай, мамко, голку
 Тай ниточку шовку
 Пришивати квіточку
 З рути, з бервіночку“.

*) Диви: Збірка арій весільних пісень.

2. „Лежъили берви бервінковії (2),
 Ой ишла (імя) до городечка,
 До свого бай зілечка
 І ріже бай бервінчик
 Собі на головку, на вінчик;
 Питає дьидя, питає ньеньку,
 Питає ньеньку бай рідненьку:
 З ким мині, мамко, рутку зелену,
 Дрібний бервінчик тепер збирати?
 Я тобі, синку, даю, що маю,
 Долі ти, синку, я не вгадаю“.

3. „Лежъили берви бервінковії! (2),
 Із за гори виходъи три зірниці,
 А зза другої, зза золотої, три сестриці.
 Одна іде, чесник несе, чесничок у віночок;
 Друга іде, бервінок несе, бервінок на віночок.
 А трета іде, шовчечок несе, шовчечок на віночок“.

4. „Ой ходила (імя) по горі,
 Там сїяла бервінчик по волі
 Тай кликала дьидика ід собі:
 Ой ходи, ходи, дялю зо мною,
 Позбираєм бервінок з тобою
 Ой не піду, синку, не піду
 З жалю і в рученьки не озму“.

Так кличе ненечку, сестричку, братчика, а кінчить:

„Ой ходила (імя) по горі,
 Там сїяла бервінчик по волі,
 Та кликала (імя) ід собі.
 Ой ходи, ходи, (імя) зо мною
 Позбираєм бервінчик з тобою.
 Ой я піду, любко, піду
 З тобов (імя) бервінок зберу“.

5.*) У молоді сьпівають іще:

„Ой вінку-ж, мій вінку,
 Хрецьятий бервінку

*) Диви: Весільні пісні.

Купувалам тьи в ринку
 Замикалам тьи в скринку.
 А тепер лиш тї рушу,
 Заплакати мушу^а.

Як вінок уплетений, сьпівають :

„Ой дьидичок, не вітчим
 Вікупить вінок, має чям :
 Даст червоного золотого
 Від вінка зеленого !“

Отримавши заплату, пришивають вінок молодого з заду до смушевої шапки а декуди з правого боку до кресанї, кладуть шапку чи кресаню на стіл на колачі, посеред яких горить сьвічка ; потім пришивають дружбі до кресанї одну затічку, а другу тичать собі за уxo або у запліткн.

Тепер закидає молодий на себе *луглю*, зав'язує її байорами, сїдає за стіл під образи против колачів та кладе гроші на колачі ; гроші ті ідуть тим, що плели вінок.

Матка або (у молодой) батько здоймає з дружбою топірцями шапку, чи кресаню (у молодой вінок) з колачів, легінь хилить голову а ті укривають его шапкою чи кресанею (молоду вінком), говорячи :

„Ми тебе покриваєм твойив молодостев і радїстев і твоїм вінком ! Вінчаємо твоє парубоцтво бервінковим вінком і Божим столом і Божим даром (колачами) та Божим сьвітлом ! Благословимо тебе шестем, здоровем і сами і з людьми і з Господом Богом ! Шобисте були чесні, величні як Божий дар за Божим столом ! Шобисте Бога просили, шобисте на світї прожили, йик матер і отец жив, шобисте сї коршмами не вальнли ! Вінчуємо вас худобов, вівцьями, козами, коровами, волами, бжолами, усїми *поминтиками*, шоби вас молоденьких тепер покривали (аби усего так богато було). Укриваємо тебе не раз, не два, не три. Парубком вже не будеш. Тобі би вже таадувати, Бога просити, з своєв суженов шцере на світї жити. До трох раз, коло стола би тобі чьис обходити^а.

По тих словах кладуть шапку чи кресаню з вінком парубкови, (а вінок дівці) на голову, і з тої хвилі легінь вже *кньнєв-молодий*, а его сужена *кньнгїньи-молода*.

Князь, княгиня встає, а мати бере колачі і зажжену сьвічку зі стола, кладе ему (її) на плечі ; перед князем стає матка, за нею князь а за ним мати і так обходять усї трое довкола стола три рази, причім мати трнмаючи колачі і зажжену сьвічку на плечох

князя, приговорює: „Ти молоденький, ти дурненький, ти можеш собі наробити полегчіня (можеш дітий не мати), що не можеш годувати, що не можеш обходити, що можеш на світі добре за молодости жити; але що ти на тім світі меш говорити! Ти на бесіди не мавш що сі дивити, ліпше тобі ретити, вінчяти, ховати і гріха не мати, Бога просити! Бог ме на кожного *пайку* — часть, давати; що вмре, меш мати чим поховати, меш женити, віддавати, меш мати, чим вінчати; на чужий розум не мавш сі здавати, бо й отцєви і матері Господь Бог дав пайку, що має чим тебе відвінчяти. Йик я старенька тебе молоденького покриваю і напинаю і Бога благаю, шоби Бог тобі допоміг з твоєв дружинов газдувати і діти свої вінчяти, йик я тебе згодувала і тепер вінчюю шьистєм, здоровєм, шобиє був чесний, йик Божий дар, величний, йик Божий хліб, сьвітлий, йик Божа сьвічка, веселий, йик она весело горит! Помози Боже з усїма сьятками з помішниками на світі прожити, тебе благословити. Благословєм і шьистєм, з радостєв сідати“.

Обійшовши при тих словах три рази довкола стола, сідає князь на лавицю, а мати *запленічує* вго — хапає за руки, аби не засів палці. У Гуцулів є переконає, що, як би увінчаний князь засів палці на обох руках, то не буде мати дітий, а як засядє чотири палці а один лишить, буде мати лише одно. Шоби молодих розважити, аби не допускали ся непростимого гріха (дітий не мати), приговорює мати повиспу *спотічку*, ловить князя по триразовім обходї за руки, і скорше дозволить сісти на своє колїно, як на лавицю, наколи би не могла притримати рук.

В часї того обходу не грає музика, аби молодий усе чув, що єму мати говорить.

По обходї говорить князь, сідаючи за стів:

„Дьякую Богу сьбитому,
 Шо я не докорив сирітков нікому,
 Шо було кому минї вінец ушити,
 Тай йн кому на мене посаг наложити“.

Від тепер ходить і сидить молодий у *вінчаний* кресани, а молада у вінку.

Усївши за стіл, наливає молодий горівки у порцію і каже: „Кланьню сі пану Богу і всїм цим прихожим і до вас, мамо! Дай вам Боже здоровє!“ — Мама бере горівку, цюлює ся з сином тай каже: „Шобистє були чесні, величні з великим домом, з великим обходом, з великов худобов і з людьми і з своїми дітьми, так, йик ми з вами!“ — Випивши, подає порцію молодому, той сипле другу,

подає її дьидеви з словами: „Прошу, дьидику, на честь і на дар, щобисте були чесні і величні! Я вас вінчую, шосте мене кутали, недоста малого, але ще й тепер маєте клопіт зо мною великим!“ -- Отець бере порцію і говорить: „Дьикию тобі, сину, за честь за твій гонор! Я тебе вінчую молоденького з молодим вінком, з молодов дружиннов; щобис її не бив, не збиткував, щобис гадував так, як я гадував і вас маленьких годував; щобис Бога просив, із своєю дружинов добре жив, — на чужі сї не дивив! Тепер би тобі гадувати, парубоцтво продати, чужим жінкам у очи не зазирати! Своя біда вінчяина, не скінчяина! Вола, йик упрєгав сї у плуг, то він мусит орати! — Я вже не маю що балакати, лише від тебе молодого парубоцтво запивати. Дай Боже здоровє!“

Сим пропало парубоцтво. Зібрані „вінчують“, пють, їдять і танцюють трохи у хаті, за поріг не мож тепер нікому вийти, єго не вільно тепер переступити.

Проща. По вінчованю застеляють родичі поріг веретою, почім бере кожде з них по колачевн, по гусці соли і сїдають на лавиці під вікнами; матка, а за нею дружби і князь обходять довкола стола, а звідси по при родичів; коли князь стане проти них, починає матка просити прощі, ось як:

„Став цес молодий перед вами,
Йик свіча перед йобразами;
І просить уперед Бога милосерного
Господа Ісуса любого,
Пресьвьиту Діву, матінку Божу,
У цю пору для него пригожу,
І вас, татку, мамко солоденькі,
І братчики, сестрички рідненькі,
Вас дїдів, вуйків і тетічок
І усіх чужих чужиночок,
Усю найдальшу родину
І найменчу дитину.
Просимо усіх, абьсте простили,
І в далеку дорогу благословили“.

На сї слова відповідають усі гуртом: „Най Бог простит, ми прощьисмо!“

Так обходить і приповідає matka три рази і тільки разів прощають присутні. За кожний раз клякає князь перед родичами, ті хрестять его по три рази хлібом і сілю, князь цюлує родичів (уперед тата) в ноги, коліна, руки і лице а тим часом челядь сьпіває за *березою* :

„Лежыли берви бервінкові (2)*)
 Золоте пірвчко стіни гие,
 Молодий . . . . . поклін бє
 Перед своїм дьидичком (матінков) з легенька, (2)
 Шо его з малечку годував,
 Від вогню тай води встерігав;
 Від вогню тай води встерігав,
 А бервінковий вінец придбав!“

По обходї стають родичі коло порога застеленого ліжником, одно з одного, друге з другого боку; як син переступав поріг, за-тримують его, а челядь сьпіває :

„Ой, мамож моя, мамо,
 Віправьий же нас рано,
 Абим сі не спізнали,
 Шобясмо добре гостили!“

а коли родичі, поблагословивши тричі сина, пустять его через поріг, сьпіває челядь :

„Мамка сника споріджъне
 Тай у село відправъне
 З сілев, хлібом, з колачами,
 З молодими дружбочками.
 Іди, сину, по рьидочку
 Та по близьких сусідочках,
 Шоби тя благословити, (2)
 На вінчанє запросити,
 Й на весїля приходити!“

---

*) Диви : Весільні піснї.

Запросини. Тимчасом наберуть дружби оріхів, колачів, горівки та з тим виходять за князем, щоби просити благословіня тай на весіля. Насамперед ідуть до сьвященника, якому передають колач і гуску соли; відси ідуть до родів і знайомих. Увійшовши у хату, сїдають зараз на лавицю, розводять бесїду про буденні справи; так *сидьї шо сидьї* попросять благословеня, а в кінци кажуть: „Просили тато, просили й мама, просит пан молодий і ми просимо, абисте були ласкаві приходити сегодне на *зачїнань*, у вечерїх на *заво́дини*, а . . . . на *весїлє* а . . . . на *пронїї*“. — На се вінчують домашні, а на відхіднім кажуть: „Ігіт здоровї!“

Так ходять дружби з князем, а дружки з княгинєю аж до вечера; тимчасом сходять ся запрошені гостї і враз з домашніми лагодять усяке, одні страви і печива, між тими великий, гладкий, *кислий* хлїб, другї вяжуть *дереvence*.

На *дереvence* урубає дружба вершок ялицї з трьома верствами сучя; в кождїй верствї мусить бути сучя до пари; передаючи такий вершок хатїним, каже дружба: „Спорядїт єго файно, аби було з чим до людий піти!“, а коли той вершок поставлять серед хати, сьпївають:

„Ой устань-ко, мїй дьидичку,
Ти ми не вітчим,
Та увїйжи ми *дереvence*
Ти маєш чим“.

По тїй пісни вяжуть родичї перші китицю калини або віху вївса на черлено барвленого у сам вершок, а челядь сьпїває:

„Калиночка сї ломит,
(Імя) сї клонит
Дьидикови й ненцї,
Найменчїй дитинцї,
Шо єго (її) згодували,
Посагу призбирали“

За родичами завязує сестра, (княгинї — брат) при чїм приповідает: „Йик ти сї дїждав, шо дьидо робит тобі весїлє, шо тобі віно дає, і шьистєм і здоровєм тобі вінчує і вінком і *дереvence*; йик тобі сї завьязало вінок тай *дереvence* за дьидя, так я сестра (брат) прошу Бога, шоби дьидьо прожив і я аби сї не забарила (-ив), шоби дьидьо і минї так дружив. Йик я тобі *пильно* (щиро) завязала, йик ти сї *пильно* вінчьєш, так дьидик і мамка минї так *пильно* аби весїлє склали, йик

я тобі се деревце завязала!" При тих словах вяже червону волічку на деревце.

Як нема рідної сестри (брата), тоді зачинає по родичах перва сестра (брат) або будь хто з молодших з родини вязати деревце. За сестрою вяже брат, потім рідня тай зібрані, а челядь сьпіває:

„Лежыли берві бервінковіі (2)
 Ой крутов деревечко витов! (2)
 Та летіла зазулечка через сад,
 Погубила пірєчка повен сад..
 Шідїт, дружки, зберїте,
 Сосновов деревечко вберїте.
 Від спода до верха волочков,
 А на вершечку калиночков“.

1. Деревце. Вершок сьмієчки убраний барнінком, мечиком окришкоком (*Gladiolus imbricatus*), конюшиною угорською (*Trifolium rannonicum*), дівенною (*Verbascum*), сивяком звич. (*Echium vulgare*) писаною травою (*Phalaris arundinacea*), дромачною (*Briza media*), невістувьками (*Chrysanthemum leucanth.*), дїдаком (*Senecio Fuchsii*), червоною білою вовною, білими, червоными і рожевими пасками паперу і позволюченими ниточками бервінку.

До убраня деревця приносить челядь васильку, калини, чеснока, барвінку, материнки, гвоздиків, мир-зілля, кудревого зілля, червоної, білої, голубої волічки та таких папірців, пер, позолочених горіхів, монети з долютованими ушками і т. д.

Убираючи деревце, сьпівають :

1. „Лежыли берві, бервінкові (2)
 Ой крутов деревечко витов!
 Крутов деревечко витов
 Перед раэм стояло,
 В рай ся похіяло, (2)
 Сильно зацвитало“.*)

2. Лежыли берви бервінкові (2)
 Ой крутов деревечко витов (2)
 Соснове деревечко, де росло оно?
 На жовтім бай пісочку росло оно,
 У густенькім бай лузі рубано
 А на білім бай камени тесано,
 На тихий Дунай упускано
 У новий двір унесено,
 На тисовім столику урыжено
 На ільчытих**) скатирцях убірано.
 Від споду до верха ялинка,
 На самім вершечку калинка,
 Від споду до верха піречко,
 На самім вершечку зілечко“. (Жабв).

---

*) Після науки Зендавести вирросло з насіння „Кайомора“ дерево, яке виглядало немов двое людей в собою зрослих; з него розвилось десять пар людей, з яких одну пару склали „Мешія і Мешіне“ (муж — мушчина?), перші наші родичі. З того дерева завязалося жита чоловіка а в сям і будуча его доля. В городі Геесперид пильнували Парки золотих яблук дерева призначія. Той міт про дерево жита і призначія чоловіка нагадує нам живо гуцульське *деревце* а укр. „Вильце“, бо тут, в земнім раю (весіле), плете, се ся вінець жита чоловіка; понавішувана на деревці калина (kalapa означає в санскриті: звязь) і овес з'ображають молоду пару *богданіє* — се усе, що має бути даним — їх доля. В гуцульських весіляньх піснях посилає ся по те деревце за море, на білий камінь, а тичать его у колач — коровай, символ жита, що усе нагадує поганський міт.

**) —мережаних, рівно як фоя на илі (ялиці).

3. Лежыли берві бервінкові, (2)
 Крутов деревечко, витов! (2)
 Й а в крутім лузі рубане,
 На жовтім піску тесане!
 А долів Дунавчком пускане,
 А на бистрій ріці ловлене,
 А в новії двори внесене,
 На тисові столики кладене,
 А на ільчятій скатерти стелене. (*Ростоки*).

Як деревце готове, а молодий верне ся з запросин, співають

„Лежыли берві бервінкові, (2)
 Ой крутов деревечко, витов! (2)
 Ой до нас, Боже, до нас,
 Бо у нас тепер гаразд.
 Ангелі воду носы!
 Пречисту діву просы:
 Пречиста діво Мати,
 Ходи до нас до хати (2)
 Весіле зачинати“.

У хаті починають прятати, виносять усе з хоромів, аби було де гуляти, замітають до чиста, укривають стіл скатеркою і кладуть на него деревце, заткнувши его в кислий хліб (обр. 1), під який підстелюють білу вовну.

Зачінане. Як посходять ся запрошені гості, починають музиканти грати, при чім одні танцюють а другі *набувають* ся за столом; ті, що попоїли, встають, ідуть гуляти, як молоді так і старі, другі засідають і так чергою *бають* аж до *передь динною*.

Другого дня рано убирає ся князь у нове лудиня, закидає на себе туґлю, а дружба завязує ему біленькою фустиною спірний колач до правої руки на живчику і каже: „Я не завязую колач, але завязую твоє парубоцтво, шобис тогди парубком став і тогди абис овдовів, як крізь цес колач пролізеш!“ — А молодий на се: „Я тебе вінчую і тобі кажу, шоби я сї дочекав, шоби тобі другий за-

визвав таке, яке я собі тепер у голову набрав!“ — Се діє ся у коморі, де убирав ся молодий.

Запросивши статних газдів та газдинь, викликають родичі з комори на двір молодого з дружною. Скрипичник стоїть на задвірку перед хатою, і грає *весілої*, а запрошені газди стають довкола скрипичника. Скоро молодий вийде з комори, бере вго сестра або брат за руку і так ідуть обов на задвірок межн люде, де стають з ними у ряд; люде обходять доокола скрипичника три рази, а молодий за ними, причім тримає ему matka на плечех колачі і свічку. При тім обході співають:

„Ой на чистім поли
Запрошьяли колоколи,
На чистім поли
Бризнули лебеді!
Вуздочки на мості
Кіньми загреміли!
Війди, ненько, з хати,
Сина закликати.
Він молоденький просит:
„Ци ти, мати, до хати
Ци мене приймаєш?
Йик мене приймаєш,
Війди на задвірок,
Тут мене здибавш!“

Завбдини. На сей зазив виходить мати з хати, обсипає сина три рази пшеницею, а сестра стелить симчасом ліжники від задвірку через хороми аж у хату до стола; отець бере за руку газду, що найблизше молодого, і запрошує „до хати за стів сідати“; мати бере від matka колачі, а поклавши їх і зажжену свічку синові на плечох, поступає за ним, при чім співають:

Лежьили берві бервінкові, (2)
Й а в ліску, в ліску бай серед ліску, (2)
Шовковенька травиця,
Й а в тій травиці, й а в тій травиці,
Студененька керниця,
Й а в тій керниці, й а в тій керниці,
Напоює (імя князя) коника,

А (імя княгині) носит, присипав !
 А (князь) із тхонька,
 Із легонька підмовляє :
 Ступай (княгиня) на білесенький,
 На білесенький камінь ;
 Ї а з білого каменя в золотий стремінь,
 Ї а з золотого бай стремєня на коня вороного,
 Ї а з коня вороного до мене молодого“.

Як князь усяде за столом перед деревцем, а коло него дружба, кладе мати перед сином колачі, потім вкриває его білою переміткою на знак, що він уже не парубок; по хвилі здіймає дружба перемітку і кладе її на стіл.

Повниця. Мати кладе на стіл деревяну тарілку або кружок, на се білої вовни, посиплює її пшеницею, прикриває шовковою фусткою, а верх неї кладе сиріний колач, у який затикає на вхрест

2. Повниця.

чотири срібні монети, — а посеред колача кладе *побрицю* (обр. 2); у поливану миску наливає горівки і кладе там малий *полбничок* — деревяну широку ложку, звичайно різблену або прикрашену у ко-

чалци (гл. т. I, ст. 307, обр. 224). Коли мати коло сего порас ся, крас дружба колач на кусні, при чім сьпівають :

„Лежыли берві бервінкові, (2)
Крутов деревечко, витов! (2)
Засьвіти, Боже, з раю,
Нашому короваю,
Шоби було виднесенько,
Краяти го дрібнесенько.“

Скоро дружба покрає колач, черпає полонничком горівку з миски, а насипавши її у порцію, подає *повницю* князеви, при чім сьпівають :

„Лежыли берві бервінкові, (2)
Устань, устань (імя) на ніжки,
Озми повничку й а в ручку,
Почестуй же ненечку. (2)
А ти, ненько, вйми не много
Лиш сороківця одного“.

Князь пє перший раз до матеря, потім до вітця і всіх присутних, при чім за кождий раз *перепрошув* дружба того, до кого князь пє, словами : „Прошу (імя) на повницю!“ Хто випє, кидає гроші у порцію, а молодий висипавши їх на вовну, подає повну порцію другому. До повниці клячуть усіх по черзі, і кождий мече, *що што витыкає* (зможе).

Подаючи повницю, присьпівають кождому повнєшу пісню з відповідною зміною, або ось яку :

„Ходы кози по під лози,
А вівці по гірці,
Та кинь-ко ми, мій братчіку,
Хоч три сороківці.
Кинув єс ми сороківця,
Та шо мині з того,
Та кинь-ко ми, мій братчіку,
Хоч пів червоного!“

Коли за такими сьпівами обійде повниця усіх, наливає князь горівки, бере повницю і подає її на тарели через стіл родичам, кажучи: „Прошу, тату і мамко, на повницю“^а. Вони беруть обоє разом таріль тай порцію і пють рівночасно з неї; з чого виходить багато сьміху, бо ні одно ні друге не випе нічого, а горівка розілеть ся.

По повниці забирає мати порцію з тареля, а зложені гроші з вовною і пшеницею зєспає у платок і зав'язує в узлик; тим узликом обтирає лице уперед синовн (донці), а потім усім присутнім, почім вкладає узлик синовн (донці) за пазуху.

По повниці їдять, пють, гуляють до пізна.

Дар. День перед вінчанєм посилає молоднй двох чоловіків до молодої в *чуски*. Прийшовши у хату молодої і повитавшись, сїдають оба за стіл. Зпоза стола подають молодій дар від князя: два колачі, фляшку напитку, перемітку або рантух, червону хустку і чоботи, при чім приповідають: „Просив пан молодий на дар!“ Молода відбирає, *дыкує файно*, почім гостить послів, підчас чого вони сьпівають:

„Злинули два янгелї з неба,
Сїли, впали у пана (імя газди) на вікні,
Й а з віконця увперїд (імя княгинї) на столец (bis)
А пустили поволоченька до землі (bis)
Й а застелили бів білесенький по двору (bis)
Й а йшла туди бай чом (імя княгинї) на посад*) (bis)
Позалив на ню си бай чом (імя князя) имити (bis)
Й а сказав на ню до землі сукню бай вшити (bis)
Й а й надїли на нїжки жовті чобїтки з позлїтки (bis)
Й а й на головочку білий рантушок з крамочку (bis).

(Зан. від *Міци Лазорука з Ростік*).

Погостивши, встають послн а молода перев'язує їх ручником і передає їм дари для молодого: сорочку, колачі і фляшку напитку.

Скоро послн вернуть ся до молодого, передають ему дари, кажучи: „Пане молодий, просимо на дар від молодої“.

*) За стіл, місце почесно.

Віріжінє. Рано в день вінчання убуває ся княгиня у ті чоботи, що дістала в дару від свого судженого, закладає перемітку через шию а верх неї шовкову фустку (обр. 3. 4. 5. 6); молодий знов убирав сорочку, яку дістав в дарі від судженої. Убуваючи чоботи, кидає у них кожде з молодих якийсь гріш для дружби.

3. 4 Молода з Брустур в весільнім убраню.

Убравшись до вінчання, прощають ся молоді з родиною, щоби не *завінчили якого гріха*. В тій цілі засідають родичі на лавиці з *прощивним хлібом* а матка обходить з деревцем, а за нею молодий, дружба і ин. три рази довкола стола, а як стане молодий перед родичами, говорить матка таку саму прощу, як при благословліню, лише кінчить її так: „щобисте простили і в добрий час до сльобу благословили“.

Як молодий прощає ся з присутніми, сьпіває челядь під проводом берези:

Лежыли берві бервінковії, (2)
 Ой крутов деревечко, витов! (2)
 Мати дитя спорьжыньє,
 До сльобочку віправльє,

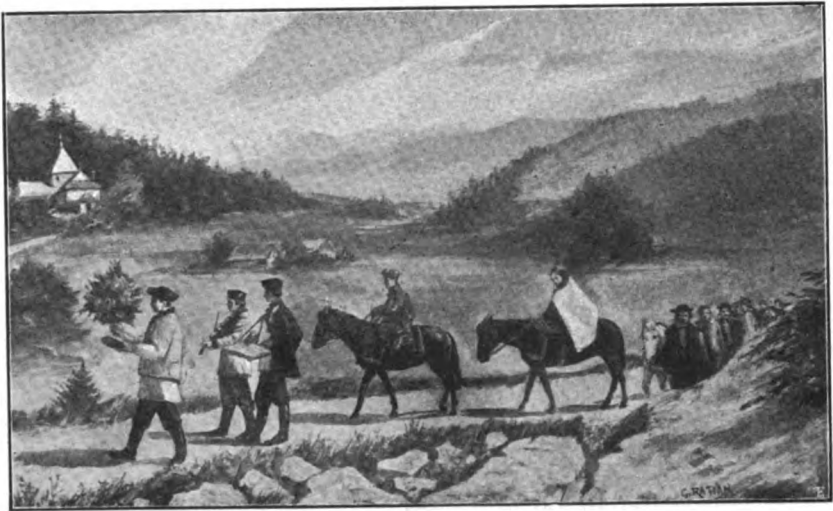
З хлібом, з сілю, з колачами,
 І з добрими родичами.
 Ой, мамож моя, мамо,
 Вірьжый мене рано,
 Та не в ліс, не в дуброву,
 Лиш до Божого дому.
 Іди, синку, до слюбочку,
 В щисливою годиночку.

5. 6. Молода з Яворова в весільнім убраню.

Береза виходить з деревцем наперед на двір, а за ним другі. Як посідають на коні, обсиує їх мати пшеницею. Кінь, на яким сидить молода, має через шю коло уха перевязаний дзвінок. Як тільки княгиня сяде на коня, дивить ся через колач, увязаний при живчику правої руки, на всі чотири сторона сьвіта; коли погляне на схід сонця, каже матка: „Абис була як зоря красна“; коли-ж молода подивить ся на захід, цілує її мати і каже: „Абис була як сонце щасна!“ Скоро княгиня погляне через колач на північ, зближає ся до неї отець з словами: „Не знай ніколи ні зими ні нужди“;

а як зверне ся до полудня, кажуть дружки і дружбове: „Аби вам всюда було мирно“; за сим приповідають усі в голос: „Тай пишно, тай мило, тай тепленько в груди!“ — на що княгиня відповідає: Прости Бог, Вам, люде добрі“. — По сих словах зачинають гремити з пістолів, похід з березою на переді рушає до церкви, за ним музика, дружба, князь (княгиня) з дружбами і цілим товариством (обр. 7).

7. Весільний похід.

В одних селах їде молода до сльобу в уплітках, а в других, як в Космачи, Брустурах, розплітає її брат косу рано перед вінчанем а мати розчісує, при чім сьпівають :

„Лежыли берві бервінковіі (2)
 Крутов деревечко, витов! (2)
 Брат сестричку розплітає,
 Заплітки під стіл метає, (2)
 Чоботом придоптає“.
 „Ой рогівий гребеньчик, рогівий,
 Та озми го, мамко, в ручку,
 Розчеши ним русу косу,
 Русу косу під віночок“.

Як мати почне розчісувати косу, співвають :

1. „Лежьили берві бервінокві, (2)
Крутов деревечко, витов! (2)
Розвій, вітровьку, русу косу
По золотому просу!
Та не жаль же минї
Русої коси, нї мовї краси,
Але жаль минї матїночки,
Що не має послугочки,
Шо нікому рано встати,
Коровоньки заганяти!“
2. „Лежьили берви бервінокві, (2)
Крутов деревечко, витов! (2)
Ой чеши, мамко, дрібницї
До самої спїдницї,
Чеши-ж їх, мамко, поволи,
Не будеш вже чесати ніколи!“

Ідучи до церкви, співвають дорогою :

„Й а в недїлю рано, рано
Щось сі море розіграло!
Й а не море того грає,
Але сонце сі купає.
(*Для княгинї*) зазірала,
Тай у море вна упала.
Слізоньками ся вливає,
На дьидика покликає:
„Ой дьидику, соколику,
Виратуй мя з того моря!
Ой дьидику, моя душко,
Подай ко мнї твою ручку!“
— Дав бих тобі, синку, й обї,
Забрав бих тї, синку, д'собї, —
Та не моя, синку, воля,
Ратувати тебе з моря,
Але Божа, синку, воля,
Ратувати тебе з моря.

А в недїлю і т. д.

На (*імя князя*) покликає :

Ой (. . .) соколику,
 Виратуй мя з того моря!
 Ой (*імя княгині*) моя душко,
 На-ж тобі мою ручку.
 На-ж тобі (*імя молодого*) й обі,
 Озми-ж мене ти ід собі.
 Божа й моя, любко, воля,
 Ратувати тебе з моря:
 Подам тобі ручки й обі,
 И оаму ті любко д' собі“.

2. А в неділю рано, рано
 Дзвони задзвонили,
 А ще ранше перед сходом,
 У цім домі засьвітили.
 У цім домі мамка встає,
 Мамка дитє убирає,
 Слізочками ся вмиває,
 Тай до збору*) вирьжає.
 До збору, синку, до збору,
 Іти тобі до Божого дому,
 Рученьки там ізложити
 Тай головку ісклонити,
 Бога долі упросити. (2)
 Ой не плач, мамко, за мною,
 Я не все забираю з собою,
 Лишьню ти дрібні слідки по двору,
 Дрібні слідки по двору, по двору,
 Ще дрібніщі слізюньки по столу.

3. Чій то коник по горі йиграє
 Тай копитцем камінь розбиває,
 Шовковим фостиком слідв замітає,
 Кейловов гривков все поле застеляє,
 Ясними очками в садочок позирає,
 Чуйними ушками в садочку надслухає.
 Чи сива зазулька в садочку не куває? (2)
 Чому ти, зазулька, рано не куєш, не куєш,
 На другу весну
 Зелені гайки забудеш.

---

*) церков,

Початок другої зворотки той сам, а далі:

Чи (імя княгині) в садочку не співає?
Чому ти . . . . та не співаеш? (2)
Другий раз дівков не будеш, не будеш,
Славні вечернички забудеш, забудеш!“

4. „Хмари сі ізнизали,
Татка й мамку засмутили
. . . . . сі вінчине,
Татка й мамку вна лишние.
. . . . . веселит сі,
Татко з мамков смутит сі.
Не бійте ся, татку, за мене,
Мині гаразд буде,
Я молода і весела,
Лиш їсти не буде“.

5. „Гей сонечко зза гіря, зза гіря,
А молода зза стіля, зза стіля,
Іде наша . . . . до церкви, до збору,
Слюбувати свого Миколу.
А ви, татку, не смутіт ся,
Тай ви, нецько, нї,
Лишень дайте штири воли,
Тоті бурії.
Мете, татку, мете, мамко,
В мене газдувати,
А я буду бурі воли,
Славне кохати“.

6. „Закувала зазулиця при убочі,
На годованці сидючи,
Шовковий рукавець шкючи,
У Львів городец дивючи.
А Львове, ти Львове городче, (2)
Які в тебе суточки тісенькі,
Їхали ними бояри пишненькі.
Ба хто у впереді? Чом старосточок,
А за ним у слід пан молодочок.

Під ним сї сивий коник розіграв,
 Зелінь та виноград потоптав!
 А вставай, молоденька, за неньку
 Та поливай тот виноград з частенька,
 Бодай тот виноград зелінь був,
 Бодай наш молодий весїв був.

Серед таких і иньших сьпівів добють ся до церкви, а занім звідси дадуть сьвященикови знати, що молоді прийшли до вінчання, порядкують перед церквою убране і сьпівають :

„Ой нема попа дома,
 Ой поїхав до Львова,
 Ключики купувати,
 Церковцю розмикати,
 Церковцю розмикати,
 Двоє дїтий звінчати“.

Вінчене. Занім прийде сьвященик, мати поучає доньку, щоби в часї церковного обряду наступила молодому на ногу, *абис вершовала* — старшувала над ним. Скоро покаже ся сьвященик, бере князь свою суджену за руку, а батько і матка передом ведуть молодята аж до престола. Підчас сьлюбу держить дружба кресаню, а матка колачі із сьвічкою на плечах князя, а на плечах княгині держить батько колачі з сьвічкою а дружка перемітку.

По вінчаню виходять увінчані разом аж до церковних дверій; тут старає ся кожде з них перестушити борше поріг, бо по віруваню Гуцулів того буде старшувати дома, котре перестушить борше поріг, але батько та матка здержують їх і приневолюють до того, щоби перестушили враз, причім приговорюють: „Дивіт сї, абисте не зробили нам устиду“. По тих словах переступають молоді враз поріг і так виходять разом, ступаючи і тримаючись за руки з церкви. На дворі цілюють ся князь з княгинею, а обернувшись три рази довкола себе, дивлять ся одно на друге через дїрку сиріного колача, перевязаного на правій руці, а се на те, „аби бачили своє щастє і не від'умерли від себе!“ Потім цілюють ся з гістьми, а вийшовши поза браму церкви, їдять молоді варене яйце і колач, а весільні гості *зативають сьлюб*, бо „ци лихо, ци добре, пропало усе!“

Коли зважимо, що молоді ідуть натще до вінчання, дальше, що через велике віддалене вінчання відбуває ся не раз аж коло полудня, то зрозумімо потребу такої перекуски.

Декуди має князь при вінчаню з собою гаранник, котрий витягає спід сірака в часі запивання сльобу; скоро се побачить молода, вириває ся з рук і утікає, аби її не ударив, бо се би значило, що він має старшувати над нею через ціле житє; — матка ловить її, а батько відбирає від князя гаранник і зводять їх назад у купу, подаючи їм відповідну науку.

„Зараз по вінчаню можна вже спізнати, якою дівкою княгиня була: як котра зараз по сльобі дуже червона, та заплаче, то ся справедлива дівка, а котра не справедлива, тота стане біла, біла аж *пописнів* зі страху, аби молодий не спізнав“ запевнювала Г. Вардзаручка.

По могоричу сідають весільні на коні, княгиня рушає перша, за нею її гості, потім князь із своїми назад у свої хати тим самим порядком і тими дорогами, як ішли до церкви.

Дорогою грає музика, а за нею співає весільна дружина:

1. „Лежыли берві бервінкові, (2)
Крутоє деревце, витов! (2)
Подыкуймо попонькови,
Як своєму батечкови:
Не богато нас бавив,
Не богато й заправив:
Коника вороного,
Спід пана молодого.“

2. „Лежыли берві . . . . Крутоє . . . .
Ой чому ти, зазулечко, у лісі не куйиш?
Ци ти може, зазулечко, кыжку зимку чуйиш?
Ой чому ти, молоденька, так гірко сумуйиш?
Цевно собі, молоденька, злу долю віщуйиш?“

3. „Лежыли . . . . Крутоє . . . .
Коби наша молоденька така веселенька,
Як у тій Чорногорі вода студененька!
Та коби наш молоденький такий веселенький,
Як у тій Чорногорі явір зелененький!
Та ци ийвір, ци не ийвір, зелена трепітка,
Так ми любка ізмарніла, шо лиш їй крихітка.

Так ми любка ізмарніла, та я так ізнидів,
Через тоті два вечори, шо сме ї не видів.“

В часі повороту до хати, виходять сусіди у стріть молодого,
витають его і дружину ось як :

„Слихом слихати,
Видом видати,
А папа молодого витати,
Шьистям, здоровям, розумом добрим,
Ласков господнев, дружинов подобнов!
Най тобі буде, пане молодій,
Із роси, з води, з усеї лободи,
Шоби Пречиста діва за столом сіла,
А за нею добрі люде най тобі доленьку суде!“

І молоду витають так само, лише кінчать повитанє ось як :

„Шо-б була як золото ясна, як весна божа красна,
Як божий дар добра, на ввес сьвіт подобна!“

Поклонившись тричі дружині (сеся кланяє ся сусідам), запрошує
батько у хату на весіля.

Коли вже наближають ся до хати, співають :

1. „Лежьили . . . . . Крутов . . . . .
Ой шос ми там у церковці виділи (2)
Два віночки на стіночці, (2)
Молодому на шьипочці, а молодій на чівочці.
Лежьили . . . . . Крутов . . . . .
Ой вийди, мати, з хати та почувш вість,
Ой прийшов до тебе та величний гість!“
Лежьили . . . . . Крутов . . . . .
Ци мла, ци вода? Ні мла, нї вода!
Оце наша молоденька з бойри нальигла!“.

2. „Лежьили берві . . . . . Крутов . . . . .
А ми були в церкві, ми шос там бачіли,
Ой два вінці на стінці, третий (*імя*) на чівці.
Ой дякуємо Богу й а й духовному,
Шо нас не барив до дому,
Тай не взяв в нас много :

З молодого взяв коня вороного,
А з молоді взяв червоного.

3. „Лежъили . . . . . Крутов . . . . .

Ой прилетіло пташе
Тай сіло на піддаше,
Тай йило щебетати :
Війди, матінко, з хати,
З повними повничками,
З добрими гадочками“.

4. „Лежъили . . . . . Крутов . . . . .

Злинуло пташе, сіло на поддаше,
Йило щебетати : віходи, мати, з хати,
Віходи з хати, дитє познавати.
Мов дитє значеньке, над усїми смутненьке,
Оно сидить всїх висше, а склонило головку всїх низше“.

5. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .

Вийди, дьбидичку, з хати (2)
З повною повничкою,
З доброю волечкою.
Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
Війди, матінко, з хати,
Пшеницев посипати,
Щоби воли рогаті,
Щоби діти богаті.
Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
Війди, матінко, з хати,
Нас сі запитати,
Ци ми добре гостили,
Шосмо сі так забарили !
Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
Віходи, мати, з хати,
(Лмя) повитати ;
З крутними колачами,
З йирими пшеничками“.

Родичі виходять з хати, отець з фляшкою напитку, частуючи всїх, запрошує у хату, а мати з пшеницею, бервінком, вовною, пугарем пчїльного меду і двома колачами, підходить до князя, обси-

пує його тричи пшеницею і бервінксвим листем, вкладає за пазуху білої вовни, передає йому колачі, почім мачає мізинець у мід і потягає медом по устах князя тричи, приповідаючи : „шоби вам було так солодко, як мід солодкий, шобнете *оброблі* (заможні) були, як вівця, а тепло аби вам було, як вовна тепла“*). По тім вінчованю зсаджує дружба молодого wraz з сідлом з коня, а сам скаче через того коня ; молодий мачає мізинець у мід і мастить медом по устах весільних гостей.

Тепер ловлять ся усї у колесо, береза входить перший у хату, кладе деревце на стіл, за ним іде князь з друзбами і весільною дружиною.

Весіле. У хаті сїдає князь з друбною та маткою під образами против деревця, а побіч них самі поважні люди ; коли ті похарчували до схочу, причім напили ся гербати з перцем, горівки, меду, пива, вина страшно лихого, квасного як оцет, встають, а на їх місце засїдають другі до харчованя. На весілю мусить кожде, і найменча дитина, сидіти за столом і харчувати. Підчас того іде у хоромах чи на дворі (як до пори) данець та сьпів аж до самого вечера, часто до вчасного ранку.

Підчас харчованя сьпівають :

1. „Лежьили . . . . Крутов . . . . .

Й а в горі голуба гвіздо ва,
Ци всім гостям місце є ?
А коли не всім, гляніте,
Тисовії столи вносїте,
Калинові бай ослони кладїте,
Пишні гості садїте“.

2. Лежьили . . . . Крутов . . . . .

Красно гостеньки сїли,
Що здвигнули сї сїни,
Не так они здвигнуть сї,
Як гостї меду напють сї,
Бай солодкого меду,
Спід студеного леду,

*) В старинній Індії намащувано при весільних обрядах жіночий род. зняряд медом, приговорюючи : „Намащуємо твій зняряд медом, бо він є другими устами твірчої енергії, через яку ти сама, непокояна, покояаш усїх мушин!“

(Імя) голубочку,
Пий тепер горівочку“.

3. „Лежыли . . . . . Крутов . . . . .

Ой у нашого свата
Все черчыта хата,
Черчыком обсіпана,
Васильком обткана.
Ой у нашої свашки,
Все вівці попід дашки,
Хаті в неї на помості,
В них харчує свої гості“.

Встаючи зза стола, співають :

„Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
Миліі брата підведімо сі,
Шыпочки в ручках — поклонімо сі,
Й оперед Богу, Богу с'тому,
А за ним газді, газді нашому,
Й а подыкуймо господинечці
І кухареви і кухаречці
За хліба поставліня,
За пива доносіня.
Ой чом красні нам були дворове,
А всі нам були дернові,
Ой тут нам були столове,
А всі-ж нам були кедрові,
Ой тут нам були ослонове,
А всі нам були тисові,
Ой тут нам були скатерти,
А всі нам були ільчаті,
Ой тут нам були книшове,
А всі нам були пшеничні,
Ой тут нам були студінці,
А всі нам були свинячі,
Ой тут нам були голубці,
А всі нам були летучі,
Ой тут нам була визина,
З товстого вепра солонина,

Ой тут нам були юшкове,
 А всі нам були з баранця,
 Ой тут нам були кашове,
 А всі нам були молошні^а.

При данци ідуть уже ріжнородні пісні, які хто вигідає тай умів, не обходять ся і без *масненькиж*. Про данець і сьпіви в осібнім розділі.

Прощій. Звичайно другого дня під вечер, або такой вечером в день весіля, збирає собі князь *бойирів* зпоміж своїх гостей, аби враз з ними, друзбами і другими піти по молоду.

Коли молодий добирає собі боярів, сьпівають, сидячи за столом :

1. „Лежьили . . . . . Крутов . . . . .
 Із'ізжайте сї, ізбирайте сї,
 Всі бойири до князіі.
 Ой будемо іти в дорогу велику,
 Й а в дорогу велику, по паню молоду,
 По пишну молоденьку,
 Як весну веселеньку.
 Ой як прийдемо, ой як заїдемо,
 Ой як заїдемо в деренові двори,
 Сядемо собі за тисові столи,
 Будемо пити мід, вино зеленев.
2. Лежьили . . . . . Крутов . . . . .
 Ой ви, музики, тужіт сї,
 А ви, свашечки, зберіт сї,
 Підете разом з нами,
 До молодіі з дарамн,
 Абисте сї дивили,
 Абисте все добре узьили.

Встаючи зза стола, сьпівають :

Лежьили . . . . . Крутов . . . . .
 Ой то не рої сї ров,

То бойри сі стров,
 Й а в далеку дорогу,
 По паню молоду.

Занім вийдуть з хати, сьпівають :

„Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Мати сина виріжъив, мовте братя!
 Й а в гостоньки виріжъив, м. бр.
 Виріжъив, наказув : м. бр.
 Не пий, сьнку, першу чъистку, м. бр.
 Перша чъистка — чарівничка, м. бр.
 Вісип, сьнку, коникови, м. бр.
 Вісип ему та на гривку, м. бр.
 Коник зарже, чъири зверже, м. бр.
 А нїжками притоптав, м. бр.
 А фостиком примітав, м. бр.

Те саме сьпівають другий раз зі зміною: „другу чъистку“,
 а третій раз змінивши на „трету чъистку“, кінчать :

Віпий, сьнку, трету чъистку, м. бр.
 Трета чъистка — доля твоя, м. бр.“

Берега бере деревце, їде передом, за ним князь з боярами і до-
 роогою сьпівають всякі пісни, між ньшшими :

1. „Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Не рій ся роїт,
 Але пропій сі строїт!
 Під гору пропойці, під гору,
 Під червоную корогву,
 Яка она червона,
 Така молода здорова.
2. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Трубе трубки на чверть милї, мовте братя!
 Дають вісти до сваточки, м. бр.
 А сваточок віри не йме, м. бр.
 Віри не йме, в хату не йде, м. бр.
 А сваточка чъиші миє горіхові, м. бр.

Мне чьиші промовляе, м. бр.
 Слізонками їх вмивае, м. бр.
 Буду вас на жовто мити, м. бр.
 Буде вами сваток пити, м. бр.

3. Лежъили . . . . . Крутоє . . . . .
 Ой у в лісі на поляні,
 Горъи ватри не вгашані,
 Коло ватрей сто ковалей,
 Куют коні бойирскіі,
 Куют, дуют та ночуют.
 У всіх коні підковані,
 Лиш у (*імя*) не кований,
 Має (*імя княгині*) срібний перстінъ,
 Коня підкує тай причує.

4. Лежъили . . . . . Крутоє . . . . .
 Із за гори за високої,
 Ясний місяць сяє,
 А зза другої, зза золотої,
 Молодий конем йиграє.
 На правій ручці срібний перстенец,
 Купує его, торгує его,
 В Вірмена, Вірменочка,
 Не хочет він его ні дати, ні продати,
 Лиш хоче Вірменочці сам дарувати.

Прийшовши під ворота хати молодої, сьпівають ;

Лежъили , ... Крутоє . . . . .
 Трубе трубки цему дому,
 Дають вісти д молодої,
 А молода віри не йме,
 Віри не йме, за стів не йде,
 За стів не йде, чьиші мие :
 „Чьиші мої горіхові,
 Буду вас на жовто мити,
 Буде вами (*імя молодого*) пити“.

Молодий лишає ся за воротами, а другі гості весільні входять на подвіря, підчас того сьпівають :

А стій, зятю, за ворота,
 На зеленій папороти,
 А най на ть дощик іде
 Та най на ть метіль мете!
 А най на ть сонце гріє
 Та най на ть вітер віє.

Увійшовши на подвіря, співають бояри :

1. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Летіли соколи по під небеса
 Та з тоненька засвистали,
 Прийшли бойири на се подвіре,
 Голосно засьпівали.
 Не так они засьпівают,
 Як молоду іздбают.

2. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Метіль мете, дощик іде,
 Та на коні воронії, та на сідла льчатії,
 Та на коні воронії і на узда дротянії,
 Та на коні воронії, на стремена золотії,
 Та на коні воронії, на бойири молодії.

3. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Війди, свату, з хати,
 З добрими гадочками,
 З ярими пшеничками,
 Свої гості обсіпати
 І у хату запрашати.
 Ми не самі тут зайшли,
 Ми тут (*імя*) привели.
 Ми в гості запрошені (2)
 Ой на меду на бочівку,
 Та на хорошую дівку.

Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Впали й а впали зимц, морози,
 Приморозили чом молодого на кони.

Довідала сі чом молоденька зза стола,
 Ой взяла чыстку меду, а дві вина,
 Відтановила*) молодого на кони;
 Ой узьила чом молодого до хати,
 А конника вороного до стайні,
 Молодого харчувати,
 А конника футрувати.

Підчас тих сьпівів на подвірю жде молодий перед воротами,
 а береза бере колач, який привезли з собою бояре, перевязують вго
 хусткою, у яку на чотирох кінцях *набут* грошей і так несуть
 колач до княгині, сьпіваючи :

1. Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
 Плавала куна блиако Дуная,
 Та виплила собі як раз коло края;
 Просит молодий, просимо і ми,
 Будь на цес колач чом ласкава.
 Ёйк колачі нам здавали,
 То їх усї цюлювали,
 А ми также як здаємо,
 То їх также цюлюємо.

(Яворіє).

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
 Плавала куна та по долиніці,
 Віплила она й на став,
 Просит молодий, тай ми просимо:
 Прийми цес колач ласкав.
 Ёйк нам колач цес давали,
 То ми вго цюлювали,
 А ёйк мемо йиздавати,
 Всї будемо цюлювати.

Як дружби увійшли з колачем у хату, сьпівають на дворі три
 рази :

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
 Перші післи пішли,

---

*) загірла.

Шовковим плайним ішли
 Від пана молодого
 До панї молодї;
 До панї молодї
 І до піймиці*) ві.

За той час вибирає молода зубами гроші, хрестить ся колачем і дивить ся до сходу сонця через него, викручуючись три рази довкола за сонцем, почім передає свій колач дружбі, той несе єго до князя, передає там матці, а тота перев'язує колач двома кінцями хустки, а два другі кінці дає боярам; ті розпинають у воротах хустку високо так, аби молодий, попереджений маткою, міг пошід колач конем переїхати.

Музика грає на подвірю, де гості весільні данцюють.

Князь жде на дворі на кони, аж дружби викупять дружки; задля того ідуть дружби у хату і наближившася до дружок питають:

„Чим сї пофалити?“

„Фусткамн“.

„По чому?“

„По червоному!“

Торг починає ся від червоного а сходить на 20, 10 кр., почім перев'язують собі дружба і дружка тою фусткою руки і виходять у танець на двір, де молодий сидить на кони. По танці повертають дружки у хату, молодий злазить з коня, а дружби відв'язують колач від руки молодого і входять у хату.

Як дружки вийшли з дружбама танцювати, заходить молода за стіл, сїдаючи за деревце; як дружки, перетанцювавши, повернуть у хату, пересьпівують до них:

„Де ви, дружечки, ходили,
 Чого йисте нас лишили?
 Ми ходили до церковці,
 Побачіти дві головці.
 А шо ви там у церковці
 Побачіли на головці?
 Ми бачіли два віночки,
 Парубкови на головці тай дівочці.“

---

*) родини.

Де-ж, дружечки, тот віночок,
 Шо го носив парубочок?
 Їнк лиш перша зірка зійде,
 Парубочок з вінцем прийде“.

Дружби і береза, що увійшли тепер у хату з сиріним колачем молодого, ідуть до княгині і, приклавши колач до очий її, питають :

„Куди краще видко?“

„На всі боки, файні люде, але файніщий місяць, що з надвіря ізходить“ (себто молодий).

Тепер відв'язує батько сиріний колач від руки княгині, а прив'язує її натомісць колач, що від молодого. З колачем молодої виходить батько на двір, де перед порогом прикладає молодому до очий той колач і питає :

„Куда краще видко?“

„На усї боки, кращі люде, а найфайніща зірка, шо у хаті світит!“

По сих словах пересилує батько колач через червону фустку і завішує его молодому на рамя.

В часі тої церемонії з колачем, застеляють домашні ліжниками долівку хоромів аж до стола, а бояри сьпівають на дворі :

Лежыли берві . . . . . Крутоє . . . . .
 Сваточку голубочку, чыс заа стола вставати,
 Заа стола ставати, просити нас до хати;
 Просити до хати, до новенького двору,
 До новенького двору, до тисового столу.

Родичі молодої виходять на двір і запрошують у хату ось як :
 „Вінчуємо вас, шыствием здоровем; іти вам у хату молоду купувати, за столом сї набувати а відтак гуляти!“ Тато молодого каже;
 „Дыкую красно за витане, за приймане; я, хоть на дворі, маю усего тілько, шо і вас прийму; я не прийшов *з гола руч*“. — „Я знаю, свату, шо у тебе усе добро є — відповідає тато молодої — тай я не даю доньку *з гола руч*!“ — Тато молодого сипле горівки і звертаючись до свата, каже: „Пий здоров, свате!“ Вони обіймають ся, цілують ся і пють; потім каже тато молодої: „Прошу, ловіт ся у колесо, будемо вас обсыпати і за стів запрашати!“ За сим обходить мати молодої три рази князя, обсыпуючи его пшеницею і мастячи уста его медом.

Бояри і гості ловлять ся за руки і ведуть молодого у хату,
співаючи :

1. Лежыли . . . . . Крутов . . . . .

Бойири, голубочки,
Прьичте сі до купочки,
А прьичте сі й а в громаду,
Але майте одну раду*).

2. Лежыли . . . . . Крутов . . . . .

Ой як мак процвітає,
Д нему бджола прилітає,
Так бойири в дім ідут,
Бо вни тут требу мают.

3. Лежыли . . . . . Крутов . . . . .

Ой віходи-ж д нам, свату
Та розкыгай свою хату
І новенкії скіни,
Щоб бойири всіли.

Як увійдуть у хату, співають :

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .

Ой у Львові на ярмарку,
Ой заїхав (*імя*) у брамку,
Зачьив злото вікыгати,
Хоче панну купувати;
Ми му срібла доложімо,
Вікупити поможімо.

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .

Убита ми доріжечка до Львова,
Обсаджена калиночков довокола,
Ішла туди (*імя*) та вснула,
За нев ішов рідний ївдник — не чула.
Рубав би я калиночку — не вмію,
Скорныи (збудив) би я донечку — не сьмію!

---

*) будьте одної гадки.

Убита ми доріжечка до Львова,
Обсаджена і т. д.

За нев ішла рідна мамка — не чула.
Рубала би я калиночку — не вмію,
Скорньила би я (*ім'я*) — не сьмію!

Убита ми доріжечка і т. д.
За нев ішов (*ім'я князя*) — не чула.
Врубаю я калиночку, бо вмію,
Скорньію (*ім'я княгині*), бо сьмію“.

У хату, де молода сидить за столом, склонивши тепер голову на колач до стола, входить уперед матка, держачи колач (дар молодого) оповитий хусткою і каже: „Добрий вечер!“

„Доброго здоров'я!“

„Як вам без нас?“

„Гаразд, Богу дякувати, з вами ліпше“, — відповідає брат молоді, що засів коло неї.

За маткою входять дружби й бояри і, поздоровкавшись, кажуть:

„Пропала нам єгничка, ци не бачили ви де вї; а може хто переймив, кажіт дамо переємного“.

„Може й бачили, може й переймили! Пізнавайте!“ — відповідають хатні.

Бояри зачинають шукати, а хатні показують їм иньшу дівку: „Це ваша ягничка“.

„Ба ні, оце“, — каже дружба, підносячи схилену голову молоді. — „Ти тут спиш і чекаєш; а тобі вже чьис зза стола виходити; чьис тебе зза стола виводити. Пан молодий просит тебе на дар!“

По сих словах каже молодий: „Я прийшов по тебе, ходи зо мнов!“ На се відповідає брат молоді, що сидить коло неї, держачи її косу у руках; „Може меш брати,

Але треба чекати.

Ти іще не купив,

Абис собі вї взяв. — Заплати то озмеш, а інак я сестри не дам!“ — Сестра молоді собі теж жартує: „Не дам сестри. Хто мині буде помагати! Тра за неї заплатити, я вї дурно не даю“. — Молодий дає братови молоді топорець, сестрі кладе на кіску 1, 2 зр. або кілька може і торгує ся з братом, що зрау жадає викупного 100 зр., а відтак спустить на 1 зр. Заплату

кладає молодій на косу княгині, почім брат пускає косу, забираючи заплату. Скоро торг доконаний, співають :

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
 Ото поганый брачык, чом татар,*)
 Продав сестру за таляр,
 Він однако з него нічо незведе,
 Піде в коршму тай пропе.

По тораї бере сестра з одного а брат з другого боку колачі і пите, що стоїть перед ними і питають князя: „Купив ес?“ — „Купив!“ — „Колис купив, диви сї, ци не бракує зуба якого, ци не крива, ци не сліпа?“ — Дружба каже: „Та і я мушу дивити сї, ци добра вона!“ Так жартуючи, дивить ся княгині у очи, хоче заглянути і у зуби а потім каже до молодого: „Добра, не ушукав ес сї“. — Тепер подав matka молодій дар: колач у фустці, а князь сам якийсь дарунок, почім поспільно вінчують собі, аж почнуть бояри співати :

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
 Й а в горі, в горі голубочки гніздат ся,
 Ци в там бойирам місце всім?
 Коли-ж нема, ослони калинові кладіте,
 А пишні бойири містіте.

Як бояри засядуть за стіл, співають :

Красно бойири сїли,
 Шо здрігнули сї стїни,
 А не так они сї здрігнут,
 Йик сї пива напют!
 Ой нам пива і меду
 Спід студеного леду.

Усївши за стіл, бояри співають :

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
 Ой у нашого свата
 Черчикова хата,
 Черчиком обсипана,
 А васильком затикана ;

*) як Татарин.

Просят нас їсти пшти
 І цес дїм веселити !
 Ми є гості неголодні,
 Ми бойири чести годні.

Похарчувавши де що, сьпівають :

Лежыли . . . . . Крутов . . . . .
 Бігав кіт по полицях,
 Й а в червоних ногавицях,
 Бийте котонька в лапки,
 До запічної бабки,
 Шоби єї кухарки догадали,
 Шоби нам інше клали.
 Тут кухарки добираїні,
 Й а зі Львова присилані,
 Красно їсти зготовили,
 Закришками примастили
 І просє нас їсти, пити,
 Аби цес дїм веселити,

Звертаючись до гаади, присьпівають йому бояри :

Куда сваточок ходит,
 Туда бервінчик родит,
 Й а дрібний зелененький,
 А будь, сватку, веселенький

Сьвітївка. В часї того набуваня сьвітить мала дївчина — *сьвітївка*, сьвітчу тай стає на лавици під образи по за молодими. Мати молодї приносить перемїтку, молодї встають, нахилюють голови до стола і, коли мати укрив їх перемїткою, сїдають, причім сьвітївка дивить ся зі сьвітчкою, аби молода не засїла палців, що би значило, що вона дїтий не хоче мати, а що в тїй тижбі трудно сего усокотити, то научують сьвітївку, аби підкладала свою ногу під молоду, як тотя сїдати буде.

Усївши, стягає княгиня перемїтку з голови і закидає собі її поза шию.

Тепер виймають бояри з бесагів пите і т. и., яке привезли з собою, і князь не уперед до своїх бояр, дякує їм за те, що

прийшли з ним, а потім припиває „на здорове, на шьисте“ до усіх гостей, після чого *харчують* — їдять те, що молодий привів.

По харчу іде повниця молоді, підчас чого присьпівують за кожний раз, як молода подає повницю ось що :

Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Білая рибка по воді йиграє,
 Й а золотії пірочка має,
 У золотенький пугарчик
 Усе повнички наповняє.
 А озми (*імя княгині*) повничку,
 Почъистуй свою *сопівнічку**)
 А озми (. . . . .) повничку,
 Почъистуй свого дъидечка,
 Від дъидика озми не много,
 Сороківця або червоного.

Так пересьпівують до усіх, змінючи дядечка на ненечку, сестричку, вуйочка, кіточку, батечка, матечку і т. д. а „сороківця або червоного“ на: переміточку біленьку, фусточку шовкову, сорочечку новеньку, бараньчика гарного і пр., після того, що хто при повниці жертвує молодій на *пропій!*

Дрібні гроші кидають *пропійці* у колач, що стоїть посеред стола, срібні втикають у колач, а сорочки, перемітки, фустки, запаски складають перед молоду, через що, особливо у богатших, обложать молоду шматем так, що її зпоза него не видно; маржину даровану передають по весілю, як молоді уже „ровгаздувались“.

По пропою виводять молодих зза стола, матка іде з батьком передом, за ними бояри а на послідок молоді, причім сьпівають :

Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Зза гіря, місяченьку, зза гіря,
 Виводимо молоденьких зза стіля,
 А чей на нас ясний місяць засьвітить,
 А чей же нас Пречиста зустритить.

Вийшовши зза стола, стають молоді до данцю, причім сьпівають окрім звичайних ось які нагодові пісні :

*) родину.

„Ой кувала зазулечка, кувала, кувала,
 Їнк учула кьижку зимку, вона сї сховала,
 Їнк учула кьижку зимку, мороз студененький,
 Она сї ісховала у гай зелененький.
 Ой гаю я нерубаю, газм сї обтичу,
 Маю таке пишне бідня — ні дам, ні позичу.
 Душко моя солоденька, лиш би тя любити,
 Очи чорні, личко біле, їнк у сокольти.

2. Ой соколе, соколичку, високо не літай,
 Коли мене, душко, вхопиш, на чужі не кліпай.
 Коли мене душко любиш, люби мя самую,
 Оченята не поводи на тоту другу.
3. Ой упали кьижкі зимки та під полонини,
 Заплати ми, файна любко, шо ми ся любили.
 Ця-ж я тобі, легінику, тай не заплатила? —
 У кождою неділеньку горівки купила.
 Горівочки сме купила, сорочечку дала,
 Кучерики розчесала, ще й поцюлювала.
4. Ой коник золотий копитками грає,
 Ї а срібними підківками мураву вриває,
 Ї а фостиком срібним сліди замітає,
 А вухками чуйними у сад надслухає
 Ї а в тім садочку крива ябліночка,
 А на ябліночці сива зазулечка.
 Та чому-ж ти, зазулечко, не куєш, не куєш,
 Ця ти собі слабу весну віщуєш, віщуєш?
 Ой чому-ж ти, молоденька, не плачеш, не плачеш?
 Ти вже більше твої коси не бачиш, не бачиш.
 Ти вже більше дівочков не будеш, не будеш,
 Славні вечірницї забудеш, забудеш.
4. Ой пусти мя, моя мамко, у поле,
 Там тратує мов зїлє стадо вороне,
 Молодому та і мині на радости,
 Другим дівкам, подружечкам, на жалости.

В часї, як молоді танцюють, засїдають другі за стіл, набувають ся, при чім сьпївають :

Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Ой рьисніі горішки трьисут сі,
 Масні пиріжки несут сі,
 Розкъгай, свату, хату,
 Тай новенькі сіни,
 Розвальий, свату, стіни,
 Шоби всі пропійці сіли.
 Ой як пропійці сіли,
 То іздрігнули сі стіни.

В часі, коли молоді данцюють, кличе тихцем тато молодої одного музиканта до комори. Як лише той наважить ся іти, кличе князь до него: „Куди ідеш?“ — „На двір, мині душно!“ — За той час бере *стариня* молодих (оба тати і обі мами) молоду і ведуть її до комори. Переступаючи поріг комори, заграє музикант у скрипку сумної, „від чого молода найбільше плаче, їй жьиль, що уплітки пускає а не знає, яку дружину має!“ Скоро почув молодий скрипку, біжить у комору, скрипка перестає грати; молодого обстануть усі, що є у коморі і питають: „Чого тобі треба?“ — Він відповідає що небудь та зараз пускає ся до голови молодої, „она тогди плаче, плаче, що аж паде“, а князь відтинає зубами *шварку* — тоту нитку, що тримає бовтиці в уплітках і зараз утікає. Одно з присутних потягне за нитку, з неї розсиплять ся бовтиці та заплітки, почім зараз матка зав'язує княгиню у перемітку, верх котрої кладе вінець, в яким княгиня ходить аж до пропою у молодого; вона вже молодця (обр. 8).

Скрипка зачинає грати, молоду виводять з комори; передом іде її мама, потім тато, дружба, дружки, мама і тато князя. Ледви увійдуть у хороми, вириває ся дружба наперед і ловить ся з молодою до данцю, а прочі імуць ся теж в колесо і гуляють собі. Як дружба відгуляє з княгинею, розпускають і тамті колесо, і гуляють, з ким хто хоче.

Скоро вже нагуляли ся, починають бояри співати:

Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Й а збирай сі, виріжай сі,
 Кречна панно, озмем тебе.
 Я зберу ся, не бою ся;
 Є у мене рідний лелька,
 Рідний лелька не дає мене.
 Ізбирай сі, виріжай сі,
 Кречна панно, озмем тебе.

Я зберу ся, не бою ся,
 Є у мене рідна ненька,
 Рід великий — не даст мене.
 Ізбирай сї, виріжай сї,
 Кречна панио, озмем тебе.
 Я зберу ся, не бою ся;
 Є у мене рідний (*імя князя*),
 Це мій муж — озме мене.

8. Молода у вінку з Яворова.

Поки виберуть ся у дорогу, обходять молоді тричі стіл до-
 вкола ; друзби просять у родичів молоді ліжників, лудиня, напнтку
 і всякого наїдку та запрошують на *провідни* і на *проній* до мо-
 лодого, а бояри сьпівають :

1. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Ой дякуймо Богу та сему столу
 Тай Божому дару,
 Дьидеви тай мамі,
 Братям та сестрам,
 Вуйкам та вуйнам
 І всім вам родинкам
 За ваше угощінє,
 За славне віріжінє,
 За честь та за славу
 Тай за кречную панну.

2. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Ой зза гіря, місяченьку, зза гіря
 Та виводім молоденьку зза стіля,
 Зза стіля через поріжок на двіря,
 На лєлєчкове пишне подвіря,
 А чей же нас Пречиста зострітит,
 А чей же на нас місяць засьвітит,
 А чей на нас вітрик повів,
 А чей нас сонєчко загрів.

Провѣдини. Батько молодої бере деревце молодої, а матка деревце молодого, що принесли бояри на прошії, і розцюлювавшись та повінчувавши, лагодять ся вийти з хати, причім сьпівають :

Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Ой староста, старостенький,
 Йик голубок сивесенький,
 Треба єму шєстак дати,
 Шоби нас вивів із хати.

Коли молода переступає поріг, сьпівають :

1. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Скочила (*імє*) з порога,
 Бувай же, нєнько, здорова,
 Лишью мов зїле у тебе.
 Хто мет єго поливати без мене?
 Ой буду я (*імє*) поливати,
 Дрібними слїзочками зрошати.

2. Лежъили . . . . . Крутов . . . . .
 Треба, лельку, гадати,
 Чим донечку вінувати,
 Ой треба ми, лельку, дати,
 Пару волів упрігати,
 Сто червоних готових,
 Сім подушок імхових.

Родичі княгині передають боярам постіль, ліжники, перемітки, лудине і т. и., при чім весільні сьпівають насьмішливо :

Ой у мене така дівка, чьис і віддавати,
 Прийїт, прийїт, старостоньки, до моєї хати ;
 Ой у мене у садочку сивеньке голубе,
 Подивїт сї, старостоньки, що діти сї любе.
 Ой діти сї полюбили, тай стали у воли*),
Мини**) дьидик дві коровці, голубенькі воли.
 Минуло сї весїлечко, йдуть діти по віно,
 Стоїт тато на порозї з коленим полїном.
 Вийшов їддик на задвірє, став собі казати :
 Іде донька та по віно, нема шо їй дати.
 Пішов їддик назад в хату, ненї став казати :
 Прийшла (*їмя*) по віно, нема шо їй дати.
 Війшла донька у *правачку***)*, ше не встїгла сїти,
 Дали її барабульок недуплених їсти.
 Она тотї барабульки тай перебирає,
 На полицу за книшками скоса позирає.
 „Ой мамочко, голубочко, то так не до речи!“
 А мамочка витягає котика спїд печи.
 „Чи до речи, не до речи, нічого до того,
 Даю тобі усе віно, котика слїпого!“
 Пішов котик царинками, а они йдуть лугом,
 А свекруха си гадала, шо вони йдуть з плугом.
 Іде котик царинками, они берегами,
 А свекруха си гадала, що йдуть з волами.
 Іде котик лугом, лугом, а вони царинками,
 А свекруха си гадала, шо йдуть з коровками.
 Йик вона си погадала, шо женуть коровку,

*) згодили ся **) Обіцяв ***) хату праворучу.

То побігла до потока, обмяти коновку.
 Ой обмила і дійвицу, пішла в омліт сіна,
 А йик вадріла, шо се котик, та там і присіла.
 Ой присіла до оплоту, рівне заплакала :
 „Таке тобі, невісточко, венька віно дала !“
 Ой йик вадріла, шо се котик, вна заголосила :
 „Таке-с собі, невісточко, віно заслужила“.

Коли вже забрали віно і вийшли на подвіря, сьпівають :

1. Лежыли . . . . . Крутоє . . . . .
 Та не плач-ко ти, мій лельку,
 Не плач же за мною,
 Не усе я забираю,
 Мій льильку, з собою :
 Я лишью круглесенькі
 Слідочки по двору,
 Ще й лишью дріблесенькі
 Слізоньки по столу.
2. Лежыли . . . . . Крутоє . . . . .
 Шо я тобі, лелечку, провинила,
 Шо ти мене, молоденьку, покидайши,
 Проти нічки невидної виріжайши ?
 Дай же мнї соловія сивого,
 Най заступит тебе, лелька, любого.
 Сивий соловіц буде ми співати,
 Буде мене, молоденьку, бужати, бужати.
 Бо свекруха, нерідня не збудит, не збудит,
 Лиш піде до сусідів посудит, посудит.
3. Ци ти, зятеньку, в мене не бував,
 Шо ти мою хатоньку зрабував ?
 Взыв ес постіль, взыв ес скринку
 Та наймиліщу дитинку.
4. Заа гіря, місяченьку, заа гіря,
 Ой вивели молоденьку заа стіля,
 Вивели молоденьку заа стіля,
 Посияляли кониченька до кіля.
 Її мамка лиш трошки заснула,

А молода з козаками пильненько махнула.
 Ой устала її мамка, лиш сі подивила,
 Та луснула у долони тай заголосила :
 Ой нате вам, сусідочки, коні воронії,
 Та підіте, здогоніте козаків, вірнії.
 Здогонили козаченьків на тисовім мості,
 Кудя ти йдеш молоденька, ци до мами в гості?
 Я на таке, мої любі, сюда не махала,
 Аби я ся та до мамки назад завертала.
 Ой нате-ж вам, голубчику, оцес мій віночок,
 Покладіте в моїй мамки на вішний клиночок ;
 А як мамка рано встане, на клиночок гляне,
 Слізоньками ся умив, мене іспомяне.
 Піді, мамко, до комори, підмітай полиці,
 Кудя мої стоювали злочені косиці.
 Піді, мамко, до комори, позмітай клиночки,
 Кудя мої звишували файні упліточки !
 Ой не плач-ко, моя мамко, не плач-ко за мною,
 Та не усе я забрала, не все із собою.
 Ой не усе я забрала, не усе узвила,
 Круглі слідки, дрібні слізки всі сме ти лишила.

5. Лежыли . . . . . Крутов . . . . .

Ой до бору доріжечка, до бору.
 Ой просит ся молоденька до дому, до дому ;
 Пусти-ко ма, мій миленький, відкис мене узвив,
 Заків ище мій віночок не зівйив, не зівйив.
 Бо як лише мій віночок зівйине, зівйине,
 Уже мене, мій дьидечко, не прийме, не прийме.

З такими і подібними сьпівами в супроводі скрипки, при ви-
 стрілах з пістолів доїздить ціла дружина до хати молодого, кудя
 звичайно випередили їх родичі і родина, коли були на пропою у мо-
 лоді.

Приближаючись до хати молодого, сьпівають :

Та розтьгни, свату, хату,
 Розтьгни і сїни,
 Бо нас тепер уже більше,
 Абих усї сїли.

Ой розтвори, свату, хату,
 Розтвори і ліску*),
 Уведемо ти як сонце
 Молоду невістку.

2. Ой отвори, ненько, ліску,
 Ведемо тобі невістку,
 Коровоньки ти не здоїт,
 Бо сі дуже фоста боїт.

3. *Риски**)* бойири, рискі,
 Прийшли ми з користів,***)
 Вийди, мамко, обсіпати,
 Вийди, лельку, запрошати.
 Отворіте нам сей двір,
 Ведемо невістку на вибір.
 Отворьий мати віконце,
 Привели ти невістку як сонце.

Свекор виходить на зустріч з фляшкою напитку, чествує усіх, а свекруха обсіпує молодих та гостей пшеницею, почім дружба зсаджує княгиню з коня; княгиня перев'язує свекруху переміткою, а свекрови передає колач, говорячи: „Прошу тата на дар!“ Родину молодого обдаровує хустинами і т. и. Свекор ломить колач, мачає его у меду і передає куснями на закуску усім, причім вінчує так: „Шобисте були, такі чесні та величні у Бога, йик цес колач, а житє шоби вам було таке солодке, йик цес мід“. — По почестунку ловлять ся усі за руки, обходять тричі подвірє або молодих і їх родичів, — се *проводини*, і так, тримаючись за руки, ідуть у хату, де на столі стоїть лише хліб а в нїм деревце. Молоді засідають з боярами і дружбами за стіл, і один з них просить хатїнних, аби дали що їсти і пити. Хатїнні кажуть на те: „Нема, було собі принести; привелісте собі голоту, то і годуйте єї!“ — На се встав другий, старший дружба і каже: „Не журіт ся, ми не привели її голу; ми маємо що їсти і пити!“ Почім витягають з бесаг та з дзьобеньок усякого, що набрали у родичів молодї. Побачивши се свекор, кладе хліб на стіл, а дружба перекидає его на штири кусні, з яких кладе по одному перед князя і княгиню, один перед себе а четвертий перед другого дружбу; побачивши се бояри, співають:

*) ворота, городжені з прутя **) очі ***) з віном.

Увійшла молода у нові двори
 Тай сплеснула у долони,
 Бо чогось то свекор такий гнівний,
 Ходит по хаті чом німий!
 Я за ним піду, дар ему ношу,
 Чей же вго перепрошу.

По тій піснї виймає невістка заа пазухи чорну, шовкову фустину і перев'язує нею свекра. Отримавши подарунок, накладає свекор усякого питя і наїдку на стіл, почім іде пропій як у молодї з тою ріжницею, що тут не співвають піснї наведеної повисше на пропою у молодї, але молодий, подаючи повницю, „припиває на здорове, на шьисте“ до усїх гостей по черзі; беручи від него повницю, приповідає кождий до молодого так: „Я припиваю до тебе банку (1 зр.), дві, . . . вівцю, теле, сїрак, кштар і т. и.“, придатне мушчинї.

По пропою набувають ся, *бають* до білої днини, причім співвають що кому припаде, а між иньшими дражнять молоду ось якими піснями:

1. Як я була у батенька,
 Булам собі чубатенька,
 А як пішла до свекрухи,
 З'їли чубок тоті мухи.
 Як я була у матїнки,
 Звинїв голос, звинїв.
 Як я пішла від матїнки,
 Ба де-ж він сї подїв?

2. Ой кувала зазулечка
 На вишнї, на латї,
 Як я буду пробувати
 В свекрушенїй хатї?
 Свекор лихий, свекор лихий,
 Свекруха ще гірша,
 Бідна-ж моя головочко,
 Моя мамка лїпша.

Завбднини у комору. Перед дниною заводить дружба молодих у комору, стелить ліжнич на помїст, роззуває молодого і молоду, бере собі гроші, які найде у чоботах, іде назад у хату і каже на-

сьмішливо: „Я коло молодого найшов гроші. Є тепер за що пити“. — „Пий та диви сї, погрози їх, аби они у ночі не били сї“, — відповідають газди. Дружба бере пить, колач та з тим вертає до комори, де у троїх трохх напють ся, похарчують та поговорять; по хвилі лишає дружба молодих у коморі, замкнувши її. Скрипка перестає грати, що є знаком, аби гості розходили ся; одна матка лишає ся. Скоро рамо молодий пробудить ся, іде у хату і там ховає ся; молода *проверже* ся, вона сама; іде у хату дивитись за молодим, тут ловить її матка, веде у комору, де розплітає її косу, розчісує і заплітає волося у дві кіски, складає їх у переміт, одну по за другу, а коли за тот час увійде мати у комору, а матка завиває молоду у червону хустку, приповідає мати до доньки: „Абих тогди вадріла на тобі вінок на голові, як вздрю свою потилицу; абих тогди тобі на весілю гуляла, коли мині на пїйті поросте волосє!“

По тім вінчованю входить *молодиця* у хату порати ся. Перш усього бере віник, зачинає замітати сьмітя на купки; молодий заходить зтиха та розкине сьмітя, в чім ему помагають і другі присутні; так замітає молодиця нераз і годину, аж поки матка не скаже: „Годї, вже; люде йдуг, а хата не перебрана“.

Пирожини. Другого дня по проводидах робить невістка у хаті свекрухи пироги; зваривши їх, посилає до своєї мами. Дружби убирають дзюбні на-охрест верх киптарів, несуть у місці пироги та сьпівають за скрипкою, ідучи:

1. Ой ріснії бай горішки трісут сї,
Ой маснії пирожечки несут сї.
Ой шо вам та до того, вороги,
Не для усіх несут ся пироги.
2. Ой летіло потіточко, чі, чі, чі,
Ой несут сї матіночці колачі;
Ой ци пшенишні, ци яшні,
Они будут матіночці все смашні.

Прийшовши у хату родичів молодой, витають ся з ними, засідають за стіл, кладуть пироги, які з собою принесли, на стіл, газдиня докладає своїх, після чого набувають ся пирогами з сиром, — в пісні дни з сливками, маком або рибою.

Дотепні дружби зроблять зо два пироги у себе дома, начинять їх мукою, клочем, піском або глиною і змішують разом з другими, причім старають ся, аби конче хтось з родини молодої такий пиріг розкусив; скоро се стане ся, сьміють ся, кепкують з молодої газдині, що не умів пирогів робити і т. и.

Напившись та наївшись, забирають ся дружби до дому молодого, тоді передає через них мати для доньки пирогів у новій місці, яку перев'язує шовковою хусткою.

Дорогою сьпівають :

Лежыли . . . . . Крутос . . . . .
Трісут сі горішки, трісут сі,
Від матінки пироги несут сі,
Ой ци пшеничні, ци яшні,
Они будут (*імя*) все смашні.

У невістки засідають знов за стіл, де набувають ся знов до вечора.

Пропій весівний. В день або два по пирожинах іде молодий газда з друзбами до своїх *кликати* на пропій весівний.

Прийшовши до своїх родичів, сьпіває молодий із своїми друзбами :

А вже добра годиночка настала,
Шо (*імя невістки*) по свій родок післала,
А післала штири конї, пятый віз,
А шестого візиночка, аби віз,
Дала ему три червоні на страву,
Аби дьидик і мамка прийшли на славу.

Дружки з сьвітвкою ходять собі по родині невістки і просять так :

„Просив тато, просили мама, просит молодиця, просимо й ми, шобисте були ласкаві сегодне на *пропій весівний* а завтра на *сьмівни*“.

Як посходять ся, сьпівають перед хатою молодиці :

1. Ой попід гай молоденький
Упав свіжок білесенький,
Там молода походила
Тай слідочки полишила!

А ми ідем за слідками
 З горівкою, з колачами;
 Дес тут слідок загубили
 Тай до свата заблудили.

2. День добрий, сватове, ми до вас,
 Дес убігла наша кізочка межи вас,
 Наша кізочка із значком
 Убігла до вас за цапком!

3. Ой учора із вечора
 В нас кізочка уфачена,
 А ми за нев слідом, слідом
 З колачами та із хлібом.
 Дес тут слідок загубили
 Тай до свата заблудили.

Як молодий газда вертає з друзбами з запросин, сідають молодиця, матка і ще яка жінка на лавиці поруч себе (молода в середнї) і укривають себе скатеркою або великою фусткою. По боках стоять дві жінці, що тримають миску над головами; скоро молодий увійде у хату, співають :

А хто хоче пива пити,
 Тот най собі купит,
 А хто хоче жінку мати,
 Най собі викупит.

На се співають молодий з друзбами :

Йнк я схочу пива мати,
 То я собі куплю,
 Йнк я схочу жінку мати,
 Я ві викуплю.

Молодий кидає у миску гроші, відкриває хустку, цілує свою жінку і бере її в танець.

По танци вибирає молодиця з кресанї свого чоловіка павуни, косиці і другі окраси. Від того часу не вільно жонатому носити ніяких окрас на кресани.

При танци співає челядь :

Матеріали до українсько-руської етнології т. V.

1. Ой сьвіте-ж мій, сьвіте!
 Їнк маковий цьвіте!
 Тонкеє завитьчко,
 Вічнеє укритьчко.
 Кобис знала (*ім'я*),
 Їнк не добре жінков,
 Тобис була походила
 Хоть десять рік дівков!
 Кобис знала (*ім'я*),
 Їнк не добре з мужем,
 Тобис була дівочила,
 Процвітала ружев.

2. Не плач, любко, (*ім'я*) по косі, по косі (2)
 Краща твоя головочка в рантусі, в рантусі (2).

При таких і подібних сьпівах танцюють, гуторять і набувають ся до *схобчу*.

Сьмієни. Другого дня, коло обід, сходять ся запрошені гості на сьмієни до хати молодих, де веселять ся, танцюють, набувають ся, а найбільше *вигадують* то молодій то молодому, присьпівуючи насьмішливі пісні. Ось на пр.:

1. Зарізала когутика*),
 Зарізала ганю**),
 Ой уже по весілю.
 Тай по *відриганню****,
 Нині вже гоя, гоя,
 Тай завтра ще гоя!
 А позавтру до роботи,
 Головонько моя!

2. Ой чому ти, молодиче,
 Не плачеш, не плачеш?
 Та-ж ти твому молодому
 Роботи не встарчиш!

*) Гуцули не їдять курячого мяса, брідять ся ним.

**) див. стор. 23, обр. 11. Се у Гуцулів *наськюдни птижа*

***) танцю.

Ой я собі молоденька
 Плакати не буду,
 Бо я свого дівована
 Такої не забуду.
 Ой заплачеш, молодице,
 Меш ще бідувати,
 Їнк прийде ся тобі до рік*)
 Близнят годувати !

В часі єм'яні здіймають з рук сиріні колачі; молодий газда дає свій колач дружбі, а газдиня дружці, а як ні, то вішають їх молоді газди під образи.

Рівночасно здіймає дружба з себе перевязана, в якім доси ходив, даровуючи єго дружці або будь якій дівці.

Того дня здіймають із стола деревце, кладуть єго під сволок, або, як є при хаті сад, вішають у саду на грушу або яблінку.

Міни. У слідуючу неділю ідуть молоді до церкви до виводу, а в понеділок після того беруть собі молоді газди з батьками питя та ідуть до жіночого вітця. Увійшовши у хату, витають ся, поза-сїдають за стіл, а отець молоді каже :

„Коби ви знали, чоґо ми до вас прийшли !
 Ми прийшли раз вас знати,
 Другий раз за віно питати,
 Шо есте *мініли* (обіцяли),
 То такої би дати“.

По сих словах передає тато молоді, що *мінів* дати, а з сям хліб та сіль, *вінчуючи щіре*.

Як погостили, забирають віно і вертають до своєї хати.

Колáčини. Гуцульське весіля кінчить ся *колáčинами* в місяць або й пізніше по мінах.

Молодий газда іде у місто, накупує колачів і всякого нап'ятку. Вернувши домів, іде він до матки, а його жінка до батька, потім до других гостей та запрошують до себе на нове газдівство, де знов музика грає, танцюють, сьпіввають, стріляють, дають пов-

*) до року.

ницю, *бають* — словом *набувають ся до сажучу*. Молода газдиня дає батькови, а газда матці по кілька, деякий і 12 колачів в подяку за те, що були молодим на весілю за маму і тата; батьки знов дають в дарунку молодим газдам перемітки, полотна, повісма, вівцю, корову, що хто може тай хоче.

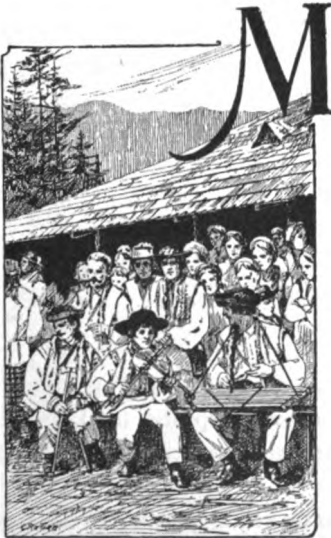
В той день приганяють звичайно пропійці маржину, обіцяну на пропою при повниці.

Як з сего бачимо, треба на таке гуцульське весіля, аби воно відбуло ся з усіми описаними звичаями, днів 5 і більше, а на те стати лиш тому, хто може *класти великий виліг*, не раз і кілька соток, що при теперішніх обставинах дуже рідко лучає ся, а тим самим устат багато з поданих звичаїв, або увесь обхід ограничає ся на одну днину, але тої днини все ще відбуває ся осібно весіля у молодого, а осібно у молодої, а вечером зводять бояри молодих до *купи*, на чім і кінчить ся весіля.

ХІІІ. Гуцульські струменти.

Музичних струментів у Гуцулів чимало.

Головний — скрипка, якій супроводять часто і цимбали; але голос скрипки самої старчить на те, аби сказати: „музика грає“.

Скрипка зложена з *голосниці* і *шийки* з *головкою*.

Голосниця зроблена із *спідної* і *верхньої дошки*, довкола яких іде *обруч*; у верхній дошці в два *голосники* — дві есоваті шпарні.

До *голосниці* прикарукована *шийка* з *головкою*, в якій в 4 дірки, а в них *закрутки*.

До *обруча* *голосниці* против *шийки* прикручений *чобник*, від якого іде через *підміжя* *верхньої дошки* *дріт*, що тримає *приструнник* — чорну, трикутну дощину; до ширшого боку *приструнника* присилені 4 струні, які ідуть понад *кобильку*, поверх і помежи *голосники*, дальше верх *струнника* — чорної дощинки, прикарукованої до *шийки*, через *порожечу* до *головки*, де струни натягнені *закрутками*.

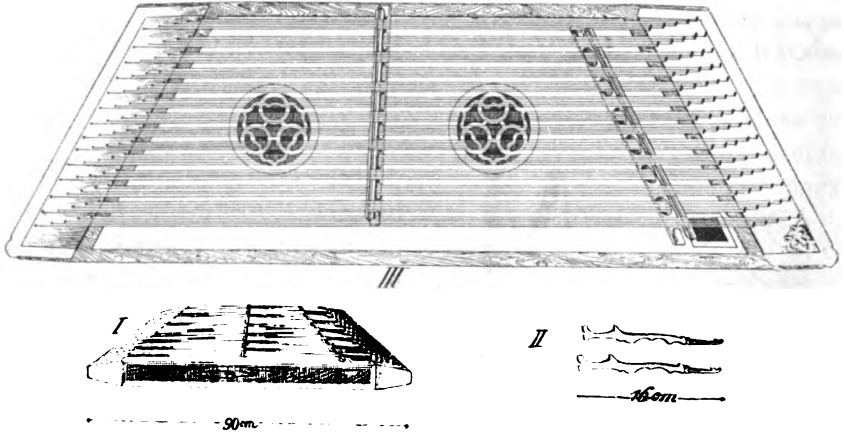
Аби обі дошки *голосниці* заєдно рівно від себе відставали, вставлена поміж них *душá* — кілок.

На *скриці* грає *скрипичник* *смичком*, зложеним з *прута* із *закруткою* і з *шерсти*.

Арию *выводить* скрипичник на струнах Е, А, Д, яким супроводить basso ostinato на відповідно достровній струні G — *басі*.

На весілях грає попри скрипку ще *цимбалістий* на *цимбалах*, тоді мовкне basso ostinato на скрипці.

Цимбали (обр. 9) зложені з плоскої, низької *голосниці* з одним або двома *голосниками* — широкими, в коло вирізаними отворами, вздовж якої (голосниці) натягнені *пасма* — по 4 струні, між зелізними *чопиками* і такими ж *закрутками*; до натягання струн, або до накручування закруток служить зелізний ключ.

9. Цимбалл. I. з боку; III. з гори; II. палцятки.

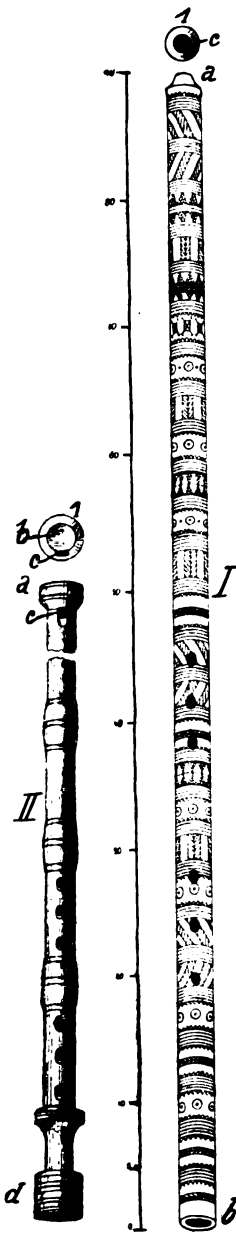
Як від *чопиків* так і до *закруток* переходять струни через *порожці* а даліше через дві *кобилли*, якими струни поділені на 3 *лави*. Грубість струн, їх натягнене, а надто широкість лав, надають струнам різнородних тонів.

Цимбалістий бє по пасмах *палцятками*, держачи їх між першим (вказівником) і другим (найдовшим) пальцем.

До сольових струментів, уживаних мущинами, належать: *флюйра*, *денцівка*, *теленка*, *трембіта*, *раг*, *ковб*; челядь (жінки) грає на *дрімбі*.

Флюйра (обр. 10) се до 1 м. довга *цївка* з ліщини або колокічки (*Staphylea pinnata*); флюяру роблять в той спосіб, що *вибирають* *сердешник* дібраної ліщини чи колотічки довгим, спеціально на се призначеним сверликом, після чого стісують один кінець цївки остро в *пищок* (а), а другий гладко — *глухий кінець* (б) і випалюють у відповідних відступах 6 дірок.

На фльобрі *йиграє* легінь в той спосіб, що дув в бік *пищика* — остро стятого кінця (*a*), о який філії воздуха ломячись видають тон *товстий* — низький. Закриті пальцями або відкриті дірочки в різних комбінаціях змінюють довжину стовпа воздуха у цівці, а тим самим змінюють і висоту тону.

10. I. Фльобра. *a*) пищок, у горі видно, *c*) що він не заднений; *b*) глухий кінець.
II. Денцівка. *a*) пищок; *b*) денцє; *c*) воронка; *d*) глухий кінець.

11. Гуцул грає на фльобрі.

Гладкий кінець (*b*) фльобри називався тому *глухий*, бо *дух* — голос, виходить дірками а не тим кінцем.

Денцівка-сопівка (обр. 10. II.) коротша як фльобра, один кінець цівки — *пищок* (*a*) заложений притесаним *денцєм* (*b*), під котрим витята у цівці *воронка* (*c*); у відповідних місцях цівки

випалено шість дірок для перебираня палцями, або для зміни висоти тону.

Як на фльоярі, так і на денцівці можна вивести 7 тонів, звичайно: f, gis, a, h, c, d, e.

Аби вивести тон на денцівці, досить дмухати у пищик; воздух, що переходить через затесане денце (b), ломить ся у воронці, а перебираня палцями викликає модуляцію тонів — *денцівка піст!*

На фльоярі або денцівці можна вивести усякі гуцульські арії. Тонам фльояри супроводить завше тон *basso ostinato*, походячий з грудий граючого.

Найбільше фльояр і денцівок вирабляють в селі Тюдеві коло Кутів, звідки розносять і розводять їх по цілім Покуттю, а Жиди — *гуртівники* доставляють їх до крамів по усій східній Галичині і Буковині.

Теленка се коротка цівка, виверчена з ліщини або зроблена з кори, стягненої із сьвіжої верби, якої пищик заложений денцем, а перетятий воронкою; на цівці нема дірок. Модуляцію тону викликає ся, то затикаючи на хвилю глухий кінець цівки, то отвираючи его.

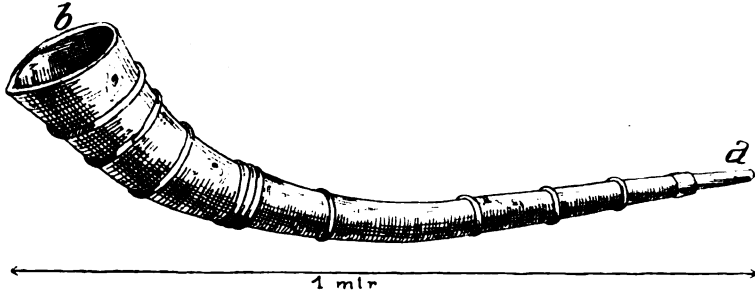
На теленці грають малі хлопці; вони роблять собі самі такі теленки.

12. Трембітаник.

Трембіта до 3 м. довга цівка, у якої один кінець при *пищичку* має 2·50—3 см. в промірі, а другий — *голоснік* 6 см.; часть трембіти від пищика, коло 2·50 м. майже одностайно груба, за те друга часть — *голосніця* (50 см. довга) розширяє ся до 6 см. в промірі.

Трембіту виробляють із *сердешного дерева* = *сердешника*, смереки, в той спосіб, що уперед оброблять сокирою смереку по верха так грубо, як за груба має бути трембіта, після того перетинають оброблений сердешник вздовж на рівні половини, а вивбравши *різцем* (гл. обр. 164, стор. 247, т. I) *сёрце* — середину,

13. Ріг. а) пищок; б) голосник.

склеюють каруком назад обі половини і обв'язують їх раз-попри-раз березовою корою; до так спорядженої цівки дорабляють осібний *пищок*, який втикають у тонший кінець цівки.

Трембітанник (обр. 12.) дув у пищок, а модуляцію тонів виводить складом уст і силою вднуваного воздуха.

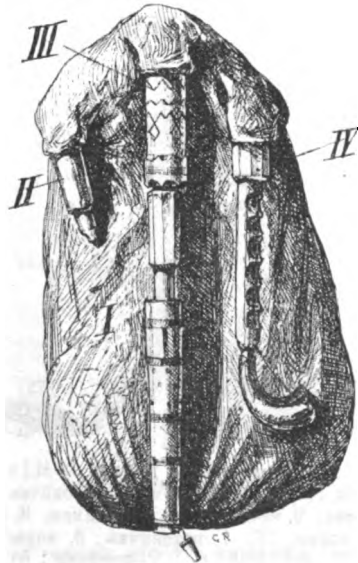
Найліпші трембіти з *грозвиці* — дерева, в яке ударив грім. Трембітанник вирабляє собі сам трембіту.

Новіцями часами роблять Жиди бляхарі трембіти з бляхи; голос такої трембіти острійший від голосу трембіти із сердешника.

Трембітають на полоницах при похоронах і иньших нагодах, але лише від Дмитра до Юрія, в иньший час „мож трембітати хіба мерцеви“.

При опроводі мерця трембітає нараз і 6 трембіт, „а всі вони *звйиже ст* у купу“, якби трембітає у одну трембіту.

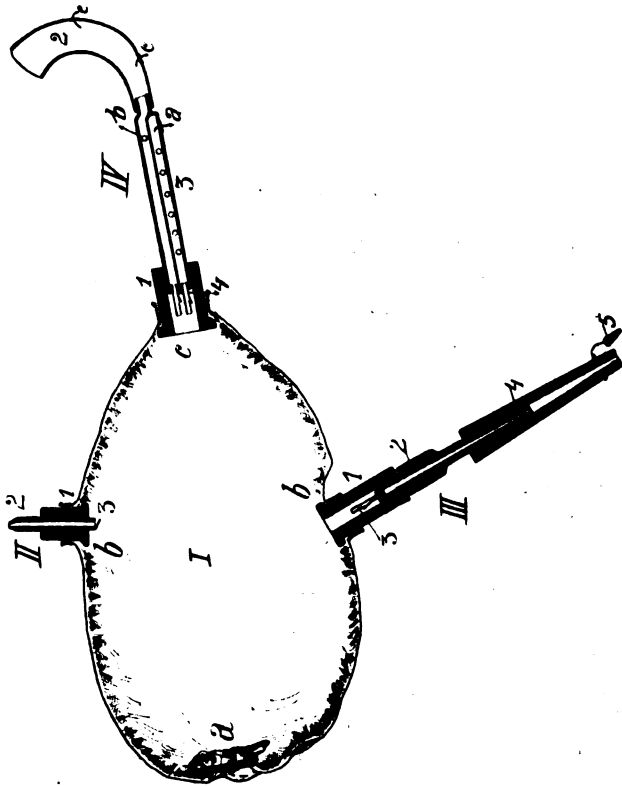
Ріг (обр. 13) се виключно вівчарський струмент, не довший як 1 м., з легка закривлений і вироблений як трембіта; на нім *трубить* вівчар так само, як трембітанник на трембіті.

14. Дутка. I. міх; II. III. IV. голо; вички з цівками, і так: II. сисак. III. бас = гук, IV. карабки.

Дутка = *дуда* = *кова* (обр. 14. 15) зложена з *міха* = *бордюха* і трьох *цівок*.

Міх — се не виправлена і не голена шкіра, здоймлена в цілості з кізляти; частину тої шкіри утинають попри задні ноги, звязують туго мотузом і вивертають мізькою на верх а шерстю до середини. Шкіру з передніх ніг і голови обтинають, полишаючи лише на довгість коло 5 см. В ті полишені частини заправляють щільно *голови́чки* — дерев'яні, короткі а грубі *цівки*, на які перевязують кінці шкіри дуже туго, аби *душ* з *міха* не міг уходити.

15 Перекрій через дутку. I. Міх. b) c) передні лаби, c) голова, a) уята і в'язана шкіра. II. Сисак. 1. голови́чка; 2. цівка; 3. заставка. III. Бас = Гул. 1. голови́чка; 2. менша цівка з пишником, 3. а в ній хлипавка; 4. більша цівка, властивий *гул*; 5. чопик. IV. 1. голови́чка; 3. карабки, вложені в двох *цівок* з пишниками 4. і хлипавками; b) глухий вінець; 2. ріжок.

В одну *голови́чку* заправлений *сисак*, — *цівка*, якою надуває *дудчійк* міх; *сисак* має у довшнім кінці *заставку*, яка *затулює* *сисак*, аби воздух з *міха* не вертав назад.

У другу головичку входить щільно *гук* = *бас* (basso ostinato), аложений з двох цівок. Меньша — рівно груба цівка — *бас*, має на одному кінці *пищок* з *хлипавкою*; тим кінцем вложений бас у головицю; на другий кінець тої цівки входить *гук* — довша стіжковата цівка, яку мож більше або меньше засунути на вистаючий кінець меншої цівки (*баса*) і тим самим регулювати високість тону; як коза не має *гучіти*, затикає *дучьйк* гук *чопиком*.

У третю головичку, що заправлена в частину бордюга від шиї, запуснені щільно *карабкі*, закінчені на зверх *ріжком*.

У *карабках*, зроблених з твердого дерева, виверчені дві поздовжні цівки; з одного боку тих цівок є *пищики* з *хлипавками*; тим боком вкладає ся карабкі у головичку; здовж одної з тих цівок є 5 дірок до перебирая палцями і одна дірка зі споду — *глухий кінець*. Друга, проверчена цівка карабок веде просто у *ріжок*; тога цівка має перед устем до *ріжка* одну, а *рожок* одну або дві дірки. Пищики зроблені із трощі, рідко коли металеві.

Хлипавка — се затята частина трощі, яка, дрожачи, видає тон.

Пищики у карабках зроблені так, що той, що вложений у цівку, яка виходить у *ріжок*, є на терцію низший від того, що веде у цівку з дірками.

Дуди мож достроїти будь до якого струменту, а то закладаючи иньші пишчики, або витягаючи їх більше або меньше з цівки, через що і хлипавка стає довша або коротша, тому видає тон низший або висший, або наліплюючи віск на хлипавках, через що вони грубші — видають низші тони, або добираючи на пишчики грубшої то тоншої трощі.

16. Дучьйк.

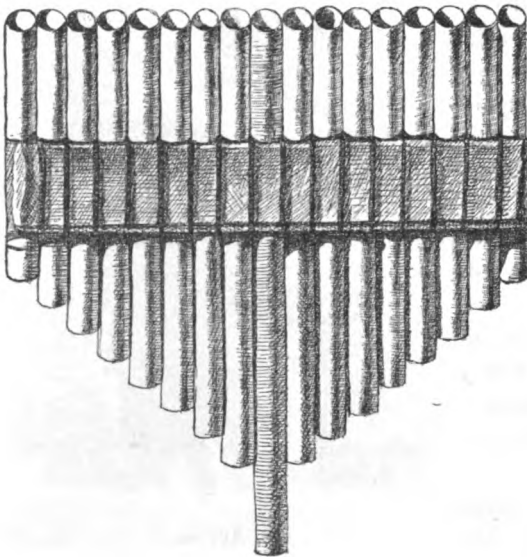
Бас (basso ostinato) *доправляють* — регулюють в той спосіб, що висувають більше або менше гук — довшу цівку, а коли бас має замовкнути, затикають її чопиком.

Настроївши в такий спосіб дудку, надувають її через сисак, заткавши чопиком гук, а рукою дірки в карабках. Своро міх надутий, бере *дутчак* (обр. 16.) його під ліве рамя, перекидає гук через зігнений локоть правої руки і, давлячи міх до себе, перебирає пальцями обох рук по дірках карабок, при чім рожок звернений наперед; через те виходить з міха воздух у пищики, вводять в дрожане хлипавки, а ті видають тон, який змінює ся за відкриттям то накриттям дірок.

На дутці грають на весілях, у полонні, у бутинах і т. д.

Дутки вирабляють в Устеріках і Ясенові горішнім таки самі *дутчьки*.

„Аби дутка добре грала, треба кізльи живцем лупити; дутка ме так голосно пищьити, як дуже пищьит кізльї“, запевняють дутчаки.

17. Свиріль двобічний.

Зрідка хто грає ще на *свирілях*, які вмальовують обр. 17. і 18.

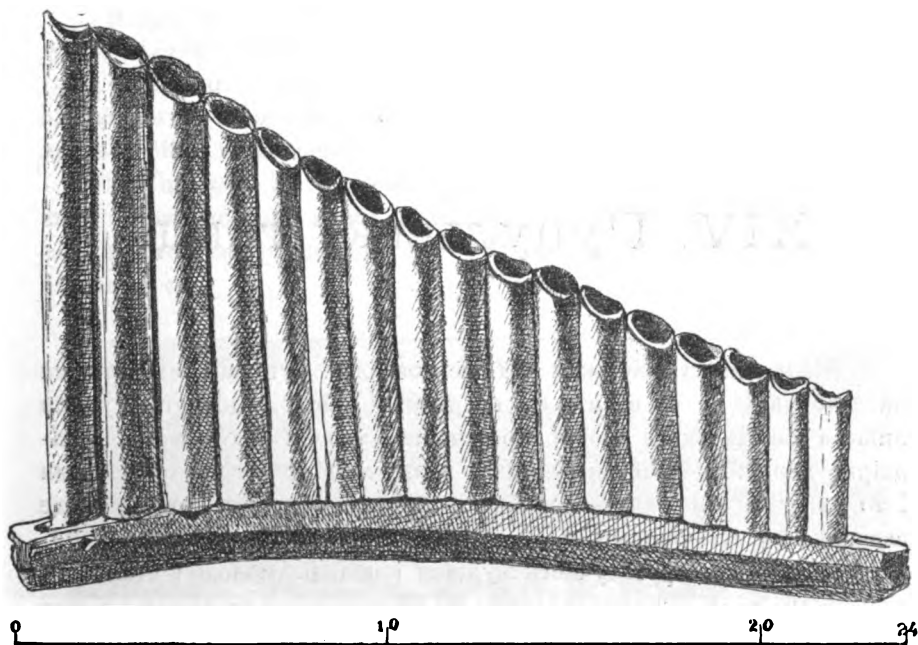
Свирілі зроблені з трощі. *Двобічний свиріль* (обр. 17) має, що правда, коротці і довші цівки, а про те

Дримба з заліза, а *міндик* у неї сталевий; держачи дримбу в устах і притримуючи її лівою рукою, рушає челядина міндик правою рукою, викликаючи арию складом уст, побільшуючи або вменьшуючи язиком яму устну.

Дримбу купують у крамах.

У свиріля (обр. 18) високість тону залежить від довготи цївок. Підлога сего свиріля, в яку позакладані цївки, каблуквата, через що скорше можна прикладати до уст *тіщики*, а тим самим *выводіти* арию.

18. Свиріль.

Свирилів уживають найбільше в полонинах.

XIV. Гуцульські танці.

Віддаленє гуцульських хат не дозволяє Гуцулам сходити ся на вечериці, як се водить ся на долах; проте танцюють Гуцули лише з нагоди якого весіля, хрестин або толоки у хоробах, на задвірю або коло обійстя; зрідка коли *гамбасяють* коло коршми і то лише ті, що живуть не далеко осередка гуцульського села, де звичайно стоять коршми.

В *данцях* беруть участь мушцини і челядь, молоді і старі.

За голосом скрипки сходят ся близькі люди на місце, де грає *музика*.

Танець розпочинає будь котрий парубок; він просить музику, аби йому заграла того а того танцю, почім кличе до себе дівку або молодицю; *они ловлять сі перші у данець*, а за ними ідуть другі.

Як уже доволі натанцювали ся одного танцю, *перепрошув* иньшній парубок присутних, *звольє ся у них*, аби і йому вольно було потанцювати свого танцю і просить музику, аби йому заграла, кличе собі дівку, ловить ся і т. д.

Гуцульські танці ідуть *в колесі, боком* або *на перёд*.

Танці *в колесі* не конче мусять іти парами (мушцина і челядь), танцюють їх легіні в суміш із челядию, легіні самі, або і челядь сама.

До танцю в колесі ловлять ся танцюючі в той спосіб, що перекидають руки одно другому легко через бедра і вяжуть в той спосіб колесо, в яким усі звернені лицем до середини колеса. Руки розпускають лиш тоді, як мають кожде довкола себе крутити ся, або щоби гайдука іти, після чого ловлять ся знов, і ціле колесо поступає за тактом то в право то в ліво.

До *данцю на перед* (обр. 19) стають парами мущина з челядиною; потанцювавши до волі, уступають одні, а вступають другі пари будь коли.

Танці всі ідуть в такті $\frac{2}{4}$, при чім танцюючі присьпівують, що хто і коли хоче.

В гуцульськїм танци добачаємо чотири рухи: *тропата*, *гайдука*, *голубці* (*щїбають*) і *перекрїчуванє*.

1. *Тропата* ідуть в той спосіб, що парубок ударєв три рази одною ногою об землю, потім другою так само, при чім поєуває ся легко в бїк або на перед.

2. *Гайдука* ідуть двома способами: а) парубок підносить одну ногу високо до гори і так викрутить ся у воздуху, присядє до землі, піднесе ся і тупне ногою — або б) парубок то присїдає, то піднімає ся.

19. Гуцульський данець на перед. (По фотогр. з німці).

3. *Голубці щїбають* — танцюють так, що вибивають одним обцасом до другого то в бїк то в перед.

4. *Перекрїчує ся* — знов тоді, як обертає ся на однім обцасї.

Мущини виконують усі ті чотири рухи, челядина *їде* лише *тропата* і крутить ся богато, але помало, і перетанцювуючи з одної ноги на другу, тупає нею в такт.

Мущина танцює *високо*, а челядина — *дрібно*, бо мущини підносять ноги у гору, челядь ні, тому і танець мущинський — *високий*, а челядинський — *дрібний*.

Комбінації тих 4 рухів, даліше, чи вони ідуть в колесі, чи на перед, а в кінці і темпо, при такті все $\frac{2}{4}$, дають ось які танці:

1. *Гуцулку, коломиїку* танцюють парами на перед, виконуючи усі 4 рухи, причім парами обкручують ся;

2. *Козаків* танцюють як коломиїку, тільки скоріще і перемітують ногами більше, як і коли хто хоче і в усі боки;

3. *Данець півторівий* = *півторак*, ідуть парами на перед тропата, обкручують ся до півтора разу і назад;

4. *Аркані* — танцюють лише мущини в великім колесі, вмітують то одною то другою ногою до середини колеса, а за голосом провідника ідуть гайдука, задля чого розпускають руки і на поклик: „Гайдук раз! ще такий! ще кривий! ще сліпий! Ще раз! Най буде так! Ха, ха, ха!“ присідають всі враз, після чого обкручує ся кождий для себе, а при поклику ха, ха, ха, ідуть тропата, ловлять ся знов у колесо і т. д.

5. *Шіпїтський данець*, для самих парубків і віцїних жонатих; зразу ідуть усі в колесі тропата, щібають голубці, крутять ся *мильно* на обцасі, сідають гайдука усі враз в колесі, при чім дуже тупають ногами і т. д.

Танцюють іще самі мущини *жидівського данцю*, але се вже з насмішки; *жидівського* ідуть боком на палцях одної ноги, перскрутять ся і роблять те саме другою ногою.

Новіцїми часами є декуди в моді *недоходьки*; при тім стають у 2 ряди парами проти себе і ідуть враз тропата то против себе, то на боки, але *не доходячи до себе*, а повернувши на місце, обкручують ся парами. Недоходяк нагадує другу фігуру кадрили; завели его мабуть урльоппники, що бачили кадрили при війську і затямили собі з него найлекшу — другу фігуру.

Декуди танцюють урльоппники ще *польки*, обкручуючи челядиною на усі боки.

ХУ. Гуцульські пісні.

У Гуцулів є дуже багато пісень, богатих фантазєю і пречудними природними порівняннями; але мелодія тих пісень, які Гуцули звичайно виспівують за скрипкою, що правда в мотивах гарна та мало різнородна.

Кожда мелодія, пригравана на фльоврі або на скрипці, відзначає ся незвичайним багатством прикрас, мелодійних мережанок, які є так субтельні і при повторюваню мелодій так змінюють ся, що для уха майже неловимі, через що лише в приближеню можна їх уняти в нотне письмо.

В тій справі подаю дословно те, що мені проф. Філярет Колесса пише. Ось воно :

„Що до записаних мною мелодій скрипкових і сопілкових треба би зауважити, що записки ті не претендують на буквальну вірність; головна мелодія виходить в грі Гуцула з безчисленними прикрасами, мелізматами, мережанками, котрі нераз просто неможливо уловити з тої причини, що Гуцул кожного разу змінює єї мелізмати і ніколи не заграє другий раз зовсім так само, як грав першого разу. Тому-ж мої записки лише приближно вірні“.

В співках Гуцулів визначають ся головню три типи мелодій, іменно: коломийкова, весільна і колядницька.

Богато з пісень та *ігри* мають коломийкову форму, хоч Гуцули не зовуть їх Коломийками, але: *старовіцька*, *гуцулка*, або по селу: *соколівська*, *жибівська* і т. д.

Мала різнородність мелодій походить від значного віддаленя хат, рідких товариських зносин, через що не виробило ся у Гуцу-

лів музикальне чутє, не вважаючи на багатство пісень. Натомісць вятворили ся посеред них спеціялісти *музиканти*, яких, особливо *скрипичників*, наймають грати на хрестинах, весілях, толоках, танцях і т. д., і *трембітанників* на похорони.

Мині удалось зібрати у Гуцульщині верх 400 пісень. Частина їх подаю понизше, коляди увійдуть до послідної части моєї праці, а пісні, змістом своїм *масненькі*, передам Наук. Тов. імени Шевченка, може воно видасть їх колись в особнім зшитку wraz з подібними піснями других закутків Русн.

Нотне письмо як пісень, так і гуцульської музики, яке понизше подаю, зібрав на основі оригінальних сьпівів або музики і трембітани Гуцулів звісний наш композитор проф. Філарет Колесса, що я вже з подякою підніс у предмові до I. тому Гуцульщини.

I. На скрипку.

1. Игра; (пригравка в полонині).

Moderato.

tr.

2. Коломийка.

Moderato.

Moderato.

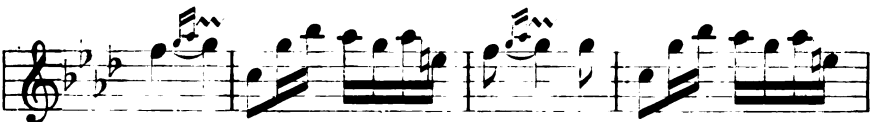
9. Коломийка.

Allegretto.

10. Гуцулка.

Allegretto.

11. Козак.

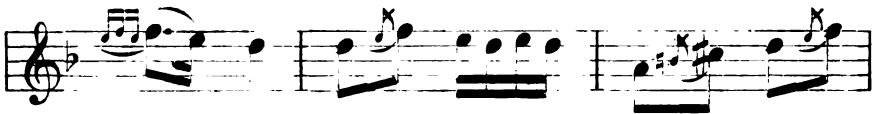

12. Півторак (Коломийка).

Moderato.

13. Арган.

Moderato.

Moderato. 14. Коломийка.*)

(Тих 14 мелодий грав Г. Брустурняк з Космача).

Moderato. 15. Коломийка.

Варіант другої половини коломийки 15.

*) Примітка: від 5-ого такту цієї коломийки вчувається ся раз f, раз fis.

Moderato.

16. Коломийка.

Moderato.

17. Тронат.

Moderato.

18. Гуцулка до танцу

19. Круглик до танцу.

*) Примітка до ч. 17: в четвертім і осім такті вчуваєть ся на перемену f і fi-.

Матеріяли до українсько-руської співольоїї, т. V.

20. Соколівська.

Andantino.

21. До колыди.

Andante.

22. Російка (поприносили з Росії, як ходили дуби різати).
Andantino.

23. Як танець кінчить сі.
Allegretto.

24. Гуцулка.
Moderato.

25. Кругльик.
Andantino

*) Примітка до ч. 24: в другім такті вчуваєть сі на переміну gis і g.

26. Ясенівська.

Moderato.

27. Путильинка.

Allegretto

28. Арґан.

Moderato.

(Мелодії від 15--28 грав Проць Ґабораґ з Брустур.)

II. На фльобуру і солівку.

I. Старовіцька до танцю або тропата. (Півторовий танець).

Presto.

*) Примітка до ч. 28: в другім і четвортім такті вчувають ся сіс і с.

p

pp

2 da volta morendo.

2. Тоска за вівцями затоскував вівчар, що погубив вівці.

Moderato

sen.

3

3. Як знайшов вівцю.

Allegretto.

Варіант 5-ого і 6-ого такту.

4. До танцю (півторювий танець).

Allegretto.

Musical score for 'До танцю (півторювий танець)' in 2/4 time, marked Allegretto. The score consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is characterized by eighth-note patterns and triplet-like groupings. The second and third staves continue the piece, with the third staff ending with a double bar line.

5. Орган.

Allegro.

Musical score for 'Орган' in 2/4 time, marked Allegro. The score consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody features dotted rhythms and accents. The second and third staves continue the piece, with the third staff ending with a double bar line. There are asterisks (*) above certain notes in the second and third staves.

6. Козак.

Allegro.

Musical score for 'Козак' in 2/4 time, marked Allegro. The score consists of two staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is lively, featuring eighth-note patterns and accents. The second staff continues the piece, ending with a double bar line. There are asterisks (*) above certain notes in both staves.

*) Примітка до ч. 5: в 10-тім і 14-тім такті вчуваєть ся часами діс.

7. Челединський танець.

Allegro.

8. До співанок.*)

Moderato.

9. До туги; як умре хто, то грають у тугу; а хто знає, то й співає мерцької в тугу.

Andantino.

*) Прямітка до ч. 8: в 1. 3 і 4 такті вчуваєть ся на переміну сіс і с.

10. До співанок.

Moderato.

11. До танцю старовіцького і до співань (шпінтєський, високий танець).

Allegretto.

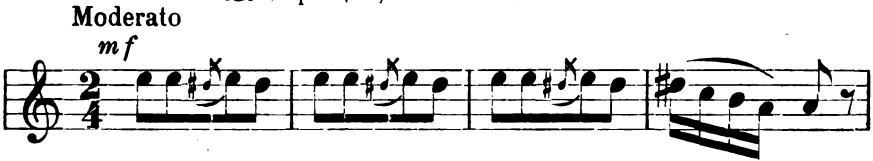
12. До тропата легонького.

Allegro.

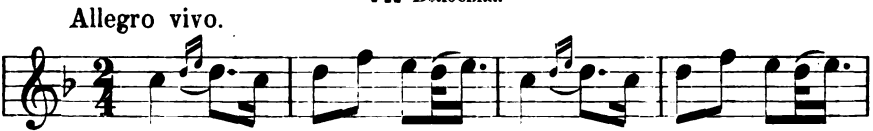

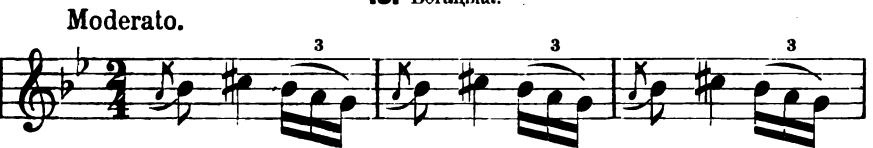
13. Старовіцька, полонинська. Вагач співає.

14. Волоська.

15. Богацька.

Moderato.

16. Коломийка.

Moderato.

17. Коломийка.

Moderato.

18. Старовіцька до співань.

19. Старовіцька.

Moderato.

20. Крамарова, від опришків. Крамар ї грав, та давні люде запам'ятали. Давні ігри, ще за Герлічки.

Andantino.

21. Мотив колядковий.

Andantino.

22. Мотив пісні весільної. (Заводниці, як заводи за стів).

Andantino.

(Вигравали: Василь Дроняк з Жабя, Никола Гаврилюк з Яворова
Олекса Шеребурик з Бервінкової).

III. На трембіту.

1. Як віви приходять перший раз на полонину. Також тужна.
Allegro.

2 Мерська. (При умерлому.)

3. Коло овець на полудни як вівці відходьит від коньшири.

Швиденько, прудко.

4 За опришків.

5. Як сі вівці наворотас на вечер дойти.

6. Як си вирьиджъют з дому у полонину.

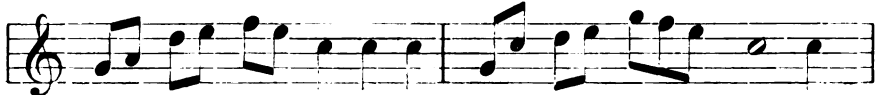

7. Дома, коло хати.

8. Коло хати.

IV. Сьпіванці.

а) Весільні.*)

Andantino.

I.

Бла-го - сло-виж Бо-же бла-го - сло - виж

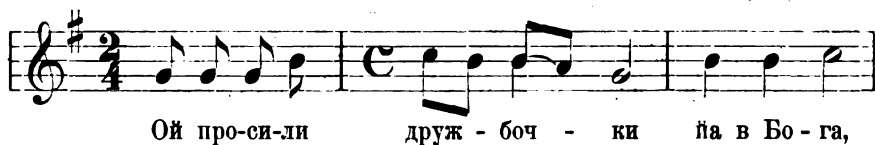
Бо - же і о - тец і ма-ти сво-є-

*) Примітка. Для характеристики весільного ладканя, якого не довелося нам оригінально записати, наведено тут під ч. 1—10 і 12. мелодії весільних пісень із збірника Кольберга „Рокісє“ 1.

2.

3.

4.

шов-ку, тай ни-точ-ку шов - чеч-ку, шти - ри зуб-

ці чес-нич-ку, шти-ри зуб - ці чес-нич-ку.

в.

Ой він-куж мій він-ку, Ой він-куж мій він - ку,

хре - щя-тий бер - він - ку

Ку - пу-ва-лам ть
За - мп-ка-лам ть

в рин-ку
в скрин-ку

А те-пер ть ру - шу

Тай за-пла-ка - ти му - шу.

в.

Ле - жь-ли бер-ви бер-він - ко - ві - ї

Зо-ло-те пі - рьч - ко сті-ни гне,

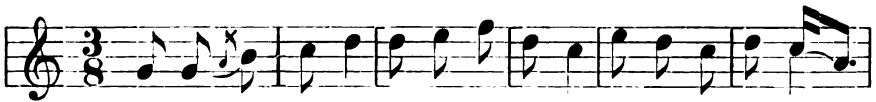

А мо-ло-дий Ан-дру-сень - ко по-клін бе,

А мо-ло-дий Ан-дру-сень - ко по - клін бе.

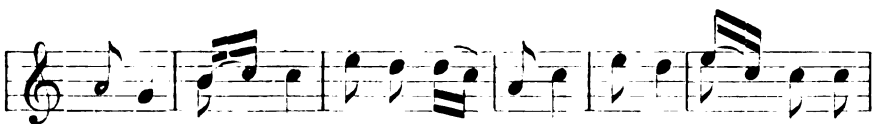
7.

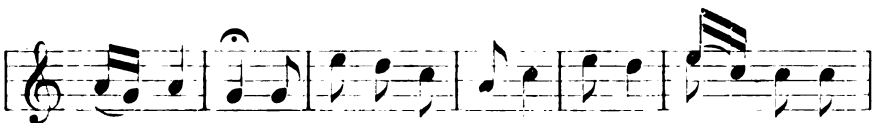
Ле-жьи-ли бер-ви бер-він-ко-ви-ї Ан-ге-лі во-ду
Кру-то-є де-ре-веч-ко ви-то-є

но - се Ан-ге-лі во-ду но - се Пре-чи-сту

ді-ву про - се: Пре-чи-ста ді-во ма-ти Хо - ди до

нас до ха-ти Хо-ди до нас до ха-ти Ве - сї-лс

за - чи - на - ти Ве - сі - ле за - чи - на - ти.

8.

Я в пе - ді - лю ра - но ра - но Шос сі мо - ре роз - і -

гра - ло, Я не мо - ре то - то гра - є

А - ле сон - це сі ву - па - є.

9.

Ле - жь - ли бер - ви бер - він - ко - ви - і Кру - то - є

де - ре - веч - ко ви - то - є, Ми - лі - і бра - тя

під - ве - ді - мо сі Шьн - поч - ки в руч - ках по - кло - ні -

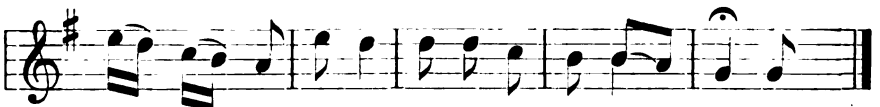
мо сі О-перед Бо - гу Бо-гу с'с-то - му А за ним
 Я по-де-
 І ку-ха-

газ-ді газ-ді на - що-му За хлі-ба по-став-
 куй-мо го-сно-ди-неч-ці
 ре-ви і ку-ха-реч-ці

лі - не за пи-ва при - но-ші-не за пи-

ва по - став - лі-не за пи-ва при-но - ші - не.

10.

Ме-тіль ме - те до-щик і - де Та на ко-ні

во-ро - пі - і І на сі - дла

іль - ча - ті - ї.

Andante.

II.

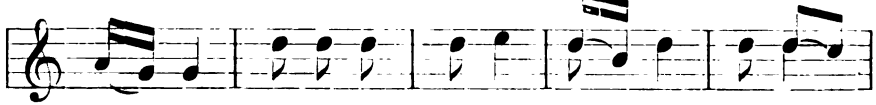

У - би - та ми до - рі - жеч - ка до Льво - ва

Об - са - же - на ка - ли - поч - ков до в ко - ла.

12.

Я о - тво - ри нець - ко ліс - ку ве - де - мо то - бі не -
Та роз - кер - ни сва - ту ха - ту роз - кер - ни і сі -віст - ку, Ко - ро - вонь - ки ти не здо - їг бо си ду -
ни Бо нас те - пер у - же біль - ше а - биже фо - ста бо - їг.
у - сі сі - ліц.

б) Коломийки.

1. Коломийка.

Moderato.

1. Ой у мо - їм го - ро - деч - ку дві ду - лі за -
 2. Ой а Се - нюк з Лі - ва - тру - ком гу - ля - ли та

цви - ли, Ой а Се - нюк з Лі - ва - тру - ком
 пи - ли, Ой а сон - це по - над ве - чер

гу - ля - ли та пи - ли.
 вни си за - сму - ти - ли.

3. Ой куст зазулиця аж з за Станіслава,
 Серед села Єсенова неслава си стала.

2. Коломийка.

Moderato.

Ой мо - ло - да мо - ло - дич - ко мо - ло - дь мо - ло - да,

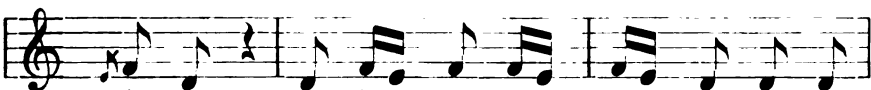
А що ж те - бе фан - ний люб - ко лю - би - ти не шко - да.

3. Коломийка.

Moderato.

Ой і - шов я го - рі се - лом го - рі пе - ре -

ла - зом, Я - кас бі - да ме - не втьи - ла

4. Коломийка.

Moderato.

5. За Штолюка.

Moderato.

1. Коломийці.

1. А я віду на толоку,
Розівню волоку,
Хто на мене не надивит,
Пай не діжде року!
Ані року, ні півроку,
Ані годиночки,
Шоби єму вікришило
Шо й до дитиночки.

(Криворіччя).

2. На тім боці при потоці
Два качури вют си,
Надо мною молодою
Два ледіні біт си.
Не бийте си, не ріжете си,
Я одного буду,
Василькови кушо хустку,
Іванкова буду.
Ой до мене бурі очі
За лева, за лева*),
Я гадала, шо Йванкова,
А я Василева.
Ой дає мені Іванко
Та тогі два леви,
Та шоби я відповіла
Тому Василеви.
Відповісти я не хочу,
Він файно данцує,
По за шню обіймає,
А в личко цюлює.

(Криворіччя).

3. На тім боці при потоці
Солома горіла,
Прийди, прийди, ледінику,
Я си розболіла.
Але я си розболіла
Та на головоньку,
Прийди, прийди, ледінику,
Хоть на годиноньку.
Я гадала, ледінику,
Що ти прийшов на ніч,
Ти крисаньку на головку
Таї кажеш: добра ніч.
Ой добра ніч, файна любко,
Добра ніч, добра ніч,
Бо я иду в полонинку
З овечками на ніч.
В полонинку дві доріжці,
З полонинки одна,
Купив бих ти горівочки,
Кобне пити годна.
Богдай ти так, ледінику,
Міг на сьріті жити,
Та як би я та не годна
Горівочки пити.

(Криворіччя).

4. А я віду на толоку,
На толоці хлопці,
Бідна-ж моя головонько,
Я в чорній сорочці.

*) лев = 1 зр.

5. Тече вода за города
 На синї озера,
 А чому-ж ти, Марієчко,
 Смутна, не весела?
 Як же-ж менї, дівчинонько,
 Веселенькій бути,
 Коли мого Петруника
 Взяли у викрути
 Ой узьли у викрути
 Мури мурувати,
 Казав менї Петруничок
 Рїк си не віддати.
 Як учуєш, Марієчко,
 Що до Відні підем,
 Женихай си, віддавай си,
 Бо вже ледви вїйдем.
 На зад хати побитої
 Смерека йилова,
 Віддавай си, женихай си,
 Марієчко здорова!

(Криворівня).

6. А я піду у садочок,
 Запію в листочок,
 Буде мила пізнавати,
 Чий то голосочок.
 Наниймо си горівочки,
 Солодкого соку,
 Та я любив дівчиноньку,
 Тоненьку, високу.
 Та я любив дівчиноньку,
 А дівчина мене,
 Не хотїли старі дати
 Дівчину за мене.

(Криворівня).

7. Уродила-с мене, мамко,
 Та на Маковія,
 Кобих була веселенька,
 Як світа недїля.

8. Стару бити, стару бити,
 Старого проєнти,
 Щоби нам Бог та допоміг
 Сю дівчину взяти.
 Старий хотїв, старий хотїв,
 Стара не хотїла,
 Цїлу нічку у запічку,
 Йик кіт воркотїла.
 Старий стару макогоном,
 Стара полетїла,
 Бідна-ж моя головонько,
 Де си стара діла.

(Криворівня).

9. На тїм боці при потоці
 Пасс чорне теле,
 В мене такий кучирочок,
 Як золоте зерно.

10. Ой пила би я водиці,
 Водица не чиста,
 Нападало з йворика
 Зеленого листа.
 Але робїт, ледїнки,
 Мосток калиновий,
 Най віберу із кирнички
 Листок йворовний.
 Але листок калпновий
 Широкий та довгий,
 Любиш мене молодиці,
 Поки ремїнь повний.
 Йик зачїло у ремєни
 Гроший не ставати,
 Стали мене молодиці
 Ба й не пізнавати.
 Не дивїт си, молодиці,
 Шо я подорожний,
 Любили-сте ремїнь повний,
 Любїт і порожний.

(Жабє).

11. А на моїй полонинці,
Вітрик си вагує,
Одно бідньи пасе вівці,
Друге ватагує.
Одно бідньи пасе вівці,
Одно й ватагує,
Наробила колачіки,
Мені подарує.
Наробила колачіки
На білій платині,
А вна мені подарує,
Як малій дитині.
(Криворівня).
12. Сіда-ріда, сіда-ріда,
Сіда-рідайдана,
Та піду си икупати
На світого Йвана.
Та піду си икупати
На світу водицу,
Поки буду, не забуду
Файну молодицу.
Сіда-ріда, сіда-ріда,
Сіда-рідайшини,
Скоро з хати, на зад хати,
Гай до бідашини.
А в мові бідашини
Паперові двері,
Бучок ми си розвиває,
Як іду до неї.
Бучок ми си розвиває,
Червона калина,
Шоби мені потривала
Файна бідашина.
(Криворівня).
13. А я іду дорогою,
Сороківца міну ;
Одна відси, друга відти,
Що дієм, ледіню ?
(Криворівня).
14. Я пив вчора на телята,
Тепер на корови,
Які в тебе, такі в мене
Самі чорні брови.
Я пив вчора на корови,
Тепер на тельгита,
Які в мене такі в тебе
Чорні оченьгита.
(Криворівня).
15. А у моїй полонинці
Вітрик си вагує,
Усі любки здоровенькі,
Лшш моя слабує.
А я своїй прибираю
Горівки та меду,
Не прибирай, чоловіче,
Головку не звезду.
Ой пішов я ворожити
До старої баби,
А вна мені искажала :
В тебе ліки в хаті.
А я прийшов та до хати
Та зачъив гадати,
Шо я жінці ше отсеого
Не гадав давати.
16. А я піду у садочок,
Трава на лясточки —
Каже мати женити си,
Гіркий мій сьвіточку !
Каже мати женити си,
На що мені жінки,
Коли мені молодиці
Купуют горівки.
Каже мати женити си,
На що мені долі,
Коли в мене, в Коломиї
Карабін на столі.
(Криворівня).

17. А у моїм городечку
 Висока топольн,
 Йкий в мене любчік добрий,
 Добра би му дольи.
 Йкий в мене любчік добрий,
 Доброго сумліньи,
 Не боїт си бистрих річок,
 Анї потопліньи.
 Не боїт си бистрих річок,
 Чужого розбою,
 Сідай, сідай на коника,
 Поїдеш зі мною.
 Сідай, сідай на коника
 Та на вороного,
 Поїдемо з сего села
 Аж до головного.
 А поїдем з сего села
 До ясної зарі,
 А там ми си поспитаєм
 Турецкої панї.
 А там ми си поспитаєм
 Турецкої панї:
 Ци би ми тут не побули
 Душко ма' кохаші?
 Ци би ми тут не побули
 Та не панували,
 Шоби за нас Криворівці,
 Вороги не знали.
 Ви вороги, ви вороги,
 Вступіт си з дороги,
 А ви вже нас обсудили
 Від ніг до голови.

(Жабє).

18. Сидят Юра коло мура,
 А я коло него,
 Йкий Юра кучьярьвий,
 Пішла бих за него!

19. А кувала зазулицьи
 Від гаю до гаю,
 Утікала буришечка*)
 Из нашого краю.
 Та йик она утікала,
 З людьми говорила:
 Не буду вам вже родила,
 Бо вам догодила.
 Не буду вам вже родила,
 Бо вам догодила,
 Шо печена і варена
 По тижневи гнила.
 А я би вам та родила
 Великі як клубки,
 Та не буду вже родити
 За ваші проступки.

(Ясенів гор.).

20. А я піду в полонинку
 По зелене сіно,
 Полонинку не перейду,
 Бо сонечко сіло.
 А сонечко засьвітило,
 Коса си вломпла,
 Відей моя файна любка
 Сїнце не вробила.
 Але она уробила
 Зелене, зелене,
 Але прийшли два гайдучки
 Узьили без мене.
 А я прийшов до домочку,
 Зачьив жінку бити,
 А на що ти, жінко, дала,
 Тото сіно взьити?
 Але я ще не давала,
 Они сами брали,
 Ище мене молоденьку
 З собов підкликали.

(Соколівка).

*) бульба.

21. Болит мене головонька,
По верха волосьї,
Не кори ми, файна любко,
Бо посваримо си.
Не кори ми, файна любко,
Коли ті не корю,
Бо шо хочу, того зробию,
Тебе си не бою.
А я тебе си не бою,
Війтом не требую,
Шо мі любчік наказує,
Добре, гаразд чую.
Міні любчік наказує
Нігде не ходити,
Лишень своїм розумочком
Дома поводити.
А я собі поводи́ла,
Йик сама хотіла,
Нагаєчка зашуміла
Коло мого тїла.
Нагаєчка-тростиночка
Не ме вікувати,
А рубочок від слизочок
Не ме вісихати.
(Ясенів гор.).

22. Вітер віє, вітер віє,
Вітер завіває,
А дівчина воду носи',
Зі́лє поливає.
Не так зі́лє, не так зі́лє,
Йик той бервіночок ;
Йик сї будеш віддавати,
Вплету ти віночок.

23. Од учора дівчинонька
По водичку ишла,
А міні си привиділо,
Шо зирничка зійшла.

24. Суда рубай, туда рубай,
Суда ми дорога,
Карбовінька, камінічком
До самого Львова.
Наз Львова до губерні,
З губерні до гербу,
Віддавай си, файна любко,
Я вже си не верну.
Віддавай си, файна любко,
Я си вірьиджбню,
Очка чорні, личко біле
На другі лишнюю.
Лишнюю ти, файна любко,
Коровки з тельти,
Шоби ти си годувала
З тими утиньїти.
(Соколівка).

25. А чому-ж ви, ледіники,
Та не сьпіваете,
Бутинами сьпіваночки
Позабуваєте.
Бутинами ледіники
У водах зимуют,
По два роки, по півтора
За любку не чуют.

26. Поки ми си та любили,
Сухі дуби цвилі,
А йик ми си залишили,
Сиренькі повіяли.
Та йик ми си та любили,
Вес мир радував си,
А йик ми си залишили,
Вес мир дивував си.
Та не тому дивував си,
Шо ми си любили,
Але тому дивував си,
Шо ми си лишили.

(Жабе).

27. Задзвонили в ночі ключі,
 Понад море йдучі;
 Заплакали два ледіні,
 До цїсаря йдучі.
 Ой не плачте, ледїники,
 Права вам дорога,
 Доріжечка мурована
 До самого Львова.
 Доріжечка мурована,
 Мости споріджені,
 Відси ішли в кучуриках,
 Відти пострижені.
 Ой вже мости споріджені,
 Набиті підлоги,
 Пішли наші кучьїрики
 Панамам попід ноги.
 А чїї-ж то кучьїрики
 По помостах наго?
 Але-ж тото кучьїрики
 Ледїника мого.
 А ходила дївчинонька,
 Ходила по ринку,
 Та збирала кучьїрики
 В шевкову хустинку.

(Яворів).

28. Богдай тебе, ледїнику,
 Сушило, вїлило,
 А чому так си не стало,
 Йик си говорило?
 Йик я тобі говорила
 На зад хати в хлїві,
 Йик я тобі дарувала
 Тї волички білі.
 А волички-двоички,
 А чирчові капці,
 Льигаючи, устаючи,
 Бідньї ми на гадці.

29. Ой кувала зазулицьї,
 Кувала, кувала,
 Йик упала тьжжика зимка,
 А вна си сховала.
 Йик упала тьжжика зимка,
 Мороз студененький,
 Але вна си ісховала
 В гаїк зелененький.
 Але вна си ісховала,
 Фовв затичїла,
 Нікому би великої
 Люби не зичїла.
 А хто люби та не знав,
 Най си Богу молит,
 А від великої любви
 Найже-ж Бог боронит.
 А хто люби, а хто люби
 В путери си чув*),
 Та най собі файне бідньї
 Д' хатї прикочув.

(Криворівня).

30. А кувала зазулечка
 Отам коло луга,
 Та я мала ледїника,
 Відобрала друга.
 Ой у мене ледїничок
 Любий та солодкий,
 Котра єго відїбрала,
 Вік би їй короткий.
 Аби вона так видїла
 Під припїчком дривцьї,
 Йик она вже ме видїти
 Мого чорнобривцьї.
 Аби вона так видїла
 Сьвітка біленького,
 Йик она вже ме видїти
 Мого миленького!

(Річка),

*) в силі ся чув, може (путерія = сила).

31. Ой та два вас, ледіники,
Та два вас, та два вас,
Та не ходіт попід хати,
Та не робіт галас.
Та не ходіт попід хати,
Та не галасуйте,
Озміт собі по дівчині,
Тай господаруйте.
Озміт собі по дівчині,
Та по Катерині :
Одна сидит при горбочку,
Друга при долині.
А у сеї при горбочку
Корови та вівці ;
А у сеї при долині
Самі сороківці.
Але ціса при горбочку
Мережвт сорочку,
А он ціса при долині
Прибігає д' мнві.
(Яворів).
32. Головонько камінная,
Каменю, лупай си,
Не бив-сми тьи, душко-рибко,
Лиш не женихай си.
Не бив-сми тьи, душко, з роду,
Не буду до гробу,
Бис за мене не виовіла.
Душко ма', нікому.
33. Як би плаї обчистити,
Ліси прорубати,
Щоби видко до фіялки
Аж до вго хати.
Коби ліси прорубати,
Щей то йввірчко,
Щоби видко до фіялки
Аж на подвірчко.
34. Черешеньки з вишеньками
Помітушили си,
Були файні ледіники,
Порозходили си.
Оден пішов в полонинку,
А другий втопив си,
Але третій зажурив си,
Шо не оженив си.
(Криворівня).
35. Ой я піду в полонинку
По зелене сіно,
Не перейду полонинку,
Бо сонечко сіло.
Не перейду полонинку
Тай тоту розтоку,
Біда сидит на вершечку,
Я си дивю з року.
(Річка).
36. А я вшов на улицу
Та зачъив гадати,
До котрої дівчиноньки
Старости післати.
Післав би я до бідної,
Дороги не вбиті,
Післав би я до богача,
Лавиці не миті.
А я прийшов до богача,
Зачъив си штати,
Шо ви мсте своїй донці
На віно давати ?
А я маю своїй донці
Весільи зробити :
Дві корові з загороди
Вігнати з тельйти.
Волію я у тій бідній
Дороги топтати,
Ніж я маю у богача
Лавиці шкребтати.
(Яворів).

37. На тім боці, при потоці,
Ватерка сі кури',
Ходім, браті, до дівчини,
Дівчина сі жури'.
На тім боці, при потоці
Ватерка палав,
Ходім, браті, до дівчини,
Дівчина вмирав.
(*Соколівка*).
38. Та ци твоє, та ци моє
Подвіре спалало,
Щоби мому кучьиреви
Серце не вривало.
Та ци моє, та ци твоє
Подвіре згоріло,
Щоби мого кучьирика
Серце не боліло.
39. Ой побачу я мильнюку
За штири неділі,
А вна мені подарує
Двовнички*) білі.
А вна мені подарує
Ще й вишиті капці,
Льгаючи, устаючи,
Відашка на гадці
(*Яворів*).
40. Кобес знала, моя мамко,
Шо то любя може,
Тогди-бес ми исказала:
Помагай-ти Боже!
Кобес знала, моя мамко,
Шо може Міхайло,
Тогди-бес мне убирала
Шо неділі файно.
(*Річка*).
41. Від коли си зеленівка
Мого любка ймила,
Від тогди я та до любка
Не заговорила.
Попусти си, зеленівко,
Таже мого любка,
Бо отак же-ж розіпрієш,
Йик у лісі губка.
Ай не ме-ж ті коштувати
Ні віл, ні корова,
Лиш покладу ть у лужко,
Так бих я здорова!
(*Яворів*).
42. Била мене моя мати
Сночі при вечери,
Шоби я си не дивила
В очі паничеви.
Але хоть ти мене, мамко,
Тай убий, тай убий,
А я війду на царинку,
Павичіку любий!
А паничу я вас кличу,
Я вас потребує,
Дайте міні срібний перстїнь,
Я вас поцілюю.
(*Річка*).
43. Молодичко молоденька,
Не май мнї за дурнїя,
Бо буду тьї пласувати
Сїм раз до полуднї.
Та буду тьї пласувати,
По битому бити,
Шоби ти си варувала
Другого любити.
Два ледїники держьили
А чотири били,
Ой чотири тоїрчки
По нїй поломили.
(*Ростоки*).

*) Пара волів.

44. Та йик собі нагадаю,
Кого я любила,
Коби си мні на тім часі
Земльн розступила.
Коби си мні розступила,
Я би у ню зайшла,
Я би своє фayne бідньи
На тім сьвіті найшла.
(Річка).
45. Мамко-ж моя ріднесенька,
Йидну-єс мя мала,
Сім молодців прибирала,
За нелюба дала.
А в нелюба гірка губа,
Гірше полиночки,
Буде бити-зневажати,
Гірше датиночки.
Буде бити-зневажати,
Пласом пласувати,
Буде мов біле личко
Ид свому рівнати.
(Яворів).
46. Ударив си дуб о дуба,
Йивір о йивора,
Змагаю си на любчика,
Так бих я здорова.
Змагаю си на любчика,
На любкові очи,
Не виділа я любчика
Ні даві ні сночи!
Не виділа я любчика
Ні сночи ні ниві,
Йик ше вечір го не уздру,
То буде по мині.
(Яворів).
47. А я пішов до церковці
На сьвіту неділю,
А там мені дарували
Ба й козоньку білу.
Привів кізку я до дому,
Кізка си кохає;
А у селі весільчико,
Добре ледінь знає.
Ой у селі весільчико
Лиш на одну диньку,
Пішов би я погуляти
Хоть лиш на годинку.
А я прийшов на весіле,
Там данец данцує,
А молода молодичка
Боками бокує.
Богдай ти си, молодичко,
На цесе розсіла,
Одна в мене була кізка,
Тоту бідка з'їла.
(Яворів).
48. Ой іхала ковалиха
Понад кукуляндру,
Савулїги, каткаліги
Хавдис халахандру*).
(Ростоки).
49. На тім боці при потоці
Два качури вьот си,
Надо мною молодою
Два ледіні бьот си.
Ой бийте си, рубайте си,
Я одного буду,
Купю хустку Петрусєви,
Василєва буду.
(Яворів).

*) наслідовапо з вірменської мови.

50. Сидит поты на вороті,
Ківе, ківе фостом,
Прийди, прийди, Василечку,
Калновим мостом.
Мої мости калинові,
Хати на помості,
Прийшов, прийшов Василечок
Ба й до мене в гості.
Шо би тобі, шо би тобі
За цес поклін дати?
На хусточку шовковеньку,
Личко утирати.

(Голови).

51. А чия то біла хатка,
Чия то, чия то?
Верха нема, сїни впали...
Моя то, моя то.

52. Але тоги гайдамахи,
Не бют, не стрільнют:
Котрі файні молодиці,
Д' собі притульнют.
Молодиці, йик зирниці,
Дівчыта, йик сонце,
Написав бих на папери,
Поклав на віконце;
Написав бих на папери,
Паперю не маю,
А пишов бих за папером,
Доріжки не знаю.
А доріжки поперечні,
Так змжки запали,
Ліпше було, бідашыню,
Шобих си не знали.
Ліпше було, бідашыню,
Абих не любили,
Шоби тоту горівочку
Ворожку не пили.

(Яворів).

53. Вітер вів студененький,
Вербою колише;
Сидит панчік у кріселцях
По бранчіків пише.
А в суботу написали,
В неділю роздали,
В понедівнок до схід сонцьи
В Станіславі стали.

(Брустури).

54. Коло млина два йвори,
Була би сопівка,
А випила квартиру меду
Богачева дівка.
Ой випила квартиру меду,
А другу горівки;
Боже, мене заступи
Від такої дівки.

(Космач).

55. Ой богачу, богачику,
Чого ти си дуєш?
Чиму дівку не віддавш,
На шо ї годуєш?
Ой буду ї годувати
Вівсьинов половов,
Та буду ї поганьити
Тісарсков дорогов.

(Криворівля).

56. Чорногора хліб не родит,
Не родит пшеницу,
Викохує вівчыриків
Сирок і жентицу.
Чорногора хліб не роди',
Нічим і орати,
Викохує вівчыриків,
Йик рідная мати.

57. Жура мене си вчепила,
Жура мні си ймила,
До гусарів записали,
Кого я любила.
До гусарів, до гусарів
Такої его взяли,
Та лиш мні перстенину
На журу лишили.
58. Ой кувала зазулицьн
На межі, на межі,
А я любив дівчиноньку
В волоскій одежі.
А волоска та одежа
Ше й голуба гуня,
А що мні завертала
Сірі волі з гуня.
А волики май паристі
Не боют си вовка,
Тепер моїй бідашинці
Непроста головка.
(Ростоки).
59. Та кувала зазулечка
В лісі на листочку,
Та най собі погуляю
З своїов невісточков.
60. Дівчиночко молоденька,
Дівчиночко моя,
Йвк би тобі приспівати,
Шоби впала фоя.
Але фоя би обпала,
Ліси побіліли,
А за нами молодими
Дівки подуріли.
Малі з того подуріли,
Шо малі мйсниці,
А великі подуріли,
Шо не молодичі.
61. А ковала зазулицьн,
Ліси си колоди,
А відки ти, дівчинонько,
Ци не з Йворова?
А йвк би я з Йворова,
Не так бих ходила:
Запасочки дротовенькі
На будень носила.
Запасочки дротовенькі,
Пацирки великі,
А коники вороненькі,
Вуздами накриті.
А коники вороненькі,
Вуздами накриті,
Пістольята жировані,
Порохом набиті.
Пістольята жировані,
Каптур мосьндзовий,
Рада бих си женихати,
Живіт нездоровий.
(Ясенів гор.)
62. Ой по горі вітер вів,
По долині тихо,
Не бий жінку, чоловіче!
Било би ті лихо!
Не бий, не бий, чоловіче,
Не збавий си ручок,
Піди собі в густий лісок
Та втни собі бучок!
(Криворівня).
63. Ий курочко-рібушечко,
Позич-ко ми ніжок,
А я піду відознати,
Ци не паде сніжок?
Ий курочко-рібушечко,
Позич-ко ми крилець,
Та най піду відознати,
Де мій чорнобривец!

64. Сіда рїда, сіда рїда,
Тай дана, тай дана,
На горівку оковиту
Тай до маркитана.
Нема дома маркитана,
Ходїм до Жидовки,
А в Жидовки чорні брови,
Золоті підковки.
Кремшіт, кремшіт, підківочки,
Хоть си розсипайте,
Судїт, судїт, судїниці,
Хоть си розсїдайте.
Ой судили судїниці,
Судили, сочили,
Шоби тоти судїниці
Черваки точили!
Иї судили судїниці,
На камїне дули,
Бодай на них болї впали,
Чей би нас забули.

65. Йик би минї не Марисї,
Я би не женив сї,
Запалила мою душу —
Женити сї мушу.
Марисенька недуженька,
Бїда би їй вмерти,
Ходїм, братї, ходїм, братї,
Будемо при смерти.
(Космач).

66. Гой, кумо, каже, кумо,
Ти велика думо,
Ти то добре ізробила,
Шос мнї в куми взяла.
Та ти будеш менї кума,
Дитинї нанашка,
Йика була, така буде
Своя бїдалашка.

67. А коники вороненькі
Та коники рижї,
Пок не взяли ми братчика,
Я не мала грижї.
Йик узбили ми братчика,
Треба си журити,
Шо не маю тїлько грошїй
Брата вікупити.
Ой не маю тїлько грошїй,
Тонкого паперу,
Свого брата вікупити
Спїд чужего краю.
(Соколївка).

68. Але у тїй полонинї
Мраки си знизили,
Молоденькі вївчырики
Вївці розгубили.
А шо тоти вївчырики
За роботу мали:
Бїленькими волїчками
Нїжки вповивали.
А ви горді, каже, хлопці,
Пускайте топїрці,
Але ігїт в Чорногору
Завертати вївці.
(Космач).

69. Иї бїдна м'я, головонько,
Де мїй ледїнь дїв си?
Йик би в гаю, у гаїку —
Гай зазеленїв си;
Але йик би у гаїку —
Гаїк зелененький,
Але йик би межи люде —
Мир би веселенький.
Але йик би у гаїку —
Пташки би спївали
А йик би вїн у коршмонці —
Цимбали би й грали.

70. Ой ковалю, ковалику,
Зроби-ко ми дримбу,
Дам ти за то миску муки,
Повісем на ливну;
От дам тобі миску муки,
Шобис си утішив,
А повісем дам на ливну,
Шобис си завісив.
71. Ой соколе, соколоньку,
Сьвітами літаєш,
Ци де меї Нуцишечки (!)
Туда не видаєш?
Ой видав-сми, ой видав-сми
На широких лузі,
Вігравав в сопілочку,
Сидит на котюзі.
72. Ударив си дуб о дуба,
А в дубі горівка,
Наймвля си свині пасти
Богачева дівка.
Паси, паси, ти дівочко,
Далеко від лану,
Та не давай же ти пілским
Парубкам догану.
73. Ой богачу, ой богачу,
Чого-ж ти си дуєш,
Чому дівку не віддаєш,
На що ї годуєш?
А я буду годувати
Чотирь негїлі,
Але не дам бї в поле,
Але дам в Підгірє.
У Підгірю хлїб по кілю,
Калачі по плотї,
Тимуй дівки багацкої
Не видко в роботї.
74. Ой згорїла стирта сїна
На жовтїм пісочку,
А хто менї молодому
Вїпере сорочку.
Мама нема, сестра слаба,
А жінки не маю,
До сусїди не понесу,
Бо си устидаю.
Є у мене сусїдонька,
Йик рїдна я мати,
Шо вїпере, вїтачье,
Ше й внесе до хати.
- (Рїчка).
75. Ой гори, гори, гори,
Бувайте здоровї,
Та най у вас пробувають
Вїрли тай соколи!
Та най у вас пробувають
Тоти панські слуги,
Шо йик імуть чоловіка,
Дерут, йик котюги.
76. Та учера Василь косив,
А нинї громадив;
Та хто тебе, Василечку,
До того принадив?
Принадила молодиці
Румїнного лицї,
Щоби менї не стояла
У садї травиці.
77. Ой брате мїй, побратиме,
Не рушай плечима,
В тебе вуши сорокати
З чорними очима.
Ой брате мїй, побратиме,
Й охота, й охота,
Скачут вуши через плечи,
Йик кози з оплота.

78. Гой дріта, моя мамко,
Та дріта, та дріта,
Не далає мні за злісного,
Дай-ко мні за віта.
Не далає мні за злісного,
Шобим панувала,
Та дай-ко мні та за віта,
Шобим гонор мала.
(*Брустури*).

79. Ішли дівки з Ковалівки,
Колесо украли,
Повернули до Абрамка,
За горівку дали.
Ой дай-ко нам, Абрамочку,
Доброї горівки,
Бо ми цесе карбульили
Аж із Ковалівки.
(*Соколіва*).

80. Парасочко мельникова,
Чи підеш за мене?
Не будеш ти хліба печи
Ніколи для мене!
Є у мене хліб печений,
Кітка дрива возит,
А котюга сіренькая
Зразу в печі топит.
Попід лаву вітер віє,
Хату замітає,
А попід піч тече річка,
Миски помиває.
(*Жабє*).

81. Ой йик собі заспіваю,
Ой йик собі вівкну,
Буде чути, мій миленький,
Аж на Ковалівку.

82. Не бив-сми ті, любко, з роду,
Не буду до гробу,
Йик бис мене та заждала,
Йик підеш по воду.
Ий піду я, моя мила,
Туди подивити,
Куди буде моя мила
По воду ходити.
Та йик тота дівчиночка
За водою пішла,
То міні си привиділо,
Шо зирничка зийшла.

83. А я траву ти рубаю,
Трава си хляє,
А я кличу дівку в танець,
Дівка си ховає.
Шоби ти си та ховала
Від усього миру,
Шоби тебе обігали,
Йик здохлу кобилу.
Шоби тобі, дівчиночко,
Впадок зуби микав,
Ти повинна іти в танець,
Хоть би старець кликав.

84. Гой Гандзуні з товаришем,
Гандзуні, Гандзуню,
Навішала коралики
На біленьку гуню.
Навішала коралики
Довкруги на шию,
Або ти, мій Йванку любий,
Або ти, Василю.
Ти, Василю, сиди в білю,
Я буду збуячу*),
Та йик буде темна нічка,
Я тебе зобачу.

*) збудую.

85. Ой сам собі траву косив,
Поліг погромадив,
А хто тебе, ледінику,
На сісе нарадив?
Мені-ж сісе нарадила
Файна молодица,
Шоби мені не всихала
По полю травица.
86. А я тобі постелила
Нові подушечки,
А ти пішов до другої
На голі дощечки.
А я тобі постелила,
Йик йикому пану,
А ти сночі не приходив, —
Шворгай собі маму.
87. Ци ви чули, люде добрі,
Лісову синицу,
Шо вна собі заправьне
В лісі вечерниці?
Она така завеличка,
Йик горіх волоский,
Семеро дітий годує,
А розумик хлопський.
88. Ой кувала зауленька
Сива та голуба,
Заспівай ми співаночки,
Душко моя люба.
Заспіваю співаночки
Та заколоколю,
Віди, віди, дівчиночко,
З нового покою!
Ой новії покоїки,
Та новії дашки,
Льгаючи, устаючи,
Гадка до бідашки.
89. Сіда ріда, сіда ріда,
Сіда рідайдана,
По горівку-оковиту
Та до маркітана.
Маркітана нема дома,
Ходім до жидовки,
А в жидовки чорні бровки,
Золоті підковки.
Кремшіт, кремшіт, підківочки,
Хоч си розлупайте,
Судіт, судіт, судіниці,
Хоч си розсідайте.
Ой судили судіниці,
Судили і люде,
Шо на моїй головочці
Віночка не буде.
Йик на моїй головочці
Віночок уздріли,
Одни з вітром полетіли,
Другі подуріли.
- (Космач).
90. Ой дана, дана, дана,
Не піду я за Йвана,
Але піду за Данила,
Шобих нічо не робила.
А в Данила нема жита
Та не буду жьйти,
Але буду у Данила
На печі лежьйти.
91. Гой дана, каже, дана,
Не піду за Йвана,
Але піду за Гаврила,
Шобим нічо не робила.
А в Гаврила бочка сира,
Лишень би го їсти,
У Івана солонина,
Треба в бантьи лізти.

92. Гой свистом з товаришем
 Та свистом, та свистом,
 Та не сам я суди зайшов,
 Але з товариством.
 Та не сам я суди зайшов,
 Вода мні занесла,
 Переночуй, файна любко,
 Темна нічка зайшла.
 Темна нічка, Петрівочка,
 Темна, не видная,
 Ба де будем ночувати,
 Головка бідная?

(*Яворів*).

93. Молодая шінкаречка,
 Є мід горівочка,
 А там ходит по світлонці
 Хороша дівочка.
 Гой ходит, каже, ходит,
 Горішки кусає,
 Здає ми си, моя мамко,
 Шо сокіл літає.
 Гой соколе, соколоньку,
 Високо не літай,
 А ти, душко молоденька,
 На другі не кліпай.

94. Катерина материна,
 А я батьків син, син;
 Катерину мати біла,
 Та я ї відиросив.
 Не бий, мамко, Катеринку,
 Але бий молодчу,
 Бо я тоту Катеринку
 Засватати хочу.

95. Ой не давно в тої дівки
 Цес кожух куплений,
 Єго вуши розточили,
 Йик би облуплений.

96. Калиночко, малиночко,
 Чого в лузі стоїш,
 Чи сонічка візиравш,
 Чи си вітру боїш?
 Я сонічка візираю,
 Вітру си не бою,
 Де мні мамка породила,
 Я там собі стою.
 Мене мамка породила
 Близенько потока,
 Казала ми: рости, синку,
 Тоненька, висока.
 А я малки послухала,
 Віросла тоненька,
 На три сьижні поясна,
 Та й то коротенька.

(*Устеріки*).

97. Ішли дівки з Соколівки,
 Руками махали,
 Чи з гонору, чи з голоду,
 Їх вуши кусали.

98. Казав мінї мій миленький
 Не сїяти ріпки,
 Та шоби я не ходила
 На чужі зарібки.
 Та я ріпки не сїяла,
 Любка не слухала,
 Та я пішла на станочок,
 Таки погуляла.

99. Та відки ти, ледінику,
 Ци не з Городенки?
 Чис не видїв, чис не бачив
 Дівчини Оленки?
 Та відки ти, ледінику,
 Чи не з Отинїї?
 Чис не видїв, чис не бачив
 Дівчини Марїї?

100. Гой, Іване, Іваночку,
Не великий-їис пан,
Прийми-ко мні молоденьку
Під зелений жупан.
Під жупан ть я не прийму,
Жупана не маю,
Під сардак ть, душко, прийму,
Бо сардаки маю.
101. Мамко моя солоденька,
Мамко моя мила,
Не дай-ко мні на Вутороц,
Бо там нема млива.
В Вуторопах нема млива,
Лишень самі жорна,
Увес тиждень та жорною,
В неділю голодна.
Та коби я мамку мала,
Я би не гадала,
Увес тиждень та робила,
В неділю гуляла.
Та що мені по татови,
Шо я єго маю,
Увес тиждень, каже, робю.
В неділю дрімаю.
(Брустури).
102. Гой, Федоре, Федорочку,
Мати ть я родила.
Та на мою головочку
Щобим ть я любила.
Гой, Федоре, Федорино,
Мамина дитино,
Грає в поли, їнк муж оре,
Дивити си мило.
103. Коломийка-чорнобривка,
Та коломиечка,
Їнка була сука-мама,
Така і донечка.
104. Гой цора підківочки
Та цора, та цора,
Болит любку головочка,
Ще й до того хора.
Через тиждень хорувала,
Бо робота була,
А в неділю подужіла,
Їнк цимбали вчула.
105. Гой ковалю, ковалику,
Зроби ми підкови,
Бо я тепер починаю
Ходити до вдови.
Гой ковалю, ковалику,
Зроби ми підківки,
Бо я тепер починаю
Ходити до дівки.
106. Гой, Іване, Іваночку,
Чи маєш сорочку?
Тай я маю вішивану,
Стоїт на клиночку.
Та не тота мамка шила,
Що мні породила,
Але тота дівчиночка,
Що мні полюбила.
107. Гой піду я з товаришем
Та піду, та піду?
Та хто буде припадати
Коло мого сліду.
Та не буде припадати
Ні брат, ні сестриці,
Але буде припадати
Чужа чужениці.
А я чужій чужениці
Горівочки купю;
Та не скажи, файна любко,
Що я тебе люблю.

108. Гой подай Біг, подай здоров,
Йик си любко мавш?
Дай ти, Боже, здоровйичко,
Що мні си питавш.
Дай ти, Боже, здоровйичко,
Дай ти, Боже, віку,
Насамперед любасови,
Відтак чоловіку!
109. Гой, любко ма' солоденька,
Любко розмаїта,
Збавила-с мні, любко, зими,
Не збав-ко мні літа.
Збавила-с мні, любко, зими,
За зиму не знаю,
Не збав-ко мні, любко, літа,
Бо тьи порубаю.
Та я тебе порубаю,
Острий топір ношу,
Та я тебе порубаю
За любку хорошу.
110. Гой цісарю, цісаріку,
Білі нагавиці,
Приплакали цісарика
Самі молодіці.
Плачут мами за синами,
Жінки за мужами,
А дівчята-ластівйнта
За кавалірами.
111. Гой, Василю та Василю,
Сорочку ти вшию,
Та купи ми коралики
На біленьку шию.
Та я купив коралики,
Здорова зносила,
А я купив чоботьята,
Вна заголосила.
112. Гой гаю, не рубаю,
На калиці стою,
Збирає си дурень бити,
Я го си не бою.
Збирає си дурень бити
В коршмі на порозі,
Та я єму шию зітну
На гладкій дорозі.
113. Гой гаю азеленький,
Та гаю, та гаю,
Я за тебе, мій миленький,
Три гаразди маю.
Оден гаразд наїсти си,
Другий погуляти.
Але третій гараздочок,
До полудньи спати.
114. Гой цісарю, цісаріку,
З качурика пірьи,
Я такого любка маю,
Що пише папірьи.
Я такого любка маю,
Що пише листочки,
Перед моім та миленьким
Скидают шьипочки.
115. Гой Парасї придала сї
Тай замургала сї,
Штири річки перебрила
Та не вмивала сї.
Штири річки перебрила,
А на пятій стала,
Аж тогди си нагадала,
Що си не вмивала.
116. Серливанька, перливанька,
Ходи данцувати!
Не ковані чоботьята,
Голубці щибати.

117. Ішов заєц попід гаєц
 На весіле грати,
 Мирониха веде свою
 Доньку віддавати.
 Мирониха веде свою,
 Григорчучка свою,
 А Юрчічка біжит, кричіт :
 Прийміт, любки, мою.
118. На тім боці при потоці
 Хати побивані,
 Але такі ледіники,
 Їнк помалювані.
 Андрій файний, Семен файний,
 Дмитро не поганий.
 Межи ними Сирбанючок,
 Їнк намалюваний.
 Але чи ти, Парасочко,
 До Бога сьїгала,
 Що ти сінка, Миколайка,
 Так умалювала.
 Я до Бога не сьїгала,
 Тото мій Бог дав,
 Шо мій сінко Николайко
 У мене си удав.
 А чо-ж ти так побіліла,
 Їнк переміточка ?
 Та за тобов, Николайку,
 Болить головочка.
 А чо-ж ти так побіліла,
 Як то полотенце ?
 Та за тобов, Николайку,
 Болить мене серце.
119. Ой ковале, ковалику,
 Зроби менї дримбу,
 Дам ти кусок солонини,
 Повісем на ливу.
 Дам ти кусок солонини,
 Шобис си утішив,
 А повісем дам на ливу,
 Шобис си повісив.
120. Бідна моя головочка,
 Шо я наробила,
 Полюбила вівчърика
 За букату сира.
 Я укушу сирцьи, сирцьи,
 Сирец солоденький,
 Подівю си на вівчъра,
 Вівчър молоденький.
 А вівчърю, золотарю,
 Покинь вівці пасти.
 Не покину, хоть загину
 Невчив я си красти.
 Ай украв я два баранці,
 А третю йгвицу,
 Збудували тай на мене
 В Косові темниці.
 Ой на ручки тай скрипички,
 На ноги кайданці,
 А се, брате-товаришу,
 За люцкі баранці !
121. Ой кивала дівчинонька
 Пальчіком на мене :
 Прийди, прийди, ледінику,
 Та в вечір до мене.
 Прийди, прийди, ледінику,
 Їнк ме вечеріти,
 Буду тебе вірьжыти,
 Їнк мут кури піти.
 А запіли когутики
 Та ше й четвергові,
 А на тобі, файна любко,
 Хрести мосьиндзаві.
 А кручъинки, кручъинички,
 Кручъинки кручені,
 Будут тобі, файна любко,
 Ручки посічені.
 А я вижу, ледінику,
 Шо в ручках сокира,
 Вона тупа, мене не йме,
 Не буду січена.

122. Але, брате-товаришу,
Не товаришуймо,
Але озмім по дівчині
Тай господаруймо.
Але озмім по дівчині
По тій Катерині:
Одна сидит при горбочку,
Друга при долині.
Але цесья при горбочку
Та шие сорочку,
Але цесья при долині
Підбігає д' мині.
А у цеї при горбочку
Корови та вівці,
Але в цеї при долині
Самі сороківці.
123. Дівчина вининина
Полюбила Вірменина,
А Вірменин гоїц, гоїц,
Купив дівці сукню й пойис.
А дівчина візирає,
Куда Турок війгриває,
А се Турки та не наші,
Пют водицу із Дунаші.
124. Ой прийшов я та до раю
Та там зазираю,
Відтів світі намахуют:
Іди там, де йграют.
А прийшов я та до раю,
Лишень подівитис,
Відтів світі відтрутили,
Ше й хотіли битис.
125. Кажут люде тай говорьби,
Шо я волоцюга,
За мнов пістьби волочит си,
Йик циганска пуга.
126. А куєт ми зазулицьи
За валом, за валом,
Ой наймив си Николайко
За гору з товаром.
А наймив си Николайко
За три сороківці,
Купив, купив Їленочці
Дзвінці-колокілці.
Їленочка буде іти
Корови доїти,
А дзвіночки-колокілці
Мут колоколїти.
Валїтають ми з потока
Дрібні потяньита,
Купи, купи, Николайку,
Їлці чоботьита.
Ой зза гори з полонинки
Сивий голуб лемше,
Їленочка в чоботьита
Йик той чортик кремше.
(Жабе).
127. Гой, гоя, каже, гоя,
Тай ще вині гоя,
А позавтру робітний день,
Головонько моя.
128. Співаночки мої милі,
Де я вас подїну,
Хиба я вас, співаночки.
Горами посїю.
Гой ви мете, співаночки,
Горами співати,
Я сі буду, молоденька,
Сльозами вмивати.
О йик буде добра дольи,
Я вас позбираю,
А йик буде лиха дольи,
Я вас занехаю.

129. На тім боці при потоці
Качка воду пила.
Сирбонючка свого сина
Коромислом біла.
А вна знала, за що біла :
За мід за горівку,
А шо пішов до Олени
За хорошов дівков.
А Олена прибілена
Корови доїла,
Молоком си й умивала,
Шоби в личко біла.
Молоком си й умивала,
Під ручку давила,
Шоби личко було біле,
Шоби не зчорніло.
130. Або мене, душко, люби,
Або мене лиши,
Або мої чорні очі
На папери пиши.
Писав би я на папери,
Папєрю не маю,
Пішов би я за папером,
Доріжки не знаю.
Доріжки ба й поперечні,
Свіжки вас запали,
Ліпше було, сокольятко,
Поким си не знали.
Поки ми си ба й не знали,
То си не сходили,
Ми ніколи горівочку
У купці не пили.
131. А кувала зазулицьі
Та сіла на дуба.
Йик йис файно заспівала,
Усхла-ж би ти губа.
132. Николаю, я вмираю,
Палай по горівку,
А не неси кватирочки,
А лише берівку.
Парашечко-бідашечко,
Не дай погибати,
А заведи коня в стайню,
А мене до хати.
Дай коневі вороному
Сіна зеленого,
А дай мені молодому
Хліба біленького.
133. Та ти не пєш тай я не пю,
А хто буде пити ?
Та хто буде на жидівські
Бахури робити ?
Та найде си пняиченька,
Та шо буде пити,
Тай шо буде на жидівські
Бахури робити.
Пийте, люде, горівочки
По трішки, по трішки,
Шоби жиди не носили
Шовкові панчішки.
134. Ой дала мнї моя мамка
За ліс, за ліщину,
Казала ми приходити
В сїм рік у гостину.
А я мамки не слухала,
У рік приїхала,
Мене мати не пізнала,
Сусід си питала :
Гой, Господи милосерний,
Чия тото дочка ?
На нїй сукньи зеленєвва,
Шовкова сорочка.

135. Та фалив си один ледінь,
 Шо вмів косити,
 А йик пішов у травичку,
 Тай став голосити.
 Але іде дівчиночка,
 Стала говорити:
 Рубай траву повисоко
 Не меш си хильити.
 Рубай траву повисоко
 Посеред сердечка,
 Шоби тебе не боліло
 В твого поперечка.
 А хто тебе, ледінику,
 Та на це порадив,
 Ти одної днинки скосив,
 Другої згромадив?
 Порадила молодиці
 Рум'яного лиці,
 Шоби мені не стояла
 В городі травиця,
 Шоби мниї не стояла,
 Шоби не лежіла,
 Шоби мені молодому
 Сьвіток не гаїла.
- (Соколик).
136. Але мати, але мати
 Усе п'ять носит,
 Але жовнір молоденький
 З землі води просит.
 Ой учула дівчинонька
 З нової комора:
 Подай, мати, подай, мати,
 Води жовнірови.
137. Пийте, люде, горівочку,
 Бо я подорожна,
 Не спостигну взяти в руку,
 Порційка порожна.

138. Гой товариш з товаришем
 Тай товаришуймо,
 Берім собі по дівчині
 Тай господаруймо.
 Берім собі по дівчині
 Та по Катерині:
 Одна сидит на долині
 Та мірьня клині,
 Друга сидит на горбочку
 Та шиє сорочку.
 Я до тої на долині
 Соколом залечу,
 А до тої, шо на горі,
 Камінєм замечу.
139. Гой два нас з товаришем,
 Та два нас, та два нас,
 Та не ходім горі селом
 Та не робім галас.
 Та не ходім горі селом,
 Горі серединов,
 Та не робім дуже галас,
 Буде людім дивно.
140. Ой сіда, сіда, сіда
 Тай дана, тай дана,
 Піду я си искупати
 На світого Йвана.
 Піди я си искупати
 На світій водици,
 Маю дати вісім пласів
 Гордій молодици.
 Маю дати вісім пласів
 Ше й чотири бучки,
 Шоби мене молодого
 Не боліли ручки.
 Ані ручки, ані ніжки,
 Ані біле тіло,
 Дав-сми, дав-сми вісім пласів,
 Так ми си хотіло.

141. Оженю си, моя мамко,
Оженю, оженю,
Приведу ти невісточку,
З хати тьби віжену.
Приведу ти невісточку,
Шо буде газдині,
Так ї будеш догаджьбити,
Йик малій дитині.
Гой бодай ти, мій синочку,
Тай того не дїждав,
Шоби-с мене, стару бабу,
З мої хати вігнав.
142. Ой дала мні моя мамка
За цимбалістого,
Цимбали си поломили,
Тай шо мені з того?
Цимбали си поломили,
Струни си пірвали,
На шо ми си з цимбалістим
Обов пібрали?
143. О я тобі не казала,
Казали ти люде,
Шо на мої головонці
Віночка не буде.
Йик на мої головонці
Віночок уздріли,
Зараз одни повмирали,
Другі подуріли.
144. Ішли дівки з Коломиї
Тай колесо вкрали,
Повернули до шінкарья,
За горівку дали
Гой шінкарю, шінкаречку,
Дай, жиде, горівки,
Бо ми цесе ципирили
Аж із Ковалівки.
145. Гой судома моя мати,
Судома, судома,
Коби-с мене оженила,
Я би сидів дома.
Кобис мене оженила,
Я би си газдував,
Попід чужі перелази
Нічку не ночував.
Одну нічку приночував,
Неслави набрав си,
Другу нічку приночував,
Конья відцурав си.
146. Гой, конику вороненький,
Самам тьби кувала,
Та вір, любко, мої души,
Самам ночувала.
Не вірю ти, моя мила,
Не вірю, не вірю,
Ночували два молодці
На твоїм подвірю.
Ночували два молодці,
Оба молодці,
Цюлювали, обіймали
Личенько Марії.
147. Горівочка-оковита,
Медком перельльита,
Та нераз я, горівочко,
Через тебе бита.
Ой тай бита, ой тай бита,
Та не боронена,
Калинова паличинка
До рук поломлена.
Та коби то калинова,
Вна би сі ломала,
А то смучча гордовина.
Лиш сі погинала.

148. Коломийка, чорнобривка
 В гору си бичув,
 Коломийка, чорнобривка
 Дома не ночув.
 Та йик би я з товаришем
 Тай дома ночував,
 Давно би я в Станиславі
 Черевички вбував.
 Черевичок йик величок
 А підківка мала,
 Бодай тебе, файна любко,
 Була біда знала!
 Бодай тебе, файна любко,
 Була біда знала,
 Шо я ішов, співаючи,
 Ти мене пізнала.
 А я ішов, співаючи,
 Темненької ночі,
 А ти мене зобачила
 В цюповій обочи.
149. Гуцулочка солоденька,
 Гуцулочка пишна,
 Убула си в постольита,
 Ше й до пана прийшла.
 Убула си в постольита,
 Унучі члені,
 Але плечі горбоваті,
 Очи залуплені.
150. Пішов дідо до коморн
 Тай там поснідав си,
 Баба діда макогоном,
 Аж перевертав си.
 Пішла баба на лотокн,
 Трошки си умила,
 Дідо бабу макогоном,
 Баба си втопила.
151. Ой у саді садовина,
 А в лісі ліщина;
 Загадала в саду спати
 Молода дівчина
 Загадала в саду спати
 Межи йиблінками,
 Шоби вна си розмовйила
 Межи парубками.
 Ой іде невістка з міста
 Тай віддула губки,
 Не дай, мати, в саду спати,
 Приходьн парубки.
 Тай бодай ти, невісточко,
 В сирі землі гнила,
 Шо ти мамці ісказала,
 Мене мамка біла!
152. Гой ковала зазуличка
 Та на перелеті,
 Присігала дівчиночка
 Та на пістольті.
 Та йик она присігала,
 Гадочку гадала,
 Бодай тото пістольитко
 Кулька розметала.
 Бодай тото пістольитко
 Кулька розметала,
 Шо я така молоденька
 На нїм присігала.
153. Та я в свої матїноньки
 Одна одиниці,
 Я по воду не ходила,
 А в саду кирниці.
 Я по воду не ходила,
 Дрива не рубала,
 То я в свої матїноньки
 Гаразду зазнала.

154. Гой кувала зазулечка
Та казала куку,
Подай-ко ми, дівчиночко,
На коника руку.
Хмба би я, ледінику,
Розуму не мала,
Шобим тобі свою ручку
На коника дала.
А тогди ти, мій миленький,
Усу правду скажу,
Та йик свою білу ручку
Із твоєв ізвяжу.
155. Я співаю, не гадаю,
Нїби веселю си,
В мене туга на серденьку,
Я не признаю си.
В тебе туга, в мене туга,
На нашім серденьку,
Нїколи си не видимо,
Лиш у неділеньку.
156. Йик я собі заспіваю,
Голосом поведу —
Хлопці сі ид минї сходьї,
Йик бжолї ло меду.
Йик я собі заспіваю,
Голосом поведжу,
Хлопці сі ид минї сходьї,
Йик на службу Божу.
157. Покив же я та любила
Тотї панички,
Дотим мала в мошончинї
Та сороківчики.
Але йик я полюбила
Того Гуцулочка,
Не стало ми в мошончинї
Ані грайцарочка.
158. Ой піду я у малини
Там коло долини,
Поків буду, не забуду
Кучерї Юрини.
Ой тогди я та забуду
Кучерї Юрини,
Йик ми зложат у хрест ручки,
Зложат в домовину.
159. Коби ти такїй на мене,
Яка я на тебе,
То бис лишив косу в поли
Та прийшов до мене.
Ти бис лишив косу в поли,
Греблі в оборозї,
А сам прийшов у гайчок
Он там при дорозї.
160. Ой любилї два ледїні
Одну молодїцу:
Один утік у колопні,
Другий на вулицу.
Та он тому у колопнях
Якось обїйшло сї,
Але того на вулици
Тыглі за волосї.
161. Не я пїйний, не я пїйний,
Горівочка пїана,
Та зажди ми до осени,
Дівчино кохана.
Та зажди ми до осени
Та до осеночки,
Та най я, каже, звожу
Із польи снопочки.
Та най звезу, та най звезу
Та най я засїю,
Шобис тогди не казала:
Робити не вмїю.

162. Та заграй ми, сопівкарю,
 З сопівки тесової,
 Не трохи-м ся, хло', находив
 До любки пишної.
 Не трохи-м ся, хло', находив
 До любки пишної,
 Щоби она неходила
 Неволі тьжкої.
 Ой неволі, товаришу,
 Неволі, неволі,
 В Коломиї відбирають,
 До Черновец гоньї'.
 З Коломиї до Черновец
 Мости спорьджені,
 Туди ішли з кучерьими,
 Відти пострижені.
 Туди ішли з кучерьими,
 Кучері леліли,
 Відти прийшли без кучерів,
 Дівчьита змарніли.
 Та не того, хло', змарніли,
 Шо малі мійсниці,
 Але того, хло', змарніли,
 Шо не молодиці.
163. Ішов любчік у дорогу
 Та ми наказував,
 Аби твоє біле личко
 Ніхто не цулував.
 А ни бій ся, мій миленький,
 Ни так тото буде,
 Двацят і п'ят поцулує,
 Ше і тобі буде.
164. Біда біді на слободі,
 Біда біді тутки,
 Біді ріжут у цимбали,
 Біда ревет в дутки.
165. З молодицев постояти,
 За дівчинов піду,
 Порадь' ко мні, товаришу,
 Чи не впаду в біду?
 Та хоть же я впаду в біду
 Ой по саму шию,
 Чей я з тої біди війду,
 Чей я не загину.
 Ой я гину за провину
 Тай за марне діло:
 Тай за чорні очиньита
 Тай за біле тіло.
 Ой то тіло, каже, тіло,
 Ой йик папір біло,
 Не трохи мні молодого
 До него кортіло.
 (Ростоки).
166. Ожени сі, не жури сі,
 Піде ти рукою:
 Жінка піде за росолом,
 А ти за мукою.
 Они тото позносили
 Та склали на лавку,
 Они з того зготовили
 Квасну росілянку.
 Зготовили, попоїли,
 Полігали спати:
 Через малу годиноньку
 Іде жінка ср . . . ,
 Шоки вна сі скомосила
 Зажегати свічку,
 Він не постиг сірник найти,
 Вер . . си на припічку.
 Тепер стали харити сі,
 Вна розлопотїла,
 Білше тої росілянки
 Варити не хтіла.

167. Ой на горі, на високій,
Казав ледїнь дївці:
Дай ти мині свій віночок,
Я дам тобі вівці.
Та хиба би-х, ледїнику,
Розуму не мала,
Аби я ти свій віночок
За дробїята дала.
168. Ой хто люби та не знає,
Скажїт єму, люде,
Най си в любі не кохав,
У біді не буде.
Ой хто люби та не знає,
Най си Богу молит,
А від любі великої
Най Господь боронїт.
169. Одно ми си плече мече,
А друге не хоче,
Вїдав мене пишне бідньи
Покинути хоче.
А най собі покидав
Та йик само знає,
Є у мене таке бідньи,
Шо мене кохав.
А ти собі бідньи найшов,
Тай я собі найду,
Недалеко в полонїнку
За тим зїлем зайду.
170. Ой, Иванку-товаришу,
Поковтай у лавку,
Та принеси горівочки,
Поклади в отавку.
А йик буду тельїтикам
Отавки микати,
То я буду горівочки
Тої попивати.
171. Ой, Господи милосерний,
Ти Боже, Божечку,
Йикас туга май велика
На моїм сердечку.
Иї чого то, серце мов,
З каменя твердого,
Чому оно-сь не розсьїде
З жалю великого?
Ой, Господи милосерний,
Йик я тебе прошу,
Здойми мені кьїжу з серці,
Йик ю кьїжко ношу.
172. А я хлопец молоденький
Лише до розбою,
А йик вийду на царинку,
Гусьїти си бою.
А я вийшов на царинку,
Гусьї собі сїло,
Йик би була не палиця,
Було би мнї ззіло.
Йик би була не палиця
Тай не луговина,
Так би мене молодого
Вода примулила.
173. А я мала ледїників
Двацят і чотири,
Ледви бїх їх не продала,
Так ми досолили.
Я займила на йирмарок,
На йирмарку стала,
А всї тотї ледїники
Тай поторгували.
А як відтив завернула,
То стала на ганку:
Я вертаю, грошї маю,
Любко мїй, Иванку.

174. Але бо тот скришничок
У скрипку ~~и~~граєт,
Ручки би му постульмо,
Йик перебираєт.
Але бо тот скришничок
Солодкий та ~~любий~~,
Йик у скрипочку заграєт,
Забавив людє.
Йиграй, ~~и~~грай, скришничку,
Пієхли би ти ~~на~~ці,
Твою жінку обіймають
На вулиці старці.
Та най вї обіймають,
Та най і цюлюють,
А най вї на кулешу
Муки подаруют.
Они вї цюлювали
Тай і обійтали,
Але вї на кулешу
Муки не подали.
175. Ой плавала ~~плавнионька~~
Долів за ~~ведою~~ :
Звінчыв-єс мя, пан-очіку,
З якоюс ~~бідю~~.
Нй прийшла я та до попа,
Пропу вго з тиха :
Розвінчвий пас, пан-очіку,
Без біди, без лиха.
176. Ой би тото писарчки
В папір не списали,
Шо ми собі за сю нічку
Перещебетали.
177. Ой коби си ~~резов~~ бучок,
Тота Черногора,
Не одна бы упустила
Жидівска комора.
178. Дала мене моя мамка
За ліс, за ліщину,
Тай сказала приходити
В сїм рік у гостину.
А я мамки не слухала,
Та в рік приїхала,
Мене мамка не спізнала,
В людий си питала :
Сусїдочко, порадочко,
Чня сесе дочка ?
На нїй сукня у тальонах,
Шовкова сорочка.
179. Сїда рїда, сїда рїда,
Сїда рїдайочки,
Одна гола, друга боса,
Трета без сорочки.
180. А я вїйду на царинку,
Царинка зелена ;
Не був би я на царинї,
Йик би не Єлена.
А я вїйду на царинку,
На царинї гічка,
Не був би я на царинї,
Йик би не Марїчка.
А я вїйду на царину,
Там стоїт кириця,
Не був би я на царинї,
Йик би не Анниця !
А я вїйду на царину,
На царинї фїйка (фол),
Не був би я на царинї,
Йик би не Гасїйка !
А я вїйду на царину,
На царинї грушка,
Не був би я на царинї,
Йик би не Аннушка !

181. А у моїм городечку
Тай зелена ива,
А я побив мою любку,
Трішки лише жива.
Ой я побив мою любку,
Трішки лише жива,
А вна пішла д' чоловіку,
Брехню изложила.
Ой, сараку-чоловіче,
Йик я несла воду,
Вивихнула в плечи руку
Тай у клубі ногу.
Але з тої полонинки
Буйний вітер вів,
Але дурень той чоловік,
Котрий жінці віре.
182. Тече вода з перевоза,
З попового луга,
Ой котрого-ж малам любка,
Тенер має друга;
Ступай, коню, предо мною
На замералу груду,
Бувай, любко, здоровенька,
Вже з тобов не буду!
Бувай, душко, здоровенька,
Я си виріжью,
Очі чорні, біле личко
На другі лишью.
183. Сіда рїда, сіда рїда
Сїда рїдайїна,
Така любка солоденька,
Йик з молока пїна.
Була пїна еолоденька
Та відтак згїрїла,
Бодай тога не діждала,
Що нас розлучїла.
184. А я прийшов та до любки,
Не постиг ще сїсти,
А вна мпїї пирожечка
Зараз кладе їсти.
Аї у першїм пирожечку
Зелена натїна.
А у другїм пирожечку
Щей люта гаїна!
А у третїм пирожечку
Зелена рута,
А в четвєртїм пирожечку
Гаїночка люта.
Бодай тебе, файна любко,
З тими пирогаїа,
Вже не буду я ходити
Своїми ногаїи.
185. Я, сарака цїганьчучок,
На бїду зїстав сї,
Испалила мама санки,
Шо з печї спускав сї.
Испалила мама санки,
Дьїдя колїсницї,
А все тото, цїганьчуку,
Через молодїцї.
186. Кобис знала, файна любко,
Йик я тебе люблю,
Або пїду з цєго сьвїта,
Або сї загубю!
Не треба сї, файна душко,
Губити, топити,
Но треба сї, файна душко,
З потїха любити!
187. Я Марїка, ти Марїка,
Обї-смо Марїцї,
Коби-ж ми собї вробїли
Хоч по чоловіцї.

188. Ой казали мині люде,
А все людські діти,
Іди горбом поверх плоту,
Шос будеш видіти.
Не богато я тим горбом
Из роду ходила,
Головонько бідна моя,
Лихо погостила.
Иду я си отим горбом,
Шос собі говору,
Видит ми си на далци,
Шо си го не бою!
А йик мого бідашечку
Коло плота вдріла,
Так си єго напудила,
Головочко бідна!
А у мене у городі
Потья си скрутило,
Хтос мовму бідашечці
Шос наговорило.
А мій кучер нерозумний
Тому так повірив,
Ледви уздрів, штрик через пліт
Тай пласом намірив!
Та не цвити в городечку
Тп, червона грушко,
Я в него си запросила:
Не бий мене, душко!
Йик би я си та у него
Не була просила,
Уже би я, молоденька,
На свікі не жила.
Ой я си це заспівала,
Йик горбом ходила,
Та у мого бідашечки,
Йик я погостила!
189. Уконана керниченька
На самі полудне,
Шоби з неї воду пили
Подорожні люде.
190. А куда я походила,
Дзвінком подзвонила,
А шовкова травиченька
Васильком зацвила.
Шкода цієї травиченьки
Сивим коньим пасти,
Шкода мене молоді
Пяниці сі впасти.
Шкода мене молоді
Тай мойого зросту,
Треба буде утопитись
З високого мосту.
Не топи си, файна любко,
Та душу не губи,
Сідай, сідай на коника,
Коли мене любиш.
Та сідай-ко на коника,
Ше й-ко на кобилку,
Будемо ми утікати
Через полонинку!
Полонинку я перейду,
А роси не вщипну,
Бодай тобі, ледівнику,
На велику біду!
Ой піду я в полонинку,
У тоті прилуки,
Рубаючи омелицю,
Больи мене руки
Рубаючи омелицю,
А вона си крише,
А йик злюбив ледінь дуже,
На вік не полише.
191. Не велика цариночка
Вісім копц сїна.
Бери, бери дівчиночку
Без всякого віна.
А йик буде дівчинонька
У в Бога щьєслива,
Будут воли тай корови
І жіночка мила.

192. Бодай тебе, ледівнику,
 Їли гадиньята,
 Які в тебе, такі в мене
 Чорні очиньята.
 Бодай тебе, дівчинонько,
 Хороба напала,
 Я си доси не оженив,
 Ти си не віддала!
 Богдай же ти, дівчинонько,
 Тогди віддала си,
 Їнк у мори на тополи
 Грушка розвила си.
193. А я тобі искажала
 Раненько в неділю,
 А я тобі искажала:
 Верни сі, ледівю!
 Їнк їнс мині так сказала,
 Шоби си вернути,
 Кобис мині дала зіля,
 Шоби ті забути.
 Ой забудеш за дьидика
 І за рідну неньку,
 А за мене не забудеш,
 Файну молоденьку.
194. Ой мав же я одну жінку
 На иміи Жєшьинка,
 Пішла каглу затикати,
 Вбила ї кагльинка.
 Ах, Господи, поможи ми
 Другу жінку мати,
 Не буду ї посилати
 Каглу затикати.
 Ай мав же я другу жінку,
 Завив я ї в клоче,
 Нехай мині молодому
 Голов не клопоче.
195. Ой, душко ма солоденька,
 Гину за тобою,
 Та їнк тота шука-рибка
 За літнов ведою.
 А їнк тотій щуці-рибці
 Без води не бутт,
 Так я тебе, файна чічко,
 Не можу забути!
 Забув бих тьн, файна чічко,
 Забув бих тьн швидко,
 Їнк би з твого задвірничка
 На мов не видко.
 Бодай твоє задвірничко
 Вогником горіло,
 Що так мене, молодого,
 До тебе кортіло!
196. Грають скрипки, грають дутки,
 Фльойпри тисові,
 Одна любка в Криворівни,
 Друга в Яєснові.
 А я тогу в Яєнові
 Форостом замечу,
 А до тої в Криворівни
 Соколом полечу.
 А у тої в Криворівни
 Корови та вівці,
 А у сеї в Яєнові
 Сипані топірці!
197. Мамка мене дуже биля,
 Дьидичок толочив,
 Я в дьидика випросив єї
 Тай до любки скочив!
 Ой прийшов я до любочки
 Та зареготів си,
 Вийшов дьида на задвіре:
 Де шибеник дів си?

198. Сеї ночі о півночі
 Місець присвітив ся,
 Ішов хромий у зальоти,
 Сліхий придивив ся.
 А куда ти, каже, хромий,
 Манджавш, манджавш?
 Іду, каже, до любаски,
 Шо дурню питавш?

199. Сеї ночі о півночі
 Солома горіла,
 Прийди, прийди, ледінику,
 Я си розболіла.
 На що-ж ти си розболіла,
 Чи на головочку?
 Прийди, прийди, ледінику,
 Хоч на годиночку.

200. Сеї ночі о півночі
 Неслава си стала,
 Миши хату підрубали,
 Баба з печі впала.
 (Жабє).

201. Кувала ми зазулечка,
 Кувала зазулька,
 Нехай собі потанцюют
 Бобок та фасулька.
 Ой не куйте ви, зазулі,
 Сиві зазулиці,
 Заспівайте, защебечіт,
 Файні молодиці!

202. Сеї ночі о півночі
 Сонок ми си приснив,
 Ци ни на ту фіялочку,
 Шо любити мислив.

203. Іде бичок у плаїчок
 Та тоненько риче;
 Війди, війди, дівчинонько,
 Шос ті ледінь кличе.
 Та не війшла дівчинонька,
 Війшла єї мати,
 Кому треба дівчинонька,
 Най іде до хати.

Ой прийшов я та до хати
 Тай став єї питати,
 Який тобі, дівчинонько,
 Рантух купувати?
 Купуй, купуй, ледінику,
 З уськими квіти,
 Шоби мене пізнавали
 Свекрушині діти.
 А прийшла я до свекрухи,
 Шей не встигла сісти,
 А свекруха мні сказала:
 Неси в поле їсти!
 А я була молоденька,
 Не знала де поле,
 А она мні сказала:
 Най ті колька коле!
 А я була молоденька,
 Вміла відповісти:
 А най тоту колька коле,
 Шо варила їсти!

204. Прийшло мов бідньи спізна
 Тай крикнуло згрізна,
 А я доки могла ветати,
 Скъльнка*) д' землі трісла.
 А ти-єс знав, ледінику,
 Знав-єс мою пору**),
 На шо-єс ми вібив скъльнку?
 Грім би ты вбив голу***).

*) шибн, **) що вона стала. ***) голону.

205. Ой Маріє, Марієчко,
Імйи твоє любє,
А хто твоє біле лячко
Цулувати буде!
Мене буде цулувати
Тай хлопця, молодець,
В одній руці пістольитко,
А в другій товорець.
Топірником вимакує,
З пістольитка гримє,
Не бій си ко, ~~файна~~ любко,
Чей я не загину.
А я гину, ~~почибаю~~
Через марне діло,
Через чорні оченьята,
Через біле тіло!
Йик ударив мєє тіло,
Оно почорніло!
А я три дни хлібця не їв,
Йик любку боліло.
206. Ой вйду я на ~~марняку~~
Тай стану, тай стану,
Одна любка несе ~~книші~~,
А друга сметану.
А я книші поза ~~реміль~~,
А сметану віпю,
Одну любку ~~воза~~ шню,
А на другу ~~кїшню~~.
207. Або мене, любко, люби,
Або мене ~~лаши~~,
Або мої чорні очі
На папері ~~свиши~~.
208. Заулучка ~~мнїї~~ куст
Межи корчиками,
Не банно ~~мнїї~~ за любков,
Лиш за ~~колачани~~.
209. Коло млина ~~чучурина~~,
Була би ~~сопівса~~,
Шос си дуже згешорила,
Хло', богацка дівка!
Ой йона єї згешорила
Ще черленов гачков*),
Як би пішла за ~~цигана~~,
Була би ~~богачков~~.
У ~~цигана~~, хло', гуляти,
В ~~цигана~~ співати,
У ~~цигана~~ ні що їсти,
Приходе ~~выпрати~~.
210. Йик би ліси ~~порубати~~,
Гори ~~розкопати~~,
Йик би піти в ~~Путилову~~
Любку розізнати!
Тоті гори ~~розкопав~~ я,
Долнини ~~зрівнав~~ я,
А я пішов в ~~Путилову~~,
Любку ~~розізнав~~ я.
Любка моя, душко ~~файна~~,
Я тьн щіре любю,
Або з ~~цего~~ краю піду,
Або єї ~~загубю~~.
211. Два качорі воду ~~пили~~,
Два каламутили,
Бодай тебе, ~~файна~~ любко,
Три ~~дяволи~~ ~~взьили~~.
Бодай тебе, ~~файна~~ любко,
Взьили ~~три~~ ~~дяволи~~,
Шо я тебе ~~дуже~~ ~~любю~~,
Ти мене ~~поволи~~.
212. Дай музиці ~~рукавиці~~,
Шоби ~~добре~~ ~~їграла~~,
Дай ~~дівчині~~ ~~горіччини~~,
Шоби ~~данцувала~~.

*) Чепрага.

213. А пішов я на йрмарок
На свйті Варвари,
Повернув я та до любки,
В ней не мті лави.
Ой лавички та немті,
Хата неметена,
А вна сидит на припчку
Тай ше розилетена.
А лижечки у полици
Скисли кислицев,
А мисочки поід лавов
Зацвили муравов.
Бодай тебе, файна любко,
Таке завинуло,
Аби тебе из припчка
Під постіль фурнуло.
214. Дівчиночка молоденька,
Дівчиночка біла,
Дівчиночка у смереці
Три роки сиділа.
А три роки йик сиділа,
За Бога згадала,
Ах, Господи милосерний,
Кобих сі віддала!
Ой кобих сі та віддала,
Кобих сі завила,
Тогди бих сі на смереку
Вже й не подивила.
215. Калиночка білоцьвітна
Йигідки червоні,
Йик бідашку не любити,
Коли вочі чорні.
Очі мої чорноброві,
Бідка мнні з вами,
Не хочете ночувати
Одну нічку самі.
216. Серце ми си розкройило
На двов, на двов,
Люба наша бесідочка,
Де ми собі двов.
217. А я піду данцувати,
Ни фодулити си*),
Ци би дала на бідашка
Хоть подивити си.
Дивю я си на бідашка,
Бідашко на мене:
Око гльине, серце вйине
В бідашка і в мене.
218. Покив була в мамки свої,
Бувало, бувало,
Перед хатов калиночка
Стояла, стояла.
А йик мене від мамочки
Узьили, узьили,
З перед хати калиночку
Изтьили, изтьили.
А на шо ви калиночку
Без мене рубали?
Та ви вї не садили
Тай не підливали!
219. А у моім городечку
Ленок пилипанцький,
А я йиго розволочу
Хоть він ледїнь панцький!
Ой вйду я на царинку,
На царинці стою,
Є у мене за пойисом
Голубенька тоя!
А я-ж тою розполочу
Та дам си наптити,
Кого схочу розволочу
Тай буду любити!

*) гонорити ся.

220. Ой кувала зазулечка,
Що ліси колола,
А відки ти, дівчионько,
Ци не з Яворова?
А як би я з Яворова,
Ни так бих ходила:
Запасочки сірмovenькі
Назавсі носила.
Запасочки сірмovenькі,
Пацьорки великі,
А коники вороненькі
Шорами накриті.
А коники вороненькі
Пряшорки штабові,
Так би то си та носила
Гандзьи з Яворова.
221. Ледіники молоденькі,
На Бога згадайте,
Йик-сте мене зчырували,
Так ми раду дайте!
Йик-сте мене зчырували
У новій коморі,
Ни можуть ми раду дати
Чернівські дохтори.
Не тоті то дохторики,
Шо ще дохторують,
Але тоті дохторики,
Шо личко пулуют.
222. Гуцулка мньи породила,
З гуцулков люблю си,
Як гуцулки я не озму,
То не й оженю си.
223. Ой мав же я одну любку,
Не мав з неї втіхи,
Ай продав я свою любку
Циганам на міхи.
224. А я була у ненечки
Одна-одиниця,
По воду я ни ходила,
Бо в саду кириця.
По воду я ни ходила,
Дривца ни рубала,
Бо я в своїй мамки тільки
Гаразду зазнала.
А я їла калиночку
Тай покапала си,
Мене ж мати не давала,
Я поквапила си.
Коб я була, мамко, знала,
Шо відданій лихо,
Була би я в тебе, мамко,
Ше сиділа тихо.
Відколи я си віддала,
На свій станок стала,
Не одному ледіневи
Сердечко урвала.
225. А я піду данцувати,
Дай, Боже, щысливо,
А ви, старі, на молоді
Не дивіт сї криво.
А ви, старі, на молоді
Криво не дивіт сї,
Але йик вам недогода,
Домів заберіт сї.
226. А я-ж тобі наказував
На заді у хліві,
Шобис мнїї та напрьяла
Все вулічки білі;
Шоби-с мнїї та напрьяла
Капці з волічками,
Бо я свої протолочив
За молодичками.

227. Та йик файно скрипка йграє,
Нікому співати,
Сидит бідньи за ворота,
Ніким наказати.
Наказую, наказую
Перепеличками,
А вна мині відсвлав
Все ластівочками.
Ой щибече ластівочка,
Вже хоче злітати,
Треба би мні до бідньити
Письмо написати.
Написав бих на папері,
Паперу не маю;
Пішов би я за папером,
Доріжки не знаю.
228. Йик би річка невеличка,
Я би не бродила,
Йик би ледінь не парубок,
Я би не любила.
Любила я парубчків
Чотири, чотири,
Але три бих попустила,
Бо ми досадили.
Один файний, другий файний,
Третий не поганий,
А цес такий ледінчок,
Йик намальований!
229. Спід каменя воду беру,
На камені стою,
Давно бих тьи зчъирувала,
Та Бога сі бою.
Йик не зробю на потоці,
Зробю на порозі,
Шоби ему розум крутивсь,
Йик колесо в возі.
Йик не зробю на порозі,
Зробю на потоці,
Шоби ему розум крутивсь
Йик на самотоці.
230. Ой нікому так не гаразд,
Йик мині самому,
Других жінки сіно їдьи,
А моя солому.
Других жінки їдьи сіно,
Ідут води пити,
Мов бідньи від соломи
Не може ходити.
Та спи, любко, до полудньи,
А спи й до обіду,
Шобих тобов сором не мав,
Куди з тобов піду.
231. Больи мене руки, ноги,
Больи мене кости,
Та най би то від роботи,
А то від любости.
232. Ой дівчина умирала,
Людий сі питала,
Ци не видко де музики,
Я бих данцувала.
Через тиждень хорувала,
Бо робота була,
А в негілю подужала,
Бо скрипочку вчула.
233. Ой дівчино, дівчиночко,
Ци підеш за мене?
Ти не будеш хліба печи
Ніколи у мене.
У мене си сам хліб пече,
Кітка тріски носе,
А крізь стіни вода иде,
Вітер хату мете.
234. Ишла баба понад воду
Тай збирала слижі,
Віхопив си Семен з води,
Вломив бабі крижі.

235. Відки сонце ісходило,
Ліщину спалило,
Туда мов солодашко
По воду ходило.
Тогди-с ми си сподобала,
Йик йис несла воду
Писаними ґарчиками
З широкого броду.
Любив-см тьи, душко, з роду
Тай буду до гробу,
Зажди ко мњи у кирничках,
Йик підеш по воду.
Зажди ко мњи у кирничках
Межи царинками,
Шобим собі постояли
Хоть годинку сами.
Ой ти, любко, громадила,
Я кидав копиці,
Та я твої сліди слїдив
Аж коло кирниці.
236. Казали мні пані-матка,
Казав і пан-отец:
Не пий, синку, горівочку,
Будеш годний хлопец.
А як будеш, мій синочку,
До дна віпивати,
То не будеш сірі воли
В йпрем запрягати.
А йик будеш віпивати
Лиш до половички,
Таки будеш запрягати,
Хоть маленькі бички.
Ой дивіт сі, люде добрі,
Який я, який я,
Від негілі до негілі,
Пійнєй я, пійний я.
Від негілі до негілі
Став си напивати,
Прийшли жидки, взяли бички,
Чьис було впрягати.
237. Кувала ми зазулиці
Горі ід мостови,
А у Гані такі очі,
Йик у тої сови!
Казав ледінь молодичи
Тій, шо при лісови:
Знару-ж мині, молодичко,
При сему чьисови!
Знару-ж, знару-ж, молодичко,
Тепер на утрату,
Бо йик піду на гулань,
То рознесу хату.
238. Серце ми ся роспадає,
Голова мя болит,
Дивючи си на ті гори,
Куда мила ходит.
Куда мила походила
Білими ногами,
Туда трава шовковая
Лежит облогами.
Як же мині та не мило
Травицю косити,
Ой так мині та не мило
Дівчину лишити.
239. Питає ся у баранця
Круторіжка вівця:
Ци ти вробив, бараньчику,
Зеленого сінця?
Не знавш ти, круторіжко,
Йика буде зима,
Ци ти вийдеш, ци не вийдеш
З полонинки жива?
240. Ой прибігла з полонинки
Білая овечка,
Люблю тебе, файне біднь,
Тай твої словечка.

241. Ой не літай, воробелю,
 Попід білу стелю,
 Не пороши, воробелю,
 Милому вечерю.
 Ой вечера, та вечера
 То-ж вона преняшна:
 Бурьшечка нелуплена
 Ше й трохи прикисла.
 Та я тоту бурьшечку
 Гірко прожираю,
 Варениці на полици,
 На них позираю.
 Варениці на полици,
 Під полицев монька*),
 Гей то-ж ми си сподобала
 Убогая донька.
 Сподобала, сподобала,
 Тай сподобала сі,
 Дала їсти, дала пити
 Тай заморгала сі.
242. Ой татуню, ой мамуню,
 Не пийте горівки,
 Бо в горівці сидит дідько,
 Вискочить з берівки!
 А з берівки до живота
 Стане тропотати.
 Йизик стерпне, стане колом,
 Буде билькотати;
 Потім дідько стане крішко
 Голову лупати,
 И занудит, стелепоче,
 Будете ригати!
 Хто горівку любить пити,
 Розуму не має,
 Бо горівка-помийниці
 Жити вкорочає.
- (Жабє).

243. Учора сме від полудньи
 Вівці вірьжила,
 Тай сме тебе, пишна любко,
 На плаю стрічила.
 Та я сме сі запитала,
 Ци меш сі барити?
 До теплої осеночки
 Буду вівчирити.
 Мене в серци заболіло,
 Лихо си зробило,
 Серед плаю умираю,
 Лихо ся зробило.
 Серед плаю умираю,
 На головку гну,
 Шо ти їдеш літувати,
 Душко, в полонину.
244. Головка ма камйнная,
 Каменю, лупай си,
 Не бив сме ті, чічко, з роду,
 Лиш не женихай си.
 Не бив сме ті, душко, з роду,
 Не буду до гробу,
 Шобис за мньи не вповіла,
 Душко ма, нікому.
245. Коби в ріці не водиці,
 Ми би не бродили,
 Йик би любка не хороша,
 Ми би не любили.
 Коби в ріці не водиці,
 Я би не чалапав,
 Коби любка не хороша,
 Я би-х ї не сватав!
246. Бодай же ти, файна любко,
 На віки спочыла,
 Миніс дала принадочку,
 З другим сі звінчыла!

*) МОЛОК

247. Ой співаку, ни рубаку,
 Ни руба сорочка,
 Від неділі до неділі
 Нова співаночка!
 Ой співаку, ни рубаку,
 На шо си надієш,
 Ци на тотя співаночки,
 Шо богато вмівш?
 Співаночки мої любі,
 Де я вас подію?
 Ой піду я в полонинку,
 На швару посію.
 Ой як будут вівчяррики
 Білі вівці пасти,
 Будут мої співаночки
 За крисаню класти.
248. Кажут люде, шо я впив си,
 А я зажурив си,
 Ой за тими місницями,
 Шо не й оженив си.
 Було літо, була зима,
 Було сі женити,
 А за тими дівочками
 Не дуже вганьити.
 Уганьив я, товаришу,
 Три дни за водами,
 Та йик згадав за дівчину,
 Умив сі сльозами.
 Та йик згадав за дівчину
 Тай за ві нььку,
 Шо вна ві породила
 Таку хорошеньку.
249. Ци кочерга, ци весна
 Ци бідка мя принесла?
 Ні кочерга, ні весна,
 Ні бідка мя принесла.
 Мене приніс сивий кінь
 До йілеви на поклін.
250. Ой учора грав музика,
 Нині грают дуди,
 Унадив ся щур до млина
 Йісти кукурузи.
 А мельничок молоденький
 На то сі наставив,
 Вдарив щура топорцем,
 А щур сі виправив.
 Увійшов він та до хати,
 Пофалив сі жінці:
 Ой убив я того щура,
 Шо був у млинівці.
 А мельничка молоденька
 Кулешу готовит:
 Добрес зробив, щос го убив,
 Най шкоду не робит.
 Мельничка сі залігає,
 Не жалув рота:
 Гаразд, гаразд, мельниченьку,
 Ліпший єс від ката.
251. Траву кошу, сіно робю,
 Сіна ні пласточка,
 Де сі діла, де поділа
 Наша охвоточка.
 Де сі діла, де поділа
 Наша охвоточка?
 Ой занесла в полонинку
 Сива ластівочка.
 Ой коби тій ластівочці
 Крилці обрубати,
 Шоби вона не летіла
 До нашої хати.
252. Ой іхала молодичка
 З верху, з полонинки,
 Загубила терхівочки
 З сивої кобилки.
 Та не жьиль ми терхівочки,
 Що сі загубила,
 Але жьиль ми молодички,
 Шо сі зажурила.

- 253.** Ишов би я в полонинку
Білі вівці пасть,
Та без тебе, пишна душко,
Бідко ма, пропасти.
Ишов би я в полонинку
З білими вівцями,
Взяло бідний перстенинку
З грома камінцями.
Або мнї перстенинку,
Або мнї гроші,
Або ми є полюбімо
Обов хороші.
- 254.** Ти йдеш, душко, в полонинку,
Там меш літувати,
А мнї би молоденькій
Журу кочувати.
Бо ти пішов, бідко, за ліс,
Очи чорні забрав,
Лиш є слідки твої лишив,
Журис мнї завдав.
Коли ідеш в полонинку
Неси тебе, Боже,
Я без тебе, моя душко,
Тревати не могу.
Коли ідеш в полонинку,
Озми мене з собов,
Най не плачут очи чорні,
Бідко ма, за тобов.
- 255.** Ой йик я єї та й оженю
То газдою буду,
Я коршмоньки не помину,
Йик до церкви піду.
А йик піду до церковці,
Стану собі в кутку,
Подивю єї раз на образ,
Десять раз на любку.
- 256.** Ой шо мемо ми робити
Гірка наша доле,
Пішли вівці в полонинку,
А два коні в поле!
Пішли вівці в полонинку,
Самі біленькії,
А за ними вівчирики
Хлопці молодії.
Один їде на переді,
Сїв собі на гірці:
Двіт-ко єї, товариші,
Ци є наші вівці?
Ци є мої круторіжки
Твої плитонїжка*),
На них маєм, товаришу,
Всу нашу надїжку.
Будут плечі сточувані
Й рукави з одної,
Перегінка**) баранкова,
І то, брате, з мої.
- 257.** Бодай тобов, ледїнику,
Дїдько возив дуби,
Через тебе мене люде
Узьили на зуби!
Бодай тобов, дівчинонько,
Дїдько возив лати,
Та що я си через тебе
Не удержу хати.
- 258.** Покив була я у мамки,
Та дробинта пасла,
Сирец їла і дзер пила,
Була з лячка красна!
А йик пішла за ткачика
Цівочки сукати,
Дивила си в чужий город
Натини набрати.

*) білоногі. **) частина кокуха на плечах.

259. Ой по горі товар пасе,
По долині вівці,
Та не давай, ледінику,
Подарунків дівці.
Ой бо тоти подарунки
У неї ні за-що:
З ким сі зйде, то тьв судьн,
Каже, щос ледащо!
А бодай ти, дівчинько,
Та за то боліла,
Шо не трохи ти від мене
Подарунків ззіла!
Та не клени, ледінику,
Не клени, не клени,
Стойн твої подарунки,
У коморі в скрини.
260. На високій кічиречці
Цотьн вівевало*),
Йик си тобі, пшна любко,
Туди літувало?
Ой зле тобі в полонинці,
Душко, літувало,
Шо змарніло личко біле,
Не таке, йик давно.
Бо так тими кічирками
Мрачки сі низзили,
Шо сараки-вівчирики
Вівці розгубили.
261. Любилам тьн, ледінику,
Йик з горіха зерньн,
Тепер му тьн обходити,
Йик колюче терньн.
262. Ой ледіню, ледінику,
Лиш не пий горівку,
Та дам тобі штири волн
Тай хорошу дівку.
263. А я маю когутика
Та перістенького,
Маю любка, ледіничка,
Джубуристенького!
Але бо тот когутичок
Так тоненько піет,
Маю любка, ледіника,
Шо писати вміет.
А от сів він коло стола,
Книжочку читає,
А за мене, молодую,
Гадочку гадає.
Изгадай мньн, мій миленький,
Два рази на днину,
А я тебе изгадаю
Сім раз на годину!
Изгадай мньн, мій миленький,
В поли працюючи,
А я тебе изгадаю,
В постіль льгаючи.
А де тота постілочка,
Шо я на ній спала,
А де тото біле личко,
Шо я ціюлювала?
264. Йик Гуцула не любити,
У Гуцула вівці,
А в Гуцула у ремени
Срібні сороківці.
265. Ой заграй ми, музиченьку,
Я слухати люблю,
А йик рано мене збудьн,
Я в кулаки трублю!
А заграй ми, музиченьку,
З самого сумліньн,
Дам тютюну ти у люльку
Самого коріньн!

*) літало.

266. Ой піду я в половинку,
Сьиду за калинку,
Молоденький вівчирочок
Грає в телинку.
Але у тій телиночці
Дух си затинає,
Молоденький вівчирочок
Вівці завертає.
Ой піду я в половинку
Білі вівці пасти,
Бідна моя головонько,
Без любки пропасти.
Ой піду я в полонинку
Та в тоту берію,
Заспіваю співаночку,
Бо я її вмію.
А йик собі заспіваю
Голосом покочу,
Ледінки вас не люблю
Лиш си з вами дrouch.
267. Пішов любко у опришки
На штири неділі,
Чей принесе своїй жінці
Сороківці білі.
268. У маленькім салашику
Ватаг ватагує,
Там наробит баравчників,
Мині подарує.
269. Ой перейду тоту річку
Та затну смерічку,
Таку маю більвочку,
Як у траві чічку!
270. Ой та ричит у череді
Коровка, идучи,
Заплакала дівчинонька,
Постільку стелючи.
Периночки мої білі,
Хто в вас буде спати?
Личко мов румйиненьке,
Хто ме цілювати?
Заплакала дівчинонька
Дрібними сльозами,
Пішов ледінь у доріжку
Довгими полями.
271. Моя мамко старенькая,
Порадьмо си в хаті,
Де би мині дівчиноньку
Яку файну взяти.
Поражу ти, мій синочку:
Є в нашого віта
Дуже файна дівчинонька,
Лише не робітна!
Моя мамко старенькая,
Буду сам латати,
Лише хочу файну жінку
Межи людьми мати.
272. Послухайте, добрі люде,
Шо хочю казати,
Хочю сісти на купину
Корзан залатати.
Але сів я на купину
Там корзан латати,
Та йили сі добрі люде
З мене насьмівати.
Не сьмійте ої, добрі люде,
Не так того буде,
Я си корзан залатаю
Та гуляти буду.

273. Ой заграй же ми, музико,
 Теї коломийки,
 Най я собі погуляю
 З вечера до днинки.
 Їнк я собі погуляю
 Тай ще побуваю,
 Та йнк тота щука-рибка
 По тихім Дунаю!
 А йнк тотій щуці-рибці
 Без теї водички,
 От так минї, молодому,
 Та без молодички!
274. Вілебули з Станїслава
 Біленькіі кури,
 Ой узьили ледїнчка
 Розбивати мури.
 Ой узьили ледїнчка
 Мури розбивати,
 Просив ледїнь дівчиноньку
 Сїм рік не віддати.
 Хиба, душко, письмо вішлю,
 Шо піду за Відню,
 Здоровенька, віддавай сї,
 Я відтвив не війду.

2. Сьпіванці.

---

1. Ой речут, речут у череді дві білі корови,
Ой співали молодиці та на Йиворові.
Питає ся одна другу: йик там на гуляю?
Ци не був там ледіничок в дорогім убраню?
Ой та був там ледіничок, файно урьдаєв си,
Він за тото убраньчико сім дель надовжив си.
Чотири дни вівці пасти, три дни закладати,
Аби тото убраньчико за-рана подати*).
- Йик він подав убраньчико, дуже заємутив сі,
Шо він гірко надовжив сі тай не наносив сі.

(Соколівка).

2. Ой та у тій полонинці хмари сі знизили,
Там молоді вівчирики вівці розгубили.
Ой одному вівчиреви зробило сі лихо:
Принеси-ко горівочки, душко Василюху!
Йик принесеш горівочки, так будемо пити,
Клади кладку через потік, шоби не бродити.
Клади кладку через потік, тисове поручьи,
Шоби я сі не замачьив, від тебе идучи.
Йик би я знав, бідашечко, ци ти сама дома,
Ой мене би вже не сперла хоть би йика плова.

---

*) він позичив, мусів віддати.

Хоть би йика була плова, хотьби йикі тучі,
 Мені би сі навтьмило, від бідашки йдучи.
 Ой куєт ми зазуличка там коло Минчила,
 Тепер же си співаночка зараз закінчила.

(*Пуршега з Голов*).

3. В першу днину, в понедівнок, по свьнтій неділі,
 Ізбігли сі з полонинки два пишні ледїні.
 Один ізбіг від овечок, другий від товара,
 Я молода, йик йигода, обидвом сме рада.
 Один прийшов та цюлював, кат не видів ласки,
 У другої пофалив сі, богдай не їв паски!
 Та тобі би, пишна душко, йилос д' мині прийти,
 Йик убереш порошниці у чотири рьиди.
 Порошниці в штири рьиди, а дзьобенька пїита,
 А кілько я, вівчьрику, через тебе бита.
 А кілько я, душко, бита тай не боронена,
 Тай не одна луговинка до рук поломлена.

(*Жабє*).

4. Нїхто мене так не просив, та йик моя мати:
 Шьинуй, синку, здоровйичко, бо меш банувати.
 На паньшині шес не була, діти не годуш;
 Розкажи ми, мій синочку, чого ти сі журиш?
 Обід маєш, синку, добрий тай добре сніданє;
 Чого єс сі постаріла через жениханє?
 Коби, синку, в жениханє люде не дуфали,
 Бо із того жениханя не мат нїхто слави.
 А йик нема, синку, слави, нї слави, нї вжитку,
 Лиш на тебе, молоденьку, богато завьзятку.
 Люби, синку, хто не знає, кажіт єму люде,
 Лиш люби си най попустит, то в біді все буде.
 Люби, синку, хто не знає, най сі Богу молит,
 Від любви та великої най Господь боронит.
 Вода тече спід города та в вер упадає,
 Люба така, йик то бола серце уриває.
 Я на болу розболю сі, тай переболюсі,
 Любу тогди аж забуду, йик постарію сі.

(*Яворів*).

5. А кувала зазулиця отам на йввірю,
 Уже три дні і три ночі чоловік за гірю.
 Вчора прийшов мій чоловік та став на подвірю,
 А я собі молоденька з горівков за стілю.
 А я була розумненька, швидко розгадала,
 Та чим борше миленького в корито сховала.
 У корито я сховала, а другим накрила,
 Аж тогди я свого газду у хату пустила.
 А мій газда як увійшов, став коло порога:
 Яка-ж в тебе, моя жінко, в хаті за тревога?
 А побій си, чоловіче, Бог буде з тобою:
 А то в мене на лавици корито з мукою.
 Ледви газда си попоїв: Давай муку мнйти! —
 Ти газдику нароблений, льгай припочыти. —
 А я свого чоловіка трохи прислонила,
 Тогди свого миленького з корита пустила.
 Йнк з корита випустила то заголосила:
 Вставай, вставай, чоловіче, біда сї зробила.
 Вставай, вставай, чоловіче, неслава сї стала,
 А у мене із корита ба й мука пропала!
 Біда з тебе говорила, тай біда брехала,
 Але відав у кориті біда муку мала.
 Зарикала коровонька у череді краса,
 Ой ти відав випустила з корита любаса?
 Перестань-ко, мій газдику, пусте говорити,
 Коли ти так добре видів, було собі ймити.

(Криворівня).

6. Ой у моім городечку посійиний бвес,
 Ой узьили ледіника мого до Черновец.
 Треба рано уставати, ити манівцьими,
 Може би го здогонити хоть під Чернівцьими.
 Але верхи побіліли, потоки прибули,
 Уже мого ледіника в черевички вбули.
 В черевички его вбули тай карабін дали,
 У Чернівцьих на пристолі волосьї спускали.
 Прийшла, прийшла, дівчинонька на місто до ринку,
 Віббирала волосьичко в шовкову фустинку.

(Ростоки).

7. Віє вітер ізза гори, билинов хитає ;
 Іде мамка до донечки, людий си питає :
 Розкажіт-ко, люде добрі, де моя донечка ?
 Іду сама відознати, йика їй долечка.
 Дося дужа і здорова і добре сі має :
 Сидит собі у віконци, мамки візирає.
 Сидит собі у віконци, мамки візирає,
 А на своїм білім тілі синці обзирає.
 А не сїдай, моя мамко, близко коло мене,
 Бо у мене тільце разне, опоразниш мене.
 А чо' в тебе тільце разне, ци вкусила бжівка ?
 Чиму-ж тебе не кусала, покив була-с дівка ?
 Мене она не кусала, високом літала,
 А тепер мене вкусила, бо я сі знизила.
 Буду, синку, воду брати, буду проливати,
 Бо лихого зьитє маю, буду проклинати.
 Не проливай, мамко, воду, треба людем пити,
 А долю ми не проклинай, я буду з нев жити.

(*Брустури*).

8. Ци я тобі не казала, мій солодкий мужу,
 Було собі вібирати до роботи дужу.
 Вітер віє студененький, вітер си вагує,
 Усі жінки та здорові, а моя слабує.
 Усі жінки та здорові, а моя слабує,
 Я не знаю, чи вна слаба, чи лиш нетребує.
 Але йик на весні прийшла робота городна,
 Она з постелі не встав, каже, що не годна.
 А я жінці прибираю горівки та меду :
 Бій си Бога, чоловіче, голови не звезду !
 А я жінці прибираю меду та горівки :
 Бій си Бога, чоловіче, се не мої ліки !
 А я пійшов ворожити до старої баби.
 Баба мені ісаказала : жінці ліки в хаті.
 Прихожу я до домочку та став я гадати,
 Не коштував я ше жінці батога давати.
 Ой узяв я поволенько той батіг квати,
 Та зачъила вна поволи голов підоймати.
 Йик я узяв той батожок, зачъив відтинати,
 Схопила си, йик йигница, стала данцувати.
 Схопила си, йик йигница, стала си просити :
 Бери косу, а я граблі, ходім-ко робити.

Богдай тобі, чоловіче, та на віки довгі,
 О тепер ти мені трафив тай на ліки добрі.
 Їнк би був ти, чоловіче, тай на лік не трафив,
 То бес був си ти мастку усего избавив.
 Лігай спати, чоловіче, а я не лігаю.
 Я аж тогди сама льижу, їнк си опораю. —
 А я тобі не дькикую за таку вігоду,
 Я від тогід накочъив си голоден из поду.

(Іван Дутчых, Жабє).

9. Ой летіли два соколи з чужеї сторони,
 Посідали на йворі на широкім поли.
 Звійили си буйні вітри, йвирьим кинули,
 Соколи сі іздоймили, за Прут поленули.
 Ой летіли два соколи за девйнтим двором,
 А мій милий кіньми йграє з писаним батогом.
 А мій милий, чорнобривий кониками йграє,
 Та сивого соколика за милу питає:
 А ти, сивий соколоньку, високо літаєш,
 Скажи мені вірну правду, де милу здібавеш?
 Повім, повім вірну правду, лиш не веселую:
 Твою милу, чорнобриву, повели до слюбу.
 Та най же її ведут, чей же і приведут,
 Такі люде добрі будут, шо за мене дадут.
 Такі будут добрі люде, або-ж піду я сам,
 Мене корти' зобачіти, йкикий в неї пан?
 А засьвіти, місяченьку, межи зірничками,
 Моя мила чорнобрива межи дружечками.
 На вїй сукня шовковая, віночок злочений:
 Добрий вечір, пишна любко, я твій заручений.
 Їнк узріла ледіника, праву ручку дала:
 Добрий вечір ледінику, днесми ті не ждала.

(Яворів).

10. Ой на горі, горі, йвир похилив сі,
 Ой там козак д' мамі з низька поклонив сі.
 Ой, матінко ж моя, чьис мене женити,
 Ніченька велика, ні з ким розмовїити.
 Ой маєш ти, синьку, коньї вороного,
 Піди си до стайні, розмовльий до нього.
 Бодай же вам, мамко, так легко конати,
 Їнк мні молодому з конем розмовляти!

Ой коню мій, коню, чо так смутно стоиш?
 Коню вороненький, чо головку клониш?
 Чи тобі доїла моя йсна зброя?
 Чы тобі доїла коханочка моя?
 Мені не доїла твоя йсна зброя,
 Мені не доїла й коханочка твоя,
 Лиш мені доїли бай коршмоньки твої,
 Лиш мені доїли привичечки твої.
 На мене сїдаєш, нагавчков красш,
 Из гори з'їзжавш, мене не стримавш;
 Через трави їдеш, мене не попасеш,
 Через води їдеш, мене не напоїш;
 Перед тобов стоя ножі і виделця,
 Передомнов нема сїна ні стебелця.

(*Микитинька*).

11. Але у тій полонинці ледїнь траву косит,
 Молоденька дївчинонька дитинку приносить.
 Та на тобі, ледїнику, малую дитину,
 Бо йик ві ти не озмеш, то на покїс кину!
 Та на тобі, дївчинонько, корову сїреньку,
 Аби мала віплекати дитинку маленьку.
 Не хочу я, ледїнику, корову сїрую,
 Бери собі, ледїнику, дитину малую.
 Ой на тобі, дївчинонько, десять ситих овец,
 Аби о тім не провідав ні мати ні отец.
 Не хочу я, ледїнику, твоїх десять овец,
 Нехай твої провідают і мати і отец.
 Та на тобі, дївчинонько, коня винограда,
 Нехай о тім не відає ні війт ні громада.
 Ой не хочу, ледїнику, коня винограда,
 Нехай о тім провідає і війт і громада.
 Іди-ж собі, дївчинонько, до самого віята,
 В мене шапка на голові, а ти вже не дївка.

(*Криворівня*).

- *12. Мамка мене породила, а ненько мнї убрав,
 А я собі загадала: коби мене віддав.
 Вісільчко відограло, я прийшла по віно,
 Сидит ненька на порозі з коленим поліном.

* весільна.

Я си мамки запитала, чи тото до речі,
 Мамка мені випускає котика спід печі.
 Ой іду я дорогою, кіточка лугами,
 Мене судья' судільнички, шо іду з волами.
 А я пішла дорогою, кіточка плотами,
 Мене судья' судільнички, шо йду з коровками.
 Погадала си свекруха, шо веду теличку,
 Она пішла до кирниці, вімила дїйничку.
 Йнк вімила вна дїйничку, пішла в опліт сіна,
 Йнк уздріла мое віно, она собі сіла.
 Йнк уздріла мое віно, вна заголосила:
 Чи таке ти в свеї мамки віно заслужила?
 Я у мамки не робила, лиш по вечірницьких,
 Таке мені віно дали, шо лізе в полиці.
 Устань, устань, невістице, бодай-єс не встала,
 Та віжени тото віно, шо ти мамка дала.
 Мені мамка не давала, бо й сама не мала,
 Та на шо ти свого сина у старости слала?
 Та я єго бай не слала, слали єго люде,
 Я гадала, шо невістка без віна не буде.
 Не дає мні, мамко, віна ні отец ні мати,
 Але дає Господь віно, а хто може знати?
 Віно, мамко, каже, здохне тай віна не буде,
 Та з ким же я, рідна мамко, війду межі люде.
 Віно, мамко, каже, здохне, піде по обочи,
 Але смучча дружиночка все поперед очі.

(Соколівка).

*13. Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьшшко дише,
 Тай до тата листок пише:
 Іди, татку, вікупати,
 Не дай ми тут загинати.
 Шо-ж би за тьби, сунку, дати,
 Би не треба загинати?
 Не багато треба дати:
 Сто пар волів упрігати.
 Нема, синку, відки дати,
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьшшко дише,
 Тай до мамки листок пише:
 Іди, мамко, вікупати,
 Не дай ми тут загинати.
 Шо-ж би за тьи, синку, дати,
 Би не дати загинати?
 Не богато треба дати,
 Лиш сто коров из теляти.
 Не ма, синку, відки дати,
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьжжко дише
 Тай до брата листок пише:
 Іди, брате, вікупати,
 Не дай ми тут загинати.
 Що-ж би за тьи, брате, дати,
 Би не дати загинати?
 Не богато треба дати,
 Лиш сто коний осідлати!
 Нема, брате, відки дати;
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьжжко дише
 Тай до сестри листок пише:
 Іди, сестро, вікупати,
 Не дай ми тут загинати.
 Шо-ж би за тьи, брате, дати,
 Би не дати загинати?
 Не богато треба дати,
 Лиш сто овец из йигняти!
 Нема, брате, відки взяти,
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьжжко дише,
 До милої листок пише:

Іди, мила, вікупати,
 Не дай ми тут загинати!
 Що-ж би за тьв, любку, дати,
 Би не дати пропадати?
 Не багато треба дати,
 Лиш сто телиц тай тівнятих!
 Ой маю я відки дати,
 Тай не дам ти загинати.

(Космач).

- *14. Маланочка-Петрівочка, не віспана, мала нічка
 Шовки прьїла, кудри ткала, до батечка відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя дочка — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана — мала нічка;
 Шовки прьїла, кудри ткала, до матінки відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя дочка — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана, — мала нічка;
 Шовки прьїла, кудри ткала, до братіка відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя сестра — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана, — мала нічка;
 Шовки прьїла, кудри ткала, до сестрички відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя сестра — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана, — мала нічка,
 Шовки прьїла, кудри ткала, до милого відсилала.
 Мої кудри, мої шовки,
 Моя люба — Маланочка.

(Криворівня).

15. Куст мнїї зазулечка в саду на листочку,
 Заспівали три янгелї в небї співаночку.
 Але їнк вни заспівали, ото пишно вдали,
 Отакої співаночки суда не чували.
 Ой пішли ми до церковці і еусїда з нами,
 Сидит Христос на престолї, янгелї краями.
 Єус Христос з янгелами їили там співати:
 Не будете, грїшні душі, з нами пробувати.

Давно були такі люде, шо єї набували,
 По сто років і ше більше на свікі тревали.
 Та настала оца верства, зачпала єї бити,
 Сорок років не соповних не ме в свікі жити.
 Ой кує ми зазулечка та пошід Менчила,
 Вже ся тепер співаночка моя іскінчила.

(Жабе).

К р у г л ь и к.

16. Ой під дубом під дубцем
 Сидит дівка з парубцем;
 Сидит дівка з парубцем,
 Накрили ся рукавцем.
 Та не жьиль ми рукавця,
 Але хлопцьи молодця;
 Та не жьиль ми білих пів, (поли)
 Славне місто Тернопів;
 Славне й місто Солдове (?!)
 Раду радьи радове:
 Їнк рекрута излапати,
 До Черновец їнк віддати?

(Жабе).

17. Ой на горі два дубки
 Схилили ся до купки,
 А там вівчьир богатий,
 Ше й до того молодий!
 На скрипочці все грав,
 На молодці моргав.
 Ой ви, хлопці, молодці,
 Дайте знати дівочці;
 Дайте знати дівочці,
 Шо в шовковій сорочці,
 Най вона єї не журит,
 Най си літа не губит!
 Та питайте дівчини,
 Ци любить мя та ци ньи?
 Та коли мя не любить,
 Най си віка не губит!

Бо я вівчѣир молодий
 Ще до того богатий;
 Сто червоних в коморі,
 Триста овец в оборі:
 А до того без ліку
 У мене йилівнику!
 Стадо коний в дубнику,
 А сто коров в дійнику. --
 А дівчина молода
 Віскочыла з города,
 Там копала коріньи
 Сид білого каміньи,
 Варила го в молоці,
 Чарувала молодці.
 Ше той корінь не скіпів,
 А вже вівчѣир прилеків.
 Що тебе тут принесло,
 Ой чи човен чи весло?
 Приніс мене свий кінь
 До дівчини на поклін.

(Ростоки).

18. Ой ходив Джуман сім рік по долу,
 Немав же він пригодоньки на свою худобу.
 Ой ходив, ходив, на долині став,
 Воли му сі поболіли, сам Джуман заслаб.
 Ой заслаб, заслаб, під межев лежить,
 Ніхто го сі не спитає, що его болит.
 Ой болит его серце — голова.
 Бідна-ж моя головонько, чужа сторона!
 Чужа сторона, чужії люде,
 Ой хто-ж мене поховає, йик ми тут смерть буде?
 Сім пар волів*) пішло вірикуючи,
 Свого пана Джуманчика відшукуючи,
 Ой прийшли они, стали у ворота:
 Вийди, вийди, газдиночка, вже газди нема.
 Воліла бим вас всіх не бачіти,
 Ніжесь те мали газду лишити!

---

*) Джуман мав бути великим багатирем з волоського боку (Буковини), що їздив заодно сімома парами волів по полях (Поділю).

Ой умер Джуман та вдарили в дзвін,
 Ой сходить сі, з'їжжів сі вес Джуманів рід.
 Прийшов до него рідненький отець:
 — Ой синчику, Джуманчику, тут тобі конц! —
 Приходить д' нему рідненька мати:
 — Ой синчику, Джуманчику, де-ж ті ісховати? —
 Приходить д' нему єго рідний брат:
 — Ой братчику, Джуманчику, я сему не рад. —
 Приходить д' нему найстарша сестра:
 — Ой братчіку, Джуманчику, де-ж ті смерть найшла?
 Приходить д' нему молодша сестра:
 — Ой братчіку, Джуманчику, чужа сторона. —
 — Ой озми, сестро, тай спрѣжи бики,
 Най ідут у світ Божий віркуючи!

(Ростоки).

19. Прилетіла зазулечка тай йшла кувати,
 Шос я маю, добрі люде, вам повістувати.
 Йик сі ліси розвивали, я до вас вертала,
 Сіла собі у квичері, трохи спочівала.
 А то разом загуділо, я си споглядала,
 Таке-м диво побачіла, аж єм си страхала!
 То слобода панциноньку перед собов гнала!
 Загнала ю в ліс і степи, аби там пронала.
 За нєв, за нєв пани гнали, йили ю просити,
 Верни-ко сі, панцивонько, нема відки жити!
 Ми не вмівм молотити, наші жінки жьвити,
 Ми не знали, йик то гірко тра на хліб робити!
 А панцина відповіла: я тому не винна,
 Самі-сте си завинили, я вам була вірна!

(Устеріхи).

20. Послухайте, добрі люде, шо хочу казати:
 А я хочу на громаду файно заспівати!
 У зеленій полониньці вітер повіває,
 Шо си на сім світі роби, усе си минає!
 Кобих могли, добрі люде, трохи не грішити,
 Бо вже біда не далеко, мало будім жити.

Ой тут до нас наступає тиєньча Петрова*),
 Та так нараз погинемо, йик лист від морозу!
 Йик тот листок від морозу, йик понів від вітру,
 Йикаж тепер ненавистка настала по світу!
 Ой хоть йикий світ широкий, йик велика цара**),
 Нема тепер в людий землі, шоби пустувала!
 Від коли сї світ заснував від самого моря,
 Нема нігде кусньи землі, шоби була гола.
 Наша верства помежи нас йикос си тудила,
 Дві корові, пару биків при собі держыла.
 А де будут наші діти та кырекоріти***),
 Йик то усе не вигине, де вни мут сидіти?
 А йик ми вже поступимо в тиєньчу Петрову****),
 Тогди лиха нам смерть буде від нашого Бога!
 А ми, люде праославні, просім щіре Бога,
 Ой шоби сї відвернула від нас ця тривога.
 Кобих могли, добрі люде, трохи не грішити,
 Абих могли супокійно из Богом спочыти!
 Лишити би срібло — злото, бо нам їх не треба,
 Штири дощці, сьжжінь землі, спасеня из неба!

(Жабе).

21. Послухайте, добрі люде, шо хочу казати!
 А я хочу свою книжку о тут прочитати.
 А я, каже, книжку мою о тут прочитаю,
 Відступи сї, молодьнику, бо зараз ты вдарю.
 Відступисї, молодьнику, най я собі сьиду,
 Свою книжку прочитаю; вислухай же, сину!
 Старі люде много жили, горівки не пили,
 По сто років по пятьдесят вни на свікі жили.
 Теперішні уже люде з чыста попивають,
 Несуповних сорок років на свікі трывають!
 Ой лишіт-ко, люде добрі, ту горівку пити,
 Бо будете зза горівки дрантаві ходити.
 Ой будете зза горівки дрантаві ходити
 Та будете в Балкатулі біляні* *) кочыти.

*) Гуцули кажутъ, шо сї тиєньча років то Христова, а друга буде вже Петрова
) заграници, передовсім Росци. * жити, ****) 2000.

* *) оковане дерево.

Чортів нема на каміню, сидят коло пивниц,
 Своім зільим заправляють горівку для пийниці.
 Чого жиди заа горівки на пани виходьи,
 А Руснаки заа горівки жебраками ходьи?
 Бо горівка не съвичена, горівка заклънта,
 Там пийницю вна тручьив, де найбілша риша*
 Ой горівка не съвичена, ой горівка люта,
 Уже жиди заа горівку закушили ґрунта.
 Ой горівка не съвичена, горівка весела,
 Уже жиди заа горівку закушили села.

(Гриць Несторюк, Лябе).

22. Пішов богач із слугами у поле орати ;
 Богач гадав, шо не буде ніколи вмирати.
 Оре богач на пшеницу голубими воли,
 Він гадав, шо не прийде на біду ніколи.
 Посіяв він заґін жита, на кікіль си зводи',
 Отак богач поволенько на біду приходи'.
 Не радуй си, богачику, шос дуже богатий,
 Зійде й на тьи смерть із неба, буде потинати.
 Ой йнк зійшла смерть із неба, стала потинати,
 Післав богач за бідними, най ідут до хати.
 Ой до хати, люде добрі, до хати, до хати,
 Прощьйте мя за роботу, бо хочу вмирати.
 Прощьйте мя за роботу, бо я уже гину,
 А віженіт стадо коний на панску долину.
 А від смерти заборона хліба перебірцьи,
 А мошонка за ременем повна сороківцьи.
 Зауленька закувала, де би не кувати,
 Сороківці не допоможут, йнк прийде вмирати.
 Ой йнк пішли богачеви по душі дзвонити,
 Не дали си посторонки съвики в руку взьити.
 Ударили богачеви по души в два дзвони,
 Але йнкый богач грішний, най Господь борони'.
 Але йнкый богач грішний, корти' людий знати:
 То він слуги та служницї прогонив від хати.
 Ізпершу він нарікував, шо нічо не робьи,
 Потім узьив бук у руки, кости їм поломив.

*) беріг, скала.

А симбрилю вітикає, ську таку дає,
 За то богач на тім світі тьжкі муки має.
 Бідний єго обсапає, сіно єму зроби',
 А йик іде зимі д' хаті, най Господь борона'.
 Нема чоґо до богача зимі приходитьи,
 Бо він зачне у віконце собаков тровити.
 Помагай Біґ, дай здоровя, йик си маєш Дрозде?
 А замикай, жінко, браму, шо йде за гість озде?
 Зазуленька прилинула, зачыла кувати:
 Уже пустий ізголоднів, не хоче робити.
 Уже пустий ізголоднів, не хоче робити,
 Іде, іде за зерняти, шоби єму дати.
 Прийшов бідний до богача, а брама підбита,
 Пішов бідний від богача, йик собака бита.
 Йнк настає божа весна, він зблага говори',
 Тогди бере бука в руки від собак борони'.
 А я в моім огороді посію пшеницу,
 Гі собако, устекла бис, пійдеш на жентицу.
 Гі собако, устекла бис, не пантрай пороги,
 Най йдут люде та до хати, були би здорови!
 Гі собако, устекла бис, не відгони люде,
 Моя трава через тебе не роблена буде.
 Зазуленька закувала та ще буде вити,
 Йик ходпли люде д' хаті, так знов мут ходити.
 А я собі заспіваю, шо чуєте люде,
 А хто слугам не заплатит, за тото гріх буде!
 А хто слугам не заплатит бідним за роботу,
 Буде мати на тім світі велику трепоту.
 Зазуленька закувала о там під йивором,
 Але то є вірна правда, шоби я так здоров.

(Іван Дутчых, Жабє).

- 23.** Ой виходив митрополит село похвалити,
 Проснв, грозив, зачитував горівку не пити.
 Піди, бідний, до богача на рік си наймити,
 Я ти скажу у богача файну дівку взити.
 Озмеш дівку у богача та будеш богатий,
 Будеш мати много грошій, спокій коло хати.
 Будеш мати много грошій тай богацку жінку,
 Лиш не ходи ти до коршми пити там горівку.

Коли-ж бо той дурний Руснак, йик си розпусташи':
 Гроші пропе, жінку набе, діти розполоши'.
 Ой добре то зробили ті наші Руснаки,
 Шо они си зачетали по самі Кобаки.
 Йик они си зачетали горівку не пити,
 То жиди си зажурили: „шо будім робити?“
 Ой, жиди сі зажурили: „шо будім робити?
 Не сіємо, ні оремо, з чого будім жити?“
 Вібігає жидівочка тоненька, не груба:
 „Не журіт си ви, жидики, все то не так буде.
 Не журіт си ви, жидики, все то не так буде,
 Насипайте в бочки пива, везіт межи люде.
 Насипайте в бочки пива, везіт у горіщы!“
 Дурний Руснак, йик взрів пиво, то над ним изкіп си.
 Йик зачъив він пиво пити, та все в ни в порьидку,
 То за малу годиничку уже пропив пйитку.
 Ой не куй же, не щечечи ти, сива зазуле,
 Доки того пиво буде, в нас гаразд не буде.
 Бурьишки нам си не родьї', та наша підпора,
 А моліт си, люде добрі, до Господа Бога.
 А моліт си, люде добрі, тай я буду также,
 Йик не мете си молити, ба цит же, ба най же.
 Люде в нас си ненавидьї', не по правді ходьї',
 Кум із кумов, брат із сестров йик з вінчанов ходьї'.
 Кум із кумов, брат із сестров йик з вінчанов ходьї',
 Тай за то си Бог нагнівав, шо нам хлїб не роди'.
 Дивіт: жиди поганини, вни не наша віра,
 Щірійше си Богу мольи, білше мают хлїба.
 Ой забули молодиці, шо кропиву їли,
 Оня пійшли тай до коршми, пили та дурїли.
 Оня пійшли тай до коршми там си веселили,
 Одна другу обсудила, а потім си били.
 На тім боці при потоці тельитко заруло,
 Але я то не співаю, лиш то таки було.
 Зауленька закувала тай крильцьями збила,
 Тепер сесьи співаночка уже си скінчила.

(Іван Дутчъик, Жабє).

Къижкого року.

24. Ой посажу я в городця траву зелененьку,
 Я вам хочу заспівати правдоньку вірненьку.
 Не куй мині у городци, сивенький удуде,
 А я хочу заспівати, ви слухайте, люде!
 Я вам хочу співаночку одну заспівати:
 Тот рік къижкий свѣнтив би сї, будем памїнтати.
 Куєт мині зазулечка на високій горі,
 Будут люде памїнтати й діти колисковї.
 Давно бував гаразд, гаразд, відтак було й лихо,
 Не всі пили та гуляли, лиш сидїли тихо.
 Не всі пили та гуляли тай не всі бували,
 Лишень за тот божий хлїбец бесїдочку мали
 Лишень за тот божий хлїбец так бесїди много:
 Не дай року, Господечку, другого такого.
 Просїт Бога, молїт Бога усї добрі люде,
 А Господь сї ізмплує, хлїб родити буде.
 Чого Господь сї нагнївав, шо нам хлїб не родит?
 Бо цес мир сї непоцтиво деякий обходит.
 Кум із кумов, брат із сестров ѣик звїченї ходьи,
 Сини тата зневажают, доньки неньку зродьи.
 Ой кайте сї, люде добрі, ви не робїт злого,
 Бо всїм людем лихо буде, й тим, шо не до того.
 Господь с'вїтий не ізлїзе нас пїйницїв бити,
 Але знає Господь с'вїтїй, ѣик нас заплатити.
 Скоро хлїб сї не уродит, то велика бїда,
 Нї без чого не вмирали, вмирали без хлїба.
 Чому жиди Бога просьи, шо не наша віра:
 Нїчьо нїколи не робьи, мают доста хлїба.
 Нїчо, нїколи не робьи, лиш Господа просьи,
 Они хлїба доста мают, тай файно сї носьи.
 А Руснаки бай сараки забули на Бога,
 То за тото впала на них велика тревога.
 За то на них та упала тревога велика,
 Нашї люде вимололи шо до качьиника.
 Уже душам не далеке з тїлом розлучїне,
 Бо вже бїлше половицї лиш їли кочїне.
 Забули ті молодїцї, шо їли лептицї*)
 Віносили за горївку в коршму сушеницї.

*) бурян.

Ковала ми зазулечка, ковала тай вила,
 Віносили сушениці, віносили й сливи.
 Упала ми в половицьці студенська зима,
 За то шо тогід пропили, за то тепер нима!
 Кували ми зазулечки, кували, гаїли,
 Коби тепер сливки були, то й самі би їли.
 А у мене у городци лунчина*) тогідна,
 Хоть оно то співаночка, все-ж то правда вірна.
 Ци співанка, не співанка, все правда вірненька,
 А ізклала співаночку 'дна баба старенька.
 Чому ві не співає йика молодичка,
 Бо ізклала ту співанку бабка невеличка.
 А у мене у городци зелененька багна**),
 Шо сми у тій співаночці все правду прибагла.
 (*Склала Марфа Задурьинка з Гервінкової*).

---

*) сіно. **) трава.

3. Жовнярські сьпіванки.

Перша бранка.

1. Гуляйте ви, годні хлопці, поки-сте веселі,
Бо вже впали із Крезенту*) карти написані.
Йик зачыли професори ті карти читати,
А у картах написано, би некрутів дати.
Зібрали си пушкарики, стрільці тай гайдуки,
Они пішли та спіймали Проця Томанюка.
Йик вони го ізніймали, у ланц укували,
Шtiri стрільці і гайдуки у варту поклали.
Та так Процька вни займили, долів облазами :
Заплакали молодиці дрібними слозами.
Заплакали молодиці, плачут дві дівчані,
А ті Процька, та займили аж до Коломиї.
Не богато в Коломиї Процька обзирали,
Лиш на Процька молодого білий мундур дали;
Через плечі два ремені, карабин завдали,
Та на три дни шівтора му хліба вфасували.
А наш Процько молоденький, він не засмутив сї,
Бо він хліба комісного ще й не поживив сї.
А наш Процько молоденький, він не баламутив,
Він йик війшов на риночок, всю карту розтрутив.
Та ішов він доріжечков, надибав два люде :
Ци права ми доріжечка в Перехресні**) буде ?
Ще сонечко не сходило, лише місьиць зийшов,
А вже Процько молоденький в Перехресну прійшов.
Переспав він одну нічку, переднував диньку ;
Ой упали Томанюки в велику провиньку.

*) Kreisamt. **) гуцульське село.

Ой сараки Томанюки у провінку впали,
 Бо вже за ним з Коломиї жовніри післали.
 Ой стогіт пан Бурендига, дивит ся в віконце :
 Уставайте, пушкарики, бо вже зійшло сонце.
 А Семенко убуває волічки ремінні,
 А вже війшли з Коломиї два жовніри кінні.
 А вже війшли з Коломиї, шоби воювали,
 Аби Процька Томанюка у ручки дістали.
 Чи, дістанут, не дістанут, шо кому до того,
 Они ймили намісць Процька Томана старого.
 Они ймили Томанюка, били тай карали,
 А ті хлопці Томанюка в Молдову сі дали.
 А йник несна вже настала, вни помандрували
 Тай панского з собов слугу відти відкликали.
 „Йник ти отут вірне служиш, йник ти књишко робиш !
 Іди-ко ти, годний хлопче, из нами на здобич.
 А у мене у городци отава зелена,
 А вни війшли та ще кличут Футюка Семена.
 Коли то сі так діяло на Дмитрі в вівторок,
 Він не много був ім винен, лиш талярів сорок.
 Коли тобі треба гроший, йду ґрунт продавати ;
 А не піду, годні хлопці, з вами мандрувати.
 Ой продай ти ґрунттик, продай, не чекай тут смерти.
 Нас у Жъйбе іде вже три, ти будеш четвертий.
 Як прийшли вни до Маруськи : „Ци ти, сншш, ци чувш ?
 Пускай же нас, Марусечко, де сама ночувш“.
 А Маруська як устала, віконце втвирає,
 Шо вам треба, годні хлопці ? Вна в віконце дає.
 Ой віноси, Марусечко, талірі крижеві,
 Бо ми хлопці молоденькі, бо ми прохожеві.
 Ой віноси, Марусечко, талірі подвійні,
 Бо ми хлопці молоденькі, бо ми хлопці збрідні !
 Ой віноси, Марусечко, білі карбованці.
 Бо ми хлопці молоденькі, ми не сьміхованці !
 Ой віноси, Марусечко, білі сороківці,
 Бо ми хлопці молоденькі, в ручках нам топірці !
 Ой віноси, Марусечко, паперові гроші,
 Бо ми хлопці молоденькі, ми хлопці хороші !
 Ой віноси, Марусечко, біленькі шестаки,
 Бо вже тобі не допоможут хлопці Мочернаки !

Ізза тої полонинки зазорили зорі,
 Винесла єс усі гроші, то подавай звої*).
 Прошу я вас, годні хлопці, я лиш тим єї держу,
 Гроші єме усі дала, не беріт одежу.
 Ми би в тебе, Марусечко, одежу не брали,
 Ба коли-єме від любаски такий наказ мали.
 Такий йєме наказ мали від любки Софії,
 Аби ми ї приносили полотна швабськії.
 А йик они Марусечку тоту вграбували,
 Війшли вони на улоги**), там припочивали.
 Але хлопці Мочернаки про те провідали,
 Пішли скоріш на улоги, там позасідали.
 Пішов один Томанюків води єї наптити,
 А Мочернак вістрілює з двійки-пістольти.
 У одного Мочернака рушниця ся звергла,
 Куля ремінь проломила, та у кість єї єперла.
 А в другого Мочернака рушниця єхбила,
 Куля ремінь проломила, в рубель***) єї єшнила.
 Як вбачіли Томанюки, шо мут умирати,
 Они долів потоками зачбили тікати.
 Один ішов, росу избив, слід за собов лишив,
 А йик прийшов до домоньку у двері загримів.
 Йик він гримнув до трех разів у тисові єдєрі,
 Зараз же єї ізєатили три любці з постєлі.
 Одна борше євічку євітит, друга розмикає,
 Трєта стоїт коло єтола, єолонну крає.
 Лєдвн єдєрі єтворила, йик єї запитала,
 Голова ї заболїла, шо в хорони впала.

(Задурьих, Берєтєнкова).

2. Ой лєтїли гуєя-кєлючі, єчерез морє їдучи,
 Заплакали лєгїники, до вїдбору їдучи,
 Не плачє-кє, лєгїники, щаслива єорога,
 Камїньєчком буркована єє самого Львова.
 Камїньєчком буркована, мєсти єпорьєжені,
 Туди їшли з кучєрьєми, вїдти пострижені.
 Та вїдки ви, лєгїники, єи не з Станїєслава?
 Чи там єєте не бачили хорошого Йвана?

*) єукно. **) рївне полє. ***) гроші.

Ми виділи, ми бачили хорошого Йвана :
 Сидит собі на стільчику серед Станіслава.
 Сидит собі на стільчику, кучері спускають,
 Ёго мамку рідненькую водов відливають.
 Мамко моя, рідненькая, не роби ми того,
 Їйк я піду на війночку, стану за старшого.
 Та на тобі, моя мамко, сорочку до дому,
 Бо тут мені вже подали тонку рантухову.
 Сорочичку рантухову, фусточку шовкову,
 А шьппочку венгерочку, кабатик смушовий.

(Жабє).

3. Задзвонили ключі в ночі, поверх моря йдучи,
 Заплакали кучерики, до Відня идучи,
 Ой не плачте, кучерики, туда вам дорога,
 Каміньчиком мурована до самого Львова.
 Каміньчиком мурована, мости спорьжені
 Звідси йдете з кучерьими, відтив пострижені.
 Ой цісарє, цісаріку, за що нас вербуєш ?
 Забрав Москаль маґазини, чим нас погодуєш ?
 Буду я вас годувати вівсьинов половов,
 Та буду вас виріжьити цісарсков дорогов.
 І шос тота половочка гірка, не солодка,
 І шос тота доріженька довга, не коротка.
 І шос тота половочка гіркая, гіркая,
 І шос тото у цісара та служба кьишкая.

(Красноїла).

4. Задзвонили ключі в ночі, через море йдучі,
 Заплакали ледіники, до цісарьи йдучі.
 Ой не плачте, ледіники, права вам дорога,
 Каміньчиком буркована до самого Львова.
 Каміньчиком буркована, мости урьжені,
 Відси пішли в кучериках, відти острижені.
 Ой ходила дівчиночка по місті, по ринку,
 Та збирала кучерики в шовкову фустинку.
 Але у тій Коломиї не миті підлоги,
 Пішли наші кучерики панам попід ноги.
 Кучерики ваші любі, кучерики дрібні,
 Ваші уже кучерики та на самі Відні.

Віє вітер студененький, вербою колише,
 Сидит панчік у крісельцях та бранчиків пише.
 У суботу написали, в неділю роздали,
 В понеділок до схід сонця в Станіславі стали.
 Увесь мундур вже готовий, не пришитий ковнір,
 Не плач, не плач, рідна мати, я родимий жовнір.

(*Яворів*).

5. Ци то, люде, чучурна, ци то горошина,
 Породила бідна мамка хорошого сина.
 Тече вода спід города та скаламучена,
 Яка в тої Парасочки хатка засмучена!
 Від коли то Стефаночка до войска узьпили,
 Від тогди сї хатки єго дуже засмутили.
 Ізу везди*) йисно-красно, відав мороз буде,
 Ти, Стефане, віберай сї, відав війна буде!
 Моя, мамко, не жури сї, я зараз зберу сї,
 Сьиду собі на коника, газдам уклоню сї.
 Йик сїв Стефан на коника, газдам уклонив сї:
 Прощійте ми, сусідочки, може-сме сварив сї.
 Покропіте доріжечку, шо най сї не курит,
 Мою мамку розговоріт, шо най сї не журит.
 В мене мамка журливенька, журити сї буде,
 Она мене молодого видіти не буде.
 Та вимечи из городця зелений бервінчик,
 Бо ти минї, мамко, уже не меш шити вінчик.
 Та вимечи із городця запашне зїльичко,
 Бо вже не меш ти робити, мамко, весільичко!
 Уже ти сї, моя мамко, за мною не журн,
 Бо ти маєш Василечка, та ти ним сї служи.

(*Космач*).

6. Ой там горі при долині йівір зелененький,
 Ой там лежить, погибав жовнір молоденький.
 Ой там лежить під йивором, лежить погибав,
 Великої поратівлі від Бога жьндав.
 Прийшли д' нему вівчярки з вівци біленькії,
 Заплакали над жовньиром сльози дрібненькії.

---

*, Зі всіх боків.

Ой не плачте, вівчьирики, дайте війту знати,
 Та най прийде пан капітан мене поховати.
 А йик прийшов пан капітан з голою шаблею
 Та заплакав над жовньиром по над головою.
 Ой не плачте, пан капітан, дайте в місто знати:
 Та най иде ціле військо мене поховати.
 А йик прийшло ціле військо з шаблями, з ївирами,
 Заплакало над жовньиром дрібними сльозами.
 (Жабє).

7. Суда-туда царинами, пшеница ланами,
 Ходи, ходи, дівчинонько, мандрувати з нами.
 Я би пішла, ледіники, мандрувати з вами,
 Лиш си бою, ледіники, зради межи вами.
 Ой діви си, дівчиночко, на мене самого,
 А я ледінь молоденький, не зрадив нікого.
 Ой кувала зазулицьи з вишневого саду,
 Ой узьили дівчиночку на велику зраду.
 А я тебе, ледінику, на се не просла,
 А шоби я не вінчина рантушок носила.
 А я мала добрий розум, пустила на воду,
 Дивйичи си на ледіня та на вго вроду.
 Самас собі, дівчинонько, жьблю наробила:
 А ти знала, шо я жовньир, на шос мнї любила.
 А ти знала, шо я жовньир, шо я жовньирочок,
 Було мене не кликати до себе в садочок.
 А ти знала, а ти знала, шо я не гімайний,
 Було мене не любити, хоть бих йикий файний.
 А ти знала, шо я жовньир, шо я урльопійчок,
 Було зо мнов не льгати з вечьира в запічок.
 А ти мене цюлювала, вірьжьбила д' хатці,
 А я тебе поцюлював назад хати в йимці.

(Микола Потьик, Криворівня).

8. Бойила сї Підгіршина, шо нас Вентер зітне,
 Просім Бога за цісарь, чей сї цісар зіпре!
 Йик розіслав цісар письма помежи Руснаки,
 Шоби собі свої села добре вартувати!
 Шоби собі дубельтові варти положити,
 Аби піти в Вентершину Вентра пригрозити.

А ми пішли в Венгершину, там до вогню стали,
 А Венґри сі збунтували тай нам сі не дали.
 Йик сі Венґер избунтував, цісаря публічив,
 Палив пачки на могилі, левізорів вішьв.
 Займив Венґер на войночку дівчину та хлопця,
 Та пристала з Венґершинї уся руска Польша!
 Ой пристала руска Польша пристала й Аршьива*),
 Венґер не знав, шо то таке сила Москалева.
 А він не знав тої сили, не мав й тої діймив**),
 А війшло їх вісім тисяч вороними кіньми.
 А йик війшов Москаличок тай заложив браму,
 Уздрів Венґер, та на згоду виставльє фану.
 Війшов Венґер, поклав фану, паде на колїна:
 „Прошу тебе, Москалику, на бочічку віна“.
 „Я не війшов, сучий Венґер, твоє питьє пити,
 Лиш я війшов, сучий Венґер, твоє войско бити!“
 А наш Венґер проти Руса зробив си йик курка,
 Узьив собі жменю осьька тай утік до Турка.
 А Москалик не богато того осьька збавив,
 Загнав Венґра у оґрожу***), окропом опарив.

(Максим Ґаламасюк, Криворівня).

9. Шо там чути в нашім краю?

Идут Ляшки на три пляшки,
 Гранатири на чотири,
 А Москалі гору вкрили!
 На тій горі кінь турецкий,
 На тім кони пан Радецький.
 В правій ручці меч тримає,
 А з лівої кровця грає.
 Над тов кровцев ворон краче,
 За жовньиром мати плаче.
 Не плач, мати, тай не тужи,
 Порубали тай не дуже:
 Білі палці на кавалці,
 А серденько на осмеро.
 Иди, коню, дорогою,
 Там здибаш мамку мою.

*) Варшава. **) не догадував ся. ***) Festung.

Та не кажи, що я умер,
 Але кажи, шом ся вженив,
 Шом взяв собі муравочку
 За любую, за жіночку.
 Най збудує минї мати
 У тім краю нову хату,
 Тай без вікон тай без дверець,
 Бо тут мому житю конець.

(Жабє).

10. Ой кувала зазулечка світої негілі,
 Іскликала цісарова хлопці молодії.
 Ой йик она іскликала, стала в Босну гнати,
 Ану, хлопці молодії, Турка воювати!
 Пише цісар бай до Турка білою рукою:
 Шо сі буду, Турче, бити сім рік из тобою.
 Зійшли-сь Турки, зібрали ся тай межи горами,
 Перебило наше войско Турка цибухами!

(Яєорів).

11. Ой кувала зазулечка на зеленім току,
 Ци ви чули добрі люде з девїного року?
 Ми не чули, ми не чули, бо ми були дома;
 А йик же си зачинала в Туреччинї война?
 Ой кувала зазуленька над зеленим гаєм,
 Вїїхала славна „Парма“ широким Дунаєм.
 Кораблями „Парма“ їде, музика їй грає,
 Їдут хлопці молоденькі у турецькі краї.
 У караблі посїдали, гурра! закричали,
 Фильціймайстер барон Дюлей сам „Парму“ жигнали.
 Їдьте, хлопці, їдьте далї, хоть нам жьиль за вами;
 Плачут тати, плачут мами і жінки за вами.
 Плачут мами за синами, жінки за мужами,
 А дївчята молоденькі за кавалїрами.
 Ми в Урбанї излізали, тьжко маширували,
 Котрі були слабші хлопці, то всі попадали.
 Котрі були слабші хлопці, то всі попадали,
 Бо робили дві стації, спочинку не мали. —
 Ми йик прийшли д' ріці Саві у Бабіни Броди,
 Там з канони ударили, Турки нам не ради.

Ми йнк вчули перші стріли, ми їм повторили,
 Перейшли ми ріку Саву, місто запалили.
 Маширує славна „Парма“ в турецькій краї,
 Не один вже собі мислит: тут я погибаю.
 Тримайте єї кріпко, хлощї, хоть би аж до морьї;
 Штири дни сливками жили, то войскова дольї!
 Хоть сливками „Парма“ жила та хлїба не їла,
 А йнк прийшла вна під Брічку, на ніц Турка збила.
 Йнк узьили канонїри з канонів стріляти,
 Кульки свистют, йнк дощ падут, тай ревут гармати.
 Один з другим промовїв: Прощїймо си, брате!
 Кульки свистют по над Брічков, музика играє!
 Турки просьї о пардону: Ми си вам піддаєм.
 Ми пардону не жьїдали, пардон не даємо,
 Тїлько тебе, поганине, за море пішлемо.
 А єднорал, пан єднорал крикнув си: Штурмуйте!
 Турки просьї о пардону, ви їм не даруйте!
 Комендантї добрі були, охоти додали,
 Ми йнк прийшли під ту Брічку, Турки повтїкали.
 Славна „Парма“ місто Брічку тогди відобрала,
 Від нашого пан-монархи похвалу дістала.
 Йнк узьили канонїри з канони свистати,
 Кровїю земля сповенила, шо нема де стати.
 На сїмнацїто' вересня у семї годинї
 Не один жовнірок спімнув о свої родинї!
 Не один жовнірок спімнув тата й свої братї!
 А шо робїи пораненї тай нашї камратї?!
 На вісімнацятю' вересня в десьнтї годинї
 Поховали там камратів у одній могилї.
 А хочете, люде, знати, йнк їх поховали?
 Тамбори їм й ударили, музики зайграли.
 Так то наших камратиків при войску ховали.
 Ой, цїсарю-цїсарьку, ти наш господине,
 Пусти нас у нашї краї, до нашей родини.
 Не пущу вас, мої хлощї, бо Туркам не вірю.
 Бо ще маю відобрати, тай місто Біліну.
 А Біліна йнк то вчула, шо „Парма“ зближає,
 Відбрала си старших радних, ид нам присилає.
 А було то у Варшаві (?) над ріков на мостї,
 Приїхали тотї радні тай до нас у гостї.

Приїхали тоти радні возами, возами,
 Щоби вони тай Австрії цілком си піддали.
 А комендант пан єднорал не хтів віри дати,
 Тільки казав компаніям ївири в гору взяти.
 Їнк ми ївири в гору взьили, они си зболяли
 Тай панови єдноралу поданї подали.
 Але крикиув пан єднорал: хлопці гура, гура!
 Біліна си вже піддала, гура, гура, гура! —

(Павло Корий, Голови).

12. Ой смутний був той ходочок газдикови тому,
 Їнк він мусїв відходити від свого дому.
 Хоть їнк гірко невільнику в неволи сидїти,
 А ще гірше жовньярови, їнк лишьє діти.
 Бо невільник у неволи за їнкус провину,
 А я жовньир за нї за що у війні загину.
 Ой не було тай не буде вже більшої дїйми
 Понад тоту кровавицу, не шьєсную війну!
 Ой прийшли ми та до Пешту, сіли на окрента,
 В Вуковарі повставали, ждали регімента. —
 Регімента узбровні, всі старі вояки,
 Ідемо ми погубити Турків тай Босняків.
 Тяжкі марші ми робили, дуже прикро було,
 А до того ще й по три дні і хліба не було.
 Їнк прийшли ми до границі коло ріки Сави,
 А там наші регімента великий раст мали.
 Ой стали ми на березї, там си подивили,
 Їнк то наші канонїри у місто стрільили.
 Їнк зацьило ціле місто від стрілів горіти,
 Заплакали Турчиники: де си маєм діти?
 Їнк перейшов наш регімент через Саву-воду,
 Не мав гадки я видїти уже свого роду.
 Зазнали ми в Туреччинї, що в осени *задів!* (sic!)
 Усі ми без кусня хліба були по пїнь добів,
 А ще тільки добра було, що сливи зродили,
 А хліба то не було, аж Бирчку відбили.
 Їнк зацьили на нас Турки здалека стріляти,
 Зачьили сї компанії в шварми розпускати.
 А їнк пішли плінкенери в зелену дубину
 Та вігнали Турків з лісів на рівну долину.

Подивлю си за шварм-ліню, тьижко оповісти,
 Попадали, йик солома, наші розервісти.
 Один без рук, другий без ніг, лячно си дивити,
 Ой тьижко пам, рускі братя, в Туреччині гнити!
 А долина рівна була, нев Турки тікали,
 Наші шіци з своїх гвирів з землев їх змішали.
 Не могли єї нам вже більше Турки іспирати,
 Та муєїли від нас Турки назад утікати.
 Слава Богу, шо нам поміг з місцьи їх рушити,
 Тесер можна погадати, шо ще будем жити.
 Із полудньи понад вечір веселіще було,
 Турків вбитих по долині, йик погомом було.
 Зайшло сонце вже за гору, стало єї смеркати,
 Йик зацьили з міста Турки борзо утікати.
 Подивлю си в ліво в право, Турків не видати,
 Муєїли єї тоти Турки в шанці поховати.
 Та йик крикнув норал Будич: нема шо гадати,
 Муєнм іще до тих шанців штурми підпускати.
 Ми крикнули гура, гура! штурму изробили,
 Не одного ми Турчина на багнет встромили.
 Повтікали решта Турків, канони лишили,
 Через штурму місто Берчку ми тогди відбили.
 Йик відбили-м' тото місто, скінчила єї біда,
 Бо-м' набрали меду, цукру, подостатком хліба.
 Наш ретімент „Нарма“ йшов перший воювати,
 Але знав потому в склепах добре газдувати.
 Забрали ми всьікі річи, турецкі дукати,
 Аби знали Турки в Босні, йик єї бунтувати.
 Муєїли ми тої ночи в місті льоґрувати,
 На другий день скоро рано побитих шукати.
 Йик ми їх вже позбирали, стали-м' пізнавати.
 Аби за них до родини письмо написати.
 Аби єї їх не сподівав ні отец ні мати,
 Бо не будут они більше до дому вертати.
 У могилках їх зложили-м' і крест закопали,
 Тої днини на полудни відмаширували.
 Та могила при дорозі сумно вигльидає,
 Жовньирови молодому аж єї серце крас.
 У Боснії, рускі братя, мете спочивати,
 Бо ми йдемо та на Турків далі воювати.

Господь знає, що єї може до вечіра стати,
 Ци си буде йикий из нас домів повертати.
 Чорний ворон сумно краче до темної ночі,
 Відовбує вбитим Туркам із голови очі.
 Пожерайте, ви ворони, турецьких повстанців,
 Бо тих наших камратиків тіло уже в ямці.
 Тіло з наших камратиків не будете жрали,
 Бо ми своїх камратиків в землю поховали.
 Ідемо ми два дни й ночі, нічо не видати,
 Маєм розказ до Біліни примашерувати.
 Ще стация до Біліни, там ми спочивали,
 Свої їври і канони остро ладували.
 До нас прийшли старші Турки і стали просити,
 Шоби іти до Біліни, там сі не хтят бити.
 Віддаємо ми всю зброю, коні і канони,
 Пристаємо до цісарє Австрійской корони.

(Юра Гутенюк з Голов).

13. Відки сонце сходить, чи зза Могилева,
 Умирала на вітчині мама цісарєва.
 Та йик она умирала, ледінів скликала,
 Та кождому ледіневи по тальиру дала.
 Даю тобі, Лазарику, йик найбільше гроший,
 Йикий з тебе, Лазарику, жовнірик хороший.
 Волів би я, цісарино, косою тьигнути,
 Та йик на тій та войночці жовніриком бути.
 Я косою тьигну, тьигну, тьигну, припочину,
 На войночці рубай, стрільий, хоть най зараз гину.
 Ой не плачте же ви, мамки, за нами, за нами,
 Ми підемо до цісарь, там будем панами.
 Ой йик би ми не плакали, сами слези лют си,
 Коли вас там віріжбють, де войночки бют си.

(Микола Потьик, Криворівня).

14. Йили дівки на сапаню собі говорити,
 Йик би пані цісаровій співанку зложити.
 Наш пан цісар з цісаровов стали єї радити,
 Йики би тим жовньирикам презента зробити:
 Богу слава найвичесому, шо-м' тільки прожили,
 Роздаймо всім тим ментелі, котрі в нас служили.

Наш пан-цісар, Франц Іосиф, в перший по Бозі,
 Цісарова від ворогів вмерла на дорозі.
 Наш пан-цісар над нев стої' і нев сі турбує,
 А за панев цісаровов увес край банує.
 Та банує, та банує, в шо бановати,
 Цісарова ліпша була, йнк рідненька мати.
 Тая рідна мати, шо нас породила,
 Цісарова ліпша була, бо край бороніла.
 Дарувала нам „вулиці“, кайдани тай буки,
 Вна зазнала від ворогів тьжженької муки.
 А той батьир порожений, ци він був ирщений,
 Прискочив до цісаровой, йнк той пес скажений.
 Прискочив до цісаровой, йнк той пес скажений,
 Пустив у ню острый пильник, трійлом напущений.
 Пустив у ню острый пильник, пустив у ню трійло,
 Пробив паню цісарову, таке красне тіло.
 Ой тота то цісарова боярського роду,
 Она пійшла сі купати тай на чужу воду.
 А он тая Швайцария богдай сі запала,
 Була би сі цісарова в сім краю скунала.
 Була би сі изкупала в меду тай в молоці,
 Вна би була не терпіла шпіц при лівім боці.
 Йнк зачыла цісарова в дамшіфу сідати,
 А пан майор від дамшіфи зачыв пізнавати.
 А пан майор від дамшіфи зачыв пізнавати,
 Тай зачыв він до цісаря сумний лист писати.
 Наш пан цісар узыв той лист тай зачыв читати
 Та не міг сі три години з жбылю відозвати.
 Розійшов сі сум великий по цілій державі:
 Вмерла пані цісарова в такій сумній славі.
 Розійшов сі сум великий по цілій родині,
 Шо віддала Богу духа в четвертій годині.
 А за панев цісаровов чельдь банувала,
 Та ні в сьвита ні в неділі вже не данцувала.

(Іван Дутчых, Жабє).

4. Поетичні оповідання.

1. Ой казала-с, Ганусенько, не будеш тужити,
Як я піду та поїду цісарю служити!
Ой не буду, Ивасеньку, не буду, не буду,
Ти за гору, я за другу, за тебе забуду.
Ой йнк узьив Ивасенько коника сїдлати,
Ведут, ведут Ганусеньку из двору до хати.
Як виїхав Ивасенько за нові ворота,
Не бере ся Ганусеньки жадная робота.
Як виїхав Ивасенько та по конец села,
А вже-ж зго Ганусечка лише трошки жива.
Ой уїхав Ивасенько лише милю і чверть,
А вже зго Ганусечку умивають на смерть.
Сїдлай, хлопче, сїдлай-ко ти коня вороного
Та доганяй, лише швидко, Йвася молодого.
Издогонив Ивасечка на дубовім мості:
Вертай, вертай, Ивасечку, маеш дома гості.
Вертай, вертай, Ивасечку, виирає матуся;
Най конає, най конає, я вже не верну ся.
Вертай, вертай, Ивасечку, вмирає дівчина;
Треба добре конем гнати, як така причина.
Ой привїхав Ивасечко пред нову сьвітлоньку,
А вже зго Ганусечку кладут на лавоньку.
Ручки-ж мої біленькіі, то-сте сї зложили,
Як я їхав до цісаря, то ше-сте робяли.
Ніжки-ж мої біленькіі, то-сте сї зложили,
Як я їхав до цісаря, то ше-сте ходили.
Очка-ж мої чорненькіі, то-сте сї запали,
Як я їхав до цісаря, то ше-сте моргали.

Очка-ж мої чорненькії, то-сте сі змружили,
 Як я їхав до цісаря, то-сте сі дивили.
 Губки-ж мої тоненькії, то-сте сі спишили,
 Як я їхав до цісаря, ше-сте говорили.
 Казала-ж ти, Ганусечко, не будеш тужити,
 Я виїхав до цісаря, ти йдеш в землю гнити.
 Тобі трумна мальована синеньким-біленьким,
 Минї бита доріженька каменем дрібненьким.
 Кувала ми зазулечка та попід Менчила,
 Вже тепер сі Ганусечці співанка скінчила!

(Космач).

2. Ой кувала ми зазулька на ганку, на ганку,
 Чому тебе не видати, Йнківів Стефанку?
 Ой сїв Стефан молоденький на білу кобилку
 Та поїхав ид маржині там у полонинку.
 Из череди зарикала сіренька коровка,
 У середу заболіла Стефана головка.
 Ой куєт ми зазулиця, сьиде на кленицу,
 Зійшов Стефан долів в село раненько в пийтницю.
 Зійшов Стефан та у село, з тихенька говорит:
 Таке, мамко, мнѣ напало, най же Бог боронит!
 Ой нму я в ставу рибку, на дарабу вержу,
 Така, мамко, кьижка віспа, я не перележу.
 А у моім городечку висока топольи,
 Не бій-ко си, мій синочку, усе Божа воляи.
 Ой куєт ми зазулечка тай ше буде вити,
 Скажи, мамко, жінці моїй, бо мет сі журити.
 Ой кувала зазулечка, кувала, кувала,
 Йнк я ишов з полонинки, Анночка плакала.
 Ой куєт ми зазулечка на новенькім плоту,
 Прийшла Анна долів в село рано у суботу.
 Прийшла Анна та у село тай заговорила,
 Д' Стефанови молодому вна сі притулила!
 Ой, Стефанку молоденький, не завдай ми нужду,
 Коби тьн Бог підоймив, дала бих на службу!
 Ой понесла вна на службу, там си не барила,
 Из Стефанком молоденьким вна заговорила.
 І кувала зазулечка на йизвори перше:
 Не плач, не плач, Анничечко, мані трохи лекше.

Ой відав ти, Стефанику, хочеш умирати,
 То відкажи, Стефаночку, кому вбраньї дати.
 Плине, плине плавиночка долів ид гукови,
 Дайте мов убраньичко усе Павликови.
 Тільки Стефан заговорив, тільки сї й намучив,
 В понегівнок заговорив, а в вівторок спочив.
 У вівторок він іспочив, в четвер го ховали,
 Усе тото убраньичко Павликови дали.
 Ой вилетїв из потока сивенький лиличок,
 Павло вбраньї не носив, най носить Дмитричок.
 Ударила Анничечка по полях руками,
 Шо я буду робити, сирїтки, из вами?
 Шо буду я робити, головко ма' бідна,
 Лишили сї дрібнї дїти тай я веремїнна!

(*Мих. Гутинюк, Жабє*).

3. А у містї в Богослові стала сї новина,
 Як Петруся утопили в глїбокій болнї.
 Як Петруся утопили, яка з того слава,
 А хоть паня пана мала, Петруся кохала.
 А хоть паня пана мала, Петруся кохала,
 Штири рази штири післи за ним посилала.
 Штири рази штири післи за ним посилала,
 А за пїйтим таки разом сама му сказала:
 Ти мїй милий Петрусїку, мене не кохавш,
 Вірнї слуги послаю, до мнї не іхавш! —
 Як я можу вашї слуги, імосте, слухати,
 Вни си можут обернути, дати пану знати! —
 Лишьїй-ко ти цїпи в току, снопи в оборозї,
 Иди зо мнов до покою, вже пан у дорозї.
 Лишьїй-ко ти цїпи в току, лиши молотити,
 Ходи зо мнов до покою мїд-горївку пити.
 Лишьїй-ко ти цїпи в току та жито палати,
 Ходи зо мнов до покою, мемо в карти грати.
 Лише імосць из Петрусем дверцї запирає,
 Вірний слуга уже з боку коника сїдлає.
 Поможи ми, милий Боже, коньї осїдлати,
 Шоби пана здогонити, дати пану знати.
 Слуга пана іздогонив на дубовїм мостї:
 Вертай, пане, із дороги, бо є в дома гостї.

Але иди, вірний слуго, не кажи ми того,
 В мене пані в вельможна з роду шляхецкого.
 А коли ти мині, пане, не віриш, не віриш,
 То з нової рушниченьки мині в серце стрілиш.
 Їнк обернув си Петрусик на вішну квартиру,
 Існуєв сї пан староста з гори на долину.
 Їнк ударив сї Петрусик по полах руками:
 Пані моя не вінчына, смерть мені із вами!
 А я собі на леваді кукурудзки сїю,
 Обернув сї поза себе, а пан на подвірю.
 Ударив си наш Петрусик у стів головою,
 Їнк побачив свого пана, шо йде до покою.
 Ледви вийшов пан староста, йив Петра питати:
 Я поїхав у дорогу, — ти паню кохати?
 Вашу паню я не кохав, вна мене кохала,
 Штири рази штири післи за мнов посилала.
 Штири рази штири слуги за мнов посилала,
 А за пїйтим ба вже разом сама прибігала.
 А за пїйтим ба вже разом сама ми сказала,
 Зараз мене молодого від роботи взяла.
 А шо будем, вірний слуго, з Петрусем робити?
 Берім яго попід боки, ведім утопити.
 Їнк узьили Петрусика оба попід боки
 Та завели Петрусика у Дунай глибокий.
 Плавай, плавай, Петрусика, від краю до краю,
 Аби ти знав, Петрусика, за вельможну паню.
 Ой забрала їмостечка чотири фусточки,
 З ними пішла до рибарів коло о півночки.
 А йнк прийшла до рибарів, йила говорити,
 Їнк би можна, рибарики, воду становити?
 Їнк би можна, рибарики, воду становити,
 Петрусика молодого неживого ймити?
 Зложили рибарики тай золоті сїти,
 Їнк имили Петрусика, де би яго діти?
 Але того Петрусика не можна ховати,
 Треба піти в того село дати пану знати.
 А не ховав Петрусика ні отец ні мама,
 Але паня вельможная всі гроші давала.
 Ой дам я вам, рибарики, усі мої гроші,
 Зробіт сему Петрусеви домівку хорошу.

Зробіт хату херошеньку, ще і помалюйте,
 А гробочок викопайте та і вимуруйте!
 Шоби гробок збудований тай помурований,
 Аби паня спізнавали, шо то мій коханий.
 Але ходит стара бабка, ходит тай голосит,
 А хто мому Петрусеви чобітки доносят?
 Як уздріла тоту паню, на ногах умліла:
 Пане моя солоденька, де-с Петруся діла?
 Не так тобі тьижко — банно, як я дуже плачу,
 Через твого Петрусика мое панство трачу.
 Сідай, бабко, коло мене, диви сі по мині,
 За дві, за три неділеньки вже буде по мнї.
 Йнк із бабков говорила, в лиця поісініла,
 А до третої неділі вже й паня спочіла!
 Як зійшли сі попи й дьнки ту паню ховати,
 Ой тогди то йив староста за нев банувати.
 Ой тогди то йив староста за нев банувати,
 Йив вірного свого слугу від тогди карати.
 Йив вірного свого слугу від тогди карати:
 Чого ти йшов у дорогу, давав мнї знати?
 Най би була моя паня Петруся кохала,
 Вна би була прото жила, на сьвітї тревала!
 Зазулька ми закувала, сіла на причівок,
 Дай ти, Боже, Петрусика, лехкий супочівок.
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила,
 Петрусеви співаночка тепер сі скінчила.

(Юрко Шеребурьих, Бервінкова).

4. Ой Сигота, козаченьки, Сигота, Сигота,
 Отвори-ко, Марисенько, ворота, ворота.
 Та поволи, козаченьки, поволи, поволи,
 Би не вчула стара ньєнка з комори, з комори.
 Стара ньєнка — попа донька, из кухарочками
 Посилає по водицю із коновочками.
 Стара ньєнка — попадєнька на волос заснула,
 А Мариська из козаком драпнула. драпнула!
 Ой сідайте, вірні слуги, на коні, на коні,
 Та за мойив Марисеньков игіт у погони.
 Здогонили Марисеньку на кованім мості,
 Вертай-ко си, Марисенько, до мами у гості!

Та нате-ж вам, вірні слуги, павийний віночок,
Поставте го у матінки в хаті на клиночок.

(Яворіє).

5. Ой у місті Дельитині там є стало диво,
Вже не буде, тай не було вой такого вина.
Ой покладу на віконце горіхову гранку,
Шандаревн прийшло їти, він має коханку.
Ой іде ся піп молодий ай на службу Божу,
А шандар ся обзиває: Я тобі поможу.
Ой іде ся піп молодий тай на службу став,
Лізе шандар тай на хори, Апостол читає.
Ой іде ся піп молодий тай людий жигнає,
Лізе шандар бай із хорів, людем єї кланяє.
Уклонив єї усім людем, всі стали у кутки,
А він узьив файну любку, повів межн сутки.
Ходім-ко ти, файна любко, на ті торговиці,
Там будемо понивали медок-сливовиці.
Жидівочка добра була, вес наїй давала,
Бо вна з того наповчку добрий профіт мала.
Ой прийшов же Николочка тай до дому їстп,
Нема ключів, нема жінки, тай нема що їсти.
Ой та іде Николочка тай думку думає,
Кого зднбит на дорозі, за жінку питає.
Ой та здибав Николочка та дві молодиці;
Піди ко ти, Николочку, на ті торговиці.
Піди-ко ти, Николочку, на ті торговиці,
Твоя жінка не з шандарем медок-сливовиці.
Ой дивит єї Николочка кріз оболоночки,
Жінка лежит розібрана, гола до сорочки.
Ой дивит ся Николочка кріз тотн сьвітлиці,
Шандар лежит зажмурений, жінка ше дивит єї.
Николочку солоденький, ти мій приятелю,
Возми-ко нї, Николочку, на свою постелю.
Николочку солоденький, ти мій господарю,
Возми-ко нї, Николочку, най тут не вмираю.
Николочку солоденький, шо буду казати,
Чи би не мож у погоні по попа післати?
Ой прийшов піп молоденький тай став сповідати,
Вна молода йик йигода зачьяла дрижати.

Вна молода йик йигода зачыла дрижыти:
 Ай не бій сї, я не шандар, не буду стрільити.
 Ксондзуноньку солоденький, шо буду казати:
 Чи би не мож из шандарем вкупі поховати?
 Чи би не мож из шандарем вкупі головами,
 Шоби була розмовочка на тім світі з нами!
 Ой та пішла поголоска аж до вірбицира,
 Вже си тая шандарская співанка скінчила.

(*Михайло Гречула з Голов*).

6. Гапієчка-покійничка она вишивала,
 А йик пішла на выгоду, пила тай гуляла.
 Она пила на выгоді, в коршмі баювала,
 Йик сонічко понад захід, домів сї збирала.
 Куєт мині зазулечка там у оборозі,
 Зістрічыла Семеночка отам на дорозі.
 Ци ви чули, добрі люде, такої помівки?
 Вернімо сї на выгоду, я кушо горівки!
 А я в лузі траву кошу, поліг потолочу,
 Ой я тої горівочки вже пити не хочу.
 Тільки-ж она говорила, тільки сї набула,
 Йик ударит Семен плазом тай сї не кинула.
 Ой иму я калиночку за самий вершечок,
 Изтъив Семен Гапієчку, верг під бережечок.
 Ой изньив він кресаночку тай перехрестив си,
 Ой Господи милосерний, коби-х не барив си.
 Ишов Семен з Ясенова до білої днини,
 Шоби ёму на Скуповій зорі зазорьили.
 Ше му зорі на Скуповій та не зазорьили,
 Йик йшли люде з Погорілцьи, Семена стрічыли.
 Куєт мині зазулечка, сидит поза мене:
 Куда ти си вібрасш, Стусьиків Семене?
 Ой у тій ми полонинці там потъиток много,
 Ой іду я поза воду*) до братчіка свого.
 Йик перейшов він границу та став на прочівку,
 Чого-ж тобі, Семеночку, кривцьи на подівку?
 Чого-ж тобі, брате любий, кривцьи на подівку?
 Дай ми покій, рідний брате, я порубав жінку.

*) поза Черемон, у Буковину.

Біда би тебе рубала, біда-ж би тьн біла,
 Гапієчка-покійничка діточки лишила.
 Подівив си у віконце обома очима :
 Тепер мавш, Семенечку, варту за плечима.
 Ой кувала зазулечка, сидит поза мене,
 Шо ти таке та наробив, Стуськів Семене?
 Ой у мене у табівці тисова берівка,
 Я би того та не робив, йнк би не горівка.
 Завйизали Семеночка штирима ливвами,
 Займили го до Заліся долів облазами,
 Йнк гонили Семеночка долів облазами.
 Тоті люде, йнк се вздріли, вмили сі слезами.
 Ой кує ми зазулечка, сидит поза мене,
 Тепер ви сі, мої діти, лишили від мене.
 Лишили сі ви від мене все маленькі діти,
 Бо я пішов за Гафійку на сім рік сидіти.
 Кувала ми зазулечка все при потокови,
 Співаночка ізкладена Гапійці та і Семенкови.
 Кує мині зазулечка все попід Минчила,
 Тепер же сі співаночка ціла закінчила.

(*Ясенів гор.*).

7. Ой ходив Федорочок все понад поточок,
 Носив, носив горівочки повен боклажочок.
 Йнк би того Федорочка, мамко, допросити,
 Шоби з того боклажьити дав горівки пити?
 Ой любив Федор Варварочку все літо таї зиму
 Та уробив Варварочці маленьку дитину.
 Ой ми, Федю-Федорочку, шо будем робити?
 Йнк си Дмитро доконає, буде мене бити.
 Не бій ти си, Варварочко, Бог ти у помочі,
 Коби-с могла уродити дитину у ночі.
 Ой у ночі уродити, в водици втопити,
 Тогди ми сі двоє будем до смерти любити.
 Ой носила сорок неділь так, йнк одну днинку,
 Уродила у оплоті маленьку дитинку.
 Йнк она то уродила, габочку гадала,
 Коралки розвйизала, роток затикала.
 Йнк она го уродила, до хати побігла,
 Йнк відтив сі завернула, на колінах лїзла.

Ой ми, Федю-Федорочку, великого роду,
 Озму, кину дитиночку у студену воду.
 Пішла-ж тая дитиночка у дрібне каміне.
 Ой ти, Федю-Федорочку, де наше сумління?
 Дитиночка та маленька йик сі задригнула,
 Біленькими рученьками піску зачернула.
 Ой йик прийшли рибарики, там рибку ловили,
 Ту дитину маленькою намість рибки ймили.
 Йик они її имили, дали в село знати,
 Де би тоту дитиночку малу поховати?
 Покладіт-ко під капилицю, трохи повартуйте,
 Беріт дес'ят дес'ятників, ідіт, ревідуйте.
 Ревідуйте старі дівки тай і молодниці,
 Ревідуйте малі дівки тай і зведениці.
 Виїхали та два пани з міста зза Мишина,
 Признайте сі, добрі люде, чия то дитина?
 Ой ви, пани молоденькі з великого міста,
 Та то усе наробила богацька невіста.
 Ой воліла я, Дмитрику, горіти-боліти,
 Йик я мала арештами темними сидіти...
 Продав Дмитрик білі воли, голубі телиці,
 А сам пішов вікупати Варвару з темниці.
 Продав Дмитрик сірі воли тай вороні коні,
 Та аж тогди він вікупив Варвару з неволі.
 Кувала ми зазулечка все попід Минчила,
 Уже ся співаночка тепер сі скінчила.

(Юр. Пуршега, Голови).

8. Зазулька ми закувала сива та маленька,
 На всу Ильцу іскладена співанка новенька.
 Зазулька ми закувала тай при потокови,
 Кому она іскладена? Юрі Даньчукови.
 Зазулька ми закувала на великій ріці,
 Попри него іскладена Германці Маріці.
 Він гадає, шо статкує, він сі гірко сушит,
 Не одна му нічка преїшла у Германка в кучі.
 Она спит собі в постели, йик газдиня дома,
 Він сі в кучі вигинає, йик drankовий Шльома.
 Она війшла рано з хати, ше й кликала свині,
 Він си з кучи обзиває: Йди, Маріко, д' мині.

Він сі з кучи обізвав: Йди, Марічко, д' мині,
 Я ще твої о півночі вигнав з кучи свині.
 Зазулька ми закувала, сіла на калинку,
 Она взяла Юру відтам, завела в карньнику*).
 На тім боці при потоці вітер поліг сушит,
 Доки я си упораю, вибий свиньим вуші.
 Але він там обі . . ав ся в середу у днині,
 Через него не ме мати Павло солонни**).
 На тім боці при потоці баран дикий блудит,
 Малі свині вітолочи, старі перепудит.
 Зазулька ми закувала, ше й зачыла вити,
 Ильчини сі вже збирают у него стрільити.
 Зазулька ми закувала на Берегометі,
 Сокотив го Павло з пушков на кучі в вереті.
 Поможи ми, милий Боже, его підстрілити,
 Его жінку молоденьку на коханку взьити.
 Поможи ми, милий Боже, его з сьвіта спасти,
 Я би післав его діти в чужі хати красти.
 А йнк собі заспіваю, ви слухайте люде,
 Йнк хто стариню шанує, смерть така му буде.
 Ходив, ходив Штефліджук хатами до смерти,
 За то має Юра в Павла межі свиньми вмерти.
 А хто цисю співаночку Даньчукови зложив?
 А Маріка Цунцуріка, дїтько би в ній ожив!
 А шо она співаночку таку їм зложила,
 З пересердя на Германку, шо з Павлом имила.
 На тім боці при потоці десять коров пасло,
 З пересердя на Юрочку, шо в неї вкрав масло.
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила,
 Даньчукови і Германці співанка екінчена.

(Жабє — Ильця).

9. Зазулька ми закувала сива та маленька,
 Паничеви іскладена співанка новенька.
 Зазулька мині кувала там коло кернички,
 Вигулив сі***) наш паничик тай до молодички.
 Але він там молоденький тай не забарив сі,
 Через малу годиночку ворог придивив сі.

*) кармник для свиний. **) бо занечистив кармник. ***) вибрав ся тайком =
 видурив ся.

Зазулька ми закувала, шей буде кувати,
 Пішов ворог до покою татови сказати.
 Прийшов ворог до покою на канапу сів си,
 Запитав сі таки ксьондза : де ваш синок дів си ?
 Зазулька ми закувала та на Піп-Ивані, —
 А мій синок пішов зрані та на польовані. —
 Але у вас у полици пінькові*) горшбита,
 Бо ваш синок тай полюв помежи дівчбита.
 Заузьитко ми кувало, кувало і вило,
 А старому ксьондзикови сором сі зробило. —
 Прийшов панич до покою, не заговоривши,
 Татко в него запитав си : де ти забарив си ?
 Зазулька ми закувала ше й на Піп-Ивані,
 Та я ходив, мій таточку, ба й на польовані.
 Зазулька ми закувала, сіла на ялинку,
 Татко в него запитав сі : шо-ве убив, синку ?
 Зазулька ми закувала коло полівного,
 Вітер сліди позамітав, не вбив-сми нічого.
 Але в мене у полици пінькові горшбита,
 Бо ти, синку, від' полював помежи дівчбита ?
 Заузька мнї кувала он там коло броду,
 Шос ти, синку, переходиш на гуцульску моду !
 Їнк зачбили татко з мамков синочка сварити,
 Злість до серця приступила, не знав шо робити.
 А зазулька закувала тай ні тої свісти,
 Покликаля паничка до покою їсти.
 Зазулька ми закувала у зеленім лузі,
 А скороми віддавали, їнк пустій котюзі.
 Але устав наш паничик у суботу рано,
 Внесла єму таки мамка до покою каву.
 Їнк унесла до покою, поклала на столик :
 А ци буде її пити паничик-соколик ?
 А зазулька закувала над кічбйрочками,
 Узбв двурук**), наладував тай сталївочками.
 Узбв двурук, наладував тай сталївочками,
 Аби пішла головочка єго крішечками.
 Ходит слуга по задвірю, ше й дверцями рипав,
 З панича си молодого вже мозок розсипав.

*) металеві. **) дубельтівка.

Зазульки ми закували тай накували си,
 А йик стрілив, то всі люде не спам'ятали си.
 Зараз убіг татко з мамков по через пороги,
 А паничик молоденький посеред підлоги!
 Ой кували зазулиці, кували тай вили,
 Із панича молодого вже крови полили.
 Ой кували зазулиці, кували, кували,
 Але зараз за дохтором май борше післали.
 А йик они за дохтором чим борше післали,
 Самі за чьис із кришечок головку складали.
 А йик уже із кришечок головку зложили,
 Та шовковов фустиночков єї завйизили.
 А йик єї завйизили, на канапу склали,
 Взяли свічку засвітили, у руки подали.
 Зазулька ми закувала о там над рікою,
 На шо тобі, паничику, такого покою?*)
 Зазулька ми закувала, сіла на сторонци,
 Йике-ж тобі ізробили маленьке віконце!**)
 Йике-ж тобі ізробили маленьке віконце,
 Шоби тебе не загірло бо й ніколи сонце.
 В поведівнок дуже рано попи єї сходили,
 Паничика молодого бо й упроваджьили.
 Паничика молодого дома впроваджьили,
 Від домочку до гробочку єго виріджьили.
 Від домочку до гробочку єго виріджьили,
 Та сиреньков бо і глинков там єго прикрили!
 Ой сиреньков бо і глинков там єго приметали,
 Мальований, пишний хрестик в голови поклали.
 По тім боці таке письмо, по тім боці хмарно,
 От так загіб любий панич та попівський марно.
 А зазуля закувала та понад поточок,
 О так загіб таки марно попівський синочок!
 Зазулитко закувало, оно полинуло,
 Але йик би то не к . . . а, того би не було!
 Зазулька ми закувала, сіла на причівки,
 Дай ти, Боже, паничику, легкі супочівки!
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила,
 Паничева співаночка тепер єї скінчила.

(Юра Бендейчук. Жабє).

*) домовина. **) в домовині роблять віконце, — див. «Смерть і похорони».

10. Ой у моїм городечку розвив ми си бучок,
 Загиб, загиб Нестеручок від поганих ручок.
 Пішла мамка йго знати, де си снюк поїв,
 Йго в Ріжні коло коршми зьить Когутів убив!
 Колис хоків, Нестеруку, на сїм свікі жити,
 Не йти-ж було до коршмоньки мід-горівку пити!
 Було-ж тобі, Нестеруку, у лісі свігити,
 Аби тебе та не били Дурнеюка гїти!
 Ой кувала зазулечка в лісі при обочи,
 Йик ударив Когут пласом, віскочили очи!
 Ой та того Нестерука долів Ріжном взяли,
 Кровці капле, річка тече, вни опроважьили.
 А йик несли Нестерука, стали спочивати,
 Йик уздріли побратими, взяли умлівати.
 Несли, несли Нестерука, поклали на розї,
 Ишов йго дьидик з міста, умлів на дорозї.
 А, ци сесе весїльчико, ци сесе толока,
 А кому-ж ти докучила, дитинко солодка?
 А, ци сесе весїльчико, ци сесе иршини,
 Вже мньї з тобов, мій синочку, на вік розлучили!
 Ой та несли Нестерука попід Фудугови,
 Уже того Нестерука на брамі пороли.
 Вони-ж йго и пороли и голов лупали,
 Ой шоби вас, Дурнеюки, кайдани лупали!
 Ой шоби вас, Дурнеюки, кайдани побили,
 Шо ви мому Стефанкови житьичко уймили.
 Задзвонили в штири дзвони на свьїті Николї,
 Наховали Нестерюка при ріжнъиньскїй школі!
 Коло тої школи, школи зродили причївки*),
 Аби тобі, Нестеруку, лехкі супочївки!
 Але на тих причївочках зродили й ожини,
 А вже тобі, Нестеруку, співанка скінчїна!
 Ой у саду, у садочку зазуля кувала,
 Сесу тобі співаночку сестричка складала.
 На то тобі співаночку сестричка складала,
 Аби брата Стефаночка тай не забувала.

(Бервінкова).

*) лобода.

II. Була вдова Романова
 Вна сиділа близько двора,
 Она мала дев'ять синків
 Дев'ять синків, легіняків,
 А дес'яту дочку Анну
 На весь світ красиву панну!
 Ледви сини дома зросли,
 Забрали сьї, в розбій пішли.
 Анна дома лишила сї,
 Йїк чічочка пишьяла сї.
 Ненька Анну згодувала,
 За крамаря за між дала.
 Крамар не хтів в селї стати,
 Пішов в лїс сї будувати.
 Збудував си крамниченьку
 На молоду Анниченьку.
 Прийшли д' нему розбійники,
 Молоді ледїники :
 Вони крамарьї на смерть вбили,
 Крамарьїтко розстрілило,
 Крамарову з собов взяли.
 Идут нічку, идут другу,
 З собов ведут Крамарову,
 А на третю льїгли спати,
 Крамарову зневажати.
 Вісім братів льїгло спати
 А дев'яятий вартувати!
 Йїли тоти розмовляти,
 Крамарову сї питати :
 Скажи, скажи, Крамарочко,
 Котрого ти бай родочку?
 Ой я роду великого,
 Ой я батька богатого :
 Була вдова Романова,
 Вна сиділа близько двора,
 Она мала дев'яит синків,
 Дев'яит синків і т. д.

посторяє Крамарова початок оповіданя, а кінчить єго ось як :

„Крамарика на смерть збили,
 Крамарьитко розстріляли,
 Крамарову з собов взяли,
 Людий, Бога зневажили!
 Встаньте, братя, не лежіте,
 Най сонце на нас не сьвіти!
 Вже під нами земля горит:
 Межи нами сестра лежить!
 Той си гріхів спокутує,
 Котрий річку переплиє.
 Вісім братів не вернуло,
 Вісім братів утонуло!
 Лиш дев'ятий переплинув,
 Той си гріхів спокутував!

(Олекса Процеюк з Гервінкової).

12. Ой мала Гребенючка та два сини рідні,
 Вірьжбля на війночку до самої Відні.
 А від Відні до губернії, з губернії до Львова,
 Бувай, жінко Катеринко, будь міні здорова.
 А ти мамко, а ти мамко, будь на ню ласкава,
 Шоби-с жону Катерину не позбиткувала.
 Але стара Гребенючка на то не турала,
 А до сина Гребенюка дрібне листе слала:
 Шо ся жона Катерина розльимпартувала,
 Їнкі були сиві коні, она розпродала.
 Їнкі були сиві коні, вона розпарувала,
 Їнкі були шрубельита, пороз'їхувала.
 Віходь, сину Гребенюку, із тої війночки,
 Війди, війди, Катеринко, на нові брамочки!
 Она війшла, она війшла, на порозі вміла,
 Їнк си мавш, мплий мужу, давно ті-м виділа.
 А посьягнув Гребенюк по дорогі мечі
 І втьив жінці головочку попри самі плечі.
 Відтак пішов Гребенюк до тої стайвечки:
 Пустші лишив, красші найшов сивії конечки.
 Та увійшов Гребенюк до тої комори,
 Пустші лишив, красші найшов богаті убори.

Відти пішов Гребенюк до того покою :
 Сидь, сидь кухаречки на вкруг коло столу.
 А стара Гребенючка не сиди', не лежи',
 Але мале Гребеньитко на рученьках держи'.
 Ой йнк бих я, моя мати, не важив, не важив,
 Ізтьив бих ти головочку відразу, відразу.
 Шо же тобі моя жінка такє провинила,
 Шо ти тото подвірничко кривицев сповнила ?
 Треба моїй Катеринці трунву изробати,
 Але злотом позлотити, сріблом покостити.
 Тра попови заплатити білими вівцьими,
 Щоби єї поховати з йисними свічьими.
 Треба дати білі вівці ше й білу корову,
 Шоб ї файно відпровадив до самого гробу.
 Війшов з хати Гребенючок та йив голосити :
 Збавила ми мама жінки, не маю з ким жити !
 Війшов, війшов Гребенючок та на вішну браму :
 Розступи сї, сира земле, най у тьби потану !
 Війшов, війшов Гребенючок та на вішну гору :
 Розступи си, сира земле, най у тобі втону !
 Кувала ми зазулицьї тай кувала-вила,
 Ой та вже Гребенючці співанка скінчена.

(Криворівня).

13. Ой мала Гребенарка два синочки рідні,
 А она їх вірьжбила до самої Відні.
 Але з Відні до Тернова, з Тернова до Львова,
 А ти, жоно Катерино, бувай ми здорова.
 А ти, мамко Гребенарко, будь на мньи ласкава,
 Шоби жону Катерину ше й не збиткувала.
 Але тога Гребенарка на то не турала,
 Але на ту Катерину дрібне листє слала.
 Йнке було господарство, вна го змарнувала,
 Йнки буля рижі конї, она їх продала.
 А віходи' Іваночок раненько з війночки :
 Війди, війди, Катеринко, отвори брамочки.
 Але війшла Катерина, на порозі вмлїла :
 Дружиночко моя люба, шо-сми тья уздрїла.

Вітьгає Іваночок так дорогі мечі,
 Істинає головочку понад самі плечі.
 А шо це ти, Катеринко, таке завинила,
 Шо ти повні тай хорімці кривцев сповенила?
 Але пішов Іваночок до свої стайнечки :
 Пустші лишив, краці найшов рижії конечки.
 Але пішов Іваночок до свої комори :
 Пустші лишив, краці найшов дорогі убори.
 Але пішов Іваночок так до свого двору :
 Сидь, сидь кухаречки рьдом коло столу.
 А йик бих ть, моя мамко, не вважьив, не вважьив,
 Зараз бих ти головочку до землі уложив.
 Та йик бих я та не вважьив на малу дитину,
 Істьив бих ти головочку на малу годнву.
 А віходи', Іваночок, тай за нову браму :
 Розступи сї, сира земле, най у ті потану.
 А віходи' Іваночок на високу гору :
 Смерте-ж моя дорогая, зістрїть сї зо мною.

(Жабє).

14. Ой кували зазулицьї пишно в полонині,
 Йик убили братї Лєся в глїбокїй долнї.
 Йшов си Лєсик іскупати на велику ріку,
 А за кого єго вбили ? За пишну Марїку.
 Марїчка Василька мала, Лєсика кохала,
 Штири рази штири посла на день посилала.
 А за пїнтим, пїнтим разом сама му сказала :
 Лиши-ко ти, Лєсєньитко, читати, писати,
 Іди-ко ти, Лєсєньитко, д' менї ночувати.
 Ой прийшов він до Марїчки, баба вісит тїсто :
 А де, бабко, Василь дїв си ? — Поїхав у місто.
 Прийшов я до вас, бабусю, ци ви менї ради ?
 Бою я си, бабусечко, великої зради.
 А не бїй си, Лєсєньитко, зради пїйикої,
 А побудь-ко хорошенько в Міцьки *) солодкої.
 Ци солодка, ци не дуже, то я її люблю,
 Відев же я, бабусечко, житє своє згубю.
 Та не бїй си, Лєсєньитко, житє ти не згубиш,

*) Марїєчки.

Скажи мені вірну правду, чи ї щіре любиш ?
 А мав бих я, бабусулько, її не любити,
 Не хотів бих молоденький до неї ходити.
 Війшов Лесик до Марічки, йив си підривати,
 А чельдник штрик до стаїні конька сїдлати.
 Ой, Господи, поможи мні коньки осїдлати,
 Поможи ми, Господоньку, ткачьи доганяти.
 А, Господи, поможи мні сїсти вороного
 Та поможи догонити Фльошку молодого.
 Ой та він его здогонив в Буківци на мості :
 А вертай си, гордий ткачу, маеш дома гості !
 Ой у тебе Бадульчок не та и співає,
 А за тебе молодого гадку не гадає.
 Ой йив ткачик прудко, прудко коньки завертати,
 Ой йив ткачик у тім чьисі злу гадку гадати.
 Ци ти знавш, чельднику, шо маєм зробити ?
 Ми маємо сеї ночі Бадулька вбити !
 Я си бою, Васильчіку, его зачепити,
 Йик всхоче Бадульчок, може обох вбити.
 А не бій си, дурний хлопче, ми когос найдемо,
 Озмін собі Лесюка тай відтак підемо.
 Йив же ткачик Лесюка винцем підпивати,
 А Марічка молоденька в вікна зазирати.
 Подиви си, Марічко, в горішну квартиру,
 Подиви си, он там стоїт Василь на подвірю.
 Стоїт Василь на подвірю та ше з ним три люде,
 А йик тебе, хло', допадут, то смерть тобі буде.
 А не бій си от, Марічко, я їх си не бою,
 Пістольита набивані, я їх си не бою.
 А они си порадили, віштрикли на ганок :
 Пусти, пусти, Марічко, бо я твій коханок.
 Ой Марічка молоденька слезки утирає,
 Але пішла молоденька, дверці розмикає.
 Добрий вечір, пані дьиче, а йик ти си маєш ?
 Ми си видит, пані дьиче, Маріку кохавш ?
 Я Маріку не кохаю, вна мене кохала,
 Штири рази штири післи на день посилала.
 А за пїитим, пїитим разом сама ми сказала :
 А лиш-ко, Лесеньтко, читати-писати,
 Іди д' мині, Лесеньтко, вічку ночувати.

А я лишав на тій книжці читати-писати,
 Та і прийшов до Марічки нічку ночувати.
 А лиши ти, пане дьиче, пусте говорити,
 Бо ти мавш сеї ночі в сирій землі гнити.
 Ой узьили, взяли Леська попід білі боки
 Тай завели Лесеньятко в потоки глибокі.
 Війшла Міцька на подвірє та йшла плакати,
 Штефаночок-товаришок набігає д' хаті :
 Добрий вечір, відь, Марічко, а де Лесик дів си ?
 Тепер Лесик молоденький вечерниц наїв си.
 Штефаночку-товаришску, не дай его вбити,
 А я буду йик ніч так день Бога все просити.
 Ой йик уздрів товаришья Лесик коло себе,
 Та узьив він пістольитко, вістрілив із него.
 Штефаночку, Штефаночку, не дай мене вбити,
 А будім си по братански до смерті любити.
 А не бій си, Леську дьиче, будім си питати,
 А за що тобі ці збуї хотья житья взяти ?
 Ой кували зазулицьи, дві разом завили,
 А дубцьими молодими всіх нараз укрили.
 Ой будім їх бити, бити, шоби памньитали,
 Коли дьичка молодого від Маріки бралп.
 Ой, братчики-сокільчики, лишіт кости терти
 Та дьикови не скажіте до самої смерти.
 Ой кувала зазулицьи, відь друга завила,
 Уже си Бадулькови співанка скінчила.
 Ой кувала зазулицьи так на стояночку,
 Подькуйте міні, газди, за су співаночку.

(*Мих. Потьик, Криворівня.*)

15. Пішов, пішов Николайко у поле орати,
 Лишив свою Одокійку дома домувати.
 Ой лишив він Одокійку зо стареньким дідом ;
 Надієт си Одокійки з раїшним обідом.
 Доорав си Николайко до густого лому,
 Хочє конї розпрьгати та іти до дому.
 Він коники порозпрьгав тай пішов до хати :
 Дітиньита засмучені : та де ваша мати ?
 Ой пішла бо наша мати у гай по корови
 Та там мама ісаказала : Будьте ви здорови.

Пішла, пішла наша мати у гай по тельгита,
 Та нам тогди ісаказала: Вічні сиротьгита.
 Ой кинет ся Николайко до нової скринки:
 Нема добра, нема скринки, нема Одокійки!
 Ударив сі Николайко по полах руками:
 Діти мої дрібненькіі, пронав же я з вами!
 Осідлай-ко, наш дьидику, коньї вороного,
 Та піди-ко, наш дьидику, там до тестьї свого.
 Та осідлав Николайко коньї вороного,
 Пішов, пішов Николайко ба й до тестьї свого.
 А як прийшов Николайко та зачъив питати:
 Та ци суда Одокійки меї не видати?
 Ой видати тай чувати на широкім поли,
 В тільночку вигравав з сіренькими воли.
 А він єї йик там найшов, зачъив єї бити,
 Але жиди-жидовини зачъили просити.
 А ви, жиди-жидовини, ви не наша віра,
 Уже досить Одокійка в мене хліба з'їла.
 Ой бив же він пока бив та поклав на лавку,
 Изтъг з неї лудиньї й сорочку-кривавку.
 Пішли післи по дьидика та по її неньку,
 Та убрали Одокійку в сорочку біленьку.
 Уробили Одокійці хрестичок з береста,
 Поховали Одокійку долів лиць до хреста.
 Ой кувала зазулицьї он коло Менчила,
 Уже цій си Одокійці співанка скінчила.

(*Ясенів гор.*)

16. Ой кувала зазулечка та поїд завірьї,
 А приходить ледїничок на нове подвірьї.
 А приходить ледїничок та йив си питати:
 А чи можна, дівчинонько, старости прислати?
 Ой та можна, ледїнику, старости прислати,
 Але йик сі побізуєш три-зільї вкопати.
 Ой осідлав я коника та пішов горами,
 Там найшов я три-зільичко межї кичирями.
 Ой и зліз я із коника тай зачъив копати,
 А зазулька прилинула тай йила кувати:
 Лиши, лиши, ледїнику, копати три-зільї,
 Бо вже в твої дівчиночки сьогодні весільї.

Ой сїдай ти на коника, на срібне сїделце,
 Поїдь, поїдь дивити сї дівці на деревце.
 Ой сїв же я на коника тай цорк у підкови,
 Поїду сї подивити дівчинї на брови.
 Прийшов ледїнь до дівчини на вї задвірьї,
 Подивив сї у віконце, там вї весїльї!
 Излїз ледїнь із коника тай став назад хати,
 Йили-ж ему чемні газди горівки давати.
 Дькую вам, чемні газди, за вашу горівку,
 Я прийшов заговорити зо три слови з дївков.
 Ой я вийшла дївчинонька из нової хати:
 Чи ти гнівний, ледїнку, шо не йдеш до хати?
 Не так гнівний, любко любка, а як минї сумно,
 Шо я ходив та копати три-зїльичко дурно.
 Правов ручков ледїничок зїльї ісправляє,
 А лївою, а лївою саблю досїгає.
 Ой у тїй ми полонинці трава повелїла,
 Ой і на чьїсь дївчинонці голова злетїла.
 Ой сьїду я на коника тай їду до дому,
 Най не буде дївчиноньки нї минї нї кому!
 Ой сьїду я на коника тай їду до хати,
 Уже тотка дївчинонька не ме бїльш брехати.
 Ой куєт ми зазулечка та попід Менчила,
 Вже сї моя спїваночка оттепер скїнчила.

(Криворівня).

17. А був же я в Путилові, зїйшов на підгірє,
 Та прийшов я до дївчини, шо дївчина дїє?
 Ой прийшов я до дївчини, та до вї хати:
 Ой ци можна, дївчинонько, старости післати?
 Та можна би, ледїнику, в старости післати,
 Але треба, ледїнику, трозїлє дістати.
 Ой сїв же я на коника та махнув сьвітами,
 Та найшов я трозїльичко аж межи горами.
 Ой излїз я из коника та зачїв копати,
 Прилетїла зазулечка, зачїла кувати:
 Лиши-ко ти, ледїнику, трозїлє, трозїлє,
 Бо дївчина зобрехала, в неї вже весїлє.
 Ой сїв же я на коника та гайда та гайда,
 Приїжжу я до дївчини, а то такої правда.

Дають мені їсти-пити доброї горівки,
 Заговори, ледінику, хоть слово до дівки.
 Не хочу я їсти-пити доброї горівки,
 Тай не буду говорити і слова до дівки.
 А чо тобі, ледінику, кровцьи на поділку,
 Ой я скажу вірну правду, шо-м зарізає дівку.
 (*Яворів*).

18. У нашої Марисеньки мальовані приспи,
 На тих приспах, на тих приспах козаченьків триста.
 Один із них Марисьичку за ручку тримає,
 Другий козак до Мариськи з боку промавляє.
 Котрий із вас Марисечці трозілі дістане,
 Той із любов Марисечков до слюбочку стане.
 Кует мині зазулицьи тай не перестане,
 Є у мене, товариші, три коні на стайни :
 Один коник, ворон чорний, другий біл біленький,
 Але третий мій коничок як голуб сивенький.
 Але тим я чорним конем до морьи доїду,
 Але тим я білим конем море переїду.
 Але тим я третим сивим в Чорногорі стану,
 Але тим я сивим-третим трозіле дістану.
 Там зліз козак із коника та зачъв копати,
 Прилетіла зазулечка, зачъла кувати :
 Ой лиши ти, козаченьку, копати трозіле,
 Бо у твої дівчиноньки є уже весіле.
 Ой сів же я на коника, та гайда, та гайда,
 Приїзжу я до дівчини, аж то усе правда.
 Ой взъв же я дівчиноньку за білу рученьку,
 Та звів же я дівчиноньку та там на долинку.
 А весіле си гадає, шо вітрик повіяв,
 А то козак молоденький та шабельку війняв.
 А весіле си гадає, — вода зашуміла,
 А то моїй дівчинонці головка злетіла.
 (*Космач*).

19. Ой ходив, ходив парубочок тай поїд йпвірьи
 Тай прийшов він до дівчини на єї подвірьи.
 Ой прийшов він до дівчини та зачъв питати :
 Ци би можна, дівчинонько, старости прислати ?
 Можна тобі, ледінику, старости післати,
 Йик ти лишень єї бізуєш три-зіле дістати.

Пішов ледінь гороньками тай полонинками
 Тай находит три-зільничко під кичірочками.
 Изліз же він из конника тай зачъив копати,
 А зазулька прилинула, тай стала кувати:
 Не копай ти, ледінику, тай тото три-зільи,
 Бо дівчина зобрехала, у неї весільи.
 Ой съиду я на конника, йду мамці казати,
 Не ме тая дівчинонька вже більше брехати.
 Осідлаю я конника у срібне сіделце,
 Піду я сї подивити дівці на деревце.
 Ой прийшов він до дівчини тай став назад хати,
 Стали єму люде добрі горівки давати.
 Не хочу я, люде добрі, вашої горівки,
 Лиш я маю говорити три слові до дівки.
 Війшла, війшла дівчинонька все из тої хати:
 А чо ти си та нагнівав, шо не йдеш до хати?
 Не так я си та нагнівав, йик бо мені сумно,
 Шо я ходив за тризілем, шукаючи дурно.
 Та зачів він правов руков зіле подавати,
 А лівою зпоза коньи палаш вітьгати.
 А йик тота маковина тай пополовіла,
 О так бо тій дівчинонці голова злетіла.
 Ой съиду я на конника та вдарю в підкову,
 Тепер тота дівчинонька ні мені ні кому.
 Ци від Бога, ци від людий таке повеліне,
 Перше було весільничко, тепер посьязіне.*
 (Іван Дутчых, Жабє).

20. Ой прийшов я до дівчини та став і питати:
 Ци не треба, дівчинонько, старости прислати?
 Ой треба би, ледінику, старости прислати,
 Але треба вперед піти тризільи вкопати.
 Ой сів ледінь на конника, пішов кечорами,
 Та ізнайшов тризільничко під полонинами.
 Як зачів він тризільничко копати, копати,
 Прилетіла зазулечка тай йила кувати.
 Та лиш-ко, ледінику, тризільи копати,
 Бо в дівчини весільничка зачинают в хаті.
 Ой сів ледінь на конника, прийшов у тиль хати,
 Зачъили му старі гаади горівки давати.

*) Похорони.

Ий не хочу, любі газди, вашої горівки,
 Лише дайте зговорити три слові до дівки.
 Увійшов він у хорімці: Сороківця міню!
 А дівчина спід віночка: Шо хочеш, ледіню?
 А він зїле правов ручков з пазух витягав,
 А лївою дівчиночці шню ізтинав.
 Ця чули ви, люде добрі, таку повиночку,
 Шо вбив ледїнь дівчиноньку та ше у віночку.

(*Асенів гор.*)

21. Кувала ми зазулечка в саду на озниці,
 Ой имили Уштулюка *) горі в Йиблонци.
 Йик го ймпли, кочували ріков у горіще,
 Одні несут пистольята, а другі оріжьи.
 Одні несут пистольята, а третїї роги,
 Оце тобі, Уштулюку, остатві дороги.
 А йик йиго вже пригнали в горіще до двору,
 Прийшли газди, аби взнати за свою комору.
 Ой на ручки та ланцушки, на нїжки скрипиці,
 Відай тобі, Уштулюку, не знат молодиці.
 (А він каже): Молодиці йик зірниці, дівчята йик сонце,
 Не трохи я находив сї похід їх віконце.

(*Асенів гор.*)

22. Ой вїйду я на Маґурку, Маґурка біленька,
 На Маґурці іскладена співанка новенька.
 Попід тоту Маґурочку изродили рижки,
 Але пішли на Устріки головні опришки.
 Зазулька ми закувала попід крилця жовта,
 Але пішла за Штулюком устьїріцка ровта.
 Зазулька ми закувала в млинї на лотоках,
 Уштулюка они имили в середних Розтоках.
 Але йик его имили близько коло Річки,
 Йик зачъили его бити, треба було сьвічки.
 Йик зачъили его бити, стали си питати,
 Де ти гадав, Мироньку, зимку зимувати?
 А у моїм городечку зелененький поліг,
 Гадав зимку зимувати, де би ми Біг поміг.

*) Штолук був опришком, товаришем Довбуша.

Ой меш ти зимувати не по своїй воли,
 Але меш ти зимувати в тьиженькій неволи.
 Не сам буду зимувати в тьиженькій неволи,
 Ше й буду я покликати товариші свої.
 Їнк звиззали Мироночка та взяли в горіща,
 Одні несут пистольита, а другі оріжа.
 Одні несут пистольита, другі несут роги,
 А вже-ж тобі тай, Мироне, остатні дороги,
 А вже-ж тобі тай, Мироне, остатні дороги!
 В Бервінкову го привели вперед ід дворови.
 У тій мені Бервінковій отворені двори,
 Кождий газда там питає за свої комори.
 Ой стійте ви, люде добрі, не бийте ся в двори,
 А не лише я сам ходив у ваші комори.
 Але ходив Сиунів хлопец тай Мокій Буруків,
 Ходив третій из Летчини Яків Крамаруків.
 Але то все, що ходили, то все були дурні,
 Не такі зо мнов ходили господарі буйні.
 Але тоги, що ходили, в селі у громаді,
 Они були усе мені таки на пораді.
 Бодай тобі тай, Штулюку, три смерти дивненькі,
 Молоду-се жінку лишив тай діти дрібненькі.
 А ти лишив діти дрібні тай молоду жінку,
 А ти узьняв кріс на плечі, пішов на мандрівку.
 Ой пішов ти на мандрівку, мандрував, воював,
 А їнк упав перший сніжок, гонор же твій пропав.
 З першим снігом гонор пропав, так їнк в поли чічка,
 А хто его відобрав? Наш панок Герлічка!
 Ой той панок, той Герлічка, той его відобрав,
 В штири рьнди він зелізо на него взьив поклав.
 Бодай тобі, Герлічику, сам Господь у панстві,
 Шо на добре научьивш діти господарські.
 Шо на добре научьивш, шо на добре учиш,
 По сім неділь до помосту прикованих мучиш.
 Зауленька закувала тай коло Менчила,
 Штулюкови співаночка тепер си скінчила.

(Іван Дутчиз, Жабє).

23. А я піду в полонинку а в тоту Берію,
 Співаночки заспіваю, бо співати вмію.
 Мут весночки наставати, зазульки кувати,
 Йикус чути новиночку, не можна казати.
 Йикус чути новиночку, не можна казати,
 Пішов Штулюк из Миронем села воювати!
 Топірці їм нароблені из самої стали,
 Почьив Штулюк из Миронем воювати пани.
 Топірці їм нароблені из самої бльихи,
 Пішов Штулюк из Миронем воювати Льихи.
 Йик лиш учув се пан Каштан*), та йив си казати:
 Ни так би си на Штулюка треба постарати.
 Та перечув тото Штулюк, йив наказувати,
 Іти-ж би нам в Довгополе Каштана йиднати.
 Йик пішли вни в Довгополе Каштана йиднати,
 Тай имили го вже бити, бити та рубати.
 Йик зачбили вже Каштана бити тай рубати,
 Йили тіло по букаті котюгам метати.
 Йик они си обернули на зелену річку,
 Каже Мирон Штулюкови: важжїм псови свічку.
 Бодай тебе, Миронику, тай и твою мати,
 Ци ти не чув, як тот казав, для нас си старати?
 Ци ти не чув, йик тот казав, для нас си старати,
 Та ше бис си вертав псови свічку зажегати?
 Идім-ко ми, хло, косити зелену отаву,
 Бо сонечко понад захід, не вийдем на стаю.
 Ой війшли вни, хло, на стаю тай заговорили:
 Йик ви дома, любі газди, тай йик домарили?
 Не чули ви домарики йикої новини?
 Ми лиш чули в Довгїм поли, шо Каштана стьили!
 Ой пішли вни в полонинку тай в полониночку,
 А там собі набивали остріжні стрівбочки.
 Ой поки їх набивали, вни си не бойили,
 Йик уздрїли тверду ровту, вни си подрижьбили.
 Сеї почи о півночи, йик когути піли,
 Кїкайте ви, годні хлопці, ровти вас обсіли.
 Кїкав Штулюк, кїкав Мирон, кїкав і Борсукив,
 З того боку волоского Йиків Крамарюків.

*) Зарядця в Довгополи.

Ой кували зазулички, кували тай вили,
 Радуйте сї, підгорьни, вже оуришків ймили.
 Задзвонили в Манастирскім у чотири дзвони,
 Ой вкували вже Штулюка на ворошім кони.
 Прилекіли зазулечки, кували тай вили,
 Пошід конї вороненькі голови схилили.*)
 А як же їх изсилали, дали в село знати,
 Привели вже Уштулюка у новенькі хати.
 Але-ж тоти пани в рьдї пют, під'охотують,
 А молоді, годні хлопці, в кайдани бльихуют.**)
 Зарикала ми в череді коровка сїренька,
 Заплакала на Штулюка дитинка маленька.
 А вдарили у два дзвони а в треті цымбали,
 Пороли вже Уштулюка на жидівській брамі.
 Ой коби ми не пісочок, не піскові багна,
 Склала сису співаночку Крамарева Анна.
 Йик учула Уштулючка тай заголосила,
 Тепер вже си Штулюкова співанка скінчила.

(*Мих. Гутинюк, Жабє*).

24. Серед села Ясенова неслава сї стала,
 Парасочка счырувала одинчика Йвана.
 Йик она го счырувала, серце го болїло,
 Йик то мамка перечула, мамчїне болїло.
 Чи ти, Йванку, з коня падав, чи ти, Йванку, вбив си,
 Чи ти, Йванку, від Параски чьирів поживив си?
 Нї я, мамко, з коня падав, нї я, мамко, вбив си,
 Лиш я, мамко, від Параски чьирів поживив си.
 Не плач-ко ти, моя мамко, на мене, на мене,
 А плач-ко ти на Параску, що чьирує мене!
 А у того Іваночка сосна перед хатов,
 Пішлїт-ко ви, моя мамко, по первого брата.
 А йик прийшли перві брата, шапки познимали:
 А хто тебе учьирував, одинчику Йване?
 Положіт мя, перві брата, на білу подушку,
 Самі підїт та прыведїт Парасочку душуку.
 Ой йик прийшла Парасочка, стала у порога,
 Заболїла Іванчика серце тай голова.

*) Вели їх на конях головами в долину.

**) Їм бляхами руки і ноги обклали.

Ой йик прийшла Парасина, у порога стала,
 Йик Йванко заговорив, она заплакала.
 Йик Йванко заговорив, она заплакала :
 Розкажи ми, Парасочко, в чім-єс чари дала ?
 Я ни в зілю, ни в коріню, я ни прибирала,
 Двоє йиблок зза пояса їсти-єм ти дала.
 Йик Параска розказала, сіла на припічку,
 А Йванка ізкладають, зажигают свічку !
 Йванка несут, коня ведут, кінь головку клонит,
 Парасочка молоденька ручки собі ломит.
 Не плач-ко ти, Парасино, молоденька моя,
 Лишью ти коничика, від коника зброя.
 Лишью ти коничика й від него зброя,
 А хто мет тьї цюлювати, Парасочко моя ? !
 Ой у моїм городочку зелененький звариш,
 Хиба з тобов заговорит Йванків товариш.
 Йванко буде в землі гнити, Параска ме жити,
 Прийди, Пара', на гробочок хоть заговорити.
 Прийди, Пара', на гробочок зеленев доріжков
 Та стань собі конец голів своїов білов ніжков.
 Та стань собі конец голів, ше й тупни ногою :
 Иваночку, порадочко, говори зо мною.
 Кладу камінь ид головці, камінь не говорить,
 Иванко мнї не родина, серце мене болит.
 Иванко мнї не родина тай не родиночка,
 Болит мене дуже серце, з верхи головочка.
 Головочка мене болит, я головку звязу,
 За тобою, Иванчику, вірну правду скажу.
 Иваночку, порадочко, порадочко мпла,
 А шо тобі на гробочку черешня зацвила ?
 А най цвите, а най цвите, від' она відцвите,
 Иваночко до Параски ніколи не прийде.
 Та набери, Парасочко, біленького цвіту,
 Щіре за мнов Бога проси, на сім Божім сьвіті.
 Озми, Пара', та пісочку, посяп на гробочку,
 Молоденькі най співають цесю співаночку.
 Ой коли ме той пісочок черешні родити,
 Тогди Йванко до Параски буде приходити.
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила.
 Иванкови і Парасці співанка скінчена.

(*Ясенів гор.*).

25. Ішло вoськo з полонинки, забуло виделцьи,
 Заболіло Йванка-панка в полонинці в серци.
 Ци ти, Йванку, впав з коника, ци ти, Йванку, вбив си,
 Ци ти, Йванку, у Параски чьирів поживив си ?
 Ні я, мамко, впав з коника, ні я, мамко, вбив си,
 Лиш я, мамко, у Параски чьирів поживив си.
 Ой узьили Йванка-панка на білу подушку,
 Та післав же ба й він собі по Параску-душку.
 Та йик прийшла Парасочка, у порога стала,
 Йик Іванко запитав си, она заплакала.
 Парасочко моя любa, ти моя щіренька,
 Ци ти мене сцьирувала, та ци твоя ненька ?
 Ні я тебе сцьирувала, та ні моя мама,
 Лиш я тобі зза пояска двоє йиблок дала.
 Пішла-ж моя Парасочка, сїла у запічку :
 Уже мому Іванкови засвітили свічку.
 Та йик свічку засвітили, тиха єму мова,
 Ой лишив си кінь вороний і вся єго зброя.
 Йванка несут, коньи ведут, кінь головку клона,
 Парасочка ззаду іде, білі руки ломя :
 Постіль моя застелена, хто ме на нї спати ?
 Біле личко, чорні очи, хто ме цюлювати ?
 А я дам вам, ледїники, по пів червоного,
 Принесїт Іванка-панка до вічного гробу.
 Ой дам я вам, ледїники, усї білі гроші,
 Лиш припадьте на колїнки та віпросїть прощї.
 Ой кувала зазулицьи та коло Менчила,
 Отепер сї Іванкови співанка скінчила.

(Микола Потьик, Криворівня).

26. Серед села Ясенова неслава си стала,
 Зцьирувала Парасочка одинака Йвана.
 Йик вона го зцьирувала, в серци го болїло,
 А йик мамка за то вчула, мамка обімліла :
 Ци ти, Йванку, з коньи упав, ци ти, Йванку, вбив си,
 Ци ти, Йванку, від Параски чьирів поживив си ?
 Ні я, мамко, падав з коньи, ні я, мамко, вбив си,
 Лиш я, мамко, від Параски чьирів поживив си.
 Не плач-ко ти, моя мамко, на мене, на мене,
 Але плач ти на Параску — зцьирувала мене.

Ой прийшли та перві братя, шьпккн поздоймали :
 А хто-ж тебе изчырував, одинчіку Йване ?
 Послухайте, перві братя, буду вам казати :
 Шо йнк любиш чужу жінку, не йди їй до хати.
 А слухайте, перві братя, буду говорити,
 Що йнк любиш чужу жінку, не піймай си взьити.
 Положіт мньи, перві братя, на біленьку туілю,
 Ідіт мені тай приведіт, кого щіре люблю.
 Положіт мньи, перві братя, на білу подушку,
 Ідіт мені тай приведіт Парасину-душку.
 Прийшла, прийшла Парасина, у порога стала,
 Йнк Іванко заговорив, она заплакала.
 Йнк Йванко заговорив, она заплакала :
 В чім-єс мені, Парасинко, тоти чьірі дала ?
 Ні я в зїлю, ні в корію та не прибирала,
 Йнблок двов заа пояса зїсти-м тобі дала.
 Заулька ми закувала на зеленім бучку,
 Чьірі тобі їсти-м дала в червонім йнблучку.
 Парасинка молоденька стала у порога,
 Заболіли Іваночка і серце й голова.
 Парасинка молоденька стала на зашічку,
 Іваночка ізкладают, засвітили свічку.
 Йванка несут, коньи ведут, кінь голову клонн',
 Парасина молоденька руки собі ломи'.
 А не плач ти, Парасино, солоденька моя,
 Конничок ти сї лишьє, від коника зброя.
 Ніжки мої біленькії, куда ви ходили,
 Анї д' горі, ні в долину нігде не блудили.
 Постелечка застелена, хто в ній буде спати,
 Личко мов, йнк калинка, хто ме цюлувати ?
 Кладу камінь ід' голові, камінь не говори',
 Йванко мені не родина, серце мене боли'.
 Йванко мені не родина, тай не родиночка,
 Серце мене болит, болит, зверху головочка.
 Головочка мене боли', я головку з'їижу,
 Ой тотото за Іванком вірну правду кажу.
 Вийди, Йванку, на стоянку, там, де я стояла,
 Під біленькими ніжками травичка зівяла.
 Прийди, Пара', на гробочок зеленев доріжков,
 Та стань мені на гробочок своєв білов ніжков.

Та стань мені на гробочок та тупни ногою :
 Іваночку-порадочко, говори зо мною.
 Іваночку-порадочко, порадочко мила,
 Чого-ж тобі на гробочку черешнї зацвила ?
 Та най цвите та най цвите, най она відцвите,
 А ви мене молодого відси не приждете.
 А набери, Парасинко, біленького цвїтку,
 Щїре за мнї Бога проси на сїм білім сьвїтку.
 А їнк ме той сухий цвїток черешнї родити,
 Тогди Іван до Параски буде приходити.
 Ёнк Ёванка молодого у їнмку спускали,
 То Параску молоденьку на смерть сповїдали.
 Ёнк Ёванка молодого у їнмку спустили,
 То Параску молоденьку вже до смерти змили.

(Іван Дутчїх, Жабє.)

27. Ой кувала зазулечка, жьилїбно кувала,
 Ёнк Параска зчьирувала парубка Івана.
 Ёнк она го чьирувала, то в серци болїло,
 А їнк мама за се вчула, в мами серце вмлїло.
 Ци ти, Ёванку, з коньї падав, ци ти, Ёванку, вбив си,
 Ци ти, Ёванку, від Параски чьирїв поживив си ?
 Ой я, мамко, з коньї не впав, я з коньї не вбив си,
 Лишень, мамко, від Параски чьирїв поживив си !
 А їнк прийшла Парасочка тай в порога стала,
 Тогди Ёванко запитав си : з чїм-єс чьирїв дала ?
 Так я тобі, Іваночку, все не прибирала,
 Лишень, лишень двоє їблук з'їсти тобі дала.
 Ёнкї тоти їблущечка гїркії, гїркії,
 Певно у тих їблущечках гадинки лютїї.
 Ёнк зачьили гадиночки попїд серце вити,
 Ой не дали Іванкови вже на сьвїтї жити.
 А їнк прийшла Парасиньї тай стала в запїчку,
 Тогди Ёванчїк сказав, сказав : зажжи, мамко, сьвїчку.
 А матїнка рїдненькая сьвїчку зажигає,
 Парасочка за Ёваночком таки си минає.
 Куєт мнї зазуличка новариш, новариш,
 Не плач пуєто, Парасочко, сесе тьвїй товариш.

Йик уже я не питаю товаришъ твого,
 Я сі д' личку притульню, то вже нї до чого.
 Ой кує ми зазуличка, сідає у грушу,
 Скінчила сі співаночка, прости, Боже, душу.
 (Юр. Пуршега, Голови).

28. Гафієчка, покійничка, душка віщувала,
 А йик пішла на вигоду, пила тай гуляла!
 А йик пішла на вигоду, пила тай гуляла,
 Аж сонічко понад вечір, домів сі збирала.
 Зазулька ми закувала низко в оборозі,
 Та зістрітив Семеночок єї на дорозі.
 А у мене у городі зелененьке зіле,
 Питає ся він у неї: куди йдеш, Гафіє?
 Але в новім побоїку йили кури піти:
 Йду, Семенку, вже до дому, лишила-сме діти.
 Тільки вна сі вговорила, тільки си набула,
 Йик ударив тричі пласом, то си не кинула!
 Зазулька ми закувала понад бережочок,
 О так Семен Гафієчку убив на чьисочок.
 А йик убив Гафієчку, то перехрестив си,
 Поможи ми, милій Боже, абих не барив си!
 Ишов Семен молоденький до білої днини,
 Аби єму на Скуповій зорі зазорили.
 А йик прийшов на Скупову, сїв люльку курити,
 Ишли люди з Погорілця, йили говорити.
 Ишли люде з Погорілця, з ними два Вірмени,
 Стали єго питати сі: Куди йдеш, Семене?
 А я иду воду брати из броду крутого,
 А я иду поза воду до братчика мого.
 А йик прийшов до братчика, ковтнув у одвірки,
 Пускай-ко ти мене, брате, меш пити горівки.
 Але що ти, Семеночку, закривавив півки?*)
 Але дай ми, брате, покій, я вбив на смерть жінку.
 Зазулька ми закувала, сіла на причівки,
 Дай ти, Боже, Гафієчко, легкі супочівки!
 Але в войску у турецкім, бой самі Мадяри,
 Семенкови засудили вічні кримінали.
 Зазулька ми закувала тай коло Менчिला,
 Отепер сі Семенкови співанка скінчила.

(Ясенів гор.)

*) Полт.

29. Ой куєт ми зазулиця отам на смерічці,
 Ой стала сї новиночка в Дїдушковій річці.
 Коби така новиночка аби славна була,
 Але бо се новиночка : Лупаючка рула!
 Ой куєт ми зазулиця все попід Мокричи,
 Поверх Федя Лупаючка коровочки кличе.
 Ой куєт ми зазулиця, кує, вививає,
 Ой ходит вна поверх Федя, за него не знає.
 Йнк ти, Юрку, Парасочку все хочеш кохати,
 То ти зітни того Федя, не меш грїха мати.
 Ой не знаю я, сестричко, йнк би єго стьбити,
 В котев піни *) наметати, бануш замішьбити.
 Ой куєт ми зазулиця з великої вісти,
 Ходи-ко ти, Федю, в хату, банушу із'їсти.
 Ой куєт ми зазулечка, сьїде на ворину,
 Нема тепер Юрка дома, пішов у долину.
 Ой куєт ми зазулечка в городї на стерни,
 А йнк ишов Федьо в хату, Юрко був за дверми.
 Ой увійшов Федьо в хату тай не спостиг сїсти,
 Дає єму Марївчка з печи бануш їсти.
 Бере Федьо та тот бануш, нічьо не гадає,
 А Юрійко назад него сокирков махає.
 Ой кьив Юрко раз сокирков, другий раз махнув си,
 Та так йнго зараз искьив, шо й раз не кинув си.
 А йнк Юрко єго искив, укік у хороми :
 Шо я тепер наробив, най-же Бог боронит.
 Ой у моїм городечку зелененькі квіти,
 Ой знав Юрко, йнк искьити, не знав, де го дїти.
 Ой куєт ми зазулиця, сидит на ворини,
 Ой ми єго поховаєм в горішнюю йнму.
 Ой куєт ми зазулиця, сивенька зазулі,
 А я єго поховаю межи барабулі.
 Носит Федьо каміньничко, Параска ломочок,
 Шоби ніхто та ни пізнав, шо там Федорочок.

(Юрко Пуршега, Жабє.)

*) Отрує.

*30. Чи ви чули, люде добрі, таку новиночку,
 Шо ізтьили Кулимнюки тоту Ириночку?
 А йнк они ізтпнали, она сї просила:
 Не стивай мьї, Олексочку, малом з тобов жила!
 Буду тебе бити, бити, бити та рубати,
 Буду твої чорні очи на ніж вибирати.
 Ой братчіку, Михайлочку, дай-ко в село знати,
 А най вийде старий попик мене сповідати!
 Ой як зийшов старий попик тай вийшла ненечка:
 Обертайте Ириночку наиротив сонечка!
 Обертайте Ириночку наиротив сонечка,
 Та пізнавай, боднарючко, чи твоя донечка!
 А я же вам, братя мої, лише разок гльину,
 Чому би я не пізнала вже свою дитину!
 А кувала зазулечка межи потоками:
 Заплакала боднарючка з усїма доньками!
 Заплакала боднарючка тай заголосила:
 Ой донечко, Ириночко, що-ж ти завинила?
 Ой донечко, Ириночко, шо ти завинила,
 Шо ти свою головочку на поріг склонила?
 Шо ти свою головочку на поріг склонила,
 Шо ти свойив сиров кровйив землю сповенила?
 Ой донечко, Ириночко, де би тьї сховати?
 На цвинтари у хитари, де би рідна мати!
 Ой донечко, Ириночко, кїлько би дзвонити?
 В штири дзвони, на Николи Богу сї молити.
 У пасїці мнїї бжолї, за пасїков оси,
 А вже-ж тота боднарючка плаче тай голосит!
 Ой не плач-ко, боднарючко, не плач, не смуткуй си,
 Не прийде донечка в гостї, сама помїркуй си!
 Озми ко ти, боднарючко, жовтого пісочку,
 Осип же ним ще донечці та коло гробочку.
 А йнк же той та пісочок на гробочку зїйде,
 Тогда твоя та донечка у гостину прийде.
 Ой вчули то кутекї пани, взьили підслухати:
 Де Кулимнюків найдете, на мак порубати!
 А вчула-ж то Кулимниха, та на волю (!) стала,
 Усї паньскїї гайдучки до себе зїзвала.

*) Оповіданє се подано за „Нар. пієни гал. и угор. Русн Я. О. Головацкогю“,
 так, як мнїї доведось зїбрати лише недоладні уривки з него.

Усі панські гайдучки до себе зізвала,
 А кождому та гайдучку по таляру дала :
 А ви сесі талярики на меду пропийте,
 Де мої синки найдете, лиш на смерть не вбійте.
 Дала сме вам по таляру, дам ще по другому,
 Де мої синки найдете, приведіт до дому.
 Утікали Кулимнюки попід густі бучки,
 А шоби їх не спіймали та гайдучки в ручки.
 Утікали Кулимнюки помежи городи,
 А шоби їх не спіймали Ирничині роди.
 Ой коби ми не пісочок, не піскова багна,
 Співаночку сесу склала Крамарева Анна.
 Ой кувала зазулечка та попід Менчила,
 Тепер же сї співаночка уся изкінчила.

(Олениця Рібенчучка, Криворівня.)

31. Ой із гори високої бігла вода бистро,
 Йик утікав із рекрутів Маруськив Дмитро.
 Йик утік він з того васька, ліс зашумів листом,
 Не втікав він туду сам, втікав з товариством.
 Ой шо в тебе, пане Дмитре, товариства много,
 Йик у лісі у дуброві листья букового !
 Йик він ішов, зістрітив все чотири люде :
 Ой ци права дорожечка на Йисенів буде ?
 Та ци права доріжечка це на Йисеново ?
 Мене кортит відознати до віята Сірого.
 Ой ци спиш ти, війте дужий, ци думку думкуєш ?
 Пусти мене в тоту хату, де самий ночюєш !
 Ой я тебе, пане Дмитре, в хату не пускаю,
 Чого тобі буде треба, в вікно ти відаю.
 Відай міні пістольята, відай ми рушницю,
 Доріжки ми віпадают попід Молдовлицю.
 Добрий війте, добрий війте, подай міні черес,
 Ци ти видиш, ци не видиш, шо ти зараз гинеш ?
 Йик учула та Анничка бай сїєї словечка,
 Не уздріла густий лісок почерез слізечка.
 Йик сів Дмитрик на коника, в плай вістрільючи,
 А Анничка біле личко слізки втираючи.

Йик сї вібрав любчік Дмитрик понад Луковиці,
 Пішов голос попід колос в село до Анниці.
 Ударили дрібні дожджі ізза того плова,
 Зоставай сї ти, Анничко, від мене здорова!

(Юра Пуршеба з Голова).

32. Та йик я си поворожу воском на порозї,
 Йик ти будеш та гостити, душко, у дорозї.
 Попід гайок зелененький изродили рижки,
 Зібрали сї годні хлопці, ідїм у опришки!
 Куст мнї зазулечка попід крыльци жовта,
 Куди йдете, годні хлопці? — Ідемо в Ворохту!
 Зібрали сї годні хлопці, самї побратима,
 Пішов Пилип молоденький у опришки з ними.
 Йик узріли негодочку, Пилипка лишили,
 Ровта йго біднього за ручку вмила.
 Йик вмили Полипочка за білі рученьки,
 Так повели у Надвірну до невольниченьки.
 Ой там его укували у зелїзні свїрні,
 Так мучили біднього на цілу Надвірну.
 Там найшли ему у ручках топірчичок ясний,
 Ворохтїни ізбігли сї: Йикий ледїнь красний!
 Ворохтїни сї ізбігли: Йикий він хороший,
 А пани сї дивували, шо мав тільки гроший.
 Не пас ледїнь молоденький штири роки вівці,
 Але прьїтав сороківці, шо мав у табівці.
 Не пас ледїнь молоденький, нї воли, нї конї,
 Але прьїтав у табівку, щоби мав червонї.
 Ой не слухав ледїнь Пилип нічиїй науки,
 Він за тото бідньик упав у тьїженькі руки.
 Ой упав він ледїничок у тьїженькі руки,
 Пішла душа на пресподне, а тіло на муки.
 Кувала ми зазулечка та коло Менчила,
 Уже тепер Пилипкова*) співанка скінчена.

(Космач).

33. Заспївайте, ледїники, поки-сте веселї,
 Бо упали з Коломнї карти написанї.
 А йик стали мандатори ті карти читати,
 А в тих картах написано, рекрути давати.

*) Ледїнь з Рїжна.

Исклав собі та вїйт раду, взяв собі й гайдука,
 Онн пішли тай імпил Процьи Таманюка.
 Заплакала дівчинонька дрібними сльозами,
 Їнк займили бай Проценька тими облазами.
 Заплакала дівчинонька, плачут дві дівчині,
 Бо займили ой Проценька аж до Коломиї.
 В Коломиї пани Німці, німецької віри,
 Відобрали Томанюка до старшої міри.
 Ой йнк его відобрали, тай си зрадували,
 Молодому Проценькови куций кабат дали.
 Але куций кабат дали, катанки завдали,
 А русьиве волосьичко плечима спускали.
 Їнк русьиве волосьичко плечима спустили,
 Молодого бай Проценька д' муру призначили.
 А молодий наш Проценько горівки си напив,
 Та йнк тікав з того муру, та всю варту побив.
 А молодий бай Проценько нич не баламутив,
 Їнк він скочив з того муру, всю варту розтрутив.
 Ой молодий бай Проценько ніц не засмутив си,
 За дві за три години дома обгостив си.
 І вбував постольитко, волічки ремінні,
 Тай так став він утікати у того Єсіне*).
 Ой йнк став він утікати, здибав два люде,
 Ци добра ми дорожечка до Єсіне буде?
 І там нічку преночував, переднував днинку,
 Ой упали Таманюки в велику провинку.
 Ой упали, брате, впали два жовньири кінні,
 Та йнк пішли рабувати я в того Єсіне.
 Най рабуют, най рабуют, шо кому до того,
 Та най берут за Проценька Тамана старого.
 Ой йнк его тай узьили, до Кутів пригнали,
 Та там его прикували ланцями до лави.
 Їнк учули его синки, дали домів знати,
 Ходім-ко ми в полонинку зимку зимувати.
 Ой там зимку зимували, літо літували,
 Тай одной удовиці слугу підмовляли:
 Їнк-же ти тут та бідуєш, йнк тьженько робиш,
 Ходя-ко д' нам, молодичко, в ліщину на здобич.
 Ой ходи д' нам, молодичко, в ліщину на звичай,
 Та 6 в мене Семен Футюк, шо гроший позичит.

*) Kórosz-mező.

Не багато, брате, гроший, лиш талярів сорок,
 Коли-ж бо то си робило на Дмитрі в вівторок.
 Закувала зазулечка попід горби лисі,
 Кудя йдете, Таманюки? Йдемо до Марисї!
 Йик прийшли вни до Марисї: — Ци ти спиш, ци чуєш,
 Пусти-ко нас Марисечко, де сама ночуєш!
 Та я-ж бо вас, гарні хлопці, в хату не пускаю,
 Йикої вам зброї треба, віконцем подаю.
 І давай нам, Марисечко, паперові гроші,
 Бо ми хлопці дохожалі, всі штири хороші.
 І давай нам, Марисечко, білі сороківці,
 Бо ми хлопці всі хороші, а в руках топірці.
 І давай нам, Марисечко, білі тай червоні,
 Бо ми такий наказ мали від любки пишної.
 Бо ми такий наказ мали від любки Софії,
 Аби-м' брали по талюру, полотна сувії*).
 Ой молода Марисечка ніц не вагувала,
 Лиш одного синка мала, до разу післала.
 Иди, синку, понад чагор та не бій си вовка
 Та лиш давай в село знати, шо є в лісі ровта.
 Але пішли гарні хлопці тай позасїдали,
 Таманюки, вражі синки, ватру розкладали.
 Таманюки, вражі синки, ватру розкладали,
 А Семена бай Футюка по воду післали.
 Йик схилив си Семен Футюк з відра води пити
 Та йик стрілив, голов розбив кулев з пістольти.
 Ой ци-ж тобі, Таманюку, рушницьи спалила?
 Кульи ремінь проломила, в грудех си спинила.
 Та ци тебе, Таманюку, тай рушничка вергла?
 Кульи ремінь проломила, та в грудех си сперла.
 Ой йик учув Семен ровту на себе пригоду,
 Тогди він си перекотив почерез колоду.
 Ой узяв він бурдюг гроший, пороху два роги,
 Тай зачъив він утікати лісом без дороги.
 Ой кувала зазулечка попід гору лису,
 Та куди він бай утікав, та позбивав росу.
 Ой кувала зазулечка, кувала, кінчила,
 Тепер вам си, Таманюки, співанка скінчила.

(Ворохта).

*) Звої.

34. Ой у паньській цариночці зродила отава,
 Підкликають Таманюки Фитюка Івана.
 Куєт мині зазулиця там межі лісами,
 Збирай коси, Фитючику, в опришки із нами.
 Кудя йдете, годні хлопці? — Фитючок питає;
 Йдемо ми на Ворохту у горішню стаю.
 А йк прийшли до Мариськи: Ци ти спиш, ци чуєш?
 Пускай нас у тоту хату, де сама ночуєш!
 А я вас, Таманюки, в хату ни пускаю,
 Чого собі жьбдаєте, я в вікно подаю.
 Давай же нам і талярі, давай і чирвоні,
 Ми ся тебе не боїмо, ні твої погоні.
 Ой бо тоти Таманюки там си не барили,
 За маленьку годиночку зорі зазоріли.
 О йк ішли із Ворохти, то си й утомили,
 Посідали на каменн, люльки закурили.
 Погоні ся ізібрали, їх подоганяли,
 Дітча мати їх бо знає, йк они стрільбили.
 Ой, ци знає, ци не знає, йк они стрільбили,
 Молодецькі Таманюки голови схилили.
 Сиї пани межі столи, межі ними фльишка,
 Кажут люде, що вже нема Туманюка впришка.
 Сиї пани поза столи, йили сі йиднати,
 Ни знають, ци до Кутів брати, ци тут мут ховати.
 Та до Кутів вни не брали, бо було тепленько,
 У Надвірній поховали не дуже борзенько.
 Ой у паньській цариночці зродила отава,
 Оттака то, Таманюки, за вас пішла слава! —
 (Іорко Пуршега, Жабє).

35. В Коломнї забубнили, в Йисенові давонь,
 Тїкай, Юрку Довбанюку, бо тебе здогонь!
 Ой тїкав вже той Юрочка поїд полонини,
 Запали го тьжжі зимки межі кічьирими.
 Стали пани тай урьиди та ровту збивати,
 Йили ити облазами Юрочку шукати.
 Ой Юрочку та не найшли, Юрочку не ймили,
 Довбанюка з Довбанючков в темницу забили.
 Кувала ми зазулечка на хатї на розї,
 А стрїтили Довбанючка сина на дорозї;
 Ой прийшов він до сестрички, та до її хати,
 Дав сестра сорочечку, він не хоче брати.

Дав сестра сорочечку, він не хоче брати,
 Уже-ж мині, любко сестро, тепер погибати!
 Привели го перед пана, пан задивував си;
 Де ти, Юрку Довбанюку, такий улеравав си?
 Убита ми доріжечка попід Топорівці,
 Не дивуйте, панї сендзі, плекали мнї вівці.
 Стали пани тай думають: Буде старший жовнір!
 Подиви сї в праву ручку, а в правій червонї!
 Не буде вже Довбанюка суда та видати,
 Лиш будут му молодиці співанку співати!
 Куєт мині зазулечка та попід Менчила,
 Довбанюку Юрочкиви співанка скінчена.

(Космач).

- 36.** На високій полонинці изродили рижки,
 Та ци підем, пане брате, на весні в опришки?
 А вробімо топірчики та з самої стали,
 Та не клячмо ми нікого, лише идім сами!
 А вробімо топірчики из самої мідї,
 Їйк підемо у опришки, не зазнаєм біди!
 А що у тій Чорногорі за вороні коні,
 Ходім, брате, у опришки, чуєм за червоні!
 Ой учуєм за червоні в пана молодого,
 Та ййк би їх та узьяти з двора головного?
 Ой знаю я, пане брате, ййк би їх узьяти:
 Молодого того пана до стїни прибити.
 Ой прибити руки, ноги, ще межї плечима,
 Шоби він сї на нас дивив чорними очима.
 Ой изтьвив я, пане брате, жидівську дитину,
 Та чей же я, пане брате, за ню не загину!
 Їйк мут ровту избивати, за нами гонити,
 Ми будемо з файнов любков мід-горівку пити!
 Будут ровту избивати та мут нас шукати,
 Ми будемо з файнов-любков пити та гуляти.
 Закувала зазулечка, закувала жовта,
 Здогонила ледїників на Рокитї*) ровта.
 Ишли наші ледїники та все гомонїли,
 Їйк учули за ровточку, вни си розлетїли.
 Але ишли ледїники самі побратими,
 Один упав у негоду, всі ййго лишили.

*) Гора над селом Березовом.

Ой вимли Пилипка за білі рученьки
 Та узьмили Пилипка до невольниченьки.
 Ой замкнули Пилипка у залізни свірни
 Та узьмили провадити до самої Надвірни.
 А я собі поворожу воском на порозі,
 Та ця правда, що вимли Пилипка в дорозі?
 Йнк я собі поворожу на йирій пшеници,
 Ця то правда, що губили Пилипка в темниця?
 Вони йнго та губили за топорец ясний,
 А люди си дивували, йнкий же він красний!
 Ой люди си дивували, йнкий він хороший,
 А пани си дивували, кільки в него грошній!
 Не пас Пилип штири роки ні кози ні вівці,
 Лише прятав у табівку білі сороківці.
 Ой куйт ми зазулечка та коло Менчила,
 Пилипкови співаночка уже си скінчила!

(Космач).

37. Попід густи чигирниці зародили рижки,
 Збираймо си, годні хлопці, ходім у опришки.
 Ой вйду я в полонину на тоту судію,
 Співаночки заспівати Штулюкови вмю.
 Кує міні зазулечка оттам на лотоках,
 Ой вимли Уштулюка в волосках Ростоках.
 Одні несут пістольята, другі несут роги,
 Оце тобі, Уштулюку, остатні дороги.
 Ой кувала зазулечка тай далеко видит,
 Йнк го дали на Встеріки, оттам Штулюк сидит.
 Не хочу я поживати неволі тьжкої,
 Лиш я хочу покликати товариші свої.
 Один Федько Пунів, другий Гаврило Борсуків,
 А той третій из Личина Іван Крамаруків.
 Котрі були годні газди і перші в громаді,
 Они-ж тепер поставали в Штульи на пораді.
 Шоби тобі, Уштулюку, три смерти дивніі,
 Шо ти ляшив свою жінку тай діти дрібніі.
 Шо ти лишив діти дрібні тай молоду жінку,
 А сам узьив кріє у руки, пішов на мандрівку.
 Йнк ти ходив по мандрівці тай тьжко воював,
 А йнк перший сніжок упав, весь твій гонір пропав.

Отак той твій гонір пропав, йик у поля чічка,
 Хто-ж то усе наробив, той панок Гірлічка.
 Шоби тобі та, Гірлічко, отак добре в панетві,
 Шо ти на лихе не навчыв дїти господарскі.
 Ой ти дїти господарскі на лихе не навчив,
 Но сїм неділь до підлоги прикованих мучив.

(Мих. Гутинюк, Голови).

38. А у мене у городци дві дулі зацвили,
 Ліватри у Сесунюка, у коваля, пили.
 Йик сонічко понад захід вже сї ізнизило,
 Ліватруки у коваля шос сї засмутили.
 Старий коваль ходит хатов: Хлопці не смутіте,
 Але підїт до бідочі, дві кози вкрадіте!
 А вни були буйні хлопці, пішли кічърками,
 Там виходив вівчър з ліса з білими вівцями.
 Йик лиш вйшов вічаричок з білими вівцями,
 А Ліватри бракували*) ті з колокілцями.
 Лиши, брате Мірончику, кози бракувати,
 Бо йик вийде дьидик з села, я буду казати.
 Не будеш ти, козарику, дьидеви казати,
 Треба тебе, козарику, до чыгыру брати.
 Йик они сї розступили, вни сї порадили,
 Они того козарика до чыгыру взяли.
 За маленьку годиночку шийку йиму втыли,
 Межи двома колідками фійков**) лице вкрили.
 Йик козара спорьдили, вни сї порадили
 Та від него білі кози всі тоті займили.
 Та займили білі кози за високу гору,
 Там загнали білі кози, у нову комору.
 А йик вийшла Семендрова, вдарила в долони:
 Шо ви, хлопці, наробили? най Біг заборонит!
 Вйшла в хату Семендрова, взяла їм казати:
 Шо ви, хлопці, наробили, пригнали до хати?
 З половинки ідут кози, за ними лиш смуга,
 Та приходит з половинки Бремїїв слуга.
 Ледви прийшов з половинки, вїт взыв го питати:
 А шо там у половинці нового чувати?

*) Вибиралн. **) Фоя.

У нас туда в полонині бідку наробили,
 Вівчерика молодого від овечок стьиди.
 Ой пішов я в лісок трісок тай із тих сиглаїв*),
 Ніхто того так не бачів, лиш Палій спід стаїв.
 Шо у того Палієчка так паличка права,
 Ідіт-ко ви дати знати та до ватамана.
 Шо у того Палієчка паличка із лога,
 Коби дали ви там знати до відта Мороза.
 Йк би тото угадати, шоби ровту збити**),
 Аби тоті ледіники на ніч половити.
 А йк тото угадали, шо вни ровту збили,
 Шо вни тоті ледіники на ніч половили.
 Йк они їх половиди, до коваля дали,
 Біленькими волічками ручки пов'язали.
 Я всю нічку у сопівки тисовенькі граді***),
 Скоро зорі зазоріли в Путилову****) дали.
 Ой давала Семендрова воли та корови,
 Та не могла відкупити сина з Путилова.
 Ой давала Семендрова воли та телці,
 Та не могла відкупити та від шибениці.
 Не куй, не куй у городци, сивенький удуде,
 До бідки нас не приведи, ти дурний розуме!

(Устеріки).

39. Ой кувала зазулиця сива та маленька,
 Іскладена на всю Ілцю співанка новенька.
 За ворота в папороти йнівир зелененький,
 Загиб, загиб у Синицях Пелех молоденький.
 Не загиб він за ті воли ані за ті коні,
 Але загиб за стрільбочку та за ті червоні.
 Кув мвині зазулиця на хаті, на хаті,
 А убили та Пелеха межі вікни в хаті.
 Ой озму я кріс у руки, піду на біляці,
 Там убили та Пелеха, занесли в Синиці.
 Вилетіли з Станіслава потьита дивнії
 І в'їхали на Жьсьбичко жовнірі кіннії.
 А ти знаєш, товаришу, чого виїхали?
 Та за тими ледінями, шо в него стріляли.

*) Сигла = ліс в полонині. **) Зібрати. ***) = изпълували їх. ****) Путилів.
 Річ діяла ся на волоскім бої в с. Семакові.

Іде вода із горіща, клекоче, клекоче,
 Іти Прокіп із горіща не хоче, не хоче.
 Але у тій полонинці заблеїла вівця,
 Виходь, виходь, Прокопею, будеш му завідця.
 Ой кув ми зазулиця не весело, пишно,
 Убив того ледіника Марусюків Дмитро.
 Ой кувала зазулиця під сухим явором,
 Осе усе вірна правда, шоби я так здоров.

(Космач).

40. Серед села Ясенова стинаю калинку,
 Ходив ледінь убраненький на всю божу динку.
 А йик прийшов до родини, йив сі розбирати,
 Йив родині з берівочки горівки давати.
 Йик зачбили каченяти долі водов плисти:
 А куди йдеш, Николайку? — Йду до війта пити!
 Зарикала коровонька в череді періста,
 Нема війта, нема дома, лиш єго невіста.
 Під побовм є дві хаті а треті хорони,
 Одокійки нема дома, дес доїт корови.
 Зарзав коник молоденький я в зелізім путі,
 Нема війта, нема в дома, поїхав до Кутів.
 Вертав відти луговинков під лісом прелучком,
 Там підстрілив Николайка під зеленим бучком.
 Ішла туди дівчинонька тай не гидувала,
 Іздоймила кресаничку тай фустку поклала.
 Іздоймила кресаночку тай поклала фустку,
 Ой занесли Николайка в Юрнюкову пустку.
 Сідлай, сідлай, Юрнюку, коника другого,
 Най винесуть Николайка з села головного.
 Йик почули дві сестриці, йили голосити:
 Не меш більше, Николайку, на сім сьвітї жити!
 Коли-є хотів, Николайку, ще на сьвітї жити,
 Не йти було та до війта від горівку пити.
 Коли-є хотів, Николайку, на сьвітї тревати,
 Не йти було та до війта Одокійку брати.
 При тім боці при потоці там широка плита,
 От до чого привела к... неприякрита.
 При тім боці при потоці там зелений бучок,
 Погиб, погиб Николайко від поганих ручок.

Ой на горі на високій два війгране *) грают,
 Николая молодого в цвинтарі ховают.
 Ой кувала зазулиця та коло Менчила,
 Але вже сі Николайку співанка скінчила.

(Жабє — Ильця).

41. Серед села Ясенова неслава сі стала,
 Молодиця гонорная ледїнів скликала.
 А най же би парубочки, але то й жонаті,
 А прийшло їх аж дваццять до неї ід хаті.
 Один станув під віконце, молодичку кличе,
 Другий пішов у городец, колопеньки миче.
 А війди-ко, молодичко, від коли тья кличу,
 А най твої колопеньки по тілу (?) намичу.
 А війди-ко, молодичко, від коли тья прощу,
 А най твої конопельки без коси не кошу.
 Війшла з хати молодичка на порозі стала,
 Один пласом, другий стусом, аж в хороми впала.
 Чотири ї пласували, а чотири били,
 А чотири топірчики на ній поломнили.
 Она була молоденька та на жьирт приймила,
 Пішла зараз до сусїди, там сі пофалила:
 А у моїм городечку жовтенські звоздички,
 Були в мене, сусїдочко, сночи колььднички.
 Були спочи колььднички тай колььдували,
 Йнкє було здоровьичко, тото відобрали.

(Ясенів гор.)

42. Ой, Семенку, лишн мамку, а я лишн газду,
 Ідїм-ко ми в Волощину шукати гаразду.
 Ідїм ко ми в Волощину межи чужі люде,
 А я тебе там поміщу, тобі гаразд буде.
 На високій полєнинці коничок заквілнв,
 Андрійко си порадував, Семенка повірив.**)
 Йнк я штрикму у городец, урву там китицу,
 От пішли внн ів демочку в чужу чуженицу.
 Они вийшли у пьитицу, віч підночували,
 Горівочки си набрали тай понапивали.

*) Дикі кози = Gemse. **) Покликав.

Ой куб ми зазулечка, вілинула в вишню,
 Не пиймо ми горівочку, берімо у фльшу.
 Не пиймо ми горівочку, берім на дорогу,
 Не далеко і принесли лиш у Бервінкову.
 Куб мрії зазулечка в лісі на смерічці,
 Тверда варта там на селі, даймо си ід річці.
 Пішли горі облазчиком поїд цариночку,
 Там усіли на каменец тай пют горівочку.
 Сіли собі на каменец горівочку пити,
 А Семенко лиш гадав, йнк Угриньца стьити.
 Йде Угринец та наперед, нічо не гадав,
 А Семенко на Угриньци сокирков махав.
 Ой йнк утьив раз Семенко, другий раз махнув си,
 А Андрійко упав в зиму*), шо й раз не кинув си.
 Йнк Андрійко упав, упав у біленьку зимку,
 Семенечко вго здоймив на нову воринку.**)
 Привіз, привіз, приволочив і сховав під кригу,
 Там, де річка тече горі, тече долів друга.
 Він обідрав лядиньчко тай пішов до дому,
 Сховав тото лудиньчко в поточні в лому.
 А йнк прийшов до домочку, йив кьшшко здихати,
 Так сї зацьив вго дьидик у него питати.
 Ци се біда, ци не біда, ци сесе унія:
 Скажи, синку, де-ес подїв Угриньца Андрія?
 Та він пішов, мій дьидику, в пьитницу від мене,
 Закликали го поза гору якіс два Вірмени.
 Кубт мінї зазулечка тай будет кувати,
 Йило сї у нашім селі весіле складати.
 Йнк йило сї та на селі весіле складати,
 Зачьив сї наш Семеничко туди виріжати.
 Убрав писаний кожушок з тими бовтичками,
 Тай крисаньку урьиджену дрібними павками.
 Йнк він прийшов на весіле тай зацьив гуляти,
 Взяли на нїм усі люде тото пізнавати.
 Такі були, що вже дали до ватажка знати,
 А сей казав зараз людам Семенка з'язати.
 Не велико прийшло ровти, лиш чотирн люде,
 Новіж правду, Семенчику, нічо ти не буде.

*) Сніг. **) Піліг.

Ой, ватажку, пішов Угрин в п'ятницю від мене,
 Закликали го за гору якіс два Вірмени.
 Куєт мині зазулечка на високім горбі,
 А чо-ж осе убраньчико, Семенку, на тобі?
 Я Андрійка-побратимка дуже щіре любив,
 Я в Андрійка побратимка убраньчико купив.
 Чом не хочеш, Семеночку, правду ісказати?
 Ой буде тобі зза нігтів чорна кров зсикати!
 Вітер віє, вітер віє, хитає калину,
 Я розкажу правду вірну, хоч зараз загину.
 Скъив я єго побратимка, сховав-сме під кригу,
 Там, де річка тече горі, тече долів друга.
 Куєт мині зазулечка тай буде кувати,
 Туди пішли дохторики тото обзирати.
 Відтак пішли жовнірники людий іскликати,
 Аби ишли та на прощу там сі дивувати,
 Бо в Андрійка в Бервінковій нігде нема роду,
 Тому несла Угриньчика скрізь без опроводу.
 Несут відтв Угриньчика, на то не вважають,
 Шо із шні кровцьн капле, не опроважать.
 Ой у мейє у городца два зелені бучки,
 Не далеко єго несла лиш д' Анни Флеючки.
 Там Андрійка ісховали з йисними свічами,
 А Семенка повісили з пуднимп*) мечами.
 Під зеленим йивориком в густій березині,
 А Семенко лиш раз крикнув: Кайте сі по мині.
 Ой кайте сі та по мині, грозїт собі діти,
 Бо ше мете ізза дітий у біді сидіти.
 Котрий хочєт файно їсти, файно сі носити,
 Нехай іде до газдика на рік сі наймити.
 Я не пішов до газдика, на рік не наймив сі,
 Тільки нічков за Угринцем з сокирков гонив сі.
 Яка в тебе, Семеночку, натурочка дивна,
 Шо ти зміг істинати свого побратима!
 Се співанка не величка, хто би єї зложив?
 Палагночка із Анничков, каток би в них ожив.
 Куєт мині зазулечка в городца на стежці,
 Де сі тото та діяло? Все в Білоберезці.

*) Странний-пудний: розумій: шандарі повісли.

Вітер віє, вітер віє, хитає колоду,
 А де була шибиниця? У Книзюма в плоту.
 Із долинки глибокої тельштво заруло,
 Це не йика співаночка, це такої так було!
 Куєт, куєт зазулечка та коло Менчила,
 От тепер сі Угринцеви співанка скінчила.

(Гнат Задурьих з Бервінкової.)

43. Ой ци сесе не біда, ци се не унія,
 Шо изъив наш Семеночок Вугринцьи Андрія.
 Ой шоби був той Андрійко та єму не дав си,
 А так єго Семен изъив, шо не сподівав си.
 Ой кує ми зазулечка, сіла на ліщину,
 Підкликав Семен Андрія: Ходім в Волощину.
 Ходім-ко ми в Волощину межи чужі люде,
 Гаразд тобі я винайду, гаразд тобі буде.
 Ізаа тої полонинки лошъичок заквілив,
 Так єму си порадував, за того повірив.
 Ой кує ми зазулицьи, сьиди на кленицу,
 Ой они си вібирали з дому у пьитницу.
 Йик они си вібирали в пьитницу із дому,
 Не далеко они зайшли лиш у Бервінкову.
 Ой кувала зазулицьи таї сіла на хобзу,
 Повернімо ми, Андрійку, на годину в коршму.
 Ой кує ми зазулечка, сідає на вишню,
 Не піймо тут горівочку, берім собі фльишу.
 Ой по чьому четвертина, по тому й півкварта,
 Ой не ходім ми кріз село, селом стала варта.
 Ой не ходім ми кріз село, йдім кріз заріночки,
 На каменець посідали пити горівочки.
 На каменець посідали мід-горівку пити,
 Семеночок лиш гадкує, йик Андрійка стьяти.
 Ой пє Андрій горівочку, пічо не гадає,
 Семеночок назад него сокирков махає.
 Ой йик же він утьив разок, другий раз махнув си,
 О так бо той Андрій упав, шо й раз не кинув си.
 Ой у моїм городечку зелененькі квіти,
 Ой знав же він, йик истьяти, не знав, де подїти.
 Ой кує ми зазулечка, сьиди на ворини,
 Зібрав з него убраньячко, забив го під кригу.

Одна річка тече горі, друга тече долів,
 Йик він єго там поховав, тай вернув сі домів.
 Йик війшов він до домочку, йив тьижко здихати,
 Йив си в него рідний отец вже за все питати.
 Йив ся єго рідний отец та випитувати :
 Де ти подів Андрійчика, шо го не видати ?
 Ой він пішов у пытницу раненько від мене,
 Загулили в Волощину єго два Вірмене.
 Ой куєт ми зазулицьи високо при горбі,
 А відки то убраньичко з Андрія на тобі ?
 Я Андрія товаришьи дуже єго любив,
 Я в Андрія товаришьи лудиньи відкупив.
 Ой у мене в городечку дві березі білі,
 Більше му си не минуло, лишень дві неділі.
 Більше му си не провезло, се друга неділя,
 Ой йик изъив Семеночок Вугринцьи Андрія.
 Вбрав Семенко убраньичко, прішов погуляти,
 А найшли сі годні газди, йили пізнавати.
 Відтак другі легкі хлопці дали в село знати :
 Війдіт-ко ви, всі ватажки, хлопцьи изъызати.
 Ой йик війшов той ватажко та став си питати :
 Де ти подів Андрієчка, шо го не видати ?
 Ой він пішов у пытницу раненько від мене,
 В Волощину загулили йикіс два Вірмене.
 Ой кує ми зазулечка високо на горбі,
 А звідки то убраньичко з Андрія на тобі ?
 Я Андрія товаришьи дуже щіре любив,
 Я в Андрія товаришьи лудиньи відкупив.
 Нас богато тут не прийшло, лишень штири люде,
 За Андрія правду скажи, нічо ти не буде.
 Йик не будеш за Андрія всю правду казати,
 Буде тобі ізза нігтий кривцьи вісикати.
 Ой волю я ватажкови правдочку сказати,
 Йик мні має ізза нігтий кривцьи вісикати.
 Ватажкови правду скажу, хоть най зараз гину,
 А я истъив Андрієчка тай забив під кригу.
 Ой Андрійка молодого всі пішли шукати,
 А Семена молодого зараз будут брати.
 Ой у мене в городечку бобочок не жьитий,
 Найшли, найшли Андрійчика, під кригов истъитий.

Берут, берут Андрійчика, на се не вважають,
 Шо Андрія кривцьи тече, тай не впроваджають.
 Ой у мене в городечку два зелені бучки,
 Ой вони єго принесли до Унуфреджучки.
 Йик они єго принесли, поклали на браму,
 Семеночка заставьют : Цюлуй, Семе', в рану.
 Йпка в тобі, Семеночку, натуречка дивна,
 Шо изтьив ти Андрійчика, свого побратима.
 Андрівчка мут ховати з йисними сьвічами,
 Семеночка мут губити темними ночами.
 Ой Андрійка поховали все попи тай дьчки,
 Семеночка мут губити страшні шибенички.
 Йик они єго губили, людей ізгонили,
 Аби люде на вказію таку си дивили.
 Та най ідут старі люде тай маленькі діти,
 Шоби єму бой смерточку видіщу видіти.
 Ой Андрійка молодого все мут споминати,
 Семенкови молодому співанки складати.
 Ой кувала зазулицьи, кувала на стежці,
 Семеночка повісили у Білоберезці.
 Ой ви, люде молоденькі, кайте си по мині,
 Не ставайте у сїм селі ні в жадній провинї.
 Хто з вас хоче шо найкраще лудиньи носити,
 Той най піде до богачьи на рік си наймити.
 Я до газди та не пішов, на рік не наймив си,
 Цїлу днину за Андрійком з сокиров гонив си.
 А хто цесу співаночку отак файно зложив,
 Ой Анничка з Палагночков, Андрій до них ходив.
 Ой кувала ми зазулька в поду за горшками,
 Невеличка співаночка все з придабашками.

(*Устеріки*).

44. Висша гора від Чівчина, цес бік білісенський,
 Летів сокіл ізза гори, сивий-сивісенський.
 Отвори-ко ми, мамочко, нижну кватирочку,
 Виїжджає компанія з гори в долиночку.
 Вніжджає компанія з гори в долиночку,
 Сїли собі на каменец тай пют горівочку.
 Сїли собі на каменец горівочку пити,
 А Семенко лиш гадає, йик Андрійка стьити.

Йде Андрійко си наперед, нічо не гадає,
 А Семенко иде ззаду, сокирков махає.
 А Семенко йик раз махнув, другий раз махнув си,
 А Андрійко упав озем тай і не кинув си.
 Семен вго ізнімає на нову ворину,
 Зібрав з него лудьницько тай пустив під кригу.
 Ой кувала зазулицьї тай ще ме кувати,
 Йшло си там в нашім селї весїльї складати.
 Ой йшло си там на селї весїльї складати,
 Йпв си і наш Семенечко туда вибирати.
 Ой піду я у городец та урву зїльичко,
 Піди-ко ми, мамко, внести з клїти лудиньичко.
 Унеси-ко мя сорочку із пуговичками,
 Крисаньичку урьїжену дрібними павками.
 Прийшов Семен на весїльї, там зачїв гуляти,
 Йили тото усї люди на нїм пізнавати.
 Ой кувала зазулечка на високім горбі,
 Чого, Семе', Андрїєво лудиньї на тобі ?
 Я Андрїйка побратима, я Андрїйка любив,
 Я в Андрїйка побратимка лудиньичко купив.
 Не хоч же ти, Семеночку, правду розказати,
 Буде тобі ізза нїгтий чорна кров сикати.
 Я, вїйточку, правду скажу, хоть най зараз гину,
 Вбив Андрїйка, побратимка, тай пустив під кригу.
 А Андрїйка поховали та попи і дьички,
 А Семенка повісили в пуднї*) шибенички.
 А Андрїйка поховали з йисниги свїчьми,
 А Семенка повісили з пудними мечьми.
 А хто хоче красно їсти, файно си носити,
 Та най піде та до газди на рік си наймити.
 Я не пішов та до газди, на рік не наймив си,
 Цїлу нїчку за Андрїйком з сокирков гонив си.
 Ой кувала зазулицьї та коло Менчила,
 О тепер си Андрїйкови співанка скінчила.
 (Бервїнкова).

45. Віша гора від Чівчина, цес бік білесенький,
 Летів сокіл ізза гори, сокіл сивісенький.
 Отвори-ко ми, мамочко, нижну кватирочку,
 Виїжджїє кумпанїя з гори в долиночку.

*) Страшні.

Вїїжджъив кумпанія з гори в долиночку,
 Сїли собі на каменец тай пют горівочку.
 Сїли собі на каменец горівочку пйти,
 А Семенко лиш гадає, йик Андрійка стьити.
 Йде Андрійко, йде Андрійко, нічо не гадає,
 А Семенко іде ззаду, сокирков махає.
 А Семенко йик раз махнув, другий раз махнув си,
 А Андрійко впає у зиму, вже і не кинув си.
 Ой та упав Андрійчочок у зиму, у зиму,
 Семен вго ізнимає на нову ворину.
 А йик изнав Андрієчка на нову ворину,
 Забрав з него лудиньичко тай пустив під кригу.
 Ой кувала зазулицьи та й ше ме кувати,
 А йило си там на селі весїльи складати.
 А йило си там на селі весїльи складати,
 А зачъив си наш Семенко туди рихтувати.
 А я піду у городец тай урву зїльичко,
 Піди, мамко, унеси-ко з кліти лудиньичко.
 Унеси ми сорочічку із пуговичками,
 Крисанечку урвнжену дрібними павами.
 Пішов Семен на весїльи, зачъив там гуляти,
 А йили там усї люде тото пізнавати.
 Ой кувала зазулечка та отам на горбі,
 Чого, Семе' *), Андрівво лудиньи на тобі?
 Я Андрійка-побратимка, я Андрійка любив,
 Я в Андрійка-побратимка лудиньичко купив.
 Не хоч же ти, Семеночку, правду розказати,
 Буде тобі ізза нігтий чорна кров сикати.
 Я, вїйточку, правду скажу, хоть най зараз гину:
 Вбив Андрійка-побратимка тай пустив під кригу.
 А Андрійка поховали і попи та дьички,
 А Семенка повісили в пудні шибенички.
 Андрієчка поховали з йисними свічами,
 А Семенка повісили з пудними мечами.
 А хто хоче файно їсти, красно си носити,
 Той най піде та до газди на рік си наймити.
 Я не пішов та до газди, на рік не наймив си,
 Цїлу нічку за Андрійком з сокирков гонив си.

(Микола Потьик, Криворівня).

*) Семене.

46. Ой у мене у садочку йиблїнка висока,
 Кудя ходив, то був славний Шумиюкїв Фока.
 Куди ходив, то був славний, а все веселенький,
 А йик вїйшов з Коломиї, а вїн став смутненький.
 А йик вїйшов з Коломиї, а вїн засмутив си,
 У недїлю дуже рано із людьми прощїв си.
 А йик з людьми вїн прощїв си, просив всю громаду,
 Шоби му си ісходили на смутну пораду.
 Заплакали усї люде дрібними сльозами,
 Коли Фоку поховали из трома ксьондзами.
 Ой у моїм городечку зелений бобочок,
 Отак Фоку поховали камінний гробочок.
 Та попросив свою жїнку, би дала телїчку,
 Шоби єму збудували на гробу капличку.
 Шоби єму збудували, срібний хрест поклали,
 Шоби люди пізнавали, де Фоку сховали.
 Полетїла біла пташка з Рабинци в потока,
 Там усїла в полонинї, де лїтував Фока.
 Она сїла в полонинї, тьижко заспївала:
 Чого сисьї полонинка така смутна стала?
 Полетїла біла пташка в густий лїсок швидко,
 Усї люде в полонинцї, лиш Фоки не видко.
 Потьїгла си біла мрака з долини в потока,
 Заросла тотя дорїжка, шо нев ходив Фока.

(Олена Мойсеючка.)

47. Сеї ночи о пївночи ше й кури не пїли,
 Прийшов Ясьо до Мариськи, люде не видїли.
 Прийшов Ясьо до Мариськи тай став під віконце:
 Вставай, вставай, Марисечко, вже високо сонце!
 Йик Мариська уставала, йила говорити:
 Убий-ко ти, Яську, жїнку, мемо си любити.
 Запри дверї, заткай каглу, скажи: загорїла.
 А заведи в густий лїсок, скажи, що здурїла.
 А вїн завїв єї в лїсок тай там зачїв бити,
 Вна молода йик йигода стала си просити:
 Йик ти, Яську, не жалувш мене молоденьку,
 То пожйилуй-ко, ти Яську, дитину маленьку.
 Йик, ти, Яську, не жалувш мене молодую,
 То пожйилуй-ко ти, Яську, дитинку малую.

Але Ясько не жбилював, вбив й приметав ломом,
 Тогди став си вибирати в далеку дорогу.
 Але йик він си вибирав, став наказувати:
 Ой Марисько, не давай ти личко цюлювати.
 Йикий же ти дурний, Яську, не так тото буде,
 Двайцять і пять поцюлюють, та ще й тобі буде.
 А на тобі, Марисечко, коня вороного,
 Але піди та приведи прителяка мого.
 Не по чому, любий Яську, твій кінь вороненькпй,
 Уже давно в сирій землі прителяк рідненький.
 А на тобі, Марисечко, мальовану скриню,
 Але піди та приведи мою господиню.
 Не по чому, любий Яську, мальована скриньа,
 Уже давно в сирій землі твоя господиньа.

(Параска Білик, Криворівня.)

Пісня зложена Дмитреюкови Иванови, вїттови жьибівському.

48. Року, братя, бо й семого вибори скликали,
 Але Юру Юзенчука *) у раду поклали.
 Іде Юра в канцелярню у кожний вівторок,
 Зрахувала ему Рухля кватирочок сорок.
 Але йде він та до Рухлі, нічо не гадає,
 А хто его в раду поклав, горівочки дає.
 Але в четвер тай раненько вїта вибирали,
 Юзенчука в старше коло уже не поклали.
 Набігає до Болїги **) тай зачыв казати,
 Шо я хочу на Дмитрея комісію дати.
 Написав вїт на Дмитрея, ніхто то не чує,
 Дмитрей ходит в канцелярню, з писма си смішкує.
 Ходит Юзенчук из Юзем ***) , за руки сї водьа:
 А то писав комісію, шо вна не виходи!
 Та првійшли вони до сендзі ****), йили го благати,
 Йик би тоту комісію на Жабє зівзвати.
 У суботу дуже рано паперец післали,
 А в недїлю на полудне на пошту поклали.
 В понедївнок комісію рано призначили,
 А в вівторок у обїди Дмитрея звістили.

*) Соломийчука. **) Петро Болїжук, давїший вїт. ***) Санатович, кушїр з Ільці. ****) Копистянський, нач. суду.

Приїхала комісія, йшла сї питати,
 А де ваші, вїйте, книжки? Треба зрахувати.
 Йив же сендзя молоденький книжки рахувати,
 А Буліга з Короступом *) громаду скликати.
 Йик зійшли сї славні газди, знавали, брехали,
 Лиш Кобрина**) из Колїньским***) в арешти післали.
 Попід садок-виноградох буйний вітер віє,
 А Дмитреюк сиротиско тото си надїє.
 А у него у побої рано кури піли,
 Провадилас комісія цілі дві недїлі.
 Комісія провадилас: В чїм би го зловити?
 На послїдку Дмитреюка на протокул взити.
 Тьнгли з него протокули цілу Божу днину,
 Розбігла си чутка про се на всу полонину.
 Йик у вечер Дмитреюка до дому пустили,
 Вороги си засмутили, вїята ввеселили.
 Прийшов Дмитрей з канцелярні, поковтав у танок,
 Пусти-ко мньи, Парасочко, прийшов твій Іванок.
 Увійшов Дмитрей у хату тай зблага говорит:
 Таке на мньи набрехали, най Господь боронит.
 Таке на мньи набрехали, я их си не бою,
 Документа добрі маю, чей си обороню.
 На се минї, Парасочко, дорога готова,
 Беру собі документа, їхаю до Львова.
 Узьив Дмитрей документа, поїхав до Львова,
 Не знав, шо є в Коломиї вже зрада готова.
 Йик він їхав та до Львова, в Коломиї ймили,
 Не в великім привитаню в фурдигу забили.
 Йик забили у фурдигу, в фурдизї він сидит,
 І з фурдиги не пускают, добре гаразд видит.
 З Коломиї вже на Жьибє телеграфували,
 Би тут знали, що Дмитрея в фурдигу поклали.
 Дїстав письмо Копистяньский, що треба робити,
 Казав людий іскликати, в дзвони задзвонити.
 Задзвонили в усї дзвони, з моздїрів стрїльєли,
 Вже на Жьибю Дмитресви параду й зробили.
 А Юзенчук, дурний як цап, дома не газдує,
 На корову ґрунту має, ше й то прогайнує.

---

*) Юра Соломіїчук. **) Василя. ***) Писар громадский.

На корову ґрунту має, ше й то проландрує,
 Носит папір у кишени, брехні записує.
 Папір єму у кишени, бартка *) під плечима,
 А голоден як пес ходит, не видит очима.
 Їнк писарчучка таке вчула, шо Дмитреюк сидит,
 Она щіре заплакала, шо сьвіта не видит.
 Она щіре заплакала з жалю великого,
 Їнк учула, шо замкнули любка дорогого.
 Ой зачъили каченята горі водов плити :
 Вже Дмитреюк у фурдизі, нема шо любити !
 Гриценка **) бих полюбила, коли калюхатий ***),
 Боліу бих полюбила, штири к . . . в хаті.
 Мигія бих полюбила, на голов терпливий,
 Лиш Дмитрея я любила, бо тот є змисливий !
 А сарака Дмитреючка хлопский розум має,
 Прыче дома ліговище ****), до Львова втинає.
 Їнк сходила Дмитреючка третій раз до Львова,
 Вже на Жъйбе Дмитреєви втворена дорога.
 Їнк учули нові радні, шо вйта пустили,
 У серці их заболіло, слезами си вмили.
 Але вни си тим тішили, що то не так буде,
 Шо Дмитреючок від шлюсу засуджений буде.
 Їнк учули, шо він вольний, то їм си не вдало,
 Публіку з себе зробили, тай так си не стало.
 Вни гадали нову раду на Жъйбе вложити,
 А Юрука *****) Боліджука вйтом встановити.
 Юзенчука на касєра, потолічне ** * **) брати,
 Трзієньовского за писаря громадї давати.
 Доки Дмитрей був в фурдизі, они вйтували,
 А як єго випустили, всі сі загадали.
 Але всі сі загадали, попускали носи,
 Не буде уже на Жъйбю, їнк то було доси.
 Зазулька мині кувала, кувала тай вила,
 Стара рада назад стала, нова сі скінчила.
 А хто сисю співаночку Дмитреєви зложив ?
 Але Федір таки Химчак, богдай же він прожив !
 (Жабє — Ильє.)

*) Топорєць. **) Илюк Вліндєр. ***) Дуже грубий. ****) Збирас сїво.
 *****) Петра. ** * **) За толоку.

ХVІ. Смерть.

Як лише чоловік *показує на смерть*, кладуть его на лаву коло столового вікна, убирають у біле шмать, миють руки і ноги теплою водою, а старшого мушину бриють. У котрого в ще сила, той хрестить ся сам, а коли не годен, перехрещують его другі. На столове вікно кладуть сірники і свічку, аби були *на чьис готові*.

Умираючий газда назначує сам *поману*, кому і що по его смерти належить роздати, причім записує звичайно і священникови *якус маржинку*. Записи ті бувають в нинішніх часах лише *на словах*, бо Гуцули записують навіть те, чого не мають, се на доказ, що „раді би дати поману, йик би було з чого“.

Коло умираючого не вільно плакати, бо через плач не може він *тильно спочити, багато сї карав* — мучить; коло него треба все на знак прощі говорити Отченаші.

Умираючому показує ся вже тамтой сьвіт, тому і питають его хатіні, що він видить на тім сьвіті.

З хати, в якій конав чоловік, забирають усяке насінє та бжолы, аби не лишили ся підчас смерти, „бо заумерли би разом з чоловіком“.

Як уже приходить на чоловіка *чьис*, як *людина вже чьисує* — конав, дають ему у руку зажжену свічку, ссукану з воску, а се на те, аби по смерти душа его не сиділа у потемку, бо, як ми живі любимо сьвітло, так любить сьвітло і душа; рівночасно отварають двері і вікна, аби ангели мали куда прийти по душу.

Коли хто нагло умре без свічки, дають другому з родини, що опісля умирає, дві свічці, а то на те, аби одну передав тому, що помер без свічки.

Конаючий держить сьвічку обома руками, позакладавши палці одної руки поміж палці другої; коли ж має дві сьвічці, то великий палець і вказівник кожної руки держать по сьвічці, а дальші палці заходять поміж себе, через що руки злучені, а сьвічки розлучені.

Скоро людина умре, гасять зараз сьвічку, убирають тіло у прилюдне убранє, мушину оперізують вовняним поясом (ремєня не дають, „аби не було тижко на тот сьвіт іти“); жінку завивають у перемітку, почім укладають тіло так, аби *застивало при купі*, аби *файно та пишно спочило*, аби „файний та пишний був на тім сьвіті“, і укривають по шию білим полотном. Уклавши так тіло, уклякають усі і молять ся; по молитві кладуть мерцєви у головах *горњи* з водою і *посьвіт* — каганець з лова або воскову сьвічку, що так довго має горіти, аж винесуть сьвітло з церкви.

Мерцєви — мушині кладуть у головах шапку, а парубкови кресаню; дівці плетуть вінець з барвінку і кладуть на голову, окрім того коло тіла її уставляють *деревце* — вершок смерічки, учіканий білою та червоною вовною; дитині укривають голову білою вовною.

На знак, що є в хаті *мерлець*, вішають з надвіря над вікном білу перемітку, кладуть перед хатою *велику ватру* а на знак смутку ходить кожде з домашних в убраню, в яким *захопила єго смерть*; челядина розпускає волося а мушину не вкривають скорше голови, аж по похоронах.

По молитві спішиють одно з домашних до церкви, щоби „по душі подзвонити, аби она довго не блукала по лісах та горах“, бо Гуцули вірять, що душа чоловіка блукає по смерті усюди, куди він ходив за життя, тому треба, як умре старший чоловік, бігти чим скорше до церкви за подзвінним, бо він багато ходив, то і єго душа багато би блукала, а скоро по ній подзвонять, она стає *заперечена*, тогди вже она, що правда, знає, куди має іти, чи до неба чи до пекла, але туди її ще не пускають, она вертає ся по подзвінним назад у хату, де держить ся коло тіла.

По подзвінним ідуть за трембітанником, щоби коло хати, де мерлець лежить, *повістував* сумну вістку, а відтак щоби ішов з тілом аж до гробу; дехто замовляє більше трембітанників, окрім того і кілька рогів.

Від трембітанника ідуть за столярем, аби зробив *деревіще*, а від него до паламара, аби копав *йиму*.

Тимчасом ті, що лишили ся дома, розкладають ватру коло хати та лагодять ся до похоронів.

Столярі роблять деревиче на обійстю перед хатою, в якій лежить мерлець. Деревиче лагодять вони з трьох поздовжних дощок, збитих у головах і ногах коротшими лодвами, а вкривають четвертою дошкою — *віком*. В деревичи дитини протинають у головах з правого боку одно віконце, а для старого двов, *щоби міг із своєї хати дивити сі*; у ті віконця кладуть часто скло. Як деревиче готове, складають столярі у него увесь свій *зелівнік*, закривають деревиче віком, обмивають собі над ним руки, а домашні зажигают сьвічку, притикають її до хліба і так кладуть вго на деревиче, окрім того *горњи* з водою і фустку. Тепер укладають коло деревича усі, і помолвшись, клячуть столярі три рази: *Прощійте нас!* — а домашні відповідають: *Прощивмо!* Хліб і хустку з деревича дістають робітники на знак прощі, що гніву на них нема за те, що робили деревиче; окрім того дістають вони умовлену заплату за *хату*.

За голосом трембіти сходить ся родина, сусіди та знакомі, молоді і старі; кождий приносить з собою сьвічку, яку, запаливши, притулює коло мерця; де хто кладе вму на груди який небудь гріш; кождий з прихожих приклякає вперед коло тіла і помолить ся, аж потому, звертаючись до *хатїних*, каже: *Добрий день чи Добрий вечер*; хто би уперед привитав ся, а потім помолив ся, того би „висьміяли з села, бо він не знає, що треба уперед помолити сі Богови, а відтак повитати сі з людьми“.

Помолвшись і привитавшись, збирають ся люде то у хоромах то перед хатою на *посїжінє* — на *привитє* коло *божого тіла*; парубки розпочинають *грушку*¹⁾, яка має на цілі відвернути увагу домашніх від мерця та розігнати тугу; окрім того має грушка ще ту ціль, аби як найбільше людей задержати у хаті, особливо в ночі, аби „хатїним не було лачно і скучно“; — старші розмовляють з собою, згадують мерця, жалують сиріт, удову, розбирають причину смерти і т. и.

Ось *іграшки* при *грушці*:

Зайц: Парубок накладає на голову шапку на виворіть, почім каже до другого: „Купи зайця“, — а той відповідає: „Не купю, бо він *носутїстий* (має біле на носі)“; тамтой звертає ся до другого парубка, кажучи: „Ти носутїстий, купи заяця!“ — „Не купю, бо він переломаний!“ — „Ти переломаний, — каже до третього, — купи заяця!“ — „Не купю, бо він *лунавий* (не добачає), *таркатий*, *куций*..“ і т. д. вигадув кождий, що лиш може, на заяця, але нікотрий не сьміє повторити те, що вже один з попередних вигадав; на конець, коли такий, якому не стає вигадки, скаже: „Не купю,

¹⁾ На Поділю: *лубок*.

бо він крутить ся“, починає той з шапкою крутити ся на однім місці так довго, аж упаде на землю. Коли би хто запитаний, повторив таке, що вже другий сказав, заступає він зараз того з шапкою. З того, що парубки вигадують та один другого називають, та і з того, що один з них, крутячись, переверне ся та і другого повалить, багато сьміють ся.

Шукало = *сосокало*. Крутять з ручника *скруцак*; один з парубків, *кіт*, ходить посеред хоромів, а в округ него сїдають другі на землю в *кочалі*; поміж ними в *скруцак*; ним бє ката той, у кого *скруцак* у руці, і зараз пускає *скруцак* поїд колїна до другого а той дальше; кіт шукає за *скруцаком*, а сим часом бють єго ті, що за ним сидять і т. д. так довго, аж доки не заступить єго той, у кого кіт найде *скруцак*. *Сосокалом* називають ту забаву тому, бо, коли кіт шукає за *скруцаком*, кличуть другі со-со-со. Той, що ката бє, кличе: цьхьо, цьхьо! А коли кіт *засьиде сь*, — ніби то шукає в однім куті, а дивить ся боком за *скруцаком* у другий бік, перестерігають ті, що те бачуть, кличучи: „Засїв, засїв, засїв!“ „Нераз бють сї так, що аж мерлий на лаві підскакує!“ — розказувано мнї на *посї-жїню* в Космачі.

Кові. Парубок бере сокиру, прив'язує до бартки дві лижці (роги) а під бартку повісмо (борода) та так запирає сокиру топорщем у рукав сердака; такий рукав натягає через голову так, аби нічого не видїв. Другий парубок бере соли на миску і заходить тудя, де зібрало ся найбільше людей, особливо челяди; відти кличе *кову* до соли: *коць, коць...*; коза снішить за голосом, а рівночасно коле лижками, ніби то рогами, які держить у руках, кого лиш подибле.

Сорока. Зав'яжуть одному парубкови очі і дають єму моцний, твердий *скруцак*. Другий парубок держить у руках дощину з вирізаними зубцями і шкаберку (тріску); нею шкребче по зубах пили, пхаючись до челяди найбільше; за сим голосом, себ то скреготанєм, біжить тамтой із скрутком і бє, кого попаде.

Білиця. Сїдає три парубки разом; середущий — *білиця*, держить великий бук шторцом між колїнями, а два єго товариші — *стрілці*, мають великі шкабри — патики. Білиця біжить палцями по букви то в гору то в долину, причім наслідувє голос білиці: тюрр-тя-тя, тюрр-тя-тя.. а скоро спустить руки у долину, бє буком *стрілців* по ногах, вони за те наміряють ся єго бити шкабрею по руках; але той старає ся скоро ухопити бук, тоді ударять *стрілці* себе по колїнах. Той *стрілець*, що ударить білицю по руках, стає білицею, а білиця *стрільцем*.

Стільчик. Покладуть два стільчики против себе. На них сїдає чотири парубки а пятий ходить коло них і просить: „Прошу собі (минї) стільчика, бо не маю де сїсти“. — „Було собі принести!“ Те говорячи, міняють ся за місце ті два, яких тамтой просив стільчика. Як просячий поквачить ся та засяде одно з місць, іде просити той, що мав там засїсти.

Дїди. Один парубок перебирає ся за бабу, другий за дїда; оба роблять собі горби на плечах; дїд бере деревляний топорець а баба палицю і так ідуть до мерця, коло якого клякають і молять ся; по хвилї зачинає баба голосити: „Який ту газда (-нї) був, ми тут нераз були, їли і пили, славно нас гостили“ і т. и., все вихваляють мерця.

Двірник і джурат (війт і присяжний). Парубок — *двірник*, сїдає на стільци посеред хоромів, тримаючи шапку на колїнах, а другий кладе голову у тоту шапку; третий бє того по плечох ременем або деревяною лопаткою; битий має відгадати, хто вго бив; як відгадав, іде у шапку той, що бив, а як нї, кладе знов голову в шапку і т. д. (*джурат* уважає над правдою).

Перстенєц. Парубки і дївки сїдають в кочало, складаючи руки, як до молитви; один обносить перстїнь довкола і лишить вго котрому з сидячих, а другий шукає за перстенем; як відгадає, тодї іде той відгадувати, у кого був перстїнь, а той, що відгадав, обносить перстїнь як перший; як же-ж не відгадає, мусить усїх цюлювати; як котре не дає поцюлювати ся, або не цілує, зараз обмашують вго, особливо дївку, сажею, чим розведуть такого сьміху, „що хоть хто мусит сьміяти сї!“

Огарчик = *Скінка*. Подають жаріючий патичок один другому довкола; у кого загасне, той мусить іти цюлювати всїх, а коли не хоче, мастять лице сажею. „Тут сьміху через дївки, бо, коли яка не хоче іти цюлювати, зараз стане чорна“.

Виса. Парубок іме ся рукою клинка, забитого у хоромах в о-струб, тай кличе: „Я вису“. Другий питає: „На кім висеш?“ — Тамтой відповідає: „На тїй або тїй дївці!“ — Названа мусить іти до завішеного, аби вго відчепити, цюлює вго і сама хапає ся за клинок, звиваючи парубка, аби її заступив. Коли-ж яка не іде або не поцюлює, зараз мастять її сажею.

Пїжмурки. Одному завязують очі хусткою; кого він зловить, той заступає вго.

Вуглик. На мотузку посеред хоромів вішають вуголь, а обступивши вуглик, дмухають на него; як вуголь кого у лице попече, регочуть ся.

Млин. Один парубок лягає на сталець, бере два патики у руки та бє ними по лабах стїлця, через що *коцкає* так як у млинї; на зад того парубка кладуть решето, укрите веренею; парубок підкидає решетом, яке гуляє як млянський камїнь; другий парубок — *мельник*, то підносить решето то спускає єго, ходить нїби коло млина, питаючись одного з присутних: „Що хочеш молоти?“ — „Кукурдау, овес..!“ Мельник дає єму спїд зада того, що підкидає решетом, нїби муки з решета попахати, або таки кине у решето відходи чоловіка та дає попахати, з чого сьміх. — Се уряджують з такими, що тої забави не знають.

Млин уряджують і так, що один парубок лягає на сталець і таракотить патиками об ноги стїлця. Два другї легїні перебирають ся за жидїв, роблять собі пейси, бороду, мастять лице сажею; се мельники; вони запрошують людий до млина, вихвалюють муку, а сим часом старають ся другї парубки звалити млин; скоро се їм удалось, починають жиди між собою сварку по жидївськи, причїм один другого потурбує. З сего сьміх.

Вірменин. Парубок убирає на себе перевернений кожух, на голову надїває шапку а в зуби бере довгий патик, себто цибух з люлькою. Інші два парубки ловлять ся за руки один за другим, схиляючись на перед; їх укривають *підкладами* (ліжниками, які підстелюють під тарницю). Перебраний парубок. — *вірменин*, сїдає другому з тамтих на плечах, нїби *накопя* і їздить так по хоромах, причїм кличе на якого з присутних, удаючи говір вірменина: „Шьо, мой, го, брє, шьо маєш на продашь?“ „Маю цапків двї, три... сотци!“ — „Шьо минї брє з самих цапків, коби були *ватуйкї* (кози, що ще не мали кїзлят)!“ — „Іди до онтого, той має ватуйки!“ — Вірменин питає вказаного: „Кїлько маєш, брє, кїзлиць? Го, мой, брє, продай!“ — „Що ти прийшов мене *мантити*¹⁾! Та се ватуйки; вони такі великї, що хоч зараз пускай до них цапа!“ Вірменин каже: „Минї, брє, такої таких треба!“ а звертаючись до парубків, себто до своїх слуг, кличе: „Іди, лови цапи, а ти ватуйки!“ Парубки кидають ся за дївками, *перскотє* як цапи коло них, другї замикають дверї від хоромїв, аби дївки не поутїкали; ті дуть ся на під, але туди не пускають їх парубки, що сидять на поду, попускавши ноги у хороми; коли при тїм згасять сьвітло, зчинить ся великий *райвах*, аж поки хто з хати не винесе у хороми зажжену сьвічку.

¹⁾ Гуцули просто ненавидять Вірменїв; кажуть про них: „Де у селї Вірменин, там і на царинї не буде сїна!“

Склянка. Парубок підносить цинівку або склянку з водою у гору, бере ніж у другу руку і в горі ніби то обчирає склянку ножем, упустиє ніж, тай кличе: „Подай ніж“. Хто не знає, підійде по ніж, а тамтой сипле на него воду.

Пец. Два парубки обертають ся до себе задом і згинають ся на перед; одян з них затикає ніж штормом перед собою, почім беруть друк у руки і тамтой, що не встромив ножа, питає: „Доки ідеш?“ — Іду до міста. — „Що ми купиш?“ — Ніц, нічо. — „Я тобі побіл пец!“ — Не убеш! — „Ба вбю!“ — Тоді гонить дручком один до ножа, другий не дає, аж *убю*т — провалять ніж.

Гліг. Обирають собі двірника, той засуджує котрого будь з парубків на кару, на легкі або смерекові буки або на гліг. Вибраний другий парубок, *король*, бє по руці скруцаком лєхко, силїйше або дуже сильно, як до засуду.

Королі. Три парубки, поміж ними один поганий, сїдають один коло другого; при дверех кладуть варту. Дівки мають іти цілювати тих трьох за рядом. Котра не хоче іти, мастять її сажею.

Солімка. Парубок каже до другого, показуючи солімку: „Ану, лягай, я тебе *зведу* — піднесу отсею солімкою“. Скоро той ляже на землю, говорить парубок: „Отвори рот“; а скоро отворить, держить над ротом солімку а рівночасно сипле єму сажі з жменї. Тамтой зриває ся зараз.

Обручку покладе парубок на столець, піде на бік, другі стають довкола лавки, один з них возьме обручку; тамтой вертає і ворожить з рук присутних, котрий з них украв обручку (се єму вже приповіли другі), тай каже: „Ти украв обручку, потім украдеш вівцу, корову а відтак станеш розбійником та повиснеш на шибениці“. (Обручку бере той, що не знає ворожїня).

Трюхан (пульпак). Беруть бук на охрест (†) або заклебучену палицю; до сєго привяжуть шматку; другий приходить з водою і підкладає горня під шматку, себто дає пити пульпакови. Як шматка натягне води, стрясає тамтой шматку на боки, чим обхляпує водою присутних.

Вогонь. Один парубок ходить по хоромах, закладаючи рукав сїрака крізь голову другому, і питає ся: „Що видиш на тїм сьвітї?“ Запитаний дивить ся через рукав і відповідає: Хмарить ся; другий: Гримит; третій: Доц *удерїт* (хоче іти); четвертий: Доц іде; як пятій (несьвідомий) скаже: Горит, наливають єму через рукав води; з сєго сьміх.

В часі такого посіжіння в Космачи зауважав я до одного з присутніх Гуцулів: „До чого ви робите такі комедії коло мерця?“ — У відповідь на се дісталось мині ось що: „Та то не кумедія, ми робимо се усе на того, аби хатиним не було важко самим, аби не спав ніхто коло мерця, бо, ади, походились люде з усіх далеких кутів, ніколи їм вертати домів, а хатиних не мож самих лишьбити. У нас се звич від давна, а не кумедія; то у вас кумедія, йик понакладают людам, що ідут коло мерця, якіє кумедні чака на голови, поубирают у короткі штанці, що устидно з таким чоловікови ходити, а на коні понашлилюют якихос хвостів, що люде сходьн сі, йик на кумедню!“

Коли так молодші забавляють ся у грушку, споживають старші коло мерця *комашню*, яка мусить бути, як до пори, скоромна або пісна. На столі уставляють хатині горшъита з водою або молоком, на них обарінки; до кожного горшъита притулюють тоненькі воскові зажжені свічки; горшъита ті подають усім, що сходять ся до мерця; у декого роздадут більш сотки таких горшъит. Таку комашню дають на те, „щоби люде *рстили сі*, били поклоня та молили ся за помершу душу; як би не дали прихожим їсти, ніхто би не молив ся, а чим більше людий молить ся, тим певніций буде простябіг від Бога“ — поясняють Гуцули.

Тої днини, коли має по тіло прийти священник, кладуть у всі чотири стїни хати на вхрест по одному колачеви, до якого притулюють по свічці. Коли свьашченник входить у хату, зажегають ті свічки, які горять так довго, аж винесуть тіло з хати.

Перед похоронами миють мерця водою, що стояла у горняти у єго головах, а обтирають ручником, яким тіло було прикрите — се на те, „аби він на тот свїт ішов чистий“; близші з родни кладуть мерцеви за пазуху малий колачик *пригістного* — в дарунку для душ померших з єго роду, „щоби мав з чим до родів прийти“, а до того грїш на *перевіз* на тот свїт.

Священник дає перш усього *опровід*: Обкаджує мерця ладаном, молить ся, покропить тіло та *прощье* у хатї три рази словами: „Я прошью, тай Бог прошье! Прощьйте і ви!“ — „Прощьємо, най Бог прошье!“ — відповідають присутні.

Тепер убирають мерця, ґазду у шапку а парубка в капелюх, та так кладуть у деревище, прикривши тіло ручником, яким утирали єго; у деревище кидають цукру, васильку, вовни, почім закривають віком і виносять на двір. Переступаючи з мерцем-ґаздою поріг, торкають деревищем три рази до порога, се на те, „аби чоловік і з порогом розпрощыв ся, бо він єго гримав, рубав на нїм дрова,

не зважаючи на те, що ему (порогови) вже і так тяжко було двигати хату!“

Рівночасно, як виносять деревище на двір, забирають з хати ті чотири колачі, що покладені були в углах хати, і укладають їх на дворі на чотирох углах *нової хати*, себ то деревища. Як лише винесли деревище і колачі, замикають борзо хату на те, „аби смерть не мала більше приступу до хати“.

Горшби, в якім була вода до вмивання мерця, розбиває одна із старших газднів на кусні, які видає у потік.

На дворі відбувають ся другий раз опроводи і проща; підчас того замітають хату, в якій мерлець лежав, бо вона була через увесь час не заметена; пометини та солому спід мерця кидають у піч, а попіл з них на воду.

Коли вже у хаті чисто й опроводи на дворі скінчили ся, вертає сьвященик назад у хату, де, прочитавши парастас, засідає за стіл до приготованої для него комахні; в тім часі споживають комахню у хоромах або на дворі і ті, що зібрались на похорони.

По парастасі обвивають деревище старшого чоловіка ліжником, сукном або скатертю, деревище дитини рантухом. — Деревище з газдою укладають на сани, запряжені волами, о скільки се можливо з огляду на терен, навіть літом, а деревище молодших привязують до двох довгих дручків. Занім вивезуть, чи піднесуть тіло, спирають найблизші з рідні свої голови на деревище, а сьвященик кличе голосно: „Прощійте по раз перший! Прощійте по раз другий! Прощійте по раз третій!“ — „Най Бог прощив, ми прощивемо!“ — відповідають присутні за кожним покликком.

При похороннім поході їде сьвященик на кони передом; один з газдів несе перед домовиною *хитавну миску*, названу так, бо в часі опроводів знимають її, сьвященик і люде, у гору, і хитають нею; у тій мисці в *колево* — варена пшениця з сливами і медом, а в ній заткнених 12 сьвічок, кожда зложена з трьох пелюсток; до-вкруги пшениці дають яблука, горіхи, булки, колачки. При кожних опроводах кладуть хитавну миску на деревище.

За похоронним походом ведуть маржину, призначену на *поману*. Баранам та волам причіплюють до рогів зажжені сьвічки. Сей звичай перестав нині майже цілком а то з причини з'убожіння Гуцулів, а тим самим браку такої помани.

Коли ховають дівчину, несуть передом деревце увите, так як на весіля (див.: *Весіля*).

Над кожним потоком, який переходять, кладуть деревище на землю, „опровожьяють і прощьяють“; переступаючи через потік,

кидають у воду який гріш, *перевізного*; чим більше опроводів і проці, тим більше гріхів опускає Бог мерцєви, а чим більше дають перевізного, тим борше і певнїйше перевезе ся мерлець на тот сьвіт.

По кождих опровадах трембітають трембітанники, а дорогою *голосить* челядь ідучи.

20. О провід.

Гаадня *голосить* по газді:

„Дружино моя дорога!
 Чим я тебе так прогнївала,
 Ци Господа Бога я не благала,
 Щоби я з тобов прожила;
 Ци я Бога не просила,
 Що я тепер на біду сї лишила!
 З ким я буду діти годувати,
 З ким я буду гаадувати?
 Діти дрібні, як дрібна полова,
 Я сама нещєслива удова.
 (Імя) мій золотий, мій дорогий,
 Шо ти тепер наробив?
 Ти пішов, а діти-с минї полишив.
 Нема кому ні діти годувати,
 Ні у місто піти, ні принести,
 Ні дати, ні взїти, ні привести.
 Ти мене удову саму полишив,
 Ти мене на сьвікі (= на віки) засмутив!“

Донька голосить по мамі :

„Мамко моя золота, мамко злата!
 Хто мене ме віддавати,
 Хто мені вінок давати?
 Хто ме поле *паювати* (ділити),
 Хто маржинку ме давати?
 Йнк чоловік ме мньи бити,
 Кому піду сі жьилити?
 Кому я се му казати?
 Хто за мнов ме сі вступати?“

Діти голосять по мамі :

„Мамко наша рідна, мамко любі!
 Чим ми Бога прогнівили,
 Шо ви нас, мамко, сирітков лишили?
 Тато маму поховає,
 За другою пошукає;
 Хто буде нас научьити,
 Хто буде нас *розрьиджьити* (йиднати)?“

„Чому до нас, ньенько, не заговорите, чому на нас не подивите ся, наші мозілі не позавиваєте? А в котру онь доріжку, ньенько, вибираєте ся, відків вас визирати маємо?“

„Ненько наша солоденька, чічко наша пишна, жьилобо люба!“

„Котрі-ж то віночки на голову ви нам клали, котрими то переміточками ви нас накривали? Йикими онь словами ви до нас приговорите, йикими словами заплачете над нами? А йике ваше личко тихоньке, йикі ваші ручки сухонькі! На шо-сте си годували синьими синцями?“

„Рідна мамко! Ми вже не будем на сім сьвіті сі подибати! Кланяємо сі Богу і просимо Господа і благаємо, шоби Господь ласкав гріха опустити того, що сме наробили, шо ти, мамко, не доїла, не допила, не діспала, а за нами сі *вждинала!* Чим ми тебе прогнівили, шо ти, мамко, не можеш нас повіддавати, поженити, розрьидити і т. д.“

Мати голосить по донці :

„Донечко моя, з ким я буду вікувати, з ким сі буду слугувати? Вже ти мині не меш робити, не меш кутати; я тобі на віно не давала, я тобі весіля не робила; ти у мене дорога була, ти у мене вірна була; ти зі мною сі обходила! Донечко моя дорога,

чо ти мене облишила? Я тебе не сварила, я тебе не біла, а я тебе так прогнівала, шо ти мене лишавш! Донечко моя!“ —

„(Імя) моя!
 Де тебе переслідити,
 Ци в садочку на листочку,
 Ци в травици па росици,
 Ци у верхах на каміню,
 Ци у хаті, на задвірю?“

При опровадах, сьпіві дяка, трембітаню та голосію челяди тягне ся похоронний похід у церков на панахиду а відся на *цвинтар* над *йому*, над якою кладуть деревище; на чотири угли деревища наліплюють по одній зажженій восковій сьвічці. По церковнім обряді отворяють віко деревища, щоби трембітанник затрембітав близько над головою мерця, почім забивають віко і спускають де-

21. Цвинтар.

ревище у яму, куда рідня кидас гроші і три рази по грудці землі. Гроші на те, щоби мерлець мав за шо перевезти ся на тот сьвіт, за море, бо дорога до Бога устелена глогом, вона іде через море, через яке перевозить Матка Божа сітню, плетеною з повісма, яким

убирають люде на Різдво хрест, як ходять колядники¹⁾; дорога до *Аридника* — чорта, вложена ліжниками; і до Аридника треба іти через воду, але на ній є міст!

Закидаючи деревище землею, закопують у головах хрест а на могилі кладуть під хрест хитавну миску. Деревце увите для дівчини закопують коло хреста.

По обході церковнім клякають люде, що закрили деревище землею та усипали могилу, і помолившись, тримають руки над могилою, щоби хто з рідні мерця насипав їм води на руки. Умиваючи руки, кажуть гробарі: „Прощійте нас!“ — „Прощіємо!“ відповідають присутні. Так три рази. Се на знак, що гробарі тоту роботу прикру для рідні не робили охочо і з власної волі; вони хотять бути *чисті*. Тепер клякають ті чотири люде, що несли домовину, по чотирох углах гробу. Одно з рідні мерця стає по середній одного боку гробу і передає лівую рукою колач, що стояв в углі хати, тому чоловікови, що клячить по другім боці при правім углі, а правою рукою другий колач тому з лівого угла, потім переходить на другий бік і так само передає тим двом, що клячать з противного боку, просячи при тім три рази прощі.

Тепер їдять усі присутні коливо з хитавної миски, почім вертають у хату на комашню тою самою дорогою, якою ішли до гробу, „щоби душа прийшла до своєї хати, не блукала довго, шукаючи її“.

На місци, де лежав мерлець, не лягав по похоронах ніхто через одну ніч.

Вечером по похоронах кладуть на стіл горня з водою, хрест і свічку, яка горить через цілу ніч.

По повір'ю Гуцулів вертає душа назад у хату, як тіло загребане; вона вертає з ангелами, які собі заслужила, іде на стіл або на вікно хати, де лежало тіло. Душа не воду і їсть муку, на якій припочиває, тому посипують стіл і вікно мукою. — „Зараз на другий день слідно, де на муці душа припочивала, бо мука зрушана²⁾; тої муки їдять і ангели, що з нею прилетіли“. — Другого дня рано збирають решту муки і кдають її у піч, а воду з горшкити виливають на чисте поле, або дають її будь кому пити „за простибіг“.

В 40 днів по смерти справляють по мерцеві *обід*, запрошуючи крвних, знакомих та сьвященика. При тій нагоді роздають *поману*,

¹⁾ Диви: Різдво.

²⁾ тарганами та мухами.

яку і кому покійний газда призначив. Бідним дають его убрание, кривним і сьвященикови маржину. Давнійше давали сьвященикови на поману пару волів, що тягнули сани або коня, на яким сьвященик їхав, нині дів ся се дуже рідко. Се була і в все добровільна помана, що доказує не тільки те, що ще і нині умираючий газда записує навіть те, чого не має, але й ось які пісні:

1. „Йяк я буду умирати, му наказувати,
 Шоби мою худобоньку до дому пригнати.
 Дам попови штири воли а дьковн зо два,
 Шоби читав псалтирочку від вечера до дня;
 А сестриці Катерині черлені коралі,
 Шоби мене та ісклала пишненько на лаві;
 Братчікови рідненькому коня вороного,
 Шоби мене опроважъив до гробу самого.
 Шобим собі нагадував мою полонину,
 Скажу собі змайструвати з кедри домовину.
 А старцеви віддам же я мою кожушину,
 Шоби мені та виметав високу могилу.
 А на хресті най поставъи золотії звізди
 Та най мене поховають, де сі попи з'їздьи.
 Будут попи приїадити, службочку читати,
 Мою грішну бай душечку в рай опроважати“.

Записана в Жабю.

2. „Йяк я буду умирати, я буду казати:
 Ідїт-ко, приженїт-ко худобу до хати!
 Ідїт-ко, приженїт-ко худобу до хати,
 Най я зараз та відкажу, котре козу дати.
 Насамперед відкажу я сестрици коралі,
 Шоби мене спорьдила пишненько на лаві!
 А мамці я відкажу біленьку овечку,
 Шоби мене спорьдила, як свою донсчку.
 А братови відкажу я нице коня дати,
 Шоби зажег одну сьвічку, як буду вмирати.
 А Микулі відкажу я кптар і сорочку,
 Шоби дзвонив по душечці рано в суботочку.
 А сестрици я відкажу біленьку одежу,
 Шоби в мами поплакала, заквив я полежу!
 А сусідам я відкажу пасічку з бжольити,
 Шоби прийшли мої кости від дьидика взьяти.

А попови штири воли, а дькови зо два,
 Шоби читав псалтирочку від вечера до дня.
 А попови штири воли, дькови корову,
 Шоби читав псалтирочку від дому до гробу.

(зап. від Міци Лазорука в Ростоках).

У провідну неділю обходять Гуцули *опроводи*; в тій цілн зносять на гроби *перепічки*, бриндзю, молоко, муку, варениці, а коли священик відправить молебень, роздаровують перепічки, мисочки з мукою і т. н. між бідних, а як бідних нема, то одні другим.

ЗМІСТ ТРЕТОЇ ЧАСТИ.

	Стор.
XI. Родня	1
XII. Гуцульске весіля	11
XIII. Гуцульскі струменти	69
XIV. Гуцульскі танці	78
XV. Гуцульскі пісні	81
XVI. Смерть і похорони	241

Четверта і послідня часть містити буде:

- XVII. Обряди церковні,
  - XVIII. Космогонію,
  - XIX. Демонологію,
  - XX. Перекази, казки і т. п.,
  - XXI. Словарець.
-